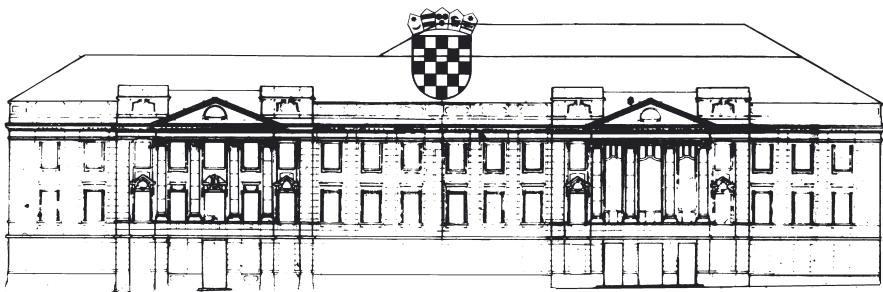

izvješća HRVATSKOGA SABORA

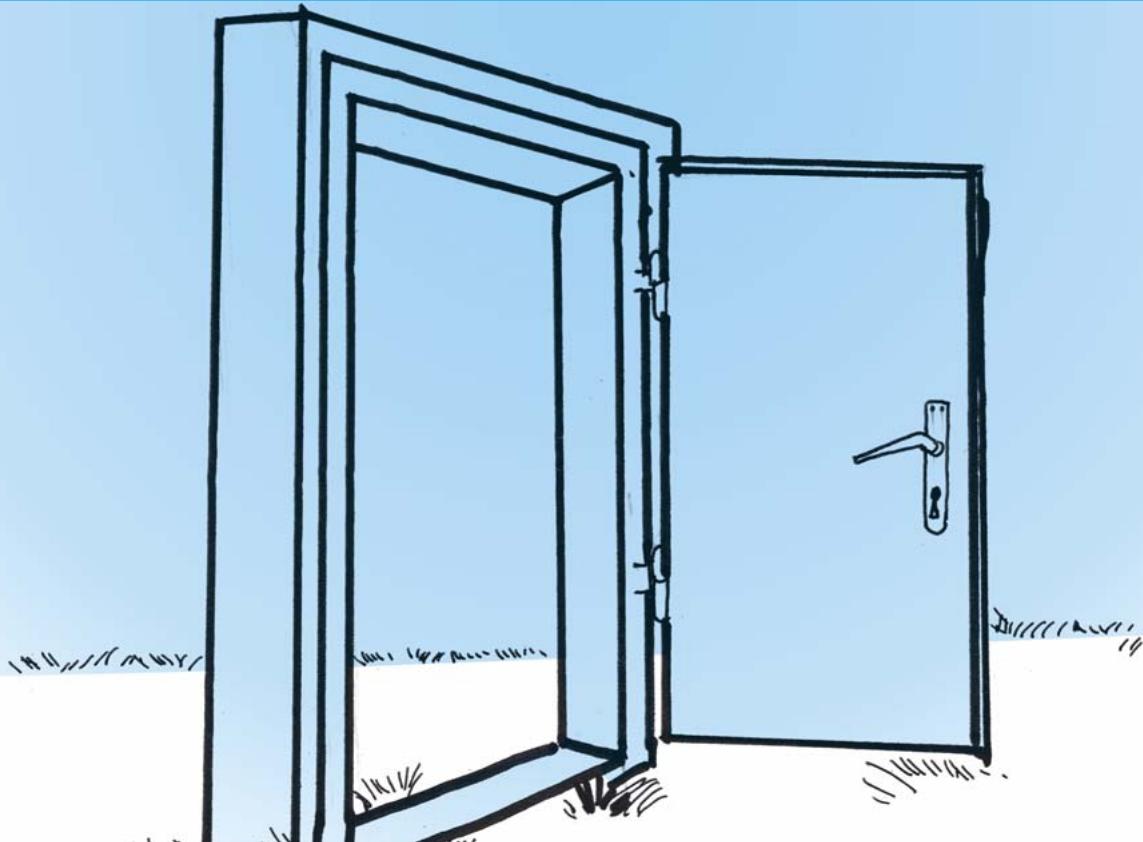

GODINA XVI.

BROJ 406

ZAGREB, 21. I. 2005.

11. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

ZAKUP POSLOVNOG PROSTORA

Deklaracija o pregovorima za EU

Hrvatski sabor je 19. siječnja 2005. prihvatio Deklaraciju o pregovorima za članstvo u EU, Izjavu Vlade i Sabora o djelovanju u pregovorima i Odluku o osnutku Nacionalnog odbora za praćenje pregovora.

Deklaracijom se Hrvatski sabor uključuje u postupak pregovaranja obvezom nastojanja da se pregovori okončaju pod najpovoljnijim ostvarivim uvjetima i u najkraćem vremenskom roku. Kao politički ciljevi ističu se: očuvanje cjelovitosti i integriteta Hrvatske i zaštita hrvatskog kulturnog identiteta, ostvarivanje blagostanja konkurentnosti gospodarstva, usklađivanje zakonodavstva s EU vodeći računa o povoljnim izuzećima i prijelaznim razdobljima, jačanje lokalne i područne samouprave, informiranje gradana o EU. Sabor je izrazio i spremnost da pristupi promjenama Ustava koje će biti potrebne za članstvo u EU.

Izjavom Vlade i Hrvatskog sabora izražena je spremnost za otvaranje pregovora 17. ožujka 2005., kao i za uzajamnu potporu i usklađeno djelovanje.

Osnovna zadaća Nacionalnog odbora za praćenje pregovora o pristupu Hrvatske EU je nadzor i ocjenjivanje tijeka pregovora i time Sabor dobiva važnu ulogu u postupku učlanjivanja u EU.

U pregovaračkom timu uz glavnog pregovarača bit će još 13 pregovarača i oko 30 voditelja radnih skupina.

Deklaraciju, Izjavu i Odluku Hrvatski sabor je donio konsenzusom svih parlamentarnih stranaka pa se može zaključiti da je to dobar početak procedure kojom Hrvatska kreće u EU.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zakupu poslovnog prostora	3
- Prijedlog zakona o porezu na dohodak	17
- Prijedlog zakona o porezu na dobit	23
- Prijedlog zakona o zastupanju u području prava industrijskog vlasništva	25
- Prijedlog za pokretanje pitanja povjerenja članu Vlade Republike Hrvatske, ministru vanjskih poslova dr.sc. Miomiru Žužulu	29
- Prijedlog odluke o osnivanju Istražnog povjerenstva za utvrđivanje činjenica u svezi s postupanjem s registraturnim i arhivskim gradivom (transkriptima) iz Ureda Predsjednika Republike	48
- Izvješće o radu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u 2003. godini	64
- Prijedlog odluke o davanju ovlasti Vijeću Hrvatske agencije za telekomunikacije	67
- Odgovori na zastupnička pitanja	69

PRIKAZ RADA:

- 11. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 3, 4, 5, 10, 11, 12, 17, 18, 19, 24, 25, 26, 30. STUDENOGA TE 1, 2, 3, 8, 9, 10, 13, 14. i 15. PROSINCA 2004.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZAKUPU POSLOVNOG PROSTORA

Dodatni poticaj obrtništvu i malom poduzetništvu

Predloženim zakonskim izmjenama omogućuje se postojećim zakupoprimcima koji koriste poslovne prostore u vlasništvu države ili lokalnih jedinica, nastavak poslovanja u tim prostorima.

Na 11. sjednici Hrvatski sabor je, među ostalim, hitnim postupkom izmjeno Zakon o zakupu poslovog prostora kojim se uređuje zasnivanje i prestanak zakupa te međusobna prava i obveze zakupodavca i zakupnika, a po novome i prodaja poslovog prostora u vlasništvu države. Kako je uvodno pojasnila ministrica pravosuda, Vesna Škare-Ožbolt, osnovna je svrha ovih novela poticanje razvoja obrta i malog poduzetništva. Naime, brojnim zakupnicima koji koriste poslovne prostore u vlasništvu države i lokalnih jedinica ove godine istječu ugovori o zakupu. Da bi im se omogućio nastavak poslovanja u tim prostorima, Vlada je predložila da se onima koji uredno ispunjavaju ugovorne obveze, prije isteka tog roka ponudi obnova zakupa, a ako ne prihvate tu ponudu zakupodavac bi raspisao javni natječaj. Prvobitno je bilo predviđeno da sadašnji zakupnici imaju prvenstveno pravo na sklanjanje novog ugovora, pod uvjetom da sudjeluju u javnom natječaju i prihvate početni iznos zakupnine. Međutim, potaknuta primjedbama i amandmanima zastupnika Vlada je tu odredbu preformulirala, što bi trebalo pojednostaviti i pojeftiniti taj postupak i pri-

donijeti sigurnosti pravnog položaja sadašnjih zakupnika.

Novina je i to da se subjektima malog gospodarstva omogućava otkup poslovnih prostora u vlasništvu države, te pravnih osoba u njihovom vlasništvu, pod uvjetima i prema postupku koji će Vlada propisati posebnom uredbom. Većina sudionika u raspravi zalagala se za to da se uvjeti i način prodaje poslovnih prostora, ne samo u vlasništvu države nego i lokalnih jedinica, urede posebnim zakonom, ali je predlagatelj odbio njihove prijedloge. Uvažio je jedino amandman da se spomenute vlasnike poslovnih prostora ne obvezuje na prodaju, te da se postupci dodjele poslovnih prostora koji su u tijeku, okončaju prema odredbama novog zakona koji je povoljniji za zakupnike.

Uvodno spomenimo i prigovore zastupnika da je ovaj Zakon nepravičan i diskriminoran, jer su postojeći zakupnici u privilegiranom položaju u odnosu na druge poduzetnike, te da njime nisu u potpunosti uskladeni njihovi te interesi zakupodavaca. Osnovna je zamjera sudionika u raspravi, napose oporbenih zastupnika, da su pojedine zakonske odredbe dvojbine s ustavnopravnog stajališta, jer ograničavaju poduzetničke slobode i vlasnička prava lokalne samou-

prave, a ne osiguravaju ni jednak pravni položaj svih osoba pred zakonom. Zbog brojnih primjedbi i uloženih amandmana mnogi su predlagali da se odustane od hitnog postupka i zakonski tekst uputi u drugo čitanje, ali je na kraju većina ipak digla ruku ranj, nakon što je Vlada ponudila kompromisno rješenje.

O PRIJEDLOGU

Obrazlažući zastupnicima osnovne intencije predloženog Zakona, ministrica pravosuda **Vesna Škare-Ožbolt**, naglasila je da Vlada RH, odnosno Ministarstvo pravosuđa, predlaže ove novele radi poticanja razvoja obrta i malog poduzetništva, budući da je poslovni prostor jedan od glavnih preduvjeta za obavljanje tih djelatnosti.

Podsetila je na činjenicu da je postojećim Zakonom propisano da se poslovni prostor u vlasništvu Republike Hrvatske i lokalnih jedinica (općina, gradova, županija i grada Zagreba) te pravnih osoba u njihovom vlasništvu, daje u zakup putem javnog natječaja. Zahvaljujući tome, jedan dio obrtnika uspio je doći do životno nužnog prostora, ali mnogima od njih u ovoj godini istječu ugovori o zakupu. Stoga predložene zakonske izmjene idu

za tim da se postojećim zakupnicima omogući nastavak poslovanja u poslovnim prostorima u kojima trenutno rade. Naime, u protivnom bi se moglo dogoditi da nekoliko tisuća obrtnika u Republici Hrvatskoj (od toga samo u Zagrebu više od 1.500) zatvori svoje obrte. Evo o čemu se radi.

Člankom 4. zakonskog prijedloga (dodani članak 6a.) sadašnjim zakupnicima, koji uredno izvršavaju obveze iz ugovora, utvrđuje se pravo prvenstva kod sklapanja novih ugovora o zakupu poslovnog prostora, pod uvjetom da sudjeluju u javnom natječaju i prihvate početni iznos zakupnine iz tog natječaja. Nadalje, člankom 5. Konačnog prijedloga zakona (Glava IVa. i članak 33a.) dugoročno se rješava pitanje poslovnog prostora za obrtnike i male poslodavce koji, kao zakupnici, uredno ispunjavaju svoje ugovorne obveze. Naime, omogućuje im se kupnja poslovnog prostora u vlasništvu države, te pravnih osoba u njenom vlasništvu ili pretežitom vlasništvu, pod uvjetima i prema postupku koji će Vlada propisati posebnom uredbom.

Ministrica je najavila i da će Vlada izaći s vlastitim amandmanom te predložiti još bolju varijantu - da zakupodavac, prije isteka ugovora o zakupu poslovnog prostora, sadašnjem zakupniku koji uredno izvršava ugovorne obveze ponudi obnovu ugovora. Tek ako on ne prihvati tu ponudu, raspisao bi se javni natječaj.

Podsetivši na dosadašnje inicijative oko rješavanja ovog pitanja, izrazila je uvjerenje da u Saboru postoji dobra volja da se napravi ovaj mali, ali za obrtnike vrlo važan korak naprijed.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog Zakona, kao i prijedlog predlagatelja da ga se doneće hitnim postupkom. Sugerirao je da se, radi pravne sigurnosti, ne mijenja naziv tog propisa. Naime, promet poslovnim prostorom kao jednom od nekretnina na ovaj se način izdvaja iz okvira prometa ostalih nekretnina koji je ure-

đen posebnim propisima (npr. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, Zakon o obveznim odnosima). S tim u svezi iznesen je prijedlog da bi prodaju, odnosno promet poslovnim prostorima o kojima je riječ, valjalo regulirati posebnim zakonom.

Članovi Odbora sugerirali su predlagatelju da preispita uporabu pojma "sadašnji zakupnik," budući da nije razvidno hoće li se odredbe ovog Zakona o prodaji poslovnog prostora odnositi i na buduće. Spomenimo i njihov prijedlog da se u dodanom članku 33a. riječi "prodat će se" zamijene riječima: "može se prodati", s razvidnim određenjem da bi se mogućnost prodaje trebala odnositi na sve mikro ili male subjekte malog gospodarstva, neovisno na temelju kojeg propisa su stekli takav položaj. Po mišljenju Odbora u odredbi članka 6. valjalo bi utvrditi da se radi o pravomoćnim odlukama, jer je moguće da će pojedine odluke postati pravomoćne nakon stupanja na snagu ovog Zakona.

Članovi matičnog **Odbora za pravosude** smatraju da se predloženim rješenjem, koje predviđa prodaju poslovnih prostora u vlasništvu države, subjekti malog gospodarstva stavljaju u privilegirani položaj u odnosu na brojne druge subjekte. Po njihovoj ocjeni odredba članka 5. Konačnog prijedloga zakona dvojbena je s ustavnopravnog stajališta, jer se protivi načelu neograničenja vlasničkih prava i jednakom pravnom položaju svih osoba pred zakonom. Predlažu, stoga, njeno brisanje (to se odnosi kako na novopredloženi naziv Zakona, tako i na novu Glavu IV i članak 33a.) s tim da se prodaja poslovnih prostora u vlasništvu države, ali i lokalnih jedinica, regulira posebnim zakonom.

Nakon provedene rasprave Odbor je sugerirao da predlagatelj, sukladno iznenadnim primjedbama i prijedlozima, utvrdi svoje amandmane na Konačni prijedlog zakona, što je predstavnik predlagatelja i prihvatio. Potom je jednoglasno predložio Hrvatskom saboru da donese Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zakupu poslovnog prostora.

Isto je učinio i **Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav**, uz zahtjev da

predlagatelj izvrši amandmansku korekciju članaka 4., 5. i 6. Konačnog prijedloga zakona. Drži, naime, da bi odredbu članka 4. (novi članak 6a.) trebalo preformulirati na način da je se usklađi s obrazloženjem Zakona. Predloženu odredbu članka 5. smatra upitnom s ustavnopravnog stajališta. Mišljenja je, također, da odredbu članka 6. treba uređiti, na način da se započeti javni natječaji o davanju u zakup poslovnih prostora dovrše po odredbama zakona koji je povoljniji za zakupoprimeca.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav podupro je predložene izmjene i dopune Zakona o zakupu poslovnog prostora bez primjedbi, dok je na sjednici **Odbora za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu** izraženo mišljenje, da bi sadašnjim zakupnicima poslovnog prostora prvenstveno pravo na sklapanje ugovora o zakupu trebalo uvjetovati prihvaćanjem najvišeg iznosa ponuđene zakupnine.

Pregled amandmana

U okviru pripremne rasprave zastupnici su podnijeli i više amandmana. Podimo redom.

Jure Bitunjac (HDZ) zatražio je da se u članku 2. (članak 1. postojećeg Zakona) iza riječi "Republike Hrvatske" dodaju riječi "jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, te pravnih osoba koje su u njihovu vlasništvu ili pretežitom vlasništvu". Svrha je ove dopune da se i lokalnim jedinicama omogući prodaja poslovnog prostora temeljem ovog Zakona (a ne samo po Zakonu o javnoj nabavi). Analogno tome, zastupnik je predložio da se u članku 5. "Glava IVa. prodaja poslovnog prostora u vlasništvu Republike Hrvatske," brišu riječi "u vlasništvu Republike Hrvatske".

Spomenimo i njegovu sugestiju da se u spomenutom članku (novi članak 33a.) umjesto riječi "prodat će se" uvrste riječi "može se prodati". Smatra, naime, da u određenim slučajevima Republika Hrvatska može imati interes da ne prodaje poslovni prostor u svom vlasništvu.

Kao logičan slijed spomenutih amandmanskih zahtjeva Bitunjac je predložio i dodavanje novog članka 34a., koji bi glasio:

"Poslovni prostor u vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) smaouprave može se prodati zakupniku koji je prema Zakonu o poticanju razvoja malog gospodarstva" ("Narodne novine", broj 29/02.) mikro ili mali subjekt malog gospodarstva, ako podnese zahtjev za kupnju, a uredno izvršava sve obveze iz ugovora, pod uvjetom i prema postupku koji će odlukom propisati nadležno tijelo lokalne i područne (regionalne) samouprave".

Spomenimo i zahtjev dr.sc. **Ive Josipovića (neovisni)** da se Glava Iva. Prodaja poslovnog prostora u vlasništvu Republike Hrvatske (čl. 33a.) briše. Smatra, naime, da je ova odredba nepotrebna a i problematična s ustavnopravnog aspekta. Naime, Republika Hrvatska, kao i svaki drugi vlasnik, može prodavati svoju imovinu temeljem postojećih propisa, pa i tako da transparentnom procedurom potiče razvoj malog poduzetništva i obrtništva.

Za slučaj da predlagatelj ne uvaži ovaj amandman, zastupnik je utvrdio i alternativni prijedlog. Sugerirao je, naime, da se u članku 33a. brišu riječi "koji je prema Zakonu o poticanju razvoja malog gospodarstva mikro ili mali subjekt malog gospodarstva" kako bi se otklonila diskriminacija različitih kategorija zakupnika. Naime, nema nikakvog razloga da oni koji su definirani spomenutim Zakonom imaju drukčiji pravni položaj od drugih gospodarskih subjekata, humanitarnih organizacija, udruga, kulturnih ustanova, itd. - napominje zastupnik.

U nastavku riječ-dvije o amandmanu što ga je uložio Klub zastupnika SDP-a na članak 4. Konačnog prijedloga zakona. Zatražio je, naime, izmjenu stavka 1. u novom članku 6a., tako da glasi: "Sadašnji zakupnik poslovnog prostora iz članka 6. stavka 1. ovog Zakona, koji uredno izvršava sve obveze iz ugovora o zakupu ima prvenstveno pravo na sklapanje ugovora o zakupu poslovnog prostora, ako sudjeluje i udovoljava uvjeti-

ma natječaja, te prihvati najvišu ponudu zakupnine". Spomenimo i amandman što ga je na isti članak naknadno utvrdila Vlada RH. Predložila je, naime preformulaciju članka 6a. tako da glasi:

"Iznimno od članka 6. stavka 1. ovog Zakona zakupodavac će sadašnjem zakupniku poslovnog prostora koji u potpunosti izvršava obveze iz ugovora o zakupu, najkasnije 60 dana prije isteka roka na koji je ugovor sklopljen, ponuditi sklapanje novog ugovora o zakupu.

Ako sadašnji zakupnik ne prihvati ponudu iz stavka 1. ovog članka u roku od 30 dana, zakupodavac će raspisati javni natječaj za davanje u zakup poslovnog prostora u kojem će početni iznos zakupnine biti onaj koji je ponuđen zakupniku iz stavka 1. ovog članka.

U slučaju iz stavka 2. ovog članka prvenstveno pravo na sklapanje ugovora o zakupu poslovnog prostora imaju osobe iz Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji."

U obrazloženju ovog amandmana Vlada navodi da bi se predloženim postupak davanja u zakup poslovnog prostora sadašnjim zakupnicima pojednostavio i pojednostavio (ne bi se provodio javni natječaj), što bi pridonijelo sigurnosti njihova pravnog položaja.

Frano Piplović (DC) zatražio je da se iz zakonskog teksta izostavi članak 6., kako bi se dodatno zaštitili sadašnji zakupnici, osobito obrtnici. Naime, ako bi se svi postupci za zakup poslovnih prostora koji su u tijeku završili po važećem Zakonu, dijelu zakupnika bilo bi onemogućeno korištenje pogodnosti propisanih predloženim Zakonom, napominje zastupnik.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja ministrici pravosuđa, **Vesne Škare-Ožbolt**, riječ su dobili izvjestitelji radnih tijela. **Rade Ivas** upoznao je zastupnike sa stavovima matičnog Odbora za pravosuđe, **Dražen Bošnjaković** izvjestio ih je o stajalištima Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, dok je **Drago Pukleš** govorio u ime Odbora za gospodarstvo,

razvoj i obnovu. U nastavku su govorili predstavnici klubova zastupnika.

Bilo bi primjereno da zakupodavac, prije isteka ugovora o zakupu, ponudi postojećem zakupoprincu sklapanje novog ugovora, a ako on to ne prihvati, raspisje javni natječaj.

Predstavnik Kluba zastupnika HDZ-a, **Dražen Bošnjaković**, podsjetio je na činjenicu da su izmjene postojećeg Zakona predlagali i klubovi zastupnika HSS-a i DC-a, te da Gospodarska i Obrtnička komora također imaju određene zahtjeve vezano uz zakup poslovnog prostora. Međutim, nije lako pomiriti interes zakupaca i zakupodavca, a i drugih gospodarskih subjekata koji također reflektiraju na poslovne prostore u vlasništvu lokalnih jedinica i države, kaže zastupnik. Po mišljenju njegovih stranačkih kolega dvojbeno je rješenje u članku 4. (dodavanje novog članka 6a.) kojim se predviđa da dosadašnji zakupnik koji izvršava sve obveze iz ugovora o zakupu ima prvenstveno pravo na sklapanje ugovora o zakupu poslovnog prostora, udovoljava li uvjetima iz natječaja i prihvati li početni iznos zakupnine. Smatraju, naime, da bi bilo primjereno da zakupodavac pozove postojećeg zakupoprincu, postoji li poseban interes za to, prije isteka tog ugovora i s njim sklopi novi ugovor, pod uvjetima koje će odrediti. Tek ako on ne prihvati te uvjete, trebalo bi ići u javni natječaj, kaže Bošnjaković.

Kako reče, zastupnici HDZ-a dvoje i o tome treba li u ovaj zakon implemenrirati i prodaju poslovnog prostora u vlasništvu države (čl. 5. Konačnog prijedloga zakona, odnosno novi članak 33a.), ili to pitanje urediti posebnim zakonom kojim bi se na kvalitetan način propisao i način i postupak te prodaje.

U svakom slučaju, podržat će - kaže - ovaj Zakon kao dobru namjeru Vlade da se malim gospodarstvenicima i obrtnicima poslovni prostori učine što dostu-

pnijim. Međutim, ne popravi li sam predlagatelj zakonske odredbe u skladu s njihovim sugestijama, vjerojatno će to zahtijevati putem amandmana.

Javni natječaj omogućava poštenu tržišnu utakmicu

Govoreći u ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a, **Srećko Ferenčak** je optužio Vladu da je prepisala njihov zakonski prijedlog koji je prije nekoliko mjeseci neopravdano odbila, i to uz netočno obrazloženje. Dakako, i predstavnici vladajuće većine su se tada priklonili njenom mišljenju, a sada će najvjerojatnije poduprijeti ovaj prijedlog. A što je još gore, podržali su prijedlog DC-a koji uopće nije predviđao institut javnog natječaja, čime su pokazali svoju nedosljednost. Stječe se dojam - kaže - da im je jedini interes politikantstvo i skupljanje jeftinih političkih poena.

Javni natječaj je jedini transparentan i ispravan način davanja u zakup poslovnih prostora, koji omogućava poštenu tržišnu utakmicu, a jedinicama lokalne samouprave osigurava pravednu naknadu za najam tog prostora.

Unatoč tome što ovaj zakon predlaže Vlada i što je prepisan od njih, Klub zastupnika HNS/PGS-a će ga podržati, jer smatra da je ispravan i dobrodošao, napomenuo je dalje. Naime, predložene izmjene jamčit će našim obrtnicima sigurnost i mogućnost planiranja poslovnih djelatnosti na duži rok, te provođenje ustavnog načela pravednosti i jednakosti svih, kao što su i sami predlagali prije nekoliko mjeseci.

Po riječima zastupnika javni natječaj je jedini transparentan i ispravan način davanja u zakup poslovnih prostora koji omogućava poštenu tržišnu utakmicu, a jedinicama lokalne samouprave osigurava pravednu naknadu za najam tog prostora. Kako reče, njegovi stranački

kolege izražavaju rezervu u odnosu na novopredloženi članak 33a. jer bi prodaja poslovnog prostora u vlasništvu države bez provedbe javnog natječaja, i to samo jednoj skupini malih gospodarstvenika, sve ostale subjekte dovela u neravnopravan položaj. Dodatne sumnje u mogućnost zlorabe izaziva i činjenica da se način prodaje tih nekretnina ne određuje zakonom, već se predviđa naknadno urediti Vladinom uredbom. Nije jasno ni to zašto Vlada uopće predlaže ovakve zakonske izmjene, kada je prodaja poslovnog prostora u vlasništvu Republike Hrvatske ionako omogućena prema postojećim zakonima, ali putem javnog natječaja.

Frano Piplović opovrgnuo je njegovu tvrdnju da je DC prepisao prijedlog od HNS-a te da je predlagao ukidanje institucije natječaja. **Emil Tomljanović** mu je, pak, zamjerio na izjavu da je jedini interes zastupnika parlamentarne većine politikantstvo i skupljanje jeftinih političkih poena u kontekstu donošenja ovog zakona. Kako reče, zastupnici vladajuće većine su samo u svojim diskusijama ukazivali na optimalna rješenja problema malog i srednjeg poduzetništva, ali ujvijek u skladu s Ustavom i zakonom.

Pravo prvenstva, ali pod uvjetima najpovoljnije ponude

Zastupnici HSP-a se slažu s tim da bi postojeći zakupoprinci, koji uredno podmiruju svoje obveze, trebali imati prvenstvo na sklapanje novog ugovora o zakupu poslovnog prostora, ali isključivo pod uvjetima iz javnog natječaja, kaže predstavnik njihova Kluba **Pero Kovačević**. U slučaju prodaje poslovnog prostora oni bi također trebali imati pravo prvkupa, pod uvjetima najpovoljnije ponude iz natječaja.

S obzirom na to da se ovim zakonom uvodi novi model kupnje poslovnog prostora u vlasništvu države, zastupnik je podsjetio na činjenicu da je, prema napisima u sredstvima javnog priopćavanja, Središnji državni ured za imovinu tek nedavno popisao cijelokupnu imovinu kojom država raspolaže. Mišljenja je da bi se obrtnicima mogao dati u zakup

dio poslovnih prostora koji su nekad bili u vlasništvu Ministarstva obrane, jer mnogi zjape prazni. Isto tako, trebalo bi staviti u funkciju tzv. vrijedne vojne nekretnine za koje se ne zna jesu li na raspolaganju Ministarstvu obrane ili Središnjem državnom uredu za imovinu. Dakako, to ne znači da te nekretnine treba darovati općinama i gradovima bez ikakve naknade, da je oni onda dijele svojim podobnicima. Riječ je, kaže, i o vrijednim nekretninama diljem Jadrana, dio kojih bi trebalo dati u zakup, a drugi dio u prodaju, kako bi se napunio državni proračun (na taj se način može provesti i preustroj Oružanih snaga). Krajnje je vrijeme - napominje zastupnik - da se država napokon počne ponašati pažnjom dobrog gospodara.

Kako reče, njegovi stranački kolege pozdravljaju donošenje ovog zakona, ali zbog dvojbi ustanopopravne naravi glede odredbi članaka 4., 5. i 6., i radi zaštite pravne sigurnosti građana, predlažu da ga se uputi u redovnu proceduru. U protivnom će predlagatelj morati izmijeniti navedene odredbe svojim amandmanima, kako bismo donijeli propis koji je provediv i u skladu s Ustavom, zaključio je.

Širi se poduzetnički duh

Obrtništvo je kolijevka hrvatskog gospodarstva, a njegova dokazana sposobnost za preživljavanje u teškim okolnostima hrvatske tranzicije te gospodarski značaj, potvrđuju osnovanost ovog zakonskog prijedloga, naglasio je **Frano Piplović**, predstavnik Kluba zastupnika DC-HSLS-a. Kako reče, većina obrtnika i malih poduzetnika s kojima su kontaktirali oduševljeni su činjenicom da će im se predloženim zakonskim novelama omogućiti sigurnost u njihovu mikro okruženju. Predloženim mjerama obraćaju ih se u njihovim poslovnim projektima i investicijskim ulaganjima, širi se poduzetnički duh, smanjuje se opasnost od zatvaranja obrtničkih radnji, kao i mogućnost tajkunizacije poslovnih prostora u vlasništvu države, općina i grada. Ovim Zakonom osigurava se i konkretna realizacija ustavnih načela o

pravednosti i jednakosti građana, budući da se obrtnike i male poduzetnike izjednačava s onima koji su već iskoristili državnu potporu kroz kupovinu dionica ili otkup stanova po povlaštenim uvjetima. Primjena tog propisa trebala bi omogućiti i racionalnije i efikasnije korištenje poslovnih prostora te redovitije plaćanje zakupnine, što je preduvjet za korištenje predviđenih pogodnosti. Među ostalim, otvaraju se konkretnе mogućnosti očuvanja hrvatske obrtničke baštine, identiteta i lokalne prepoznatljivosti. Budući da se ovim izmjenama sadašnjim zakupnicima poslovnog prostora u vlasništvu države omogućuje i njihova kupnja, pod uvjetima koje će propisati Vlada, oni će ubuduće moći te nekretnine stavljati pod hipoteku, kad budu dizali bankarske kredite za unapređenje poslovanja. Stoga obrtnici i mali privrednici s nestavljenjem očekuju donošenje ovog Zakona jer to za mnoge život znači, kaže Piplović.

Postupke javnih natječaja za davanje u zakup poslovnih prostora, koji su u tijeku, treba dovršiti po novom Zakonu, koji je povoljniji za zakupnike.

Najavio je i da će uložiti amandman koji ide za tim da se iz zakonskog teksta izostavi članak 6., kako oni zakupci za čije je poslovne prostore već raspisani javni natječaj prema postojećem Zakonu ne bi bili u neravnopravnom položaju.

Prodaju regulirati posebnim zakonom

Po riječima **Ingrid Antičević-Marić**, u Klubu zastupnika SDP-a smatraju da je puno kvalitetnije rješenje bilo ono koje je predlagao Klub zastupnika HNS-PGS-a, pa čak i DC u svom zakonskom prijedlogu. Njihove primjedbe se u prvom redu odnose na rješenje predviđeno člankom 4., odnosno novim člankom 6a. koji omogućava obnovu zakupa poslovnog prostora ako postojeći zaku-

pnik prihvati početni iznos zakupnine. Međutim, Zakon ne obvezuje jedinice lokalne samouprave da odrede prihvativu cijenu zakupnine, iako predlagatelj tvrdi da se predloženim želi zaštititi sadašnje zakupnike. Stoga bi se moglo dogoditi da se u pojedinim slučajevima odrede previsoke najamnine koje mali obrtnici neće moći plaćati, ali će zato moći netko drugi (npr. oni koji se bave prodajom ekskluzivne robe, itd.). Da bi se to spriječilo, zastupnici SDP-a su uložili amandman koji ide za tim da postojeći zakupnik ima pravo prvenstva u slučaju da prihvati najveći ponuđeni iznos zakupnine.

Ako je namjera predlagatelja da zaštiti male obrte, u ugovore o zakupu odnosno prodaji poslovnog prostora treba ugraditi klauzulu da će stari - novi zakupac nastaviti obavljati dosadašnju djelatnost.

Nedopustivo je, kaže dalje zastupnica, da zakonski propis koji nosi naziv Zakon o zakupu poslovnog prostora sadrži posebnu glavu koja govori o prodaji poslovnog prostora i to u vlasništvu Republike Hrvatske. Ta je problematika regulirana svega jednom odredbom (članak 33a.) iako bi je trebalo urediti na transparentan način posebnim zakonom. U svakom slučaju, ako je namjera predlagatelja da zaštiti male obrte, u ugovoru koji će sklopiti s postojećim zakupnikom o prodaji poslovnog prostora mora biti barem jedna klauzula o tome da se on mora nastaviti baviti malim obrtom, odnosno starim zanatima koji izumiru. U protivnom bi se moglo dogoditi da se netko registrira kao subjekt malog gospodarstva i odmah podnese zahtjev za kupnju atraktivnog poslovnog prostora. Nakon što se po vrlo povoljnim uvjetima dočepa vlasništva, može zatvoriti svoj mali obrt i prenamijeniti taj prostor (npr. za prodaju strane ekskluzivne robe).

Potaknuta primjedbama Hrvatske gospodarske komore, zastupnica je u nastavku primijetila kako nema nikavog razloga da se na one koji su konkurirali na natječaju za zakup poslovnog prostora po starom zakonu, ne primijeni novi, koji bi za njih bio povoljniji (to više što se predlaže njegovo donošenje hitnim postupkom).

Prihvati li Vlada njihov amandman glasovat će, kaže, za ovaj zakonski prijedlog.

Više amandmana nego zakonskih odredbi

Predstavnik Kluba zastupnika HSS-a, **Željko Pecek**, najavio je da oni ne mogu podržati predložene izmjene. Naime, iz obrazloženja predstavnika parlamentarnih klubova i nadležnih odbora vidljivo je da imaju ozbiljne primjedbe na zakonske odredbe. Po svemu sudeći, na Konačni prijedlog zakona bit će uloženo više amandmana nego što sadrži članaka.

U ime svojih stranačkih kolega prigovorio je predlagatelju na bezočnoj krađi ideja, pa i samog zakonskog teksta. Podsjetio je na činjenicu da je njihov Klub u ožujku ove godine uputio u proceduru Prijedlog zakona o prodaji poslovnog prostora u vlasništvu Republike Hrvatske i jedinica lokalne samouprave, što ga je izradila Komora. U travnju ove godine DC je očito dobio "originalnu ideju" i uputio zastupnicima Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zakupu poslovnog prostora, u kojem regulira i prodaju. Riječ je - kaže - o prijepisu pojedinih odredbi njihova zakona, kao i obrazloženja (to se odnosi i na zakonski prijedlog HNS-a). Zajedničko je, međutim, svim tim prijedlozima da predlagatelji žele pomoći sektoru obrtništva i malog poduzetništva, naročito na području vlasništva nad nekretninama. Naime, bez obzira na to što je u tom sektoru više od 100 tisuća poduzetnika s oko 250 tisuća zaposlenih, i bez obzira na njegovu dugu tradiciju i velika očekivanja u budućnosti, oni su ostali praznih ruku u dosadašnjem tijeku pretvorbe i privatizacije društvenog vlasništva. Mali poduzetnici i dalje imaju poslovne

prostore koje im iznajmljuje država ili lokalne jedinice uglavnom u kratkotrajnom najmu, i stalno strepe oko toga hoće li ih na sljedećem natjecaju moći zadržati. Nerijetko im je mjesecni iznos najamnine veći od rate kredita koji bi eventualno uzeli za kupnju tog prostora. U takvim okolnostima teško je donijeti odluku o ulaganju u uređenje prostora, a kamoli u razvoj djelatnosti, budući da ne mogu založiti nekretninu kod banke da bi dobili hipotekarni kredit, jer nije u njihovu vlasništvu.

Nema sumnje da sektor obrtništva i malog poduzetništva zaslužuje posebnu pažnju države, naglašava Pecek. U nastavku je podsjetio na činjenicu da je 2002. godine u Hrvatskoj prvi put donesen Zakon o razvoju malog gospodarstva, kojim je definirana veličina tog sektora. Taj je Zakon uskladen sa svim pozitivnim tekovinama EU, a na osnovi njega Vlada je donijela Program razvoja malog gospodarstva za razdoblje do 2004., odnosno do 2006. Zahvaljujući poticajnim mjerama stvoren je kreditni potencijal veći od milijardu eura. Malim poduzetnicima i obrtnicima odobreno je više od 7 tisuća kredita "teških" više od 5 mlrd. (prosječna kamata bila je duplo manja nego prije četiri godine). Rezultat - otvoreno je ili pokrenuto 188 zona za poduzetništvo, kao i 21 poduzetnički inkubator, odnosno 48 centara. Takav pomak je utjecao na povećanje broja obrta od 17 tisuća, osnovano je 170 novih zadruga, 6 tisuća malih trgovачkih društava, a što je najvažnije, u sektoru obrtništva zaposleno je više od 50 tisuća ljudi.

Nužna ubrzana privatizacija poslovnih prostora

Zastupnik je, među ostalim, podsjetio na činjenicu da je Vlada RH sklopila aranžman s MMF-om kojim se planira ubrzana privatizacija portfelja Fonda za privatizaciju, a ovaj Zakon je upravo na tom tragu. Kako reče, njegovi stranački kolege nedvosmisleno predlažu da se poslovni prostori u vlasništvu države i lokalnih jedinica prodaju postojećim zakupnicima (ako je riječ o subjektima

malog gospodarstva) i to po tržnoj cijeni. Dakako, kupcu bi se priznali popusti, ovisno o dužini zakupa i uloženim sredstvima u taj prostor, a omogućila bi im se i obročna otplata. Sredstva koja bi se na taj način prikupila ulagala bi se u nove poslovne prostore, odnosno građdu poduzetničkih zona.

Uvjete i postupak prodaje poslovnih prostora u vlasništvu države regulirati izmjenama Zakona, a ne Vladinom uredbom.

Po ocjeni Kluba zastupnika HSS-a, predložene izmjene zrele su za treće čitanje. Naime, kada bi se usvojio ponuđeni tekst, Sabor bi potpuno nepotrebno prepustio Vladi svoju funkciju, budući da se predviđa da će ona propisati uvjete i postupak prodaje poslovnih prostora u vlasništvu države. Na taj se način, kaže Pecek, Vladi dozvoljava diskrecijsko odlučivanje daleko od očiju javnosti. Izrazio je uvjerenje da će se svi parlamentarni klubovi založiti za to da se to pitanje regulira izmjenama Zakona, a ne njenom uredbom.

Ne može Vlada različito tretirati obrtnike koji koriste poslovne prostore u vlasništvu države i one koji rade u prostorima u vlasništvu lokalne samouprave.

Nelogično je i rješenje kojim se dosadašnjem zakupniku daje prednost kod produženja ugovora, uz uvjet da je izvršio sve obvezne iz ugovora i da prihvati početni iznos zakupnine. U tom slučaju natjecaj, zapravo, nije niti potreban, tvrdi Pecek (time bi se uštedjeli novci i ubrzala procedura u čitavom postupku). Zastupnici HSS-a također smatraju da bi postupke prodaje ili davanja u zakup poslovnih prostora, koji su u tijeku, trebalo izvršiti po novom Zakonu koji je povoljniji za zakupnike.

Po njihovu mišljenju predlagatelj bi trebao uvažiti primjedbe iz ove rasprave i objediniti sve one prijedloge koji su već bili u proceduri, kako bi se kroz novi Zakon o prodaji poslovnog prostora i kroz izmjene Zakona o najmu poslovnog prostora došlo do zajedničkih rješenja.

Zakon nepravičan i diskriminatoran

Stajališta Kluba zastupnika IDS-a zastupnicima je prenio **Damir Kajin**. Napomenuo je da ovaj Zakon ima dobrih elemenata (npr. pravo prvenstva postojećih zakupnika koji uredno izvršavaju svoje obveze, pa i u odnosu na branitelje) ali da je, s druge strane, nepotpun, nepravičan i diskriminiran. Ne može Vlada činiti distinkciju između obrtnika koji su u posjedu tzv. poslovnog prostora u vlasništvu države i onih koji rade u prostorima u vlasništvu grada, negoduje zastupnik. Kada bi gospoda iz ove Vlade iskreno razmišljala o obrtništvu, vrlo brzo bi donijeli zakon koji bi odgovarao svim obrtnicima, a ovako više razmišljaju o tome kako privatizirati HEP, Hrvatske šume, itd., dometnuo je. Uostalom, oni samo žele kupiti poslovni prostor i ne traže nikakve popuste. Međutim, gradska mafija im to ne dopušta, jer gotovo da i nema poslovnog prostora u većim gradovima za koje se ne daje novac ispod stola.

Prijeko je potrebno, stoga, što prije otvoriti raspravu o hrvatskom obrtništvu, kako bi se napokon prestalo s mistifikacijama da su obrtnici neka odabrana kasta, da nešto posjeduju, i sl. Naprotiv, danas u Hrvatskoj nema veće sirotinje od obrtnika, iako puno rade, tvrdi Kajin. Zaduženi su na sve strane, za vratom su im vjerovnici, banke, gradovi, država, dobavljači i bespoštedna konkurenčija velikih trgovачkih lanaca koji će ih pojesti. Jedino oni nisu ništa profitirali ni od hrvatske tranzicije, napominje zastupnik. Naime, bili su ideološki neistomišljenici za vrijeme komunizma, a izgleda da su i danas posljednja rupa na svirali.

Izdati licence za pojedine obrte

U Hrvatskoj se uopće ne vodi računa o tome da bi trebalo izdati tzv. licence za pojedine obrte, a ne da u nekom malom mjestu radi pedeset pekarnica ili ugostiteljskih objekata.

Umjesto toga, valja utvrditi kvote, tako da svi mogu raditi i zaraditi, a ne da završavaju u bankrotu. Osim toga, nema grada koji je gradio poslovne prostore već su oni prije svega posljedica nacionalizacije. Primjerice, u Istri su nekretnine koje su ostale od optanata sada predmet tržišta. Naime, stanari koji su živjeli u tim stanovima otkupili su ih za pet ili šest tisuća maraka, a danas ih prodaju za 150 tisuća eura. Dakako, obrtnici ne mogu doći u takvu poziciju, ali oni ni ne traže takve popuste.

I lokalnim i područnim jedinicama treba omogućiti da temeljem ovog propisa prodaju poslovni prostor, ali ni njih ni državu ne treba obvezivati na to.

U svakom slučaju, treba im omogućiti da otkupe poslovne prostore, bez obzira na to bili oni u vlasništvu države ili lokalne samoprave, jer je to preduvjet njihova opstanka. Pritom treba voditi računa o tome da se spriječe eventualne špekulacije (primjerice, preprodaja tih prostora). Radi toga u ugovore o prodaji treba uvesti klauzulu koja će obvezivati stare - nove zakupce da narednih 20 ili 30 godina, oni ili njihove obitelji, nastave obavljati dosadašnju djelatnost. Na isti način bi trebalo regulirati i dodjelu poljoprivrednog zemljišta našim seljacima, zaključio je Kajin.

Zdenko Antešić reagirao je na njegovu tvrdnju da se svakoj lokalnoj mafiji mora platiti "pinka" ispod stola, za dodjelu poslovnog prostora. Kako reče, kao građanačelnik jednog grada i sam je jedan od onih na koje je aludirao zastupnik. Kategorički je ustvrdio da se poslovni prostori dodjeljuju javnim natječajem, po unaprijed dogovorenim pravilima.

Miroslava Koreniku zasmetala je Kajinova konstatacija kako nema veće sirotinje od obrtnika. Kako reče, zastupnik je očito zaboravio na nezaposlene, na radnike u tekstilnoj i obućarskoj industriji, koji imaju izuzetno niske plaće, itd. Ocijenio je nedoličnom i njegovu tvrdnju kako nema grada u Hrvatskoj koji ne živi od iznajmljivanja uglavnom nacionaliziranih prostora. Da ga u tome razuvjeri spomenuo je primjer Varaždina, koji redovito kupuje nove poslovne prostore za iznajmljivanje.

I lokalnim jedinicama omogućiti prodaju

Frano Matušić (HDZ) je primijetio da među obrtnicima ima i znatan broj onih koji vrlo uspješno posluju na tržištu i koji se svojim statusom nikako ne bi mogli ubrojiti u sirotinju.

Nema sumnje - kaže - da svi mi u ovom Saboru, i Vlada RH, žele donijeti takav Zakon koji će omogućiti obrtnicima i malim poduzetnicima odgovarajuće uvjete poslovanja. U tom smislu je tumačenje Odbora za pravosude i Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, kako se ovim Zakonom dovodi u pitanje ustavno načelo o neograničenju vlasničkih prava i jednakopravnom položaju svih osoba pred zakonom, pomalo nategnuto. Doduše, ovaj zakonski prijedlog je poprilično nedorečen, ali predstavlja dobru osnovu na kojoj bi se, uz odgovarajuće amandmanske korekcije, moglo doći do kvalitetnog rješenja za status malih obrtnika, i to konsenzusom.

I sam je, kaže, uložio nekoliko amandmana ponukan time što predlagatelj na jedan način tretira poslovne prostore u vlasništvu države, a na drugi one u vlasništvu jedinica lokalne samoprave. Smatra, naime, da i lokalnim i područnim jedinicama treba omogućiti da temeljem ovog propisa prodaju poslovni prostor (amandmani na čl. 2. i 5.), ali da ni njih ni državu ne treba obvezivati na to (valja koristiti formulaciju "može se prodati"). Mišljenja je, inače, da tu problematiku ne treba regulirati posebnim zakonom, već u okviru ovog zakonskog propisa.

Jelena Pavičić-Vukičević (SDP) također smatra da bi uvjete prodaje poslovnog prostora u vlasništvu države trebalo regulirati Zakonom, a ne Vladinom uredbom, jer bi to omogućilo nedopustiv monopolistički utjecaj Vlade RH, odnosno nadležnog ministarstva. Ti bi uvjeti trebali biti poznati, kako bi i javnost mogla utjecati na njih, a mogli bi se primjenjivati i na prodaju poslovnih prostora u vlasništvu jedinica lokalne samoprave, napominje zastupnica. I ona upozorava na to da bi trebalo spriječiti daljnju preprodaju tih prostora i eventualnu prenamjenu (o tome koje se djelatnosti mogu obavljati u određenom prostoru sada odlučuju gradska poglavarstva).

Po mišljenju zastupnice problematična je zakonska odredba koja postajećem zakupniku poslovnog prostora, sudjeluje li u javnom natječaju, omogućuje obnovu zakupa po najnižoj cijeni. Budući da takvo rješenje ide na štetu lokalnih proračuna, o tome bi trebala odlučiti općinska, gradska i županijska poglavarstva.

Na kraju je spomenula da su mnogi obrtnici koji se bave tradicionalnim zanatima ostali bez poslovnih prostora u centru Zagreba, jer je država denacionalizacijom vratila te lokale bivšim vlasnicima. Međutim, grad se širi, a grade se i novi poslovni prostori. Ima dovoljno prostora i u vlasništvu Grada koji bi se mogli prodati, ili pod povoljnijim uvjetima dati u zakup određenim kategorijama obrtnika i poduzetnika.

Ne smije se zadirati u prava lokalne samoprave

Iz ovog zakonskog prijedloga doista se može iščitati dobra namjera predlagatelja da se potakne razvoj malog gospodarstva, u kojem je zaposleno više od polovine ukupnog broja zaposlenih u Republici Hrvatskoj, konstatirao je **Frano Matušić**. Potaknut primjedbama iz rasprave, kako su njime diskriminirani oni zakupnici koji rade u prostorima u vlasništvu gradova i općina, upitao je: "Kakva rješenja treba ponuditi za one subjekte malog gospodarstva koji poslu-

ju u lokalima u privatnom vlasništvu i koji bi se također željeli domaći atraktivnog prostora, a možda su čak i kvalitetniji u svojoj ponudi?

Predloženi Zakon je dijelom neustavan, a i protiv prave tržišne utakmice.

U svakom slučaju, ne smijemo zadirati u prava lokalne samouprave koja je vlasnik spomenutih prostora, kaže zastupnik. Kako reče, ne vidi ništa loše u tome da i lokalne jedinice kupuju poslovne prostore od privatnika, koje će ponuditi onima koji se žele baviti određenim djelatnostima. Prijeko je potrebno, međutim, definirati kojim subjektima malog gospodarstva treba pomoći da izravnom pogodbom s predstvincima lokalne samouprave obnove ugovor o zakupu. U tom kontekstu založio se za zaštitu tradicijskih obrta, odnosno starih zanata koji pomalo izumiru, a doista čine prepoznatljivom određenu sredinu.

Na kraju je izjavio da prihvata sve sugestije predstavnika klubova zastupnika HDZ-a i DC-a, dok je zastupniku Ferenčaku zamjerio na optužbi predlagatelju da je prepisao zakonski prijedlog HNS-a. Ta je stranka - kaže - u protekle četiri godine imala prilike donijeti kvalitetan zakon o zakupu poslovnog prostora, umjesto da nam kolega Ferenčak danas pokušava dijeliti lekcije, što je obično politikantstvo.

Ne mogu se složiti s tezom kolege Matušića, da oporbeni zastupnici ne bi smjeli imati zakonodavnu inicijativu (što je, inače, izvorno pravo i obveza svakog zastupnika) jer su, navodno, sve mogli napraviti dok su bili na vlasti, izjavio je **Zvonimir Mršić (SDP)**. Posebno nam nemojte prigovarati zašto nismo učinili ono što se vi obećali hrvatskim građanima, kao što je, primjerice, neposredni izbor gradonačelnika i općinskih načelnika, poručio je.

U odgovoru na repliku, **Frano Matušić** je pojasnio da nije osporio ničiju zakonodavnu inicijativu, već je samo konstatirao da je kolega mogao svoje

ideje puno lakše ostvariti dok je njegova stranka bila na vlasti, ali očito nije bilo želje ni volje za to. Naime, njegova stranka i njihovi partneri (među ostalim i SDP) jednostavno nisu htjeli tu problematiku staviti na dnevni red, iako je bilo takvih prijedloga.

Vlada u svojevrsnoj defanzivi

Na primjeru ovog Zakona se najbolje vidi da je Vlada u svojevrsnoj defanzivi, konstatirao je **Miroslav Korenika (SDP)**. Naime, nakon što su dva zakonska prijedloga koji reguliraju istu problematiku već prošla prvo čitanje, i nakon što je parlamentarna većina pustila u drugo čitanje prijedlog Kluba zastupnika DC-a, pomalo je ponižavajuće za njihova koalicijskog partnera da Vlada odjednom izlazi sa svojim prijedlogom. A što je najgore, nije dobro prepisala ni zakonski tekst DC-a, već je prihvatala nešto poprilično "nemušto" od onoga što je predlagao HNS.

Ako se za postojeće zakupnine propiše niska početna cijena natječaj je posve nepotreban, a postavlja se pitanje tko će i na koji način odrediti tu cijenu.

Po mišljenju zastupnika predloženi Zakon je dijelom neustavan, a i protiv prave tržišne utakmice. Činjenica je, kaže, da je lokalnim jedinicama Ustavom zajamčeno pravo na samoupravu i pravo vlasništva, ali one imaju u svom vlasništvu poslovne prostore da bi od njih dobile što je moguće veću zakupninu, što se postiže upravo natječajima. Ako se za postojeće zakupce propiše niska početna cijena zakupnine natječaj je posve nepotreban (to će biti samo dodatni trošak lokalnim jedinicama), napominje Korenika. Osim toga, rodit će se sumnje da je netko "stavio novce u džep", a postavlja se pitanje tko će i na koji način odrediti početnu cijenu. S aspekta dobrog gospodarenja bilo bi najlogičnije da se ide na javni natje-

čaj, tako da poslovni prostor može dobiti postojeći zakupac, prihvati li najvišu ponudu. Po riječima zastupnika jedinice lokalne samouprave neće biti motivirane na kupnju novih poslovnih prostora, ako na natječajima ne mogu postići najviše moguće cijene. A da one itekako vode brigu o tome koje će obrte razvijati na svom području, najbolje svjedoči primjer grada Varaždina, kaže zastupnik.

Slaže se, inače, s onima koji smatraju da bi zakonom trebalo predvidjeti mogućnost, ali ne i obveza Vlade da prodaje poslovne prostore u vlasništvu države. Mišljenja je da uvjete i način te prodaje treba definirati Sabor (nema potrebe to pitanje regulirati uredbama, kad Parlament kontinuirano zasjeda). Predloženim Zakonom trebalo bi definirati i što se smatra "urednim izvršavanjem obveza iz ugovora o zakupu," kako bi se izbjegle eventualne zloporabe, kaže Korenika. Na kraju se založio za to da se postojeći natječaji za zakup poslovnog prostora završe po zakonu koji je povoljniji za sudionike natječaja.

Jure Bitunjac (HDZ) je primijetio da kolega nije argumentirao svoju tvrdnju da je ovaj zakonski prijedlog protuustavan (bilo koju intervenciju države u bilo kojem segmentu gospodarstva, pa i u malom obrnjištu, on smatra zadiranjem u ustavna prava drugih).

U odgovoru na repliku, **Miroslav Korenika** je ponovio da se jedinice lokalne samouprave moraju ponašati marom dobrog gospodara. Njihovo je vlasničko pravo da zarade novac od zakupnina, a predloženim im se to ograničava, jer ih se obvezuje da postojećim zakupnicima moraju iznajmiti poslovni prostor po početnoj zakupnini. Država može odlukom ovog Parlamenta odlučivati o svojoj imovini, ali ne i o imovini gradova i općina, jer je to druga razina upravljanja i vlasništva, upozorava zastupnik.

Reagirajući na njegove navode, **Frano Piplović** napomenuo da za zastupnike DC-a nije ponižavajuće što je Vlada preuzeila njihovu inicijativu. Naprotiv, oni su zbog toga ponosni.

Pero Kovačević (HSP) je ispravio Korenikin navod, da prema članku

5. Konačnog prijedloga zakona Vlada treba donijeti uredbu sa zakonskom snagom (riječ je o podzakonskom propisu). Slaže se, inače, s tim da problematiku prodaje poslovnih prostora treba rješavati prema Zakonu o obveznim odnosima, a ne temeljem predloženog Zakona.

Predloženo u suprotnosti s propisima o lokalnoj samoupravi

Ovaj Zakon je za mene apsolutno neprihvatljiv, jer potpuno i grubo zadiре u autonomiju lokalne samouprave, rekao je **Zvonimir Mršić (SDP)**. Nitko nema pravo, pa ni država, odlučivati o tome što će jedinica lokalne samouprave činiti sa svojim vlasništvom, napominje zastupnik. Umjesto toga - kaže - trebalo bi razgovarati o zakonu o deetatizaciji njihova vlasništva, jer je 90. i 93. godine država etatizirala većinu onoga što su građani sagradili novcem od samodopri-nosa.

Stječe se dojam da je ovaj zakon pisan zbog problema koje treba riješiti u Zagrebu. Međutim, tamo se trenutno gradi daleko više poslovnih prostora nego što je potrebno, tako da se može očekivati pad cijena zakupnina.

Po riječima zastupnika predloženi Zakon je u suprotnosti s Europskom Poveljom o lokalnoj samoupravi, koju je Sabor prihvatio, a prema kojoj bi lokalne jedinice trebalo konzultirati o svim zakonskim propisima koji utječu na njihove izvorne prihode. Nije u skladu ni sa Zakonom o lokalnoj samoupravi koji daje isključivo pravo poglavarstvima lokalnih jedinica da upravljaju i raspolažu nekretninama i pokretninama u njihovu vlasništvu.

Nadalje, u ovom Zakonu se govori samo o poslovnim prostorima (ne radi

se o nacionaliziranim prostorima), a ništa se ne kaže što je s javnim površinama (npr. s tržnicama). Naime, u pojedinim gradovima teže je doći do štanda na tržnici, nego do kvadrata poslovnog prostora na centralnom gradskom trgu. Štandovi se ne daju u zakup po sistemu prvokupa, jer je to zakonski nemoguće, već se prakticira licitacija.

Ovaj Zakon otvara prostor i korupciji, budući da umjesto instituta javnog natječaja predviđa institut dogovora između čelnih ljudi lokalnih jedinica i poduzetnika o početnoj cijeni najamnine.

Kad već brinemo o obrtnicima, treba reći da puno veću prepreku za razvoj obrtništva stvaraju dugotrajni stečajni postupci i sudski postupci vezani uz fiducijsko vlasništvo. Osim toga, poslovni prostori se izdaju na šest mjeseci, a u tom roku nitko ne može napraviti ozbiljan poslovni plan. Zašto se ne pobrinimo za to da što prije okončamo postupak denacionalizacije, tako da oni koji moraju izići iz poslovnih prostora koji će biti vraćeni bivšim vlasnicima pronađu neko drugo rješenje - pita zastupnik.

U nastavku je ukazao na to da se ovaj zakon ne odnosi samo na "sirote obrtnike" nego i na brojne poduzetnike koji imaju i do 50 zaposlenih i godišnje prihode do 16 mln. kuna. Postavlja se pitanje - kaže - kakvi će uvjeti vrijediti za one koji zapošljavaju nekoliko radnika više, te zašto i oni ne bi mogli kupiti poslovne prostore u vlasništvu jedinica lokalne samouprave ili države (isto vrijedi i za humanitarne organizacije i druge subjekte koji su u takvim prostorima). Stječe se dojam - kaže - da je ovaj zakon pisan zbog problema koje treba riješiti u Zagrebu. Međutim, tamo se trenutno gradi daleko više poslovnih prostora nego što su godišnje potrebe, tako da se može očekivati pad cijena zakupnina.

Na kraju je izrazio mišljenje da ovaj zakon otvara prostor i korupciji, budući da umjesto instituta javnog natječaja

predviđa institut dogovora između čelnih ljudi lokalnih jedinica i poduzetnika o početnoj cijeni najamnine. Nema potrebe plaćati skupe oglase za javne natječaje, kad će godišnja zakupnina pojedinih prostora biti niža od cijene oglasa, zaključio je.

Probleme obrtništva rješavati poreznom politikom

Pero Kovačević (HSP) se složio s tim da država ne može nalagati gradovima, općinama i županijama kako da postupaju sa svojim vlasništvom, ali smatra da radi pravne sigurnosti građana i osiguranja jednakosti svih pred zakonom, mora propisati pravila po kojima će se poslovni prostori davati u zakup ili prodavati. Po mišljenju zastupnika, problemi obrtnika te malog i srednjeg poduzetništva moraju se rješavati poreznom politikom, odnosno poreznim olakšicama i poticajima, pogotovo kad je riječ o onima koji se bave klasičnim obrtničkim zanimanjima koja zamiru.

U odgovoru na repliku, **Zvonimir Mršić** je napomenuo da je vlasništvo definirano Zakonom o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, te Zakonom o obveznim odnosima, pa nema potrebe da država nekim trećim zakonom regulira vlasništvo jedinica lokalne samouprave. Uostalom, europska Povelja je definirala da lokalne jedinice mogu upravljati svojim nekretninama, načinom njihova stjecanja i raspolaganja. Mnoge od njih itekako skrbe o razvoju obrtništva, davanjem raznoraznih pogodnosti obrtnicima, napose onima koji se bave tradicijskim zanatima. Primjerice, u njihovo ime plaćaju komunalne naknade i doprinose, subvencioniraju im zakupnine, itd. Uostalom, one puno bolje prepoznaju svoj, pa i interes tih obrtnika, nego što se to može vidjeti s Markovog trga.

Kada bi država doista željela bolje skrbiti o obrtnicima, trebala bi nuditi povoljnije kredite za kupovinu poslovnog prostora, kaže zastupnik. A ovako, uvođenjem nepotrebnih javnih natječaja za zakup poslovnih prostora, Vlada itekako vodi brigu o razvoju "Narodnih novina" i "Vjesnika".

Vlada će izaći s vlastitim amandmanom

Uključivši se u raspravu, **Vesna Škarre-Ožbolt** napomenula je da se ovim zakonskim novelama na cijelovit način regulira materija poslovnog prostora obrtnika i malih poduzetnika, pri čemu se ne krše ni Ustav ni Zakon o lokalnoj samoupravi. Predložena rješenja trebala bi olakšati život 100 tisuća obrtnika te oko 180 tisuća zaposlenih u tom sektoru, što je itekako važan dio gospodarskog sustava Hrvatske. Naime, ovim zakonskim prijedlogom obrtnike se, kao zakupce, napokon dovodi u ravnopravan položaj sa svim ostalim građanima i gospodarskim subjektima koji su, temeljem zakona o pretvorbi društvenih poduzeća odnosno o privatizaciji, stekli pravo vlasništva kupnjom dionica, odnosno otkupili stanove. I kad je već iz paketa reformi u oblasti stanovanja i gospodarenja poslovnim prostorom izuzeto rješavanje pitanja prostora koje koriste obrtnici i drugi subjekti malog gospodarstva, smatrali smo potrebnim barem omogućiti ponovni zakup postojećim zakupcima u prostorima u vlasništu lokalnih jedinica, te otkup poslovnih prostora u vlasništvu države.

Predloženim se obrtnike, kao zakupce, napokon dovodi u ravnopravan položaj sa svim ostalim građanima i gospodarskim subjektima koji su, temeljem Zakona o pretvorbi društvenih poduzeća, odnosno o privatizaciji, stekli pravo vlasništva kupnjom dionica, odnosno otkupili stanove.

Naime, razmišljajući o tome kako dugoročnije rješiti pitanje poslovnog prostora, predlagatelj je člankom 5. Konačnog prijedloga zakona omogućio sadašnjim zakupnicima i kupnju poslovnog prostora u vlasništvu Republike

Hrvatske. Dakako, to se odnosi samo na one koji, prema Zakonu o poticanju razvoja malog gospodarstva, imaju status mikro ili subjekata malog gospodarstva.

Najavila je da će, sukladno sugestijama iz rasprave, Vlada izaći s vlastitim amandmanom prema kojem bi zakupodavac, prije isteka roka na koji je sklopljen ugovor o zakupu, ponudio obnovu ugovora sadašnjem zakupcu poslovnih prostora koji uredno plaća najamnunu. Tek ako on odbije takvu ponudu, zakupodavac bi raspisao javni natječaj. Na taj način će se definitivno otkloniti opasnost koja prijeti mnogim obrtnicima kojima upravo u ovoj godini istječe ugovor o zakupu, da budu primorani zatrvoriti svoje obre.

Kao što nije do kraja riješen ni problem prodaje stanova koji su bili u društvenom vlasništvu (građani sa statusom zaštićenog najmoprimca ne mogu otkupiti stanove u kojima žive) tako se ovim zakonom neće do kraja riješiti ni problem prodaje poslovnih prostora, primjetila je **Jelena Pavičić-Vukičević**. Naime, neki obrtnici će moći otkupiti poslovni prostor, dok oni koji nisu u prostorima lokalne samouprave ili u vlasništvu države neće imati tu mogućnost. **Dragutin Lesar (HNS)** je sugerirao ministrici da predlagatelj razmisli o nadopuni svog amandmana, kojom bi se u ugovor o zakupu poslovnog prostora uvela klauzula da zakupac mora obavljati djelatnost određenu propisom lokalne samouprave. U protivnom bi moglo doći do zloporabe, odnosno do prenamjene tog prostora.

Krunoslav Marković (HDZ) napominje da bi zakonodavac prvenstveno trebao voditi računa o tome da se zaštite oni obrtnici i poduzetnici kojima ne ide dobro, a ne da ih na natječaju istinsnu vlasnici kafića, trgovina uvoznom robom i sl. (svaki javni natječaj ne mora biti pošten). Apelirao je na predstavnike Ministarstva da se ubrza povrat nacionaliziranih lokala bivšim vlasnicima, jer se ovako samo produžava neizvjesnost zakupaca. U svakom slučaju, predloženi zakon valja popraviti amandmanima, a lokalnoj samoupravi prepustiti da sama

procijeni važnost obrtništva jer joj je u interesu ne samo dobro poslovanje i prihod, nego i preživljavanje tradicionalnih i nisko produktivnih obrta.

Po riječima zastupnika, Vlada ima obvezu predlagati zakone i donositi uredbе za bolje funkcioniranje privrede i obrtništva, ali ne treba sumnjati u to da će ti zakonski propisi biti protiv poduzetništva ("zasigurno neće sijeći granu na kojoj sjede").

Omogućiti drugačiji način financiranja lokalne samouprave

Neselektivnim pristupom prema potrebama poduzetnika i obrtnika (po istim uvjetima davao bi se u zakup poslovnih prostora i postolari u vlasništvu kockarnica) i ograničavanjem vlasništva lokalnim jedinicama nećemo moći realizirati dobru ideju da se potakne razvoj tog sektora, upozorava **Josip Leko**. Stoga bi trebalo omogućiti drugačiji način financiranja lokalne samouprave, kako bi ona mogla voditi brigu o razvoju malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva na svom području. Naime, svaki kraj i grad ima svoju tradiciju i svoje specifičnosti, kaže zastupnik.

Po njegovom mišljenju ovaj zakon nije ni pravičan, zbog čega ga ne može poduprijeti. Naime, ne samo da predviđa iste uvjete zakupa poslovnog prostora i za postolare i za vlasnike kockarnica, nego osigurava povoljnije uvjete postojećim zakupcima, dok su drugi obrtnici, ili oni koji se tek žele baviti obrtom, izloženi tržištu.

Iako je dobar dio ove materije već reguliran nizom drugih zakona, pohvalna je briga Vlade da predloženim mjerama dodatno nastoji pomoći razvoju obrtništva i malog poduzetništva u Hrvatskoj, konstatirala je **Ivana Sučec-Trakoštanec (HDZ)**. I ona smatra da je teško pomiriti interes postjećih zakupnika i onih koji bi također željeli ući u poslovne prostore o kojima je riječ. Podjeća na to da je situacija različita od sredine do sredine, tako da se u nekim malim sredinama već sada pojedini prostori ne

mogu unajmiti ni po početnim cijenama, jer su najamnine previsoke. Zbog toga se, kako reče, priklanja mišljenjima da lokalna samouprava najbolje zna koje djelatnosti treba razvijati na kojem području, pod pretpostavkom da je utvrdila politiku raspolažanja tim prostorima i strategiju razvoja gospodarstva.

Ponudenim zakonom rješava se samo problem poslovnog prostora za poduzetnike, a ne i za druge subjekte koji su također zakupili lokale u vlasništvu lokalnih jedinica i države, upozorava dalje.

Neselektivnim pristupom prema potrebama poduzetnika i obrtnika i ograničavanjem vlasništva lokalnim jedinicama nećemo moći realizirati dobru ideju da se potakne razvoj tog sektora.

U zaključnom dijelu izlaganja napomenula je da svaki zakon koji dolazi iz Vlade, a tiće se malih poduzetnika, ne bismo smjeli smatrati napadom na svoje vlasništvo. Osim toga, ako općina, grad ili država nekome tko je cijeli život obavlja neki tradicionalni obrt u jednom lokalnu ponudi da tamo i ostane pod istim uvjetima kao i dosad, i to bez javnog natječaja, ne treba odmah pomišljati na korupciju. Uostalom, okončanjem denacionalizacije i potpunim uvođenjem privatnog vlasništva u nekoj daljnjoj budućnosti spriječit će se i takve pojave.

Ispravljajući njene navode, **Nikola Vuljanić (HNS)** je primijetio da ovaj Zakon nije nikakav dodatni osigurač razvoja malog poduzetništva, već se njime krši ustavno pravo vlasništva jedinica lokalne samouprave. U prilog tome govori i činjenica da u njemu nema nikakve selektivnosti. Istina, Vlada ima pravo predlagati propise, ali ne u suprotnosti s Ustavom i sistemskim zakonima, napominje zastupnik. Kako reče, zakoni se upravo i donose zato da se utvrde pravila igre i onemogući korupcija. Naša je dužnost da u ovakvoj situaciji o tome vodimo računa, zaključio je.

Po ocjeni mr.sc. **Marka Širca (HDZ)** ovaj zakonski prijedlog je na tragu zaštite malog gospodarstva i naših obrtnika. Naime, prema njegovu saznanju, Vlada je gotovo sve poslovne prostore u građovima prenijela na upravljanje jedinicama lokalne samouprave. To znači da se u tim prostorima obavljaju djelatnosti koje su itekako važne za život građana, među ostalim i tradicionalni obrti. Ako bi se oni davali u zakup ili prodavali putem javnih natječaja, bez mogućnosti da dio sadašnjih zakupaca obnovi ugovor ili ima određene pogodnosti kod kupnje, veliki dio tih obrta bi nestao. Stoga bi trebalo omogućiti da lokalna zajednica i prije raspisivanja javnog natječaja s malim gospodarstvenikom zaključi ugovor o produženju zakupa. Prilikom narednih promjena Zakona o komunalnom gospodarstvu, lokalne jedinice bi trebalo obvezati na donošenje odluke o općem rasporedu poslovnog prostora (npr. atraktivnih zona), te o pogodnostima pod kojima će se ti prostori davati u zakup onima koji se bave obrtima za koje su građani zainteresirani. Širac je njavio da će podržati donošenje ovog Zakona, uz amandmanske korekcije, ali smatra da bi bilo bolje da se njime uredi samo pitanje zakupa poslovnog prostora, dok bi se posebnim zakonom riješilo pitanje prodaje poslovnog prostora u vlasništvu države.

Povoljniji uvjeti samo deficitarnim obrtima

Po mišljenju **Rade Ivase (HDZ)** ovaj je Zakon dobrodošao, jer je u interesu države da potiče malo gospodarstvo. Njime se, naime, obrtnici stimuliraju na produženje zakupa ili kupnju poslovnog prostora bez klasične licitacije. Na taj način dobivaju veću sigurnost u korištenju poslovnog prostora, što bi ih trebalo poticati i na daljnja investicijska ulaganja u te prostore.

Promatra li se ovaj propis s ustavno-pravnog aspekta, mogu mu se naći bitne manjkavosti, napominje zastupnik. Primjerice, odredbe članaka 5. i 6. su dvojbine, jer ograničavaju poduzetničke slobode i vlasnička prava jedini-

ca lokalne samouprave i ne osiguravaju jednakopravni položaj svih osoba pred zakonom. Naime, predloženom prodajom poslovnog prostora u vlasništvu države subjekti malog gospodarstva stavljuju se u privilegirani položaj u odnosu na brojne druge subjekte. Zastupnik je izrazio uvjerenje da će, sukladno stajalištu matičnog Odbora, predlagatelj svojim amandmanom brisati Glavu 4. i čl. 33a. Konačnog prijedloga zakona, i tu problematiku, kao i prodaju prostora u vlasništvu lokalnih jedinica, regulirati posebnim zakonom.

Kad je riječ o zakupu, sugerirao je kompromisno rješenje. Smatra, naime, da bi jedino onima koji se bave deficitarnim obrtimi valjalo omogućiti obnovu ugovora o zakupu poslovnih prostora, prihvate li početnu cijenu, dok bi ostali koji sudjeluju u natječaju imali prvenstvo samo ako prihvate najveću ponudenu cijenu.

Ove, na prvi pogled vrlo kratke zakonske novele, otvaraju brojna pitanja bitna za pravni poredak i gospodarski razvoj Republike Hrvatske, konstatirao je na početku svog izlaganja mr.sc. **Mato Arlović (SDP)**. Kako reče, uvjeren je da nema niti jednog zastupnika u Hrvatskom saboru koji ne smatra da treba poticati razvoj obrtništva i malog poduzetništva, radi gospodarskog razvoja, samozapošljavanja i zapošljavanja. Međutim, predloženim izmjenama dobito bi se ono što nismo htjeli postići.

Poštovati načelo jednakopravnosti

Osvrnuo se najprije na formulaciju članka 4. Konačnog prijedloga zakona, odnosno novopredloženog članka 6a., te konstatirao da u takvim okolnostima institut javnog natječaja nema nikakvu svrhu. Kako reče, zalaže se za načelo jednakopravnosti, odnosno za to da se dosadašnjem zakupniku poslovnog prostora o kojem je riječ omogući pravo prvenstva u odnosu na ostale sudionike javnog natječaja, pod uvjetom da uđevolji uvjetima natječaja i prihvati najpovoljniju ponudu. Kada bi ostala predložena stipulacija, time bi se bitno ograni-

ničilo pravo vlasništva lokalne jedinice, što je u suprotnosti s Ustavom. Naime, treba imati u vidu i činjenicu da predloženim, među ostalim, nalažemo i trgovackim društvima u njihovu vlasništvu da dio svog poslovnog prostora po povoljnim uvjetima daju u zakup. Nadalje, ovaj Zakon je u suprotnosti i sa Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi koji obvezuje jedinice lokalne samouprave da upravljuju i gospodare svojom imovinom marom dobrog domaćina. Naime, primjenom predloženih rješenja smanjili bi im se prihodi od iznajmljivanja poslovnog prostora koji se inače koriste za zadovoljavanje neposrednih interesa i potreba građana na tom području.

Ovaj Zakon je u suprotnosti i sa Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi koji obvezuje lokalne jedinice da upravljuju i gospodare svojom imovinom marom dobrog domaćina.

Zadrži li se ovakva zakonska odredba to će biti u suprotnosti i s člankom 49. Ustava, jer se njome narušava ustavna norma o ravnopravnom položaju svih poduzetnika na tržištu. Prema predloženom, dosadašnji zakupnici bili bi u povoljnijoj poziciji i u slučaju prodaje poslovnog prostora u vlasništvu države. Po njegovom mišljenju država nema potrebu zadržavati poslovni prostor u svom vlasništvu, kao ni poslovni dio stambenog prostora koji još uvijek posjeduje. Međutim, postupak privatizacije tih prostora, pa i pod povoljnim uvjetima, treba regulirati posebnim zakonom (članak 33a. odnosno članak 5. bi trebalo izostaviti iz zakonskog teksta). Sadašnji zakupoprinci bi pod jednakim uvjetima trebali imati prednost u odnosu na trećeg, ali svima treba omogućiti pristup toj imovini, napominje zastupnik.

Po njegovu mišljenju trebalo bi preuređiti i članak 6a. stavak 1. Konačnog

prijedloga zakona. Razlog - država ne može naložiti jedinicama lokalne samouprave, a pogotovo trgovackim društvima u njihovu vlasništvu, da moraju prodati svoj poslovni prostor, jer je on stečen ulaganjem određenog kapitala. Arlović smatra da svi zainteresirani moraju sudjelovati u javnom natječaju za zakup poslovnog prostora. Dosadašnji zakupnik čak ne bi morao davati nikakvu ponudu, ali želi li ostati u tom prostoru mora prihvati najpovoljniju ponudu iz tog natječaja.

Osim toga, trebalo bi uskladiti i članak 6. zakonskog prijedloga, na način da se javni natječaji o davanju u zakup poslovnih prostora koji su u tijeku okončaju po zakonu koji je za njihove studiovine povoljniji.

Na kraju je sugerirao da se predlagatelju dade time-out od tjedan dana ili dva tjedna, kako bi predložene zakonske odredbe amandmanskim korekcijama uskladio s Ustavom i s potrebama gospodarstva, odnosno naših obrtnika i malih poduzetnika.

Blijeda kopija prijedloga klubova zastupnika

Klubovi oporbenih zastupnika su, očito, potakli Vladu da počne razmišljati o problemima obrtnika, konstatirala je **Ljubica Lalić**. Naime, nakon što je koalicjska parlamentarna većina, bez uvjerljivih argumenata, odbila njihov te zakonski prijedlog još nekih klubova već u prvom čitanju, Vlada je već nakon 6 mjeseci promijenila mišljenje i u hitnu proceduru uputila svoj prijedlog. Radi se o mješavini i blijeđoj kopiji spomenutih zakona, za koje je tvrdila da su protuustavni, ali o svom zakonu očito ne misli tako. Međutim, da iskreno vjeruje u to da je poticanje razvoja malog gospodarstva u interesu Republike Hrvatske, kao što navodi u obrazloženju, u Izvješću o izvršenju Proračuna za prvih šest mjeseci, u dijelu koji se odnosi na ovaj sektor, zacijelo ne bi stajale same nule. Točna je - kaže - konstatacija predlagatelja da, za razliku od zaposlenika u bivšim društvenim poduzećima, koji su kupnjom dionica mogli steći udio u pravu vlasništva,

obrnicima čak nije dana ni mogućnost da postanu vlasnicima onoga u što su godinama ulagali i gdje su generacija-ma radili.

Mi smo u svom zakonskom prijedlogu predložili i model i kriterije produže spomenutih poslovnih prostora, što jamči transparentnost tog dijela privatizacije, ali Vlada nije preuzeila taj model u svoj zakon, kaže zastupnica. Umjesto toga, navodi da će se prodaja poslovnog prostora u vlasništvu države izvršiti po uvjetima i prema postupku koje će propisati svojom uredbom. To pobuđuje ozbiljne sumnje, to više što prijedlog dolazi u vrijeme kad hrvatsku javnost potresa afra oko sumnjive povezano-sti ministra Žužula s jednim imotskim društvom kapitala i Vlade u cijelini.

Po mišljenju zastupnice predloženi Zakon je ipak pozitivni pomak, jer pravo prvenstva kod obnove ugovora o zakupu poslovnog prostora daje kakvo-takvo jamstvo dosadašnjem zakupniku da po isteku ugovora neće morati "kupiti krpice". Nema sumnje da bi bilo puno bolje trajno rješiti probleme poslovnog prostora, kao preduvjeta za obavljanje djelatnosti, s tim da se poštuje posebni položaj jedinica lokalne i područne samouprave.

Predloženi Zakon je ipak pozitivni pomak, jer pravo prvenstva kod obnove ugovora o zakupu poslovnog prostora daje kakvo-takvo jamstvo dosadašnjem zakupniku da po isteku ugovora neće morati "kupiti krpice".

U svakom slučaju, u saborskoj proceduri je bilo znatno boljih prijedloga za rješavanje toga, za brojne obrtnike temeljnog problema, ali nije bilo političke volje da se pronađu najbolja rješenja. Stoga danas raspravljamo o lošjem prijedlogu i to po hitnom postupku, konstatira zastupnica. No, bez obzira na to, ovaj Zakon će zasigurno biti prihvaćen od saborske većine, samo zato što se

radi o Vladinom prijedlogu, i neovisno o tome što nam zbog netransparentnosti bauk privatizacije iz prošlosti već sigurnim korakom ulazi na vrata.

Emil Tomljanović je ispravio njen navod da su obrtnici u nekoliko generacija obavljali svoje djelatnosti u zakupljenim prostorima u državnom vlasništvu. Kako reče, u Hrvatskoj je taj vremenski kontinuitet bio prekinut institutom društvenog vlasništva. Ne smijemo poistovjećivati društveno i državno vlasništvo ili društveno i vlasništvo grada i općina, jer su to bitno različite stvari, napominje zastupnik.

Prihvatljivo jedino kompromisno rješenje

Vlado Jelkovac (HDZ), kako reče, nije siguran u to da se predloženim na najbolji način uređuje materija o kojoj je riječ. Ne slaže se ni s obrazloženjem predlagatelja, da je jedan od razloga za donošenje ovog Zakona činjenica da bi se predloženim smanjili troškovi lokalnih jedinica za provedbu javnih natječaja za zakup poslovnih prostora. Naime, nema sumnje da bi one puno više zaradile kada bi te prostore dodijelile najboljim ponuđačima na natječaju. U tom slučaju ne bi ni trebalo mijenjati postojeći zakon, jer je njime već predviđeno prihvatanje najviše zakupnine. Međutim, u praksi bi se događalo to da iz poslovnih prostora budu istisnuti oni obrtnici i mali poduzetnici koji ih sada koriste. Po mišljenju zastupnika prihvatljivo je jedino kompromisno rješenje koje će, kako je najavljen, Vlada predložiti svojim amandmanom. Smatra, inače, da bi sve zakupnike trebalo tretirati jednoobrazno, bez obzira na to jesu li u poslovnom prostoru u vlasništvu države ili lokalne jedinice. Dakako, vlasnike tih prostora ne bi trebalo obvezati na prodaju, već samo predvidjeti takvu mogućnost (država također može imati razloge zbog kojih ne želi prodati određeni prostor).

S obzirom na brojne primjedbe i konstruktivne prijedloge zastupnika, koji na radikalnan način mijenjaju predložene odredbe, ovu raspravu bi trebalo tretirati

ti kao prvo čitanje ovog Zakona, zaključio je na kraju.

Željko Pecek je napomenuo da bi Vlada RH, u skladu s potpisanim stand by aranžmanom s MMF-om, trebala donijeti odluku da ubrzano privatizira poslovne prostore koji joj nisu potrebni (isto tako je postupila i s portfeljem Fonda za privatizaciju). Drugim riječima, država bi trebala što prije prodati nekrene i imovinu koja se može staviti u funkciju poduzetnišva, a sve ostalo također može prodati.

Vlado Jelkovac je rekao da se slaže s tim da država može privatizirati te poslovne prostore, ali samo tamo gdje je to njezin interes.

Postojećim zakupnicima prosječne zakupnine

Vladimir Pleško (HDZ) je napomenuo da sve dosadašnje rasprave na tu temu, odnosno zakonske prijedloge kojima se reguliraju zakup i prodaja poslovnog prostora treba promatrati s dva potpuno različita stajališta. U prvom redu s aspekta interesa poduzetnika, kojima je cilj doći do što jeftinijeg poslovnog prostora, te da se smanji mogućnost nezakonite manipulacije tim prostorima, itd. U interesu je, pak, države i jedinica lokalne samouprave da ostvare što veći prihod od najma ili prodaje svojih poslovnih prostora, ali i da zadrže kvalitetne najmoprimce, da zaštite tradicionalne obrte, itd.

Predloženim nisu u potpunosti uskladeni interesi poduzetnika i vlasnika poslovnih prostora.

Međutim, predloženim zakonom nisu u potpunosti uskladeni interesi obje zainteresirane skupine, konstatira zastupnik. Smatra da bi bio puno prihvatljiviji kada bi se u članku 4., odnosno novopredloženom članku 6a. predvidjelo da postojeći zakupnik ima prednost na sklapanje ugovora o zakupu prihvati li prosječnu cijenu najma dobivenu ponudama na natječaju. Mišljenja je, također,

da je odredba stavka 2. u tom članku, prema kojoj sadašnji zakupnici imaju prvenstveno pravo i u odnosu na osobe iz Zakona o pravima hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji, u suprotnosti s Vladinom politikom prema braniteljima.

Ne slaže se s tim da se istim zakonskim prijedlogom reguliraju i zakup i prodaja poslovnog prostora, to više što je već postojećim propisima propisano na koji način lokalne jedinice ili država mogu prodavati svoje vlasništvo (putem natječaja). I on se pridružio prijedlozima da se odustane od hitnog postupka i ovaj zakon uputi u drugo čitanje.

Emil Tomljanović je naglasio da podržava nastojanja Vlade da se ova problematika riješi na kvalitetan način, na dobrobit malog i srednjeg poduzetništva, koje je okosnica i jedan od najzdravijih segmenta hrvatskog gospodarstva.

Spomenimo i njegovo mišljenje da institute kupoprodaje i zakupa poslovnog prostora o kojem je riječ treba razdvajati u dva zakona, kako bi se izbjegle pravne nejasnoće i nepreciznosti u nomotehničkom smislu. Kada bismo kupoprodaju razlucili od zakupa, te proanalizirali na koji način je koji poslovni prostor došao u vlasništvo jedinica lokalne ili regionalne samouprave ili države, mogli bismo razriješiti mnoga sporna pitanja na koja je upozorenio u raspravi, napominje zastupnik. Priklonio se prijedlozima da se ovaj zakon uputi u drugo čitanje, kako bi predlagatelju ostalo vremena da, u skladu sa sugestijama iz ove rasprave, ponudi optimalna rješenja.

I lokalne jedinice se moraju ponašati tržišno

Katarina Fuček (HDZ) smatra preigroznom ocjenu predlagatelja ovog zakonskog prijedloga kako će, u slučaju njegova nedonošenja, nekoliko tisuća obrtnika u Republici Hrvatskoj morati staviti "ključ u bravu". Napominje da ta ocjena nije potkrijepljena kvalitetnim statističkim podacima iz kojih bi bilo vidljivo kojem dijelu malog gospodarstva, odnosno obrtnika se želi pogodova-

ti predloženim mjerama. Naime, poticanje malog poduzetništva ne znači samo očuvanje tradicionalnih obrta i vođenje brige o tome da se obrtnicima omogući što jeftiniji zakup poslovnih prostora. Razvoj poduzetništva treba poticati preko konkretnih programa Ministarstva gospodarstva, stimulativnom kreditnom i poreznom politikom, marketinškom prezentacijom njihovih proizvoda na sajmovima, te drugim pogodnostima. Stoga na ovaj zakon treba gledati kao na skup dobrih namjera da se potakne razvoj malog gospodarstva, ali i da se isprave već uočene nepravde prema obrtnicima i malim poduzetnicima.

Nažalost, predložena rješenja ne pogoduju svima jednako. Primjerice, lokali u Zagrebu i u Gospiću ne vrijede jednak, niti za njih vlada jednak interes (male jedinice lokalne samouprave nemaju kome iznajmiti poslovne prostore). I u Zagrebu ima dosta praznih prostora za koje nema interesa, kaže zastupnica. To znači da Grad može na tržišni način rješiti i problematiku poticanja onih zanimanja koja u Zagrebu nedostaju, a da istodobno sačuva i tržišno vrednuje atraktivne prostore. Dopustimo jedinicama lokalne samouprave da se i one ponašaju tržišno, jer zasigurno imaju svoje institucije kontrole koje će brzo reagirati uoči li se kakva nepravilnost. Niti jedan zakon, pa ni ovaj, ne smije biti netransparentan, jer to otvara prostor za različite kalkulacije o tome je li netko nešto kupio povoljnije ili nije, a za to stvarno nema razloga.

Cilj nam je - kaže - omogućiti hrvatskim obrtnicima da lakše dođu do poslovnog prostora, pri čemu treba uvažavati činjenicu da su oni i u proteklom razdoblju, u jednom sustavu koji im nije bio sklon, bili najvitalniji dio društva, te da su puno uložili u te prostore. Dakako, treba izbjegavati brzopleta rješenja, a kako još ima puno otvorenih pitanja

ovaj Zakon ne bi trebalo donositi hitnim postupkom.

Razvoj poduzetništva poticati preko konkretnih programa Ministarstva gospodarstva, stimulativnom kreditnom i poreznom politikom, i drugim pogodnostima.

U nastavku su **Pero Kovačević** i **Željko Pecek** ukratko rezimirali stajališta klubova zastupnika HSP-a i HSS-a. Nakon toga se još jednom javila za riječ ministrica **Vesna Škare-Ožbolt**.

Riječ predlagatelja

Naglasila je da je predloženim zakonskim izmjenama Vlada žljela dati potporu malom gospodarstvu, odnosno zajamčiti pravnu i gospodarsku sigurnost obrtnicima i malim poduzetnicima koji koriste poslovne prostore u vlasništvu države ili jedinica lokalne samouprave. Kako reče, ponuđenim rješenjima nastojali su uravnotežiti odnos između vlasnika tih prostora i zakupaca. Osim toga, država, kao osoba javnog prava, pokazuje spremnost da olakša položaj zakupnika na taj način što će im prodati svoju imovinu. Ne stoje prigovori koji su se mogli čuti u ovoj raspravi da je Zakon protuustavan jer, navodno, ograničava vlasništvo lokalnih i područnih jedinica, tvrdi ministrica.

Spomenula je, među ostalim, da se već 10 mjeseci radi popis cijelokupne državne imovine na području cijele Hrvatske. Međutim, za 50 posto te imovine još nije prikupljena sva potrebna imovinsko-pravna dokumentacija i tek kad to bude napravljeno, odredit će se njihova namjena. Prema tome, ovaj zakon treba donijeti što prije, još u ovoj

godini, jer položaj mnogih obrtnika je ovog trenutka vrlo neizvjestan. Dakako, njegov tekst čemo još poboljšati, u skladu sa sugestijama iz rasprave, zaključila je ministrica.

IZJAŠNJAVAĆE

Nakon ove rasprave prešlo se na izjašnjavanje o podnesenim amandmanima. Zastupnici su najprije glasovali o tome hoće li uopće raspravljati o amandmanu koji je Vlada naknadno podnijela na vlastiti tekst. Kako je većina bila za to, Vesna Škare -Ožbolt je obrazložila taj amandman (prihvaćen je većinom glasova nazočnih u sabornici).

Uvaživši ministričino obrazloženje, da Vlada ne može prihvati njegove amandmane na članke 2. i 5. Konačnog prijedloga zakona jer derogiraju Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, zastupnik **Bitunjac** je povukao te amandmane. Uvažen je jedino njegov prijedlog da se u novom članku 33a., prodaja poslovnih prostora u vlasništvu države predviđa samo kao mogućnost, a ne kao obveza.

Jednoglasno je odbijen i amandman Kluba zastupnika SDP-a na članak 4., jer su se zastupnici priklonili mišljenju Vlade da je taj prijedlog suprotan svrsi prava prvenstva i zaštite sadašnjih zakupaca. Osim toga, u koliziji je i s njenim amandmanom na isti članak, koji je postao sastavnim dijelom zakonskog teksta. Istu sudbinu doživio je i amandman dr.sc. **Ive Josipovića**, na članak 5. Bolje sreće bio je **Frano Piplović**, jer je Vlada uvažila njegov zahtjev za brisanje članka 6. Konačnog prijedloga zakona.

Ishod - većinom glasova nazočnih zastupnika (80 glasova "za" i 1 suzdržan) donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zakupu poslovnog prostora, u predloženom tekstu korigiranom prihvaćenim amandmanima.

M.Ko.

PRIJEDLOG ZAKONA O POREZU NA DOHODAK

Pojednostavljen sustav oporezivanja dohotka

Predlagatelj je Vlada Republike Hrvatske.

Porezna reforma, u sklopu koje je izrada i donošenje novog Zakona o porezu na dohodak, temelji se na načelima jednakosti, pravednosti, na neutralnosti i učinkovitosti pri oporezivanju dohotka fizičkih osoba.

U odnosu na sadašnje propise koji uređuju plaćanje poreza na dohodak cilj je donijeti jednostavniji, pregledniji, potpuniji, razumljiviji propis koji uređuje sustav oporezivanja dohotka.

U predloženom Zakonu o porezu na dohodak posebice se naglašava socijalna komponenta u dijelu odredbi kojima se uređuje visina osobnog odbitka odnosno neoporezivog dijela dohotka, povećanje osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i djecu, invalidnost poreznih obveznika i njihovih članova obitelji, oslobođenje od plaćanja poreza na dohodak obiteljskih mirovina članova obitelji poginulih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i djece koju ostvaruju nakon smrti roditelja.

Zastupnici su nakon provedene rasprave o Prijedlogu zakona o porezu na dohodak prihvativi ovaj Prijedlog većinom glasova. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputiti će se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

O PRIJEDLOGU

Povećanje neoporezivog dijela sa 1500 na 1600 kuna

U prikazu ovoga Prijedloga zakona poslužili smo se uvodnim izlaganjem

predstavnika predlagatelja, ministra finansija Ivana Šukera. Predlaže se da stope ostanu iste, no ono što je osnovna izmjena ovog zakona, predlaže se povećanje neoporezivog dijela sa 1500 na 1600 kuna. Ministar je rekao da je Prijedlog zakona o porezu na dohodak i Prijedlog zakona o porezu na dobit odraz trenutnih proračunskih mogućnosti Republike Hrvatske.

Prijedlog zakona o porezu na dohodak i porezu na dobit odraz trenutnih proračunskih mogućnosti Republike Hrvatske.

Naime, povećanje neoporezivog dijela od 100 kuna je 850 milijuna manje prihoda u državni proračun. "Povećanje neoporezivog dijela sa 1500 na 2000 kuna, kao što je bio prijedlog naših socijalnih partnera i sindikata, je 2 milijarde i 900 milijuna kuna manje u državni proračun, a to proračun u ovom trenutku ne može podnijeti".

Ministar naglašava da je bitan efekt ovih poreznih promjena na proračun jedinica lokalne samouprave.

Osim prijedloga da se neoporezivi dio poveća sa 1500 na 1600 kuna, Vlada predlaže i primite koji se ne smatraju dohotkom po novom Zakonu. Dakle, to su obiteljske mirovine koje ostvaruju djeca nakon smrti roditelja prema propisima o mirovinskom osiguranju, dividende i udjele u dobiti na temelju udjela u kapitalu. Dodaje da najveći dio stručne javnosti podržava ovu odredbu iz razloga što s ukidanjem poreza na dividendu smatra

da će Hrvatska postati daleko atraktivnija ulagačima. Namjera Vlade je da ovom odlukom Republika Hrvatska, s obzirom na olakšice, postane što se tiče poreznog opterećenja kod poreza na kapital jedna od najatraktivnijih država za ulaganje.

Ukidanje poreza na dividendu

Ovom odredbom žele se potaknuti domaći investitori koji imaju raspoloživa sredstva, kao i strani, na ulaganja, "jer nije više u Hrvatskoj takva situacija da nema onih koji ne žele uložiti na tržište kapitala". Na ovaj način želi se oživjeti i onaj "zamrznuti" kapital, a to je štednja hrvatskih građana koja u ovom trenutku iznosi negdje oko 10 milijardi EUR-a.

Uz postojeće odredbe o primicima koji se ne smatraju dohotkom i primicima na koje se ne plaća porez, uvedene su i odredbe, temeljem kojih se dohotkom ne smatraju novčane nagrade za osvojenu medalju na olimpijskim igrama, te svjetskim i europskim prvenstvima koje se isplaćuju iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne samouprave, športske stipendije koje se prema posebnim propisima isplaćuju športašima za njihovo športsko usavršavanje, do propisanog iznosa, sindikalne socijalne pomoći koje se isplaćuju iz sredstava sindikalne članarine članovima sindikata, nagrade za športska ostvarenja i naknade športašima prema posebnim propisima, do propisanog iznosa.

Predlaže se i da primici učenika i studenata na redovnom školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udrug budu neoporezivi do propisanog iznosa.

Osvrnuo se i na uvođenje kategorije drugog dohotka, čime se proširuje prije svega osnovica onih koji trebaju plaćati porez. Ovom kategorijom drugog dohotka prije svega će biti zahvaćene autorske naknade za isplate prema posebnom zakonu, naknade za isporučeno umjetničko djelo i zarade pjevača i sportaša.

Ovo područje do sada nije bilo regulirano zakonom, "ni jednom zakonskom odredbom nije bilo definirano kako i na koji način oporezovati, porezno tretirati zarade sportaša i pjevača", pa je tako država plaćala mirovinsko i zdravstveno osiguranje onima koji su imali godišnje i više od nekoliko stotina tisuća kuna zarade, zato što to nije bilo zakonski regulirano. Pod odredbom drugog dohotka predlaže se da se kod takvih zarada prizna 30% paušalnog troška, a da se na ostalih 70% plati 25% poreza na dohodak, bez obveze podnošenja porezne prijave. Ministar je ovdje naglasio da sportaši koji budu imali prijavljen ovakav ugovor, onaj tko ga s njima sklopi morat će definirati i minimum zdravstvenog i mirovinskog osiguranja, što također do sada nije bilo riješeno, pa na stotine mladih sportaša nisu imali riješeno niti mirovinsko niti zdravstveno osiguranje, niti je to tko uplaćivao na njihov račun.

Članovi obitelji poginulih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata ne plaćaju porez na dohodak od obiteljske mirovine ostvarene putem Zakona o pravima hrvatskih branitelja.

Što se tiče dohotka od imovine i imovinskih prava, predlaže se paušalno oporezivanje dohotka od iznajmljivanja stanova, apartmana i soba, postelja putnicima i turistima. Ovo je jedna nova kategorija u dogovoru s Ministarstvom mora, turizma, prometa i razvijanja. Daje se mogućnost iznajmljivačima do 10 soba paušalnog oporezivanja, a oni koji imaju više od 10 soba plaćali bi i dalje

porez po stopi od 15%, s tim da bi im se priznalo 50% troškova. Istiće da je upravo djelatnost iznajmljivanja soba već dugi niz godina izvan svake kontrole.

Dakle, ovime se proširuje osnovica onih koji trebaju plaćati porez na dohodak, a time će se konačno i evidentirati ova djelatnost.

Što se tiče posebnih olakšica i oslobođanja, članovi obitelji poginulih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata ne plaćaju porez na dohodak od obiteljske mirovine ostvarene putem Zakona o pravima hrvatskih branitelja. Djeca koja na taj način ostvaruju obiteljsku mirovinu smatraju se u smislu poreznog propisa uzdržavanom djecom, neovisno o iznosu mirovine. Ovo je zakonska odredba za koju se Klub zastupnika HDZ-a zalagao već prije dvije godine, naglašava Šuker i dodaje: "Smaram da nepravdu koja je učinjena 2001. treba ispraviti i da članove obitelji poginulih hrvatskih branitelja treba tretirati na takav način da te mirovine nisu oporezive, a da se djeca tretiraju uzdržavanim članovima obitelji".

Osobni odbici se kumuliraju na 12 tisuća kuna

Osobni odbitak za zdravstvene potrebe, kupnju ili gradnju prvog stambenog prostora, stana ili stambene kuće, održavanje, plaćenu najamninu, izdaci po osnovi uplaćenih premija životnog osiguranja s obilježjima štednje, dopunskeg i privatnog zdravstvenog osiguranja, dobrovoljnog mirovinskog osiguranja, priznaju se u ukupnom iznosu od 12 tisuća kuna. "Svi ti osobni odbici se kumuliraju na 12 tisuća kuna, a ne kao što je bilo do sada, da svaki ima pravo 12 tisuća kuna, iz jednog vrlo praktičnog razloga, zato što ove olakšice koriste oni koji imaju visoka primanja, 80% ovih olakšica koriste oni sa primanjima iznad 6 tisuća kuna". Smatra da je 12 tisuća kumulativno dozvoljenih osobnih odbitaka racionalno i razumno u ovom trenutku, vodeći računa o fiskalnoj moći i zaradi hrvatskih građana.

Također, obveznici poreza na dohodak koji obavljaju samostalnu djelatnost na području od posebne državne skrbi prve skupine, uključujući i grad Vukovar, ne plaćaju porez na dohodak od tih djelatnosti, a na području od posebne državne skrbi druge skupine ne plaća se 75% poreza na dohodak, a na područjima treće skupine 25% u roku od primjene ovog zakona, objašnjava ministar.

Pojednostavljenjem poreznog sustava građani će lakše popunjavati i porezne prijave, a njihova obrada i kontrola u poreznim upravama bit će daleko brža i jednostavnija.

Predlagatelj smatra da je predloženim izmjenama pojednostavljen sustav, da on ide u prilog i poreznim obveznicima, kao i isplatiocima dohotka.

RADNA TIJELA

Odbor za financije i državni proračun raspravlja je o predmetnom zakonu kao matično radno tijelo. Uvodno je predstavnik Vlade RH istaknuo da se porezna reforma, u sklopu koje je izrađen i ovaj Zakon, temelji na načelima jednakosti, pravednosti, na neutralnosti i učinkovitosti pri oporezivanju fizičkih osoba. U Prijedlogu zakona o porezu na dohodak posebno se vodilo računa o poticanju zapošljavanja i povećanju gospodarskih aktivnosti na područjima posebne državne skrbi, te socijalnoj komponenti u dijelu koji se odnosi na utvrđivanje neoporezivog dijela dohotka.

U raspravi na Odboru iznijeta su slijedeća mišljenja, primjedbe i prijedlozi: Trebalо bi još jednom razmotritи mogućnost ukidanja porezne stope od 45% budуći da se njome obuhvaćа samo oko 2000 ljudi, a destimulira se najkvalitetniji menadžerski kadar.

Podržana je odredba kojom se dohotkom od kapitala ne smatraju primici po osnovi dividendi i udjela u dobiti na temelju udjela u kapitalu.

Predloženo je da se članak 10. stavak 9 Prijedloga zakona o Porezu na dohodak dopuni na način da se u drugom redu iza riječi: "nagrada" dodaju riječi: "i pomorskog dodatka". Na taj način ne

bi se plaćao porez na dohodak ni na primitke koje ostvaruju pomorci na brodu u međunarodnoj plovidbi, bez obzira na državnu pripadnost brodu, do propisanih iznosa.

Predloženo je da se u članku 45. Prijedloga zakona na dohodak doda novi stavak 9 koji glasi: "Poslodavac pomorca na brodu u međunarodnoj plovidbi i pomorac na brodu u međunarodnoj plovidbi, bez obzira na državnu pripadnost broda, nisu obvezni postupati po propisima ovoga članka, već pomorac podnosi samo godišnju prijavu i plaća porez razrezan temeljem te prijave". Naime, stavak 8. članka 45. Prijedloga zakona bi se možda mogao primjenjivati i na pomorce, jer pomorci ostvaruju dohodak iz inozemstva – plove u inozemstvu (međunarodnoj plovidbi) i poslodavac im je inozemno poduzeće hrvatskog brodarskog društva.

Bilo bi bolje za pomorce napisati formulaciju koja se predlaže u novom stavku 9. Naime, preko 20 tisuća pomorača plovi na strancima, a manji dio oko 7000 kod hrvatskih brodara. Pomorci su najpokretljivija radna snaga (ne treba im radna dozvola, ne moraju seliti obitelj itd.) i za malu razliku u primanjima izazvanom porezom ili doprinosom mogu preći na stranca. Zato se predlaže da se svi pomorci stave u isti položaj – da plove i na kraju godine prijave porez, a plate ga ako im primanja nisu pokrivena pomorskim dodatkom. Teško da pomorac može na moru uplatiti predujam poreza kad primi mjesecnu plaću.

Nakon provedene rasprave Odbor je odlučio većinom glasova predložiti Hrvatskom saboru da prihvati Prijedlog zakona o porezu na dohodak, a da se mišljenja, primjedbe i prijedlozi izneseni u raspravi upute predlagatelju Zakona radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona, a na tekst Prijedloga Odbor nema primjedaba.

Odbor za ratne veterane proveo je raspravu u svojstvu zainteresiranog radnog tijela. Odbor je Prijedlog zakona razmotrio u dijelu kojim se propisuju posebne olakšice, oslobođenja i poticaji

(članak 53.) za HRVI iz Domovinskog rata i članove obitelji poginuloga hrvatskoga branitelja iz Domovinskog rata.

U raspravi je istaknuto da se time ispravlja nepravda nanesena članovima obitelji koji prema važećem Zakonu nisu oslobođeni plaćanja poreza na mirovinu, u odnosu na HRVI iz Domovinskog rata koji su oslobođeni plaćanja poreza na dohodak proporcionalno utvrđenom stupnju invalidnosti.

Do drugog čitanja odnosno u Konačnom prijedlogu zakona potrebno je u članku 53. stavku 2. uskladiti izričaj "poginuli hrvatski branitelj" s izričajem predloženim u Prijedlogu zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji gdje se predlaže izričaj "smrtno stradali hrvatski branitelj" te analogno tome i članovi obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja.

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Hrvatskom saboru prihvatanje ovog Prijedloga zakona, dok bi se sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja iznesena u raspravi dostavila predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

Odbor za lokalnu i području (regionalnu) samoupravu o navedenom prijedlogu zakona raspravljao je u svojstvu zainteresiranoga radnog tijela. U uvođnom izlaganju predstavnik predlagatelja obrazložio je osnovne odrednice Prijedloga zakona o porezu na dohodak, pri čemu se posebice osvrnuo na razlike koje se predlažu ovim Prijedlogom zakona u odnosu na rješenja propisana važećim Zakonom o porezu na dohodak.

U raspravi je iznijeto mišljenje člana Odbora prema kojem bi jedinicama lokalne i područje (regionalne) samouprave trebalo nadoknaditi sredstva koja će, s osnova predloženih rješenja, pri čemu je istaknuto povećanje osnovnog osobnog odbitka sa 1.500,00 kuna na 1.600,00 kuna, biti smanjena, i time neutralizirali negativni učinci predloženih rješenja na proračunske prihode tih jedinica.

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno odlučio Hrvatskom saboru

predložiti prihvatanje ovoga Prijedloga zakona, dok bi se mišljenja, primjedbe i prijedlozi iznijeti u raspravi dostavili predlagatelju da ih uzme u obzir prilikom izrade Konačnog prijedloga zakona.

RASPRAVA

Nakon uvodnog obrazloženja predstavnika predlagatelja, ministra financija **Ivana Šukera**, otpočela je rasprava po klubovima zastupnika. U ime Kluba zastupnika SDP-a govorila je **Dragica Zgrebec (SDP)**. Naglašava da se neoporezivi dio ovaj put povećava svega za 100 kuna, sa 1500 na 1600 kuna, a u dosadašnjim izmjenama to je bilo po 250 kuna. Klub ocjenjuje da nije dobro što se odustaje od oporezivanja dividende, "što znači da će se bez plaćanja

Nije dobro što se odustaje od oporezivanja dividende.

poreza moći isplaćivati, odnosno prihodovati pojedincima dividenda", i na taj dio bit će plaćen samo porez na dobit koji iznosi 20%. Po dosadašnjem načinu oporezivanja dividende primalač dividende trebao je platiti još 15% poreza na dividendu i "onda bi on platilo neku srednju stopu koja se plaća na primanja od nesamostalnog rada, dakle 35%".

Smanjenje sredstava lokalnoj samoupravi

Zgrebec je mišljenja da će ovakav zakon utjecati i na smanjenje sredstava lokalnoj samoupravi. Pritom naglašava da su prihodi koje lokalna i regionalna samouprava ima od poreza na dohodak zapravo najveći udio u lokalnim proračunima. Istovremeno su izostale izmjene u financiranju lokalne samouprave. Klub zastupnika SDP-a ocjenjuje da ovakve izmjene samo donekle popravljaju postojeći sustav, ali ne pridonose stimuliranju razvoja o kojem je govorio predsjednik Vlade, niti povećavaju

neto primanja radnika. Rast prosječne plaće s ovakvim povećanim osobnim odbitkom bit će tek nekoliko kuna, pojšnjava Zgrebec.

Predlaže da se ubuduće izmjene poreznih zakona usmjere na usklađivanje s poreznim sustavima zemalja EU, ukoliko želimo da i naše tvrtke konkurentnije sudjeluju na tržištu zapadne Europe, kao i da strane tvrtke dolaze na hrvatsko tržište.

Ministar Šuker iznio je nekoliko podataka koji se tiču olakšica. Rekao je da kada se zbroje svi osobni odbici vidi se da je vrlo malo građana, ili gotovo nimalo, s primanjima ispod 6.000 kuna koristilo više od 12 tisuća kuna osobnog odbitka. To su pokazatelji temeljem 850 tisuća obrađenih poreznih prijava u 2003. godini. Točnije, "ispod 3% je građana koji imaju primanja ispod 6.000 kuna, a koristili su veće odbitke poreza na dohodak s osnova ovih olakšica od 12 tisuća kuna u jednoj godini i zato se ide na ovaj kumulirani prijedlog".

O ovom Prijedlogu lokalna i regionalna samouprava nije ni na koji način bila konzultirana, iako u međunarodnim dokumentima koje je Hrvatska potpisala stoji obveza središnje državne vlasti da obavi konzultacije s lokalnom samoupravom kada mijenja porezni sustav i donosi propise koji direktno utječu na njihove fiskalne prihode.

U ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a govorio je **Dragutin Lesar (HNS)**. Rekao je da dotični klubovi odustaju od rasprave predloženog zakona iz četiri razloga. Prvo, porez na dohodak jedan je od poreza iz skupine zajedničkih poreza u državi, a čini najvećim dijelom prihod lokalne i regionalne samouprave. Ipak, o ovom Prijedlogu lokalna i regionalna samouprava, iako ima svoje asocijacije, općine i gradove, te županije, nije

ni na koji način bila konzultirana, iako u međunarodnim dokumentima koje je Hrvatska potpisala stoji obveza središnje državne vlasti da obavi konzultacije sa lokalnom samoupravom kada mijenja porezni sustav i donosi propise koji direktno utječu na njihove fiskalne prihode.

Drugi razlog odustajanja od rasprave je što je porezna reforma samo djelomična, odnosno dostavljen je samo dio paketa porezne reforme, jer nije stigao Prijedlog zakona o financiranju lokalne i regionalne samouprave iz kojeg bi se vidjelo što nova dva zakona, o porezu na dohodak te na dobit, znače u smislu prihodovne strane proračuna općina, gradova i županija, koje su također obvezne donijeti svoje proračune u istom roku kao i zastupnici državnog proračuna, pa zastupnik pita na temelju čega i u kojih zakonskih propisa će biti donešen.

"Treći razlog je u činjenici da imamo prvo čitanje Zakona o porezu na dohodak i prvo čitanje Zakona o porezu na dobit, a sutra ćemo raspravljati o Prijedlogu državnog proračuna koji je očito sastavljen na temelju prijedloga zakona, međusobna veza je postignuta i kada dirnete jednu kockicu u mozaiku, rušite cijeli mozaik, a to predlagatelj proračuna i ova dva zakona sigurno neće dozvoliti".

Cetvrti razlog odustajanja od rasprave je preskakanje točaka dnevnog reda. Zastupnik ističe da je nakon treće današnje točke trebao na dnevnom redu biti prijedlog proračuna, a ne ovaj zakon, međutim točka je preskočena, preskočen je i zakon o izvršenju proračuna i bez obrazloženja i njavе krenulo se na slijedeće zakone.

Ministar Šuker rekao je da predložena porezna reforma, što se tiče poreza na dohodak i poreza na dobit, neće imati utjecaja na prihodovnu stranu proračuna, kako jedinica lokalne samouprave, tako i državnog proračuna. Naglasio je da nema zajedničkih poreza kao kategorije u poreznom sustavu, već direktni i indirektni porezi, a porez na dohodak i porez na dobit su zajednički prihod proračuna jedinica lokalne samouprave i državnog proračuna. "Ima poreza koji su zajednički prihod i onda se zakonom

propisuje njihova raspodjela između države i jedinica lokalne samouprave". Konstatirao je da je vrlo bitno da se počelo raspravljati o zakonima prije nego što se raspravlja o proračunu.

Predložena porezna reforma, što se tiče poreza na dohodak i poreza na dobit, neće imati utjecaja na prihodovnu stranu proračuna.

Zvonimir Mršić (SDP) javio se za ispravak netočnog navoda. Ispravlja navod ministra da su porezni zakoni bili predviđeni na raspravi prije proračuna. "Oni su bili predviđeni poslije proračuna, ali gimnastikom s dnevnim redom su eto igrom okolnosti došli prije samog proračuna, što nitko od nas nije danas niti očekivao".

Transparentnost i efikasnost

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Milan Meden (HDZ)**. Rekao je da je porezna politika vrlo važan faktor za vođenje fiskalne politike i u svakom trenutku utječe na ukupni proizvod zemlje. Podseća da je 2000. godine porezom na dohodak prikupljeno oko 4 milijarde i 100 milijuna kuna proračunskih prihoda, međutim, u svrhu poreznog rastrećenja dohotka krajem 2000. godine donesen je novi zakon i tada su uvedene tri stope poreza. Godinu dana kasnije, odnosno 2001. godine prikupljeno je 16,9% manje prihoda, a tendencija pada prihoda nastavljena je i u 2002. godini. "Novim zakonom početkom 2003. godine uvedena je četvrta stopa od 45% i povećanjem osobnog odbitka na 1500 kuna nastavio se pad, tako da je zapravo prihod od ovog poreza pao u 2003. godini na 4,3% prihoda proračuna".

Smatra da u odnosu na važeće propise koji uređuju plaćanje poreza na dohodak, novi Zakon o porezu na dohodak trebao bi osigurati jednostavniji, pregleđniji, potpuniji i razumljiviji način uređivanja sustava oporezivanja dohotka.

Porezna reforma, čiji sastavni dio čini i donošenje novog Zakona o porezu na dohodak, temelji se na načelima jednakosti, pravednosti, neutralnosti i učinkovitosti pri oporezivanju dohotka fizičkih osoba, konstatira Meden.

Porezna reforma temelji se na načelima jednakosti, pravednosti, neutralnosti i učinkovitosti pri oporezivanju dohotka fizičkih osoba.

Ovim Prijedlogom povećan je neoporezivi dio dohotka sa 1500 na 1600 kuna, a porezne olakšice akumulirane su na ukupno 12 tisuća kuna godišnje.

"Promjene predviđaju i povećanje faktora osobnog odbitka za uzdržavane članove obitelji". Uvedena je i kategorija drugog dohotka za oporezivanje sportaša, pjevača, umjetnika i sličnih djelatnosti. "Njime će se priznati paušalni trošak od 30%, a za prosjek 70% dohotka plaćat će se 25% poreza". Time će biti regulirano ovo područje koje je sada, prema pokazateljima Ministarstva finansija izvan kontrole, u "sivoj zoni".

Zaključuje da će ovaj zakon zasigurno omogućiti pravedan, transparentniji, jednostavniji i efikasniji porezni sustav.

Izostale tablice sa simulacijama

U ime Kluba zastupnika HSP-a govorio je **Tonči Tadić (HSP)**. I njegov Klub pridružuje se prosvjedima oporbenih klubova jer se o ovom zakonu raspravlja prije samog državnog proračuna. "Držimo ako je cilj Vlade bio sveobuhvatna porezna reforma, o ovome je trebalo raspravljati daleko ranije i uz daleko bolje pregledne, odnosno simulacije učinaka ovih izmjena poreza na naše porezne obveznike".

Napominje da je porez na dohodak marginalni izvor za punjenje državnog proračuna, usporedi li ga se s iznosom koji državni proračun prima od trošarina, a pogotovo od PDV-a, pa čak i u

usporedbi s porezom na dobit je marginalan porez.

"Možemo se s ovim porezom poslužiti kao instrumentom za smanjivanje cijene rada i to bi trebao biti cilj Vlade u ovim poreznim reformama". Porez na dohodak najvažniji je vid poticanja zapošljavanja, jer on zapravo najviše definira cijenu rada. "Stvar je u tome što Svjetska banka savjetuje svim tranzicijskim zemljama da smanjuju cijenu rada intervenirajući u porez na dohodak, hrabro smanjujući porez na dohodak, ne za kozmetičke postotke, nego doista tako da se time potiče zapošljavanje".

Tadić ističe da se u proračunu od poreza na dohodak prikuplja nešto manje od 3 milijarde kuna. "Zato nam je doista neobično kad Vlada, koja je svojedobno imala hrabrosti ući u smanjenje PDV-a sa 22 na 20% i tako proširiti proračunska rupa od približno 3 milijarde kuna, sada nema hrabrosti za značajnija smanjenja poreza na dohodak, znajući da cijeli porez na dohodak zapravo donosi, kada bi ga ukinuli, istu proračunska rupa od nešto manje od 3 milijarde kuna".

Osnovno pitanje je na koji način se smanjenjem ovih poreza zapravo pridonoši ulaganjima u Hrvatsku. Drži da je glavni problem za strane, a također i za domaće investitore, česte izmjene i eksperimenti s porezima.

Ipak, smatra dobrim što se krenulo na izradu novog zakona, a ne krpjanje postojećeg. Što se tiče povećanja plaća radnika što je cilj ovih olakšica i izmjena, Tadić navodi da bi za plaće manje od tri i pol tisuće kuna dobitak bio negdje 20-tak kuna, odnosno ako su plaće manje od 4800 kuna dobitak je otprilike 100 kuna. Pita treba li nam ovako blaga porezna reforma poreza na dohodak, "jer smisao poreza na dohodak je uspostavljanje jednog kraka socijalne države, a to je izjednačavanje poreznog tereta po svim platežnim skupinama, tako da svaka skupina snosi jednak porezni teret".

Klub zastupnika HSP-a smatra da su ove porezne osnovice morale biti još više korigirane, drže da je pomak sa 1500 na 1600 kuna premali, da je morao biti povećan barem za još 200 kuna, i

da nedostaje konkretna simulacija koliko država time pomaže pojedinim platežnim skupinama hrvatskih radnika.

Što se tiče dividendi, Tadić ističe da je zaista jako malo običnih građana koji su dioničari, te se ovim poreznim olakšicama za porez na dividendu zapravo pomaže jedino onom najimučnijem sloju hrvatskih građana.

Zamolio je ministra da se do drugog čitanja dostave tablice sa simulacijama u kunu izračunatih promjena u plaćama hrvatskih radnika, radi ovog novog sustava oporezivanja poreza na dohodak.

Iz svih gore iznesenih razloga, Klub zastupnika HSP-a ne prihvata ovaj Prijedlog zakona.

Ministar **Ivan Šuker** rekao je da je njegovo ministarstvo radilo simulacije o tome koliko će biti prosječno povećanje plaća pojedinih skupina radnika, a s Prijedlogom zakona u parlamentarnu proceduru dostavljeni su i podaci koliko je ukupno smanjenje sredstava što se tiče državnog proračuna.

Nadoknaditi gubitak jedinicama lokalne samourave

Zvonimir Mršić (SDP) osvrnuo se na implikacije ovog Prijedloga zakona na lokalne proračune i na riječi ministra iz uvodnog obrazloženja, kada je spominjao moguće gubitke i potrebu da se oni nadoknade od državnog proračuna. Mršić ovo pohvaljuje, ali drži da bi bilo još bolje da je u Prijedlogu ovoga zakona ili u Prijedlogu zakona o financiranju jedinica lokalne samouprave došlo do povećanja decentraliziranog dohotka za jedinice lokalne samouprave.

Naime, ako će zbog povećanja porezne osnovice, neoporezivog dijela plaće, biti 306 milijuna kuna manje u državnom proračunu, "to znači da će u slijedećoj godini s ove osnove, kao rezultat ovog zakona, jedinice lokalne samouprave ostvariti prihod manji od 220 milijuna kuna, ako je negdje 67% udjela jedinica lokalne samouprave u tom zajedničkom porezu".

Upozorio je da od 1. siječnja jedinice lokalne samouprave u potpunosti mora-

ju financirati javne vatrogasne postrojbe, a da se ne predviđa da će se povećati udjel u porezu na dohodak, odnosno decentralizirana sredstva za javne vatrogasne postrojbe.

Ukidanjem poreza na dividendu, pogoduje se bogatijim slojevima građana Hrvatske.

Dakle, trebalo bi ovim ili nekim drugim zakonom predvidjeti da se jedinica lokalne samouprave nadoknadi ovaj gubitak. Zastupnik naglašava da treba imati na umu da će u 2005. godini biti kumulativni negativni učinak na proračune jedinica lokalne samouprave, zato što još uvjek vrijede porezne olakšice za 2004. onakve kakve su proписане.

Apelira na Vladu i na ministra da svakako nađu način da se anulira negativan učinak zakona na jedinice lokalne samouprave i njihove proračune. Što se tiče ukidanja poreza na dividendu, smatra da se time pogoduje bogatijim slojevima građana Hrvatske.

Dragutin Lesar (HNS) javio se za repliku. Kolega Mršić potvrdio je njegovu definiciju zajedničkih poreza, ali Lesar smatra da nije dat točan izračun gubitka lokalne samouprave do kojeg bi došlo donošenjem ovog zakona s jedne strane, a ostankom starog Zakona o financiranju lokalne i regionalne samouprave s druge strane.

"Obveze postoje, ugovori, sporazumi, projekti postoje i lokalna i regionalna samouprava morat će uvoditi nove ili povećavati postojeće lokalne poreze da bi financirale svoje potrebe i onda će

ispasti da središnja državna vlast gradaće oslobađa i pomaže, ali da lokalna i regionalna samouprava uvođenjem novih i povećavanjem postojećih poreza zapravo uzima ono što im je središnja državna vlast dala kao beneficiju".

Zaključio je da je nemoguće govoriti o kvaliteti ovog Prijedloga, a da se ne zna sudbina Zakona o financiranju lokalne samouprave.

Zvonimir Mršić (SDP) odgovorio je na repliku. I on je uvjeren da će umanjenje poreznih prihoda jedinica lokalne samouprave biti veće od 220 milijuna, ali je koristio podatak koji je dao ministar. Smatra da će izrazito negativno na prihode jedinica lokalne samouprave utjecati i povrat poreza. Mišljenja je da je država trebala nadoknaditi povrat poreza jedinicama lokalne samouprave, odnosno da bi u Porezni zakon trebalo ugraditi da je obveznik povrata poreza na dohodak s osnova godišnje prijave isključivo državni proračun.

Ministar **Šuker** podsjetio je da su u zakonsku proceduru upućena dva zakona, Zakon o porezu na dobit i Zakon o porezu na dohodak. Ponovio je da će u konačnosti utjecaj jednog i drugog zakona na državni proračun i proračun jedinica lokalne samouprave biti neutralan.

Sve olakšice sada se mogu koristiti samo kumulativno, znači sve zajedno do 12 tisuća kuna godišnje.

Marija Lugarić (SDP) smatra da bi porezne olakšice trebale imati dvije temeljne svrhe, prva je socijalna, a druga

da se promoviraju poželjna ulaganja. U prošlom mandatu uvedene su porezne olakšice za stvarne troškove zdravstvenih usluga, nabavu ortopedskih poma-gala, rješavanje stambenih potreba. "Ovim Prijedlogom zakona dolazi do znatnih restrikcija u ovom dijelu olakšica, odnosno povećanje neoporezivog dijela dohotka koji se odnosi u ovoj socijalnoj komponenti, sve te olakšice sada se mogu koristiti samo kumulativno, znači sve zajedno do 12 tisuća kuna godišnje, ne kao što je do sada bio slučaj, po 12 tisuća kuna za svaku poreznu olakšicu".

Zastupnica je iznijela nekoliko prijedloga. Smatra potrebnim da se kupovina osobnih računala, računalnih komponenti i programa također uvrsti u iznos stvarnih troškova kao dio neoporezivog dijela dohotka. Također, smatra da isti tretman zaslužuju stvarni troškovi koji nastaju plaćanjem tečajeva i škola stranih jezika i informatičkog opismenjavanja. Treće, da se razmisli da se svima koji plaćaju troškove studija, bilo dodiplomskog ili poslijediplomskog to računa u iznosu stvarnih troškova kao povećanje neoporezivog dijela dohotka.

Ministar **Šuker** rekao je da će Ministarstvo financija razmotriti sve prijedloge do drugog čitanja.

Ovime je zaključena rasprava.

Zastupnici su većinom glasova, sa 83 glasa "za", 4 "suzdržana" i 21 "protiv" prihvatali Prijedlog zakona o porezu na dohodak. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

S.Š.

PRIJEDLOG ZAKONA O POREZU NA DOBIT

Jednostavniji obračun poreza na dobit

Predlagatelj Zakona o porezu na dobit je Vlada Republike Hrvatske. O prijedlogu su raspravili Odbor za zakonodavstvo, Odbor za financije i državni proračun, te Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu.

Prijedlogom zakona uvodi se jednostavniji obračun poreza na dobit tako što se propisuje porezna osnovica koja ima polazište u dobiti iskazanoj u finansijskim izvješćima, uz ispravak za prihode i rashode za svrhe oporezivanja.

Promjenama zakona koje se predlažu u sustavu oporezivanja dobiti ne očekuju se znatniji izravni utjecaji na prihode Državnog proračuna.

Zastupnici su prihvatali Prijedlog zakona o porezu na dobit sa 81 glasom "za", 6 "suzdržanih" i 23 "protiv".

O PRIJEDLOGU

Sadašnji sustav oporezivanja uređen je Zakonom o porezu na dobit koji se primjenjuje od 1. siječnja 2001. godine. Prema tom Zakonu porezni obveznici su domaće pravne i fizičke osobe koji to žele, te inozemni poduzetnici koji na području Republike Hrvatske obavljaju gospodarsku djelatnost te plaćaju porez na dobit od osnovice koju čini razlika između prihoda i rashoda ostvarena u razdoblju oporezivanja.

Temeljno obilježje važećeg Zakona je dvojnost u određenju jednog od temeljnih instituta obračuna porezne osnovice. U samom Zakonu detaljno su propisani prihodi i rashodi koji se uzimaju u obzir pri obračunavanju dobiti kao porezne osnovice, ali je također, propisano da se dobit utvrđuje prema propisima o raču-

novodstvu, što znači i primjenu MRS-ova, koji također uređuju prihode i rashode. Taj paralelizam uvjetovao je poreznu prijavu s brojnim podacima među kojima nedostaje temeljni podatak o visini računovodstvene dobiti.

Uz navedeno, nedostaju odredbe bitne za poslovanje povezanih društava, transferne cijene, prijenos gubitaka te statutne promjene.

Predloženo je povećanje olakšica i oslobođanja koja se odnose na plaćanje poreza na dobit za poduzetnike koji obavljaju djelatnost na područjima od posebne državne skrbi i području grada Vukovara.

Također je potrebno sve elemente bitne za oporezivanje, kao što su povećanja i smanjenja porezne osnovice propisati u zakonu, kako bi se izbjegla mogućnost da se provedbenim aktima bitno utječe na poreznu osnovicu, a što je sada slučaj (amortizacija, vrijednosna uskladjenja i sl.).

U težnji za preglednim, usporedivim i modernim poreznim sustavom postavlja se zahtjev za novim načinom oporezivanja dobiti. Ovo iz razloga što porezni sustav treba prilagoditi tuzemnim gospodarstvenim uvjetima kao i uvjetima globalizacije nacionalnih gospodarstava, te uskladiti, u mjeri koju zahtijeva ovo razdoblje, s poreznim zakonodavstvima zemalja EU – uvažavajući smjernice EU i drugih europskih zemalja kao i susjednih zemalja.

Polazeći od takvih potreba i uzimajući u obzir primjedbe šire stručne javnosti i poreznih obveznika, izrađen je Prijedlog zakona o porezu na dobit.

Osnovne postavke zakona izražene su u sljedećem:

1. Porezni obveznik je trgovačko društvo i druga pravna i fizička osoba koja je rezident Republike Hrvatske i koja gospodarsku djelatnost obavlja samostalno, trajno i radi ostvarivanja dobiti, dohotka ili prihoda ili drugih gospodarski procjenjivih koristi. Porezni obveznik je i tuzemna poslovna jedinica inozemnog poduzetnika (nerezident). Prema novim definicijama jasnije je utvrđen krug poreznih obveznika i njihov obuhvat.

Kao novi porezni obveznici određene su fizičke osobe koje su značajni poduzetnici. Pod tim se podrazumijevaju one fizičke osobe koje ostvaruju ukupni primat veći od 1.500.000,00 kuna, ili dohodak veći od 400.000,00 kuna, ili imaju dugotrajnu imovinu u vrijednosti većoj od 1.500.000,00 kuna, ili u kalendarskoj godini prosječno zapošljava više od 9 radnika. Poduzetnici kojima uspješnost u djelatnosti prelazi navedene vrijednosti, trebali bi se organizirati kao trgovacka društva.

2. Osobe koje nisu obveznici poreza na dobit

Uz dosadašnje izuzetke u koje spadaju državne ustanove, ustanove jedinica područne (regionalne) samouprave, ustanove jedinica lokalne samouprave, državni zavodi, vjerske zajednice, političke stranke, sindikati, komore, udruge, zaklade i fondacije, zbog niza nejasnoća glede statusa, dodano je da nisu obveznici poreza na dobit, umjetničke udruge, dobrovoljna vatrogasna društva, zajedni-

ce tehničke kulture, turističke zajednice, sportski klubovi, sportska društva i savezi, osim ako obavljaju gospodarsku djelatnost, a neoporezivanje te djelatnosti bi dovelo do stjecanja neopravdanih povlastica na tržištu, u kojem slučaju Porezna uprava utvrđuje da navedene osobe trebaju biti obveznici poreza na dobit za gospodarstveni dio djelatnosti.

Porezni obveznici koji su registrirani i obavljaju isključivo istraživačko-razvojnu djelatnost bili su u grupi osoba koje nisu porezni obveznici. Ovim su prijedlogom brisani iz tih odredbi a uključeni su pod oslobođenja od plaćanja poreza na dobit. To je učinjeno iz razloga što prema postojećem rješenju nema podataka o broju takvih osoba i veličini danih im oslobođenja, a što će se ovom promjenom osigurati. Oni i dalje neće plaćati porez na dobit, ali će podnosići poreznu prijavu.

3. Porezna osnovica

Propisivanjem porezne osnovice kao polazne veličine koja je istovjetna utvrđenom rezultatu poslovanja, pojednostavljen je obračun porezne obveze, i dobivaju se podaci koji su usporedivi i pouzdani što je bitno pri svakoj analizi porezne osnovice.

4. Smanjenja porezne osnovice

Porezne osnovice smanjuje se za prihode koje porezni obveznik ostvaruje od dividendi ili udjela, te za prenesene gubitke. Propisana su i dodatna smanjenja porezne osnovice za plaće novih zaposlenika, zatim za svotu 100 posto troškova nastalih za istraživanja i razvoj, svotu od 100 posto troškova nastalih za školovanje i stručno usavršavanje zaposlenika i za darovanja.

Povećanje olakšica i oslobođanja na plaćanje poreza na dobit za poduzetnike s područja od posebne državne skrbi i grada Vukovara

Predloženim zakonom uvažene se neke smjernice EU koje se odnose na područje oporezivanja dobiti.

Također je razrađen način utvrđivanja poreza, uračunavanje inozemnog pore-

za, plaćanje poreza u slučaju određenih plaćanja inozemnim pravnim osobama, te kaznene mjere za neprovodenje zakona.

Predloženo je povećanje olakšica i oslobođanja koja se odnose na plaćanje poreza na dobit za poduzetnike koje obavljaju djelatnost na području grada Vukovara. Poduzetnici koji obavljaju djelatnost na području od posebnog državnog interesa prve skupine i na području grada Vukovara, ne plaćaju porez na dobit deset godina od početka primjene ovog zakona.

Uvodi se i novo poticanje ulaganja, prema kojemu će se na dobit ostvaren od ulaganja najmanje četiri milijuna kuna, plaćati porez po stopi od 10 posto za vrijeme od 10 godina od godine početka ulaganja, uz uvjet da se u tom razdoblju osigura zapošljavanje najmanje 10 zaposlenika, počevši od isteka prve godine ulaganja.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo raspravio je i prihvatio Prijedlog zakona.

Odbor za financije i državni proračun raspravio je i prihvatio Prijedlog zakona. U raspravi na sjednici Odbora predloženo je da se u Prijedlogu zakona o porezu na dobit članak 26. stavak (10) izmijeni tako da glasi: "Trgovačka društva koja su registrirana za obavljanje brodarskih djelatnosti u međunarodnoj plovidbi ne plaćaju porez na dobit koju ostvare od iskorištavanja broda koji plove iz Hrvatske u stranu luku i obratno; ili između stranih luka; ili na otvorenom moru ili u teritorijalnim vodama stranih država radi pružanja usluga vezanih uz djelatnost na pučini kao što su istraživanje i iskorištavanje energenata i slično (osim broda koji obavlja javni obalni putnički promet). Predlaže se da se ne plaća

dobit ni na prodaju broda. Predloženom izmjenom teksta članka 26. stavak (10) preciznije će se regulirati dobit od iskorištavanja i dobit od prodaje broda.

Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu prihvatio je tekst Prijedloga te u raspravi istaknuo da se promjenama koje se predlažu u sustavu oporezivanja dobiti ne očekuju znatniji izravni utjecaji na prihode Državnog proračuna.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja i predstavljanja Prijedloga zakona od strane predstavnika predlagatelja ministra finančija **Ivana Šukera** započela je saborska rasprava.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorila je **Nevenka Majdenić** naglasivši da je osnovni razlog donošenja novog Zakona o porezu na dobit uklanjanje niza nedostataka postojećeg načina oporezivanja dobiti, postoje dvojnosti o određivanju temeljnog instituta samog poreza, a to je porezna osnovica.

Prijedlogom zakona ukinuta je mogućnost jednokratnog otpisa jer nije postignut očekivani cilj. U zamjenu za jednokratni otpis sada su povećane amortizacijske stope tako da se računalna oprema može otpisati u jednoj godini, a ostala oprema u dvije godine.

Dvojnost je u tome što su Zakonom detaljno propisani elementi porezne osnovice, prihodi i rashodi te je propisano da se dobit utvrđuje prema propisima u računovodstvu što znači primjeni međunarodnih računovodstvenih standarda koji također uređuju prihode i rashode.

Tako starim Zakonom imamo poreznu prijavu s brojnim podacima među kojima nedostaje temeljni podatak o visini dobiti. Također su nedostatne odredbe o neposlovnim rashodima i privatnim izu-

zimanjima za koje se uvećava porezna osnovica.

Uvećane amortizacijske stope

Predloženi Zakon usklađen je sa zakonodavstvom Europske unije. Posebno sa smjernicom koja se odnosi na povezana društva, smjernicom o transfernim cijenama te smjernicom o spajanjima i podjelama. A ta materija je i predmet svakog ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja.

Prijedlogom zakona ukinuta je mogućnost jednokratnog otpisa jer nije postignut očekivani cilj. U zamjenu za jednokratni otpis sada su povećane amortizacijske stope tako da se računalna oprema može otpisati u jednoj godini, a ostala oprema u dvije godine.

Zakonom se također povećava granična vrijednost između dugotrajne i kratkotrajne imovine, sitnog inventara sa 1000 na 2000 kuna. Ograničava se priznavanje troškova amortizacije sredstava za osobni prijevoz na 400 tisuća kuna. Uvodi se i novi poticaj ulaganja tako da je smanjena minimalna svota za pravo na poticaj ulaganja sa 10 milijuna kuna na četiri milijuna kuna.

Klub zastupnika HSP-a izgubio je pravo na izlaganje jer u sabornici nije bilo zastupnika **Tončija Tadića**.

Za pojedinačnu raspravu javio se **Zvonimir Mršić (SDP)**. Mršić je s ministrom financija polemizirao o mačehinskom odnosu države u lokalnoj

samoupravi. Istaknuo je da se u raspravi o Zakonu o porezu na dohodak govori o udjelu lokalne samouprave u zajedničkom porezu 70 posto, a države 30 posto pa se tada išlo na smanjenje prihoda. Međutim u aktualnoj raspravi kada se govori o Zakonu o porezu na dobit gdje je udio u zajedničkom porezu države 70 posto, a jedinica lokalne samouprave 30 posto tada se govori o tome da će biti povećani porezni prihodi.

Smatra da se neće ostvariti prognoza ministra financija za 2005. godinu o proporcionalnom rastu prihoda od poreza na dobit u svim jedinicama lokalne samouprave za 30 posto. Stoga što sjedišta tvrtki u RH nisu baš dobro raspoređena, a posebice nisu dobro raspoređena sjedišta državnih poduzeća koja su prošle godine ostvarila ogromnu dobit pa su platile porez.

Država u odnosu na prethodnu godinu smanjila svoje učešće za pet posto

Ivana Sučec-Trakoštanec (HDZ) istaknula je da podaci za 2004. godinu pokazuju da je u odnosu na godinu 2003. smanjen udio države u raspoređenom iznosu od šest milijardi 608 milijuna kuna te da je država u odnosu na prethodnu godinu smanjila svoje učešće sa 38 na 33 posto.

Vjeruje da će Vlada RH prihvati sve sugestije za izmjenu zakona jer pretho-

dni porezni sustav iz 1999. godine nije sukladan novim potrebama.

Neće se ostvariti prognoza ministra financija za 2005. godinu o proporcionalnom rastu prihoda od poreza na dobit u svim jedinicama lokalne samouprave za 30 posto.

Zvonimir Mršić (SDP) replicirao je zastupnici rekavši da općine i gradovi u 2004. godini nisu dobili puno novaca od poreza na dohodak i poreza na dobit. Točnije, nije došlo do povećanja decentraliziranog dohotka.

Ivana Sučec-Trakoštanec (HDZ) dala je odgovor na repliku rekavši da si država nije odredila autohtono pravo da raspolaže s određenom količinom sredstava već je ovaj put novac uputila direktno korisnicima pa je to pojačalo udio države.

Raspravu je zaključio ministar finančija **Ivan Šuker** rekavši da će prije upućivanja Prijedloga zakona u drugo čitanje Vlada razmotriti sve primjedbe. Također se osvrnuo na opasku zastupnika Mršića o decentralizaciji novčanih sredstava.

Zastupnici su prihvatali Prijedlog zakona o porezu na dobit sa 81 glasom "za", 6 "suzdržanih" te 23 "protiv".

M.Mi.

PRIJEDLOG ZAKONA O ZASTUPANJU U PODRUČJU PRAVA INDUSTRIJSKOG VLASNIŠTVA

Približavanje europskim standardima

U Hrvatskoj dosad nije postojao poseban propis koji bi regulirao pitanje zastupanja u području industrijskog

vlasništva. Prava industrijskog vlasništva su po svojoj pravnoj naravi privatno-pravnog karaktera, ali

svaka država mora osigurati uvjete da se ta prava mogu kvalitetno ostvariti. Ovo ima osobit značaj, jer stra-

ne osobe koje nemaju prebivalište ili poslovno sjedište na teritoriju određene zemlje, moraju imati ovlaštenog zastupnika za zastupanje u području prava industrijskog vlasništva i samo preko njega mogu obavljati radnje tijekom cijelog postupka. Ovlašteni zastupnik je onaj koji je upisan u Registar zastupnika koji se vodi pri nadležnom državnom tijelu, u Hrvatskoj je to Državni zavod za intelektualno vlasništvo.

Prijedlogom ovog Zakona nastaje se stvoriti nužni temelji, koji su u ovom trenutku objektivno mogući i izvedivi, s namjerom da se Hrvatska što više približi standardima koji vrijede u EU u ovom području. Značajna novina u odnosu na dosadašnju situaciju je uvođenje razlike u potrebnim uvjetima između patentnog zastupnika i zastupnika za žigove, što je jedinstven termin koji se koristi za osobe koje se bave zastupanjem u svim ostalim područjima industrijskog vlasništva, izuzev patenata.

Predlagatelj je odustao od hitnog postupka, pa je rasprava o ovom zakonskom prijedlogu razmatrana kao prvo čitanje.

Zastupnici su jednoglasno prihvatali Prijedlog zakona o zastupanju u području prava industrijskog vlasništva, predlagatelja Vlade Republike Hrvatske. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

O PRIJEDLOGU

Ipak redovna procedura

U prikazu ovog zakonskog prijedloga poslužili smo se izlaganjem državnog tajnika u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa, **Slobodana Uzelca**. Prvotno je ustvrdio da se mijenja metoda donošenja zakona, pa predlagatelj predlaže da zakon ide u redovnu proceduru, dakle, da bude razmatran u prvom čitanju.

Razlog za ovu odluku je ocjena predlagatelja da postoje dosta udaljeni stavovi unutar samih saborskih odbora, i da je potrebno određeno vrijeme u kojem bi se iskristalizirali stavovi i iznašla najbolja rješenja do drugog čitanja.

Podsetio je da je industrijsko vlasništvo jedna od dviju formalnih ključnih komponenti intelektualnog vlasništva. U industrijsko vlasništvo ulazi pet vrsta vlasništva: patenti, žigovi, inovacijski dizajn, oznake zemljopisnog podrijetla i oznake izvornosti proizvoda i usluga i topografija polugodišnjih proizvoda.

U Hrvatskoj se vode postupci za priznanje tih prava, a po svakom od ovih pet prava postoje posebni zakoni koji su uskladeni s pravnom stečevinom EU. U svakom od ovih zakona je po jedan članak koji regulira pitanje zastupanja po ovim pravima. Ovim prijedlogom zakona te bi odredbe iz svakoga od tih zakona bile ispuštenе, pa bi na taj način problem bio jedinstveno rješavan. Ovaj prijedlog nalazi se u prijelaznim i završnim odredbama.

Prijedlog zakona artikuliran je u četiri poglavlja, u četiri tematske cjeline. Zakon ima 24 članka. U općim načelima navedeno je tko može biti patentni zastupnik, a tko zastupnik za žigove. Tako je zastupnik za žigove termin kojim se označava fizička ili pravna osoba koja zastupa u svemu osim u pitanjima patenta.

Druga tematska cjelina odnosi se na pitanje stjecanja i gubitka prava na obavljanje djelatnosti ovlaštenog zastupnika.

Treća cjelina se odnosi na pitanje komore, a četvrta sadrži prijelazne i završne odredbe.

Određen je i rok od dvije godine u kojemu već ranije upisani zastupnici moraju ispuniti uvjete propisane ovim zakonom. Osim toga, predloženo je da se zakon ima primjenjivati s određenim počekom. Prvotni je prijedlog bio 1. lipanj naredne godine, a on bi u određenoj mjeri bio pomaknut za rok u kojemu bi zakon bio usvojen.

U Hrvatskoj trenutno ima 62 registrirana upisana zastupnika s ovim pravom.

RADNA TIJELA

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu raspravlja je o ovom Prijedlogu kao zainteresirano radno tijelo. Uvodno obrazloženje podnio je predstavnik predlagatelja koji je izvjestio da su u raspravi u radnim tijelima Sabora već došla do izražaja bitna neslaganja oko predloženih rješenja, osobito s obzirom na uvjete što se predlaže za odvjetnika ili odvjetničko društvo koji bi se mogli baviti zastupanjem u području patenta kao ovlašteni zastupnici. Sudionici u raspravi izjašnjavaju se u korist usklađenih europskih rješenja kako ih je pripremio predlagatelj, jer na temelju dostupnih informacija izgleda da su interese odvjetnika odnosno njihovih društava korektno zaštićeni i usklađeni s razlozima zbog kojih se zakon treba donijeti, ali smatraju da ovome i drugim još otvorenim pitanjima treba dati mogućnost da dođu do izražaja u prvome čitanju i pripremi drugoga čitanja, što prepostavlja da se o prijedlogu ne bi odlučivalo po hitnom postupku.

Slijedom ove rasprave donesen je jednoglasno Zaključak kojim Odbor predlaže Hrvatskom saboru da prihvati ovaj Prijedlog zakona u prvom čitanju.

Odbor za europske integracije raspravlja je o ovom Prijedlogu kao zainteresirano radno tijelo. Predstavnik predlagatelja je uvodno istaknuo da Nacionalni program Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji za 2004. godinu u području industrijskog vlasništva predviđa donošenje predmetnog Zakona. U Uniji ne postoji jedinstveni propis već svaka država članica samostalno rješava pitanje zastupanja u području prava industrijskog vlasništva. Stoga je i Republika Hrvatska obvezna urediti ovo područje na odgovarajući način. Radi nepostojanja direktnog propisa s kojim se usklađuje Prijedlog zakona nije priložen Usporedni prikaz podudarnosti odredaba.

Odbor je podržao donošenje Zakona po hitnom postupku. Odbor za europske integracije je nakon provedene rasprave jednoglasno ustvrdio da je Konačni prijedlog zakona usklađen s pravnom

stečevinom EU te da ispunjava obveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

AMANDMANI

Budući da je za donošenje zakona provobitno prdlažen postupak, na neka njegova rješenja podneseni su amandmani.

S obzirom na odustajanje od hitninog postupka, oni će biti smatrani prijedlozima, odnosno primjedbama.

Klub zastupnika HSP-a podnio je pet amandmana na tekst Konačnog prijedloga zakona o zastupanju u području prava industrijskog vlasništva.

Prvi amandman je na članak 3., gdje se u stavku 2. dodaje točka 3. koja glasi: "odvjetnici upisani u imenik odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore ili odvjetnička društva upisana u imenik odvjetničkih društava Hrvatske odvjetničke komore".

Obrazloženje je slijedeće: Odvjetnici su već temeljem Zakona o odvjetništvu, ovlašteni na zastupanje pred svim organima državne vlasti, dakle, kako sudovima tako i upravnim tijelima, a u ove posljednje sigurno spada Zavod za intelektualno vlasništvo. To znači da bi patentni zastupnici i zastupnici za žigove djelovali pred Zavodom uz odvjetnike. Dakle, pred Zavodom bi mogli zastupati odvjetnici i patentni zastupnici i zastupnici za žigove. Tako je regulirano i u komparativnim zakonodavstvima.

Drugi amandman je na članak 4. gdje se u stavku 2. briše točka 3.

Treći amandman je da se iza članka 4. dodaje novi članak 4a koji glasi: "Opseg ovlasti zastupnika, koji glasi: 1. Patentni zastupnik može pred Zavodom zastupati u svim patentnim postupcima i to u svim fazama postupka koji se vodi pred Zavodom. 2. Zastupnik za žigove može pred Zavodom zastupati u postupcima za žigove, industrijski dizajn, oznake zemljopisnog podrijetla i oznake izvornosti proizvoda i usluga, i topografiju poluvodičkih proizvoda i to u svim fazama postupka koji se vodi pred Zavodom".

Četvrti amandman odnosi se na članak 19. koji se mijenja i glasi: "1. Zastupnici koji su upisani u Registar na dan donošenja ovoga Zakona smatraju se zastupnicima iz članka 3. ovoga Zakona koji ispunjavaju sve uvjete predviđene u članku 4. ovoga Zakona. 2. Od dana primjene ovoga Zakona, u Registar zastupnika upisat će se samo ona osoba koja ispunjava sve uvjete propisane ovim Zakonom. 3. Osobama koje od dana stupanja na snagu ovoga Zakona do dana njegove primjene, podnese zahtjev u skladu s člankom 8. stavkom 2, a koje nisu položile ispit iz članka 5. ovoga Zakona, odobrit će se privremeni upis u Registar. 4. Zastupnici koji su privremeno upisani u Registar temeljem stavka 3. ovoga članka dužni su ispit iz članka 5. ovoga Zakona položiti u roku od dvije godine od dana njegove primjene. 5. Zastupnici iz stavka 4. ovoga članka koji u propisanom roku ne polože ispit iz članka 5. ovoga zakona brisat će se iz Registra.

Peti amandman odnosi se na članak 23. koji se mijenja i glasi: "Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u Narodnim novinama, a primjenjuje se od 1. siječnja 2005. godine."

RASPRAVA

Nakon uvodnog obrazloženja predstavnika predlagatelja, državnog tajnika, **Slobodana Uzelca**, u ime Odbora za zakonodavstvo govorio je **Florijan Boras (HDZ)**, predsjednik Odbora. Odbor podupire donošenje ovog zakona, međutim predlaže predlagatelju da preispita opravdanost i osnovanost razloga za donošenje ovoga zakona po hitnom postupku.

Pored iznijetoga, Odbor za zakonodavstvo iznosi nekoliko bitnih primjedbi za koje drži da bi ih predlagatelj prilikom drugog čitanja trebao uvažiti. Osnovna primjedba odnosi se na članak 4. predloženog zakona. Naime, tim prijedlogom kao patentni zastupnik može biti svaka fizička osoba, državljanin Hrvatske s prebivalištem u Hrvatskoj i završenim tehničkim ili prirodnim fakultetom. Istovremeno kao patentni

zastupnik odvjetnik se ograničava time da mora imati zaposlenu osobu ili suradivati s osobom koja ima ove osobine iz točke 1. stavka 1.

Slično je i sa stavkom 2. kada je u pitanju zastupnik za žigove. Dapače, ograničenje je još veće, jer se za zastupanje pred Zavodom odvjetnik ograničava na način da mora imati zaposlenu najmanje jednu osobu koja udovoljava uvjetima iz točke 1. Dakle, kod zastupnika za patente, ti uvjeti su nešto blaži, odnosno odvjetnik može imati neki ugovorni odnos s takvom osobom, dok kod žigova se ti uvjeti znatno povoštavaju, a radi se o jednostavnijem postupku.

Načelno je stajalište Odbora da se odvjetnicima na bilo koji način ne može ograničiti zastupanje pred državnim tijelima u postupcima koja se kod tih tijela vode, pa tako i u postupcima kod zaštitne patentnih prava kod Zavoda za intelektualno vlasništvo.

Odvjetnicima se ne može ograničiti zastupanje pred državnim tijelima u postupcima kod zaštitne patentnih prava kod Zavoda za intelektualno vlasništvo.

Florijan Boras ističe da je, po mišljenju Odbora, neprihvatljivo usmeno obrazloženje dano na raspravi, da je to direktiva EU, "jer je to kontradiktorno i samom obrazloženju predlagatelja koji kaže da u EU ne postoji jedinstveni pravni sustav glede ovog pitanja".

Nadalje, Odbor smatra upitnim potrebnu donošenja ovog Zakona, smatra da je moguće ova pitanja riješiti posebnim zakonima, kao i Zakon o žigu, Zakon o patentima itd.

Uslijedila je rasprava po klubovima zastupnika.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Emil Tomljanović (HDZ)**. Njegov Klub podržava ovaj Prijedlog zakona, ali predlaže da se raspravi u redovitoj saborskoj proceduri bez hitnog postupka, odnosno da današnja rasprava

va bude rasprava u smislu prvog čitanja Zakona.

Ovim zakonom regulira se pitanje zastupanja u području prava industrijskog vlasništva. Pravo industrijskog vlasništva u materijalnom smislu razrađeno je i regulirano već usklađenim zakonima iz ove oblasti s pravnim stечevinama EU. Ti propisi stupili su na snagu, a u svojoj ukupnosti obuhvaćaju Zakon o patentu, Zakon o žigu, Zakon o industrijskom dizajnu, Zakon o oznakama zemljopisnog podrijetla i oznakama izvornosti proizvoda i usluga, Zakon o zaštiti topografije poluvodiča.

Prijedlogom zakona RH prihvata standardne koji vrijede u EU i na ovom području.

Sam zakon treba razriješiti, odnosno dati odgovor na iduća pitanja u sferi zastupanja u području prava industrijskog vlasništva.

Prvo, koja su to opća načela za zastupanje; drugo, tko može biti ovlašteni zastupnik u području prava industrijskog vlasništva, koje uvjete mora ispunjavati ovlašteni registrirani zastupnik u području prava industrijskog vlasništva, te na koji način može djelovati ovlašteni registrirani zastupnik u ovom području i gdje se i na koji način polaze ispit za ovlaštenog zastupnika u području prava industrijskog vlasništva.

Značajna novina u odnosu na dosadašnju situaciju je ta da se uvodi razlika u potrebnim uvjetima između patentnog zastupnika i zastupnika za žigove. Klubu nisu prihvatljive odredbe članka 4. stavci 1. i 2. koje se odnose na dodatne uvjete.

Niz popravaka do drugog čitanja

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je dr. sc. **Ivo Josipović (neovisni)**. Klub zastupnika SDP-a uvjetno podržava donošenje ovakvog zakona, pod pretpostavkom da će se između dva čitanja otkloniti nedostatak i da će primarno u članku 4. mogućnost zastupanja biti barem jednako postavljena u odnosu na odvjetnike, naime, tu ovlast zakon ne daje, barem ne u "pristojnoj" mjeri

onima kojima je to profesija, a omogućava da zastupaju osobe koje nisu pravnici.

Zaključio je da su namjere zakona dobre i prihvatljive, ali je nužno izvršiti niz popravaka do drugog čitanja.

Ne isključivati odvjetnike

U ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a govorio je **Nikola Vuljanić (HNS)**. Izrazio je zadovoljstvo da je predlagatelj usvojio sugestiju Odbora za zakonodavstvo da ovo bude prvo čitanje predmetnog zakona. "Za pohvaliti je intenciju da se odredbe većeg broja zakonskih propisa gdje se ova materija djelomično regulira, nađu na jednom mjestu i da se pripremi zakon koji bi bio jasan i onima koji nisu baš upućeni u hrvatski pravni sustav, posebice stoga jer ljudi koji bi se bavili ovim poslom prvenstveno bi zastupali strane fizičke i pravne osobe".

Novina spram dosadašnje situacije je tko može obavljati taj posao. Prijedlog zakona je koncipiran "pomalo tehničistički, naime zakon daje mogućnost inženjeru tekstilne tehnologije da izrađuje patentnu prijavu za nešto što je predmet biotehnologije". Zastupnik drži da je jedini zajednički nazivnik za sve patentne prijave i druge poslove koji se tiču industrijskog vlasništva - pravo, odnosno činjenica je da je pravni posao ovdje uvijek prisutan, a pored njega posao neke specifične struke. Naglašava da isključivati pravnika iz tog posla nema smisla, niti bi to funkcionalo.

Isto tako, drži nelogičnim obvezivati odvjetnike koji to mogu raditi da moraju zapošljavati čovjeka iz određene struke. "Radi se o tome da bi takav odvjetnik trebao imati ugovorne odnose s čovjekom iz određene struke".

Klub zastupnika HNS-a PGS-a podržava načela i potrebu donošenja ovog zakona, međutim uz sve potrebe dorade do drugog čitanja.

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Josip Vrest (HSS)**. I ovaj Klub podržava ovaj zakon uvjetno, odnosno daje nekoliko važnih primjedbi, prije svega tu je primjedba na članak 4. "Mi imamo Zakon o odvjetništvu i pruža-

nju pravne pomoći i mislim da bi trebalo koristiti terminologiju iz tog zakona". Dodaje da odvjetnik ili odvjetničko društvo imaju potpuno jednak prava u području zastupanja i nije potrebno posebno razgraničavati odvjetnika od odvjetničkog društva.

Klub zastupnika HSS-a je spreman podržati Konačni prijedlog ovoga zakona.

Dražen Bošnjaković (HDZ) ustvrdio je da je ovo nedvojbeno zakon kojim se popunjava pravna praznina u našem pravnom sustavu, jer posebno, cijelovitoga zakona koji bi regulirao ovo pitanje do danas nema. Mišljenja je da je zakon, globalno gledajući, dobro koncipiran i da uvodi određeni red u ovu materiju, ali se istovremeno pridružuje stavovima kolega da postoje određene dvojbe i problemi koje je lako otkloniti. Posebice treba regulirati članak 4., jer se doista moraju uvažiti odredbe temeljnog zakona o odvjetništvu.

Naime, odvjetnik je osoba koja pruža pravnu pomoći i koja zastupa fizičke i pravne osobe u svim postupcima, a ovi postupci u području prava industrijskog vlasništva su upravni postupci, pa "ograničavati odvjetnika nekim posebnim odredbama da on zastupa u upravnom postupku za koji je već kvalificiran, je malo dvojbeno".

Zaključio je da će podržati ovaj zakon, jer smatra da je on dobar temelj da se napravi pravni red u ovom segmentu. "Na taj način zaista popunjavamo pravnu prazninu u pravnom sustavu koja nedvojbeno postoji".

Popuniti pravnu prazninu

Petar Mlinarić (HDZ) pozdravlja donošenje ovoga zakona, jer u Hrvatskoj ne postoji propis koji zakonski regulira ovo područje, a "ovim zakonom se stvaraju temelji da se RH u temeljnim načelima približi Evropi ili EU". Ističe bitnost osiguravanja uvjeta za ostvarivanje privatnih prava. Podržava odredbu da ovlašteni zastupnik može biti samo osoba sa završenim dodiplomskim sveučilišnim studijem iz tehničkih ili prirodnih znanosti, odnosno, odvjetnik ili

odvjetničko društvo koje zapošljava barem jednu takvu osobu.

Temeljno pitanje - tko može biti zastupnik

Florijan Boras (HDZ) posebno je zahvalio predlagatelju što je prihvatio primjedbu Odbora za zakonodavstvo koja se tiče stavljanja zakona u redovnu proceduru, pa će tako ova rasprava ujedno biti prvo čitanje. Zastupnik naglašava da se slaže sa diskusijama

svih svojih prethodnika. Podcrtava da je temeljno pitanje u ovom zakonu tko može biti zastupnik. Predlagatelj je to definirao člankom 4. stavcima 1. i 2. razlučujući zastupnike za patente i žigove. Florijan Boras drži da odvjetnici mogu biti zastupnici i za patente i za žigove, bez ikakvih ograničenja, a svi ostali moraju imati neka dodatna znanja.

U ovom prijedlogu odvjetnicima se posebno ograničava zastupanje za žigove, na što Boras stavlja prigovor, te upu-

ćuje zamolbu predlagatelju da ovu odredbu preispita još jednom.

Ovime je zaključena rasprava.

Uslijedilo je glasovanje o slijedećem Zaključku: Prihvata se Prijedlog zakona o zastupanju u području prava industrijskog vlasništva; sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona. Zastupnici su predloženi Zaključak donijeli jednoglasno, sa 80 glasova "za".

S.Š.

PRIJEDLOG ZA POKRETANJE PITANJA POVJERENJA ČLANU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE, MINISTRU VANJSKIH POSLOVA DR.SC. MIOMIRU ŽUŽULU

Prijedlog jednoglasno odbijen

Ovim je prijedlogom jedna petina zastupnika iz oporbenih stranaka temeljem poslovničkih odredbi, pokrenula pitanje povjerenja ministru Miomiru Žužulu, pozivajući se na odredbe Zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti. Prijedlog je jednoglasno odbijen.

Budući da nije prihvaćen prijedlog za pojedinačnim glasovanjem nezadovoljni predstavnici oporbenih stranaka, uz izuzetak HSP-a, napustili su sabornicu odbivši glasovati. Budući da je u dvorani ostalo još 78 zastupnika, što je bilo dovoljno za kvorum, predsjedavajući je dao na glasovanje Prijedlog za iskazivanje nepovjerenja članu Vlade RH i ministru vanjskih poslova dr.sc. Miomiru Žužulu.

O PRIJEDLOGU

Temeljem članka 115. Ustava Republike Hrvatske i članka 113. Poslovnika Hrvatskog sabora, jedna petina zastupnika pokrenula je pitanje povjerenja članu Vlade Republike Hrvatske, ministru vanjs-

kih poslova Miomiru Žužulu. Zakonom o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti, člankom 3. stavak 2. određuje se da je sukob interesa; " situacija u kojoj su privatni interesi dužnosnika u suprotnosti s javnim interesom ili kad privatni interes utječe ili može utjecati na nepristranošću dužnosnika u obavljanju javne dužnosti". Istovremeno se zakonom propisuje da dužnosnici moraju postupati časno, pošteno, savjesno, odgovorno i nepristrano čuvajući vlastitu vjerodostojnost i dostojarstvo povjerene im dužnosti, te povjerenje građana. Dužnosnici su osobno odgovorni za svoje djelovanje u obnašanju javnih dužnosti na koje su imenovani, odnosno izabrani prema tijelu ili građanima koji su ih imenovali ili izabrali. Istim Zakonom osnovano je Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa, koje između ostalog daje mišljenje na upit dužnosnika koji je u dvojbi o mogućem sukobu interesa. Podnositelji ovog prijedloga ocijenili su da je ministar Žužul svojim ponašanjem došao u suprotnost s načelima obnašanja javnih dužnosti, jer je kao član Vlade sudjelovao u

donošenju odluke kojom je ostvaren probitak osoba povezanih s ministrom, što je suprotno odredbi članka 6. Zakona o sprečavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti. Osim toga, nije zatražio mišljenje Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa, a nije govorio ni istinu o činjenicama vezanim uz prodaju poduzeća u vlasništvu njegove supruge, tajeci činjenicu da je u rodbinskoj vezi s kupcem poduzeća, čije je dugovanje Vlada otpisala. U cijelom slučaju "Imostroj", postoji snažna sumnja na korupciju. Hrvatska je u rangiranju Transparency International-a, označena kao zemlja s visokom stopom korupcije, te kao zemlja u kojoj je korupcija porasla s obzirom na prošlu godinu, pa joj ovaj slučaj izravno utječe na loš rejting. S ovim slučajem gubimo vjerodostojnost u Europskoj uniji i svijetu.

Ministar Žužul, ocijenili su predlagatelji, u zadnjih je nekoliko dana mijenjao iskaze u obrazlaganju svojih postupaka vezanim uz slučaj "Imostroj" te time gubi vjerodostojnost u Hrvatskoj i svijetu. Istovremeno ne može obavljati ni svoju

funkciju, ako se njegove tvrdnje iz dana u dan mijenjaju, jer to dovodi u pitanje istinitost njegovih tvrdnji. U nastavku Prijedloga za pokretanje pitanja povjerenja ministru Žužulu, navodi se kronologija zbivanja s opisom okolnosti zbijanja vezanih uz "Imostroj" kao i objašnjenja ministra Žužula predstavnicima javnih medija u Republici Hrvatskoj o okolnostima navedenog slučaja.

Na temelju navedenih činjenica, petina zastupnika predložila je da Hrvatski sabor donese odluku kojom bi se gospodinu Miomiru Žužulu, ministru vanjskih poslova Republike Hrvatske izglasalo nepovjerenje, a ta odluka objavljena je i u "Narodnim novinama". Podnijeti prijedlog upotpunjeno je potpisima 43 zastupnika Hrvatskog sabora koji su sukladno navedenim zakonskim odredbama podržali ovu inicijativu.

OČITOVAЊЕ VLADE

Vezano uz Odluku Vlade Republike Hrvatske o otpisu poreznog duga društvu Imostroj, Imotski d.o.o., u stečaju od 2. rujna 2004. godine, ministar vanjskih poslova, prof.dr.sc. Miomir Žužul nije bio niti je mogao biti u sukobu interesa, te stoga ni na koji način nije povrijedio bilo koju odredbu Zakona o sprečavanju sukoba interesa. Ovaj zaključak nedvojbeno proizlazi iz slijedećih činjenica:

Cijeli navodni "slučaj" sukoba interesa temelji se na netočnoj tvrdnji da je tvrtka Karin Univerzal Inženjering, kupila tvrtku Imostroj, te da je Vlada pogodovala novom vlasniku otpisom dugova tog Društva prema državnom proračunu. Otpisom dugova stečajnoj masi, jedino je omogućeno da 168 radnika dobije plaće koje nisu dobili tri godine. Postupak stečaja, odnosno prodaje imovine Imostroja, vodio je Trgovački sud u Splitu sa čim Vlada Republike Hrvatske nije imala, niti je mogla imati ikakve veze. Vlada se u svojoj Odluci o otpisu poreznog duga društva Imostroj, vodila jedino socijalnom osjetljivošću, jer je stečajem te tvrtke egzistencija velikog broja obitelji bivših radnika bila doveđena u pitanje. Cijeli navodni "slučaj" iskonstruiran je, a argumenti koji se

iznose u Prijedlogu za pokretanje pitanja povjerenja, netočni su i površni, te dovode do potpuno pogrešnih zaključaka. U prilogu se dostavljaju i odgovori na tvrdnje iznesene u Prijedlogu za pokretanje pitanja povjerenja, na koje se očitovao ministar Žužul, iz kojih je vidljivo da činjenice ne podržavaju zahtjeve autora Prijedloga. Također je dostavljeno Izvješće Državnog ureda za reviziju i Izvješće Državnog odvjetništva Republike Hrvatske po Zahtjevu Vlade Republike Hrvatske od 8 studenoga 2004. godine za utvrđivanje okolnosti vezanih uz slučaj Imostroj, Imotski d.o.o., Glavica Donja. Jedan od priloga iznosi i realno činjenično stanje vezano uz tvrdnje iznesene u prijedlogu za pokretanje pitanja povjerenja. Posvećujući se argumentima koje su naveli predlagatelji opoziva, u prilogu se ocjenjuje da se čitava argumentacija podnositelja prijedloga temelji na neistinama:

- Ministar Žužul je na dan donošenja odluke Vlade bio u New Yorku, u posjetu Republikanskoj konvenciji, pa nije mogao sudjelovati u predmetnoj odluci.

Ministar Žužul nije bio dužan zatražiti mišljenje Povjerenstva jer sukoba interesa nije niti moglo biti, jer tvrtka kojoj je vlasnik njegov daljnji rođak nije ni bila ni na koji način povezana s predmetnom odlukom Vlade. Stoga je jasno da joj ta odluka nije mogla pogodovati.

Ministar Žužul dao je javnosti i Vladi na uvid sve činjenice o navedenom slučaju, zajedno s pratećom dokumentacijom, te čitavo vrijeme u potpuno istinito govorio o svim činjenicama vezanim uz prodaju poduzeća njegove supruge.

Tvrtka "Karin Univerzal Inženjering" nije kupac poduzeća čije je dugovanje Vlada otpisala. Ministar Žužul nije zatajio činjenicu da je u rodbinskoj vezi, već ju je priznao čim je bio upitan o tome.

U navedenom slučaju nije niti ne može postojati sumnja na korupciju, nije niti moglo biti pogodovanja bilo kome, osim radnicima koji su dobili godinama neisplaćene plaće. Štetu Hrvatskoj nanose podnositelji zahtjeva koji su na netočnim činjenicama iskonstruirali nepostojeći slučaj korupcije.

Ministar Žužul nije niti jednom mijenjao iskaze o bitnim činjenicama vezanim uz slučaj "Imostroja"; bez obzira što činjenice nepotrebno pokazuju da nije moglo biti sukoba interesa u ovom slučaju, radi otklanjanja bilo kakvih sumnji, ministar Žužul zatražio je od Državnog odvjetništva da ispita ovaj slučaj. Niti jedan ozbiljan političar u svijetu zbog toga neće dovesti u pitanje kredibilitet ministra Žužula, ali zato hoće kredibilitet političara koji na bjelodano netočnim činjenicama lažno optužuju državne dužnosnike.

Sumirajući sve navedene podatke iz više izvora, Vlada Republike Hrvatske smatra da razlozi za pokretanje pitanja povjerenja ministru Miomiru Žužulu ne postoje, te je stoga predložila Hrvatskom saboru da odbije Prijedlog za izglasavanje nepovjerenja.

RASPRAVA

Prijedlog za pokretanje pitanja povjerenja članu Vlade Republike Hrvatske, ministru vanjskih poslova Miomiru Žužulu, obrazložila je u ime predlagatelja zastupnica dr.sc. Vesna Pusić (HNS).

Ovaj slučaj narušava ugled i vjerodostojnost Hrvatske

Napomenula je da je zahtjev utešten na stavu da je pogodovanjem i netransparentnim poslovanjem oko tvrtke svoje supruge, ministar Žužul nepovratno narušio vlastitu vjerodostojnost i uvjernjivost, te time bitno šteti interesima, ugledu i vjerodostojnosti Republike Hrvatske. Zbog navedenih okolnosti, a u interesu zemlje kao i uspješnosti naše vanjskopolitičke aktivnosti, treba mu izglasati nepovjerenje. Potpredsjednica Hrvatskog sabora i zastupnica Vesna Pusić, zatim je iznijela već opisanu kronologiju zbivanja vezanu uz Imostroj i odluku Vlade da otpiše svoja potraživanja. O ovim događajima ministar je mijenjao iskaze i dolazio u sukob s činjenicama u više navrata. Citirala je zatim iskaz u kojem ministar Žužul navodi da je kupnja polovice udjela u vlasniš-

tvu tvrtke "MTS" od poduzetnika Ivana Karina izmišljotina i insinuacije. Ugovor je navodi ministar zaista potpisani, "ali ni ja ni moja supruga nismo primili ni jednu kunu od toga". Nižući izjave koje je ministar Žužul kasnije dao predstavnicima hrvatskih medija, zastupnica Pusić upozorila je i na kasnije navode ministra Žužula dane "Slobodnoj Dalmaciji", gdje je podržao odluku o otpisu dijela duga "Imostroju", čime je potvrdio ili priznao da je postupio suprotno Zakonu o sprječavanju sukoba interesa, budući da je tvrtka "Karin Univerzal Inženjering" uplatila 143 tisuće kuna čiji je direktor i osnivač kupio tvrtku "Imostroj" na dražbi. Žužulovi ujedno tvrde da je uplaćenih 143 tisuće kuna bilo namijenjeno kao pozajmica, ali na uplatnicama piše da je plaćanje izvršeno po fakturi, što se onda kasnije objašnjava kao pogreška referenta. Istovremeno, ministar Žužul pozitivno govorio o poduzetniku Ivanu Karinu, dok tvrtka "Karin univerzal" duguje Ministarstvu finansija 1,175 milijuna kuna, carini 1,6 milijuna kuna, a porezni dug iznosi oko 209 tisuća kuna.

Pogodovanjem i netransparentnim poslovanjem u vezi s tvrtkom svoje supruge, ministar Žužul nepovratno je narušio vlastitu vjerodostojnost i uvjerljivost.

Analizirajući očitovanje Vlade o navedenom slučaju, zastupnica Pusić podsjetila je da je zatraženo i očitovanje Državnog ureda za reviziju o otpisu poreznog duga društву Imostroj Imotski d.o.o. u stečaju, kao i izvješće Državnog odvjetništva Republike Hrvatske. Načelno govoreći, izvješće Državne revizije i Državnog odvjetništva nemaju nikakve veze s prijedlogom da se izglasava nepovjerenje ministru Žužulu. Kada se izglasava nepovjerenje Vladi, ono ne znači nužno da je Vlada prekršila zakone, već zbog procjene da Vlada nije sposobna obavljati

svoju zadaću. Sve ostale karakteristike poput kaznene i zakonske odgovornoosti, ne ustanavljava se na Parlamentu jer je to zadaća drugih nadležnih institucija države. Javno iznošenje neistina i netransparentnost u poslovanju, sasvim je nešto drugo od možebitne kaznene i zakonske odgovornosti. Međutim, treba reći da je Vladino očitovanje korisno i poučno i dodatno nas uvjerava u ispravnost našeg opravданog zahtjeva, ocijenila je zastupnica Pusić. Smatra da se u ovakvim okolnostima treba izglasati nepovjerenje ministru Žužulu, koji pod ovim okolnostima više ne može obnašati svoju funkciju. Na kraju je konstatirala da je na području vanjske politike Vlada učinila dosta pozitivnih kretanja. Zato se ovom inicijativom ujedno želi osnažiti vjerodostojnost hrvatske politike kako se ne bi naškodilo predstojećim poslovima i pregovorima s EU., koji su od vitalnog nacionalnog značaja.

Usljedio je ispravak netočnog navoda zastupnika **Marijana Bekavca (HDZ)**. Naglasio je da ministar Žužul nije sudjelovao u donošenju odluka kojima je ostvaren probitak bliskih osoba. Ponovo je konstatirao da se u donošenju odluke, Vlada odrekla svojih potraživanja u korist bivših zaposlenika firme "Imostroj".

Zastupnica Pusić upozorila je zatim da je povrijeđen članak 209. Poslovnika navodeći da se govornik mora ograničiti na ispravak, a govor ne smije biti duži od jedne minute. Međutim, predsjednik Sabora citirao je odredbe navedenog članka te upozorio da nije narušen njegov smisao. Usljedila je potom kraća polemika vezana uz smisao i vrijeme samog ispravka navoda, a zatim je riječ dobio zastupnik **Gordan Jandroković (HDZ)**. On je napomenuo da ispravlja tvrdnju kako je Karin kupio tvrtku "Imostroj". Karin je zapravo kupio imovinu tvrtke pa na cijeloj toj konstrukciji i počiva ova nespretna politička igra. Druga netočna tvrdnja odnosi se na konstataciju da je Vlada pogodovala tvrtki koja posluje s tvrtkama supruge ministra Žužula. Ove neistine nisu potkrijepljene argumentima, ocijenio je zastupnik.

I zastupnik **Dražen Bošnjaković (HDZ)** javio se zbog ispravka netočnog navoda, precizirajući podatke koje je donijela Državna revizija. Zastupnica **Božica Šolić (HDZ)** nije prihvatile konstataciju da je u cijelom slučaju ministar Žužul naškodio ugledu Republike Hrvatske. Naprotiv, smatra da je ugled države narušen jer se bez obzira na podnijeta izvješća mjerodavnih institucija, javnim linčom optužuje uspješnog ministra. I zastupnik **Jure Bitunjac (HDZ)** javio se zbog ispravka netočnog navoda. Citarajući dio izlaganja zastupnice Pusić da je Vlada pogodovala tvrtki "Imostroj" otpisom duga u iznosu od oko 6,2 milijuna kuna, zastupnik je utvrdio da to nije točno. Objasnio je da je do otpisa duga došlo zbog teške socijalne situacije zaposlenika navedene tvrtke. Zastupnik **Živko Nenadić (HDZ)** smatra netočnom tvrdnjom da navedena izvješća državnih institucija nemaju nikakve veze sa postavljenim zahtjevom o opozivu, dok je zastupnik **Mato Štimac (HDZ)** naglasio da tvrtka MTS nikada nije poslovala s "Imostrom" koji je bio u stečaju. Predsjedavajući je zatim u skladu s poslovničkim odredbama riječ dao ministru Žužulu koji se očitovao o iznijetom prijedlogu.

Ne postoji sukob interesa, riječ je o insinuacijama

On je ocijenio da je Državno odvjetništvo svakako mjerodavan izvor ukoliko se nekoga optužuje za krivično djelo primanja mita. Iznio je zatim svoje viđenje cijelog slučaja, ocjenjujući da se radi o insinuacijama do kojih se došlo uslijed nekonistentnog davanja iskaza. Naglasio je da se ne osjeća pravno, politički ni moralno krimen za sukob interesa, niti za bilo koju od spektra iznijetih optužbi. Govoreći o tvrtki "Imostroj", upozorio je na čitav niz faktičkih neistina podsjećajući da relevantne državne institucije nisu pronašle nikakve nezakonite radnje s kojima bi ministar vanjskih poslova bio povezan. Upozorio je ujedno, da nije zatajio niti jedan segment prilikom ovih zbivanja, tražeći od javnosti i Vlade provođenje potrebnih zakonskih

radnji, kako bi se ustanovila puna istina. Ne može se nekoga optuživati za korupciju i pritom negirati mjerodavna izvješća državnih institucija, a i moralna odgovornost izvire i utvrđuje se samo u slučaju krivične odgovornosti. Iznijeti iskaz zapravo predstavlja sliku koja je stvarana i iznošena u medijima, a lažno uvjerenje želi se temeljiti i učvrstiti ne dezinformacijama, poluinformacijama i drugim izmišljotinama, upozorio je ministar Žužul.

Cijeli se slučaj zapravo temelji na insinuacijama do kojih je došlo uslijed nekonzistentnog davanja iskaza.

Kao eklatantan primjer ovakvog medijskog pristupa naveo je izvješće Hrvatske televizije od 1. studenoga 2004. godine, kao i kasnije emisije iste kuće, kada se manipuliralo izjavama pojedinih osoba i potezima tvrtke "Max TT", kako bi višekratno ponovljena laž postala istinom. Konstatirao je da se lažno svjedočilo povodom pojedinih detalja poslovnih transakcija, što predstavlja krivično djelo televizijskog svjedoka Jurčića. Zamjerio je televizijskim djelatnicima da nisu provjerili tvrdnje svojih svjedoka prije emitiranja, otvarajući mogućnost da je do čitavog slučaja došlo svjesno kako bi ga se difamiralo kao ministra vanjskih poslova. Ukoliko je do propusta došlo zbog novinarske pogreške, tada bi televizija trebala priznati vlastitu pogrešku i uputiti ispriku. Ukoliko su pak unaprijed znali za iznošenje netočnih tvrdnji, onda bi svoje ocjene trebala iznijeti i profesionalna udruga novinara i njihovo povjerenstvo. Podsjetio je zatim i na slične slučajeve u svijetu, kada je utvrđeno da je tobožni pouzdani novinarski svjedok ustvari bio običan manipulator. Naglasio je da se u zemljama razvijene demokracije svaka krivnja treba nedvojbeno dokazati. Ocjjenio je ujedno da ovim iskonstruiranim slučajem nije narušen njegov kredibilitet ministra vanjskih poslova Republike

Hrvatske. Iznio je zatim kratki sažetak i rezultate nakon brojnih kontakata s mjerodavnim institucijama i osobama europske i svjetske diplomacije, nавljujući da će nastaviti svojim radom koje datira iz 1990. godine, ukoliko dobije povjerenje Sabora. Ponovio je da se ne osjeća odgovornim ni pravno, ni moralno ni politički, dozvoljavajući da je do čitave situacije došlo zbog pojedinih ishitrenih izjava što se svima može dogoditi. Naglasio je ujedno da nitko u njegovoj obitelji nije dobio nikakvo mito, niti je takva mogućnost postojala, pa ne može biti ni u kakvom sukobu interesa. Za rečenu odluku Vlade nije mogao ni glasovati, jer je bio profesionalno sprječen i izvan granica Hrvatske, ali je točno da bi glasovao za nju jer se radi o ispravnoj Vladinoj procjeni i odluci. Što se tiče okrnjenog ili neokrnjenog ugleda, to možete sami zaključiti, konstatirao je uz pljesak dijela sabornice ministar Žužul.

Zastupnica **Milanka Opačić (SDP)** zatražila je riječ zbog ispravka netočnog navoda. Citirajući i pozivajući se na članak 6. točku i). Zakona o sprječavanju sukoba interesa, konstatirala je da se ipak dogodio sukob interesa, jer je vlasnik tvrtke "Imostroj" osoba povezana s ministrom Žužulom. Drugi ispravak uputio je zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** ocjenjujući da je netočna tvrdnja kako su čitav slučaj iskonstruirali mediji. Smatra da mediji nisu izmislili nego prenijeli tvrdnje vezane za platni promet "Imostroja" i "MTS"-a, kao i plaćanja poreza, koji je tek naknadno uplaćen.

Sukob interesa mora se nedvojbeno utvrditi jer u protivnom uvodimo revolucionarne metode.

Zastupnik **Damir Kajin** govorio je u ime Kluba zastupnika IDS-a. Smatra da je i u ovom slučaju dominantan sud javnosti, isto kao što je bilo i s gospodom Puljiz. Javnost je nemilosrdna, jer želi da se ova slučaja okončaju smjenom. Zatim je precizirao vlastite izjave povodom navedenog slučaja, žaleći se na "medijsko cipelarenje koje je na

njemu i IDS-u trajalo 15 dana". Ponovio je da će IDS glasovati za smjenu ministra Žužula, ali mu se prethodno mora omogućiti obrana. Sukob interesa valja utvrditi kao što se utvrđuje kaznena odgovornost, a ako se to propusti, onda uvodimo revolucionarne sudove i ljudi sudimo kao što im je suđeno 1941. ili 1945. godine.

Podsjetio je zatim i na konstataciju zastupnice Vesne Pusić kako politička i kaznena odgovornost nisu jedno, ocjenjujući ujedno da se problem nalazi u samom sustavu u kojega je ugrađena licemjernost. Analizirao je zatim pojedine segmente Zakona o sukobu interesa, ocjenjujući da bi njegovom primjenom trebalo prozvati i tisuće pripadnika svih političkih struktura u državi. Konstatirao je zatim da je ova Vlada bila najuvjerljivija na vanjskopolitičkom polju, za razliku od poteza socijalne ili gospodarske politike, te je očito da ima podršku zapadoeuropskih lidera. Podsjetio je zatim da se nedavno i cijeloj Vladi moglo izglasati nepovjerenje na pitanju donošenja Proračuna.

Sukob interesa mora se nedvojbeno utvrditi jer u protivnom uvodimo revolucionarne metode.

Pozdravio je pojedine Vladine poteze oko rušenja neprimjerenih spomen-obilježja i uklanjanja tabli s imenom ulice Mile Budaka u Zadru i Dubrovniku. Ocjienio je da Miomir Žužul nije bio loš ministar, ali je očito da način na koji je stjecao imovinu "bode u oči". Napomenuo je zatim da su se i drugi, između ostalih i zastupnici IDS-a, zalagali da Vlada otpiše dugovanja pojedinim tvrtkama. Ukoliko međutim ne vjerujemo državnom odvjetništvu i reviziji, stvaraju se dvojni kriteriji, a presuda javnosti ne mora uvijek biti ispravna. Ocjenjujući na kraju da se ne radi o kaznenoj, već o političkoj odgovornosti, zastupnik Kajin potvrdio je da će Klub zastupnika IDS-a glasovati za podnijetu interpelaciju. Predsjedavajući ga je odmah upozorio na lapsus, jer se ne radi o inter-

pelaciji, a zatim riječ dao **zastupniku Peri Kovačeviću (HSP)** koji je zatražio ispravak netočnog navoda.

Vraćajući se na "slučaj Pulpiz", ocjenjeno je da je zastupnik Kajin svojedobno jedno govorio na sjednici nadležnog odbora, drugo pred novinarima, a treće prilikom odavanja državne tajne. Smatra da je u taj slučaj zastupnik Kajin "zapleten do kraja".

I zastupnica **Zdenka Babić – Petričević (HDZ)** ispravila je navod, ocjenjujući da se zastupnik Kajin usprkos proklamacijama ne pridržava principa. Smatra da su ministru Žužulu već presudili, ali ta namjera neće uspeti. Predsjedavajući je konstatirao da se u ovom slučaju ne radi o ispravku netočnog navoda, te riječ dao zastupniku **Silvanu Hrelji (HSU)**. Smatra da je iznijet lapsus bez zle namjere, kada je sanacija "Tekop d.d. Pula" za zapošljavanje invalida poistovjećena s ostalim navedenim primjerima, u kojima je Vlada oprostila državni dug pojedinim tvrtkama. I ovdje je predsjedavajući ocjenio da je ispravak obavljen na dvojben način.

Tko je kriv za politizaciju slučaja i stvaranje atmosfere političkog linča?

U ime Kluba zastupnika HSLS-a, DC-a govorio je zastupnik **Frano Piplović**. Pohvalio je principijelnost ministra Žužula koji je hrabro izašao pred Sabor kako bi iznio brojne argumente i obranio svoju poziciju. Na ovom će se slučaju istovremeno testirati naša razina odgovornosti sadašnjih ljudi koji upravljaju Hrvatskom. Dimenzije sukoba interesa predstavljaju ogromnu santu leda, pa ovim slučajem otvaramo "Pandorinu kutiju". Mi u ovom slučaju nemamo Povjerenstvo koje bi istražilo sve relevantne elemente oko sukoba interesa, pa valja istražiti komu sve odgovara odgovlačenje, politizacija i stvaranje atmosfere linča, prije utvrđivanja sastava povjerenstva. Ocijenio je ujedno, da je zastupnik Antun Kapraljević kao predsjednik Povjerenstva, prva i jedina žrtva neuspješne borbe u Saboru

oko utvrđivanja zakonitosti i postupanja vezanim za sukob interesa. Podnijeti zahtjev za opozivom ministra Žužula, ocijenio je poprilično ishitrenom politizacijom mogućeg sukoba interesa, s osnovnim ciljem provociranja rekonstrukcije Vlade Republike Hrvatske.

Zahtjev za opozivom ministra Žužula motiviran je interesima oko moguće rekonstrukcije Vlade.

Prije bilo kakvog utvrđivanja činjeničnog stanja cijela je afera obišla sve medije i stvorena je jedna slika u javnosti. Ocijenio je da se u ovom slučaju radi o jednom obliku "verbalnog političkog kanibalizma" na našoj političkoj sceni, a cijela se akcija vodila sukladno narodnoj izreci: "Drž"te lopova". I on je ocijenio da su vjerodostojnije mogućnosti sukoba interesa na nižim državnim razinama, jer se na vrhu svaki pokret pomno prati i analizira. Napomenuo je da su podržali stajalište premijera Sanadera i ministra Žužula, a umjesto povjerenstva cijeli je slučaj provjerilo Državno odvjetništvo. Mi svoju odluku temeljimo na njegovim saznanjima i podržavamo ministra Žužula, a ujedno se zalažemo za hitno imenovanje novog Povjerenstva u skladu sa zakonskim odredbama.

Ministar treba staviti mandat na raspolaganje

U ime Kluba zastupnika SDSS-a govorio je zastupnik dr.sc. **Milorad Pupovac** koji je uvodno naglasio da ne može podržati ministra Žužula. Zatim je iznio razloge za takvu odluku. Iako se ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske pozvao na stavove Državnog odvjetništva i konstatirao da ne snosi zakonsku, političku ni moralnu krivnju, treba znati da ova institucija utvrđuje samo krivičnu odgovornost. Političku i moralnu odgovornost utvrđuje javnost čiji je sud ponekad nedvojben, jasan i grub. Mi ne tvrdimo da ste Vi krivi, ali

smatramo da ste pogriješili nakon prvog koraka, jer je cijeli slučaj trebalo pravodobno prebaciti na adrese mjerodavnih institucija.

Smatra da je ministar trebao svoj mandat staviti na raspolaganje, kako bi se i Vlada i Sabor zaštitili od niza pritisaka i stvari koje su zatim uslijedile. I on je istaknuo pozitivan doprinos ministra Žužula na diplomatskom polju, dodajući da nije trebao premijera Sanadera staviti u situaciju da ga kao jednog od najpouzdanijih i najbližih suradnika brani pred javnosti. Upravo zbog kredibiliteta kojega ova Vlada uživa u svjetskim središtima odlučivanja, njen glavni predstavnik mora biti lišen bilo kakvih kontroverzi. Osvrnuo se zatim i na pojedine dvojbe neke etape u radu saborskog Povjerenstva o sukobu interesa, ocjenjujući da još uvijek nije dosegnuta potrebna razina institucionalne zrelosti. Klub zastupnika SDSS-a neće dići ruku za Vašu smjenu zbog političkih okolnosti i predsjednika Vlade, ali Vama stavljamo na dušu da odlučite što trebate učiniti, zaključio je zastupnik Pupovac.

Aktivirati rad nadležnog Povjerenstva

U ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a govorio je zastupnik **Dragutin Lesar**. I on je izrazio nezadovoljstvo što Hrvatska televizija nije u izravnom prijenosu upoznala javnost sa svim aspektima i argumentima koji su iznijeti u dotadašnjem tijeku rasprave. Osvrnuo se zatim na pojedine odjeke vezane uz nalaze i izvješća Državne revizije i Državnog odvjetništva. Međutim, u ovom je slučaju očekivao da će se aktivirati rad nadležnog povjerenstva, tim više jer se nitko u Saboru ne sjeća da su članovi ovog tijela razriješeni ili smijenjeni. Analizirao je zatim još neke detalje vezane za poslovanje tvrtke "Imostroj" koje se navode u izvješćima, pitajući se zašto otpis potraživanja nije išao prije postupka prodaje. Analizirao je zatim i pojedine navedene detalje u Prijedlogu za izglasavanje nepovjerenja, ocjenjujući da je ministar Žužul i prije sjednice Vlade lobirao i zalagao se za otpis

potraživanja. Smatra ujedno da nije govorio ni istinu o činjenicama vezanim za prodaju poduzeća, što je Vlada označila kao lapsus. Iznio je zatim i pojedine dijelove oko slučaja "Imostroj" za koje je ocijenio da postoji uvjerljiva kontradiktornost, jer se govorilo da je "MTS" firma u vlasništvu supruge ministra prodana, a ugovor nije konzumiran. Zatim, da nikakav novac nije isplaćen ni ministru ni njegovoj suprugi, pa onda da je uplaćeni iznos postojao, ali samo kao pozajmica. Spomenuo je zatim i situacije u kojima se ministar Žužul zatekao oko plaćanja poreza, zatim i diplomata na platnom spisku Plive, te uloge lobiste Bechtela, koji je kasnije obavljao dogovore s istom tvrtkom oko gradnje pojedinih dionica autoceste Zagreb – Split. I ja kao i 91% hrvatske javnosti smatramo da nas niste uspjeli uvjeriti kako nije bilo nikakvog sukoba interesa, pa bi prilikom glasovanja u parlamentu trebalo voditi računa i o očekivanjima i stavovima hrvatske javnosti. Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Frano Matušić (HDZ)** ocjenjujući netočnom konstataciju da se u suštini radilo samo o optužbama za sukob interesa. Podnijeta izvjješća Državnog odvjetništva jasno ukazuju da su optužbe došle upravo od zastupnika prema ministru Žužulu, da se radi o sumnjama na mito i korupciju, a ne samo o sukobu interesa. Zato je važno što su državne institucije iznijele svoja mišljenja. Objelodanile su da nema sumnje na korupciju i mito, kao ni bilo kakvih drugih krivičnih djela.

I hrvatska javnost velikim postotkom potvrđuje da je u rečenom slučaju došlo do sukoba interesa.

Drugi ispravak uputio je zastupnik **Gordan Jandroković (HDZ)** ispravljujući tvrdnju zastupnika Lesara da je Vlada otpisala potraživanja. Vlada je u ovom slučaju bila socijalno osjetljiva i potraživanja prenijela na radnike, kako bi oni dobili navedena sredstva. Zastu-

pnik **Živko Nenadić (HDZ)** ispravio je navod vezan za kupca. On je kaže traženu cijenu platio na javnom natječaju, pa ne može biti povezan kome će taj novac ići. I zastupnik **Marijan Bekavac (HDZ)** javio se zbog ispravka netočnog navoda, ističući da otpis dugova nije profitabilan niti za ministra Žužula, niti za bilo koga u Vladi, nego samo za tih 168 radnika koji su dobili zaostale plaće. Ovdje je Vlada pokazala socijalnu osjetljivost, za razliku od prethodne, koja je u prvi isplatni red stavila državu, a zatim zaposlenike.

Ponovno je riječ zatražio ministar Žužul koji je želio pojasniti određene stvari i tvrdnje iznijete u govoru zastupnika Lesara. Potvrđio je da je radio za cijeli niz uglednih svjetskih tvrtki što je i objavio u svom životopisu. Međutim, točno je da je prestao raditi i za Bechtel i ostale tvrtke, puno prije nego je postao ministrom, pa se ni u ovom slučaju ne može govoriti o sukobu interesa.

Svi poslovi bili su javni i transparentni

Javnosti je poznat i transparentni poslovni angažman u Plivi, i to u isto vrijeme dok je jedan uvaženi zastupnik iz HNS-a bio član Nadzornog odbora Croatia airlinesa, a potom ga je na istom mjestu zamijenila supruga. Ovaj primjer navodi kako bi potvrđio da se upotrebo promjenjivih kriterija, mogu zloupotrebljavati i modelirati razni podaci.

Sada se za ispravak netočnog navoda javio zastupnik Dragutin Lesar, koji je pojasnio da u navedenim slučajevima nije konstatirao da se radilo o sukobu interesa. Što se tiče nadzornih odbora i poslovne prakse u svijetu, suglasan je s navodima ministra Žužula, ali treba imati u vidu i diplomatsku praksu, te uobičajena pravila diplomacije kod sličnog angažmana.

Raditi na jačanju ukupnih demokratskih kriterija

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je zastupnik **Ivica Račan**. Uvodno je napomenuo da će svakako raciona-

lizirati vrijeme predviđeno za izlaganje, jer su ovdje pozicionirani stavovi već unaprijed istaknuti. Nakon nizanja dostupnih činjenica i različitih interpretacija, u javnosti je stav vrlo jasan. Veći dio javnosti osuđuje ponašanje ministra vanjskih poslova gospodina Žužula, a ova kompromitacija je nedvojbena. Potrebito je ujedno naglasiti da u ovom slučaju Sabor ne utvrđuje kaznenu odgovornost, koja se mora oštro odijeliti od moralnih i političkih konzekvenči. Međutim, i ovdje treba biti maksimalno oprezan, jer postoje različite definicije o politici i moralu, a Hrvatska kao demokratske države treba raditi na jačanju ukupnih demokratskih kriterija.

Hrvatski sabor ne utvrđuje kaznenu odgovornost, ali razmatra i ocjenjuje moralne i političke konzekvenčne slučajeve.

Treba ujedno razlikovati, što je politički i moralno dopušteno, a što nije. Ova zadaća sada stoji pred Hrvatskim sabrom, koji mora voditi računa o poziciji ukupnih političkih struktura u očima sve kritičnije javnosti. Osruhu se zatim i na dvojbenost stalnih prihoda koje diplomat može i smije primati od jednog poduzeća, ocjenjujući da takva praksa vjerojatno nije u skladu s Bečkom konvencijom kada je riječ o diplomatima i njihovim primanjima. Naravno, otvara se ujedno i pitanje moralnosti, a treba voditi računa da ni hrvatska javnost ne gleda blagonaklono na bogaćenje dužnosnika u periodu političkog mandata i angažmana. Upozorio je zatim kako i u američkom političkom životu ima ljudi koji su kompromitirani zbog pojedinih afera, a njihova sudbina onda nužno remeti i kredibilitet Vlade koja ih štiti i brani.

I u ovom slučaju Vlada može ustrajati na zaštitu svog ministra, ali onda mora voditi računa i o vlastitom ugledu u javnosti, upozorio je zastupnik Račan. Ostaje činjenica da je vjerodostojnost i kredibilitet ministra pala. Treba ujedno znati da je riječ o ministru koji pred-

stavlja Hrvatsku u inozemstvu i šefu pregovaračkog tima, u poslovima koji nam predstoje s Europskom unijom. Mi ostajemo na prijedlogu kojega smo već dali prilikom izglasavanja nepovjerenja ministru Žužulu, zaključio je predstavnik Kluba zastupnika SDP-a, Ivica Račan.

Uslijedilo je više ispravaka netočnih navoda. Zastupnik **Frano Matušić (HDZ)** upozorio je da se pozivalo na javnost, premda su pojedini mediji u više navrata iznosili netočne informacije. Zastupnik **Dražen Bošnjaković (HDZ)** podsjetio je da se zanemaruje konstatacija samog ministra Žužula, koji je naglasio da se u navedenom slučaju ne može govoriti o političkoj, moralnoj ni kaznenoj odgovornosti. Osim toga, kredibilitet Vlade narušili su upravo podnositelji navedenog zakonskog prijedloga. Zastupnik **Jure Bitunjac (HDZ)** u potpunosti je otklonio tezu zastupnika Račana o postojanju političke odgovornosti, koja se prvenstveno polaže pred političkom stankom i sudom javnosti. Po iznesenoj logici puno veću krivnju snosila bi bivša Vlada, koja je opravdano i u puno većem iznosu pomočila prilikom sanacije "Dalmatinke" iz Sinja. Zastupnik **Emil Tomljanović (HDZ)** upozorio je na nelogičnost, jer se s jedne strane izražava snažna sumnja na korupciju, a istovremeno se zatvaraju oči pred vjerodostojnim izvješćem Državnog odyjetništva koje je otklonilo navedene dvojbe. Zastupnik **Živko Nenadić (HDZ)** otklonio je navedene sumnje oko postojanja moralne i političke odgovornosti u navedenom slučaju. To nije točno niti svojstveno demokratskim zemljama, već režimima koje pamtim po utvrđivanju "moralno-političke odgovornosti". Zastupnik **Gordan Jandroković (HDZ)** ponovno je upozorio da inicijatori ovog prijedloga nisu niti jednim argumentom potkrijepili navedene sumnje o postojanju nemoralnog i politički neprihvatljivog ponašanja ministra. Iz tog razloga, netočna je i konstatacija da je gospodin Žužul kompromitirani ministar. Zastupnik **Krunoslav Marković (HDZ)** podsjetio je zastupnika Račana na bogače-

nje "njegovih" ministara dok je obavljao poslove predsjednika Vlade Republike Hrvatske, a zastupnik **Marijan Bekavac (HDZ)** ocijenio je da ugled Hrvatske opada, upravo zbog lažnih konstrukcija oporbe koja nastoji diskreditirati ministra Žužula.

Ove kriterije trebalo je testirati i na pojedinim članovima prethodne Vlade

Za riječ se zatim javio zastupnik Luka Bebić koji je iznio stavove i razmišljanja Kluba zastupnika HDZ-a. I on je ocijenio da se protekom rasprave, podnijeti argumenti o izglasavanju nepovjerenja neprekidno kopne. Iznijete konstatacije u uvodnom izlaganju, bazirale su se da je ovim slučajem nanesena šteta interesima, uglavu i vjerodostojnosti Republike Hrvatske. Govoreći o sudsbi Povjerenstva za sukob interesa, podsjetio je da je njegov predsjednik podnio ostavku, a bivši premijer trebao je rigoroznim kriterijima sankcionirati prvo članove prethodne Vlade Republike Hrvatske. Precizirao je zatim pojedine detalje oko prodaje tvrtke Ivanu Karinu, podsjećajući da se Vlada vodila prvenstveno brigom za socijalnu sigurnost radnika, koji nisu primali svoje osobne dohotke. Klub zastupnika HDZ-a neće nikoga braniti, ali podsjeća na uvjerljive argumente koje je u svom izlaganju nanizao ministar Žužul. Zamjero je ujedno što se rasprava odvija mimo javnosti koja ima pravo na cijelovitu informaciju, a smatra da bi trebalo razmislići i o prioriteta pojedinih točki dnevnog reda koje se prenose.

Podsjetio je i na važnost donošenja državnog proračuna. Ovi poslovi zapravo predstavljaju najvažniju točku dnevnog reda, a ispada da se sada iscrpljujemo oko golih tvrdnji o moralnoj i političkoj odgovornosti, koju je gospodin Račan propustio utvrditi u svojoj Vladi, zaključio je zastupnik Bebić, čije je izlaganje dio zastupnika popratio pljeskom.

Zastupnik **Silvana Hrelja** govorio je u ime Kluba zastupnika Hrvatske stranke umirovljenika. On je konstatirao da

živimo u zemlji koja je pritisnuta teškim socijalnim problemima, nezaposlenošću i malim plaćama. Nažalost, većina se promjena odvija prema receptu "iz lošega prema goremu", a nezadovoljstvo se neprekidno povećava i sustavno potiče. Javnost je u pravu kada se pita o okolnostima stjecanja velikog bogatstva tijekom obnašanja političkih funkcija, a zastupnici HSU-a nemaju nikakvog interesa štititi ministra Žužula od suda javnosti. Podsjetio je ujedno da članovi Kluba HSU-a nisu involuirani sličnim slučajevima, te su uredno podnijeli imovinske kartice na uvid Povjerenstvu za sukob interesa. Međutim, ne smije se pod pritiskom emocija u javnosti, Sabornicu pretvarati u sudnicu. Mi se želimo držati postulata legaliteta i pravne države, a svoje ponašanje temeljimo na zakonskim odredbama. Podsjetio je zatim na okolnosti pod kojima je Sabor osnovao Povjerenstvo za sukob interesa, koje je ujedno i ovlašteno da utvrdi sve sporne slučajeve ukoliko dođe do mogućih dvojbenih situacija u praksi. Rad ovog tijela od početka se opstruirao i od pozicije, ali i od strane opozicije - konstatovalo je zastupnik. Pozvao je ujedno sve naznačene da pristupe revitalizaciji ovog tijela, kako bi se sve situacije razmatrale u skladu sa zakonskim propisima. Upozorio je zatim i na slabašan reiting Republike Hrvatske koja zauzima 67. mjesto na svijetu po korumpiranosti, pa bi trebalo zajednički prionuti kako bi se ovakvo stanje što prije poboljšalo.

Zastupnik Račan propustio je utvrditi postojanje političke i moralne odgovornosti u prethodnoj Vladi dok je obnašao dužnost premijera.

Smatramo da je ministar Žužul svoj mandat trebao staviti na raspolažanje premijeru Sanaderu do donošenja ocjene Povjerenstva. Mi ćemo u ovom slučaju prilikom glasovanja biti uvjetno suzdržani, ali naglašavam da ne peremo ruke niti amnestiramo ministra Žužu-

la. Ujedno podsjećamo da naša stranka svakodnevno dokazuje svoju principijelnost i pravičnost, usprkos težnjama pojedinih političkih opcija i struktura društva, koje žele umirovljenički korpus prikazati teretom društva. I nadalje ćemo pratiti i ocjenjivati razvoj situacije i prepoznati sve one koji opstruiraju konstituiranje i daljnji rad Povjerenstva za sukob interesa.

Govoreći o moralnoj i političkoj odgovornosti, zastupnik je napomenuo da se ona dokazuje na svakim izborima, pojedinačno ili u stranci pred našim građanima.

Političar treba imati i povjerenje hrvatskih građana

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorila je zastupnica **Ljubica Lalić**. Citirajući misao Stjepana Radića prema kojoj je "prava i poštena politika najteži posao na svijetu", drži da od tih poruka nije zaobiđen ni tekst Zakona o sprečavanju sukoba interesa, sadržan u svom petom članku. Upozorila je ujedno da političar mora imati povjerenje građana, te očuvati vlastitu vjerodostojnost. Ova se odlika gradi, ali i čuva prije svega načinom života i ponašanjem u javnosti. Ukoliko

Svaki političar mora imati povjerenje građana i očuvati vlastitu vjerodostojnost.

se ugrozi, onda dužnosnik gubi povjerenje građana. Sukladno ovakvim kriterijima, vjerodostojnost ministra Žužula prvo je poljuljana zaboravljanjem plaćanja poreza. Čak ni naknadna uplata, uz neologično i neodrživo obrazloženje, nije vratila povjerenje. Zatim se pojavila afera s "Bechtelom", pa onda zbivanja vezana uz "Imostroj". Sumirajući ove situacije, treba prihvatići da se gubitkom povjerenja naroda ne mogu obnašati časne dužnosti državnih dužnosnika. To je ujedno i razlogom zbog kojih je Klub zastupnika HSS-a predložio Hrvatskom saboru izglasavanje nepovjerenja ministru vanjskih poslova, Miomiru Žužulu.

Iznijela je zatim pojedine aspekte medijskih odjeka ovog slučaja, te ocijenila da Vlada ne može prilikom ocjenjivanja sebi prisvojiti i pripisati ovlasti nadležnog saborskog Povjerenstva. Sada kada padaju maske, jasno je zašto Povjerenstvo nije ni započelo s ozbilnjijim radom, jer je ostalo bez kvoruma i predsjednika. Podsetila je zatim da ispitivanja javnosti ukazuju kako čak dvije trećine građana podržava opciju da ministar Žužul podnese ostavku, a 77% ocjenjuje da se nalazio u sukobu interesa. Svojim kasnijim kontradiktornim izjavama, ministar vanjskih poslova i sam je sudjelovao u formiranju javnog mišljenja. Analizirajući pojedine segmente oko "Imostroja", zastupnica Lalić upozorila je da nije na Saboru posao oko istraživanja pojedinih detalja. Međutim, mi moramo utvrditi postoji li politička odgovornost onoga koji je svojim postupcima izgubio vjerodostojnost, a temeljem toga i povjerenje građana. S obzirom na to da je u ovom slučaju ministar Žužul izgubio vjerodostojnost, te dao kontradiktorne izjave, samo je dodatno pojačao sumnju. Budući da ne želi podnijeti ostavku, niti ga premijer namjerava sankcionirati, smatramo da to treba učiniti Hrvatski sabor, konstatirala je zastupnica Lalić na kraju svog izlaganja. Predsjedavajući je odmah upozorio da ovakvi načini komuniciranja nisu prihvatljivi, te zamjerio na nepotrebnim emocionalnim istupima. Najavio je ujedno čitav niz ispravaka netočnih navoda, koje je zatražilo više zastupnika.

Frano Matušić (HDZ) ispravio je, među ostalim, i navod da na zahtjev Vlade državni odvjetnik potvrđuje da nema kaznene odgovornosti. Točno je da je gospodin Žužul sam zatražio da državno odvjetništvo to ispita. Dr.sc. **Krešimir Čosić (HDZ)** rekao je da nije točno "da je za gubitak svoje vjerodostojnosti kriv sam Žužul" već je za moguću štetu glede vjerodostojnosti ministra kriva dobro organizirana i orkestrirana političko medijska kampanja kao u neka stara vremena. **Gordan Jandroković (HDZ)** opovrgava da je Vlada prisvojila ovlasti Povjerenstva za sukob interesa – u tom smislu ispravak

je dao i **Josip Đakić (HDZ)** - a da je točno da gospoda Lalić nije iznijela ni jedan ozbiljan argument za smjenu ministra Žužula. **Emil Tomljanović (HDZ)** kaže pak da je notorna činjenica da nije točno da "Vladi služi Povjerenstvo za sprječavanje sukoba interesa za obračun s političkim neistomišljenicima" jer to tijelo nema nikakve izravne veze s Vladom a **Marijan Bekavac (HDZ)** da je Povjerenstvo bilo krnje jer se oporba nije mogla dogovoriti o sedmom članu. Vjerojatno stoga što su se plašili da neki ministri iz njihove Vlade ne bi došli pod udar tog Povjerenstva. Na zamolbu predsjednika i predsjedatelja Hrvatskog sabora **Vladimira Šeksa** (da nakon hapšenja između zastupnice Lalić i zastupnika Jandrokovića, koji je rekao da će zastupnici pokloniti jedan hdz-ov bombon možda drugi zastupnici odustanu od ispravka netočnog navoda) od ispravka netočnog navoda odustao je **Vladimir Pleško (HDZ)**. **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** rekla je da nije točno da ministar Žužul ne uživa povjerenje naroda a **Živko Nenadić (HDZ)** da kupac nema veze s dugom i zapošljavanjem.

Povjerenstvo bilo krnje jer se oporba nije mogla dogovoriti o sedmom članu. Vjerojatno stoga što su se plašili da neki ministri iz njihove Vlade ne bi došli pod udar tog Povjerenstva.

Dr.sc. **Marko Turić (HDZ)** zaključio je da je iz rasprave zastupnice Lalić a i drugih vidljivo da su tanki argumenti a da je ovo usmjereni na nešto sasvim drugo (o tome će govoriti u svojoj raspravi).

Ključno tijelo - Povjerenstvo

U ime Kluba zastupnika HSP-a govorio je **Anto Đapić (HSP)**. U HSP drže da je problem sukoba interesa inače jedan od glavnih problema koji optereće Hrvatsku i hrvatsko društvo i da je poznato da su se upravo zbog toga

zastupnici HSP-a godinama borili da se napravi Zakon o sprječavanju sukoba interesa no raznim političkim igram na nehtijenjem nije saživio u prošlom sazivu nego u ovom sazivu Hrvatskoga sabora. Dobra je strana ove rasprave što je prije pet, šest godina bilo nezamislivo da se u Hrvatskom saboru raspravlja o kredibilitetu nekog ministra zbog sukoba interesa pa se ipak na kraju isplatila ta akcija koju je HSP vodio svih ovih godina, je li bila u pravom trenutku i kod pravog čovjeka pokazat će vrijeme, rekao je. U ovoj raspravi se znalo "izlaziti" izvan teme što je dovelo do veselije i opuštenije atmosfere koja ne ulazi u samu bit problema.

Zastupnici HSP-a nisu potpisali interpelaciju jer smo u prvi trenutak željeli pričekati i vidjeti o čemu se točno radi kako bi se mogla zauzeti jasnija stajališta i vidimo da smo bili u pravu jer ova rasprava i događanja posljednjih dana govore kako se često neke situacije u Hrvatskoj koriste prije svega za političke obraćune. Mi držimo da je Povjerenstvo o sprječavanju sukoba interesa bilo ključno tijelo koje je moralno o tome donijeti odluku a da Hrvatski sabor treba reagirati tek u slučaju ako je to tijelo donijelo odluku da neki ministar da ostavku a on to ne želi napraviti.

Na ovakav način Hrvatski je sabor preuzeo ulogu Povjerenstva što nije dobro i sigurno nije dobro kada se Hrvatski sabor na bilo koji način pretvara u sudnicu. A stvari su isle tijekom i procesom koji se dogodio budući da ministar Žužul nije ovo pitanje usmjerio prema državnim institucijama (strateška greška) bez davanja (kontradiktornih) izjava, rekao je dodavši da HSP drži da je to prije svega problem ministra osobno i njegove stranke.

Kad se govori o sukobu interesa najvažnije je tko govori i javnost je u pravilu u pravu pa ni jedan ozbiljan političar ne bi mogao ići protiv suda javnosti, rekao je podsjećajući ujedno i da je još bilo sličnih stavova javnosti ali da se po njima nije postupalo. Primjerice, 80 posto javnosti je bilo da se gen. Bobetko ne smije izručiti Haaškom sudu, da je general Gotovina hrvatski ratni heroj,

da predsjednik Vlade Sanader ne treba ići u Beograd te da bi HSP trebao biti u Vladi a ne SDSS. Naravno da hrvatski Parlament mora voditi računa i o takvim situacijama.

Stekli smo dojam da i opozicija nije napravila sve ukoliko je htjela razriješiti ministra Žužula a u svakom slučaju držimo da je ministar trebao dati mandat na raspolažanje svom predsjedniku Vlade. Odlučili smo da u ovom slučaju svaki zastupnik HSP-a glasuje prema savjesti, rekao je na kraju.

Afera sustiže aferu

U pojedinačnoj raspravi **Nenad Stazić (SDP)** navodi da je Vlada u zabluđi kada kaže i umije ako nema kaznene odgovornosti nema ni političke jer kaznenu odgovornost utvrđuju sudovi a političku politika i javnost. U slučaju ministra Žužula afera sustiže aferu, rekao je navodeći da je u vrijeme privatizacije postao vlasnik Tvornice čarapa (prodavale su se Ministarstvu obrane) koja je otišla u stečaj kad je HDZ izgubio vlast, da je za vrijeme dok je bio veleposlanik RH u Washingtonu kupljen stilski namještaj za 35 000 dolara a ne zna se gdje je i da je Ministarstvo spis o tome proslijedilo Državnom odvjetništvu no zastupnik ga nije mogao dobiti jer je označen državnom tajnom. Gdje se nalazi taj namještaj zastupnik nije, kaže, dobio ni odgovor na svoje zastupničko pitanje upućeno ministru Žužulu. Tu je i pitanje neplaćenog poreza te "Imostroja", laž da nije bilo platnog prometa između "Imostroja" i ministrovog MTS-a i sve je to čitav niz nejasnoga, rekao je, među ostalim.

Mi ne možemo sada ići u istragu ali vi ste izgubili povjerenje građana jer dvije trećine anketiranih traži da odstupite, rekao je, obraćajući se ministru Žužulu. Možda je najveća šteta u svemu ovome što je narušena slika političara koja ionako nije dobra u hrvatskoj javnosti. - Vi šaljete poruku javnosti da je političaru sve dopušteno ali shvatite to je uvredljivo i bahato, a o bahatom ponašanju HDZ-a govori se i iz vaših redova. Ministre odstupite - rekao je na kraju.

Ministar vanjskih poslova **Miomir Žužul** odgovorio je da zastupnik sebi uzima pravo da kaže što god hoće i onda reći "mi to ne možemo utvrđivati" pa je tako mogao i reći da je on nekog ubio. Zastupnik ima pravo na mišljenje da on ne treba biti ministar, ali interpretira javnost kako god hoće a ja mislim, kaže, da se javnost i dandanas zgraža da ste vi u ovoj klupi, rekao je naglasivši da ne dozvoljava da ga zastupnik poziva na domoljublje.

Vlada ili ne želi ili neće razumjeti pojам sukoba interesa i takvim očitovanjem Vlada derogira Zakon o sprječavanju sukoba interesa.

Nenad Stazić (SDP) u ispravku netočnog navoda odgovorio je da on ne lupe ta, da je on parlamentarac koji za svaku izgovoreniju riječ ima imunitet te da mu ministar nema što dozvoliti ili ne dozvoliti. Sve što je rekao javno je objavljeno a ni jednu od tih tvrdnji ministar nije uspio uvjerljivo demantirati.

Josip Leko (SDP) podsjeća da se ovaj Prijedlog temelji na Zakonu o susbijanju sukoba interesa i da nitko ne tvrdi da ima kaznene odgovornosti a da Vlada odgovara da nema kaznene odgovornosti. Iz toga zastupnik iščitava da Vlada ili ne želi ili neće razumjeti pojam sukoba interesa i takvim očitovanjem Vlada derogira Zakon o sprječavanju sukoba interesa. Praktički ga ukida jer nema sukoba interesa ako nema kaznenog djela, naglasio je zastupnik. Postoje tijela koja utvrđuju i određuju što je to kaznena odgovornost.

Stav Vlade je još čudniji jer i nema nekih sankcija za sukob interesa osim političke odgovornosti. No nada se da će na osnovi ovog materijala koji je Vlada poslala Saboru profitirati radnici Hrvatske jer Ministarstvo financija preduzme Vladi da se odrekne svojih potraživanja od stečajnog dužnika.

Emil Tomljanović (HDZ) ispravio je kao netočan navod da Vlada derogi-

ra Zakon o sprječavanju sukoba interesa jer je Vlada odgovorila da nema elemenata kaznene odgovornosti na osnovi izvješća nadležnog Državnog odvjetništva.

Loša poruka mladima

Milanka Opačić (SDP) najprije je rekla da je u Švedskoj ministrica pravosuđa zbog jedne kupljene čokolade na službenu karticu (bila na putu i kasnije podmirila taj račun) dala ostavku kad je javnost to doznaла. A u Hrvatskoj za puno krupnije stvari događa se da se više od tri tjedna u hrvatskim medijima iznose činjenice o mnogim sumnjičivim radnjama ministra Žužula i njegove supruge, ta priča (smatra da je počela nespretnom reakcijom) traje i danas a odnosi se isključivo na sukob interesa, rekla je podsjećajući i na druge, kaže, afere koje se vežu uz ministra Žužula.

Svi koji su dosad govorili nisu govorili ni o kakvoj kaznenoj odgovornosti nego o političkoj i moralnoj odgovornosti koju ministar ima zbog svega što je o njemu izneseno u javnosti o čemu i građani imaju jasan stav (60 posto anketiranih smatra da bi trebao dati ostavku), rekla je, među ostalim. Ministar je glavni pregovarač Hrvatske za ulazak u EU a u Europi postoje određeni standardi pa zastupnica ne zna, kaže, kako će ministar biti percipiran kao netko tko bi morao biti vrlo moralan i vjerodostojan pregovarač (ministar je trebao imati predavanje na Katoličkom sveučilištu u Belgiji i odustao je a u novinama se pisalo da bi se njegov dolazak mogao negativno odraziti na ugled te institucije).

Posljedice ovog bit će velike i u Hrvatskoj gdje se ionako zanimanje i posao političara percipira kao nemoralan i nepošten posao, a nažalost, sve ono što se događalo od 1990. potvrdilo je ljudima uvjerenje da u Hrvatskoj možete štošta napraviti a da za to ne odgovirate. Svi oni koji će vas danas poduprijeti, rekla je zastupnica ministru, poslat će jednu vrlo lošu poruku upravo mladim ljudima u ovoj zemlji – da nije bitno biti pošten i moralan već samo biti u stranci koja će vas poduprijeti čak i nepodop-

štinama. Pošteni i moralni ljudi poput Branka Jordanića, Milana Bandića i Ane Stavljenić-Rukavina dali su ostavke i za manje greške od ove.

Potpredsjednik Hrvatskoga sabora i predsjedatelj **Luka Bebić** podsjetio je da je u ime Kluba zastupnika HDZ-a zatražio da se skrati ova rasprava jer da se sve ponavlja i da nema novih činjenica.

Ministar vanjskih poslova **Miomir Žužul** reagirao je na navode zastupnice rekavši da je nemoguće odgovarati na sve napise u objavljenim člancima a da je zastupnica citirala novine na selektivan način i što joj odgovara. Objavljeni ispravak tog članka vjerojatno nije stigla pročitati, jer dekan spomenute institucije poziva ga da održi predavanje.

Problem vjerodostojnosti

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) najprije je iznijela da nije korektno što nisu nazočni ni predsjednik Vlade ni potpredsjednik. Što se tiče same teme smatra da Hrvatska ima problem vjerodostojnosti koji postaje opći problem ove Vlade, širi se i to treba izazvati ozbiljnu zabrinutost. Hrvatska Vlada naročito treba poduzeti sve da se ugled zemlje i njezina vjerodostojnost na svim poljima, pogotovo u ovim trenucima približavanja EU, poveća, naglasila je. Govoreći o tome da nitko nije ni govorio o kaznenoj odgovornosti te da je Državno odvjetništvo dalo očitovanje na temelju dostavljene dokumentacije (nije bilo kriminalističke obrade) i da to nije barijera za razgovor o ovoj temi.

Dapače, kada je HDZ s koalicijom stupio na vlast bilo je više puta rečeno da ima svoj etički kodeks a sada više nema od toga ništa, više nema o ničemu govoru nego o kaznenoj odgovornosti. Čemu onda Zakon o sprječavanju sukoba interesa, pitala je, naglašavajući da je njegov smisao i težina upravo što se zabranjuje državnim dužnosnicima nešto što je drugima dopušteno i, dapače, uskraćuju im se neka prava koja ostali građani imaju. Sada se još prijeti i novinarima što nikako nije u duhu razvoja i demokratičnosti i etičnosti, rekla je, među ostalim.

Katarina Fuček (HDZ) odgovorila je zastupnici da ona ima problem s vjerodostojnošću jer nema ista mjerila i kriterije jer kad je bila na vlasti nije vidjela garancije koje su se davale poduzećima bliskim ministrima. To nije bio sukob interesa i o tome se moglo onda raspravljati. A ovu sabornicu unatoč svim vašim zalaganjima za demokratska pravila i standarde pretvarate u sudnicu a sud javnosti uvažavate kad vam odgovara, rekla je. Ispravak u vezi s navodom o vjerodostojnosti ove Vlade dao je i **Mario Zubović (HDZ)** rekavši da zastupnica napravi jednu pretpostavku i od nje istinu i onda govoriti o toj istini. **Frano Matušić (HDZ)** želio je ispraviti neke netočne navode zastupnice Antičević-Marinović pa tako i onaj da je u posljednjih deset mjeseci Hrvatska pala za deset mjesta na listi Transparency International. To je potpuna neistina jer je to bilo izvješće za 2003. godinu. **Marija Bajt (HDZ)** također se u svojem ispravku osvrnula na spomenuto vjerodostojnost Vlade te navela, u vezi s vjerodostojnošću, da je gospoda Antičević kao ministrica 26. ožujka 2002. godine dala jednom zaposleniku ocjenu "uspješan" a onda tu ocjenu za samo nekoliko dana promijenila u "ne zadovoljava" iz političkih razloga.

Rasprava na temelju novinskih napisa

Dražen Bošnjaković (HDZ) složio se s onima koji su naglasili da ovdje nije bitna kaznena odgovornost nego da treba utvrditi ima li elemenata političke ili moralne odgovornosti jer zapravo svi dužnosnici podliježu ispitivanju takve vrste odgovornosti. No mora se dokazati da postoje određene činjenice i iz predloženog ne vidi ni jedan element za to ali se aludira i na postojanje kaznene odgovornosti ("postoji snažna sumnja na korupciju") dok se Izvješće Državnog odvjetništva koje kaže da nema takvih elemenata pokušava relativizirati.

To nije dobro i izvješće Državnog odvjetništva i Državne revizije vrijedna su da se pogledaju i analiziraju jer se ovdje raspravlja na temelju napisu u

novinama, naglasio je. Volio bi da mu netko od predlagatelja objasni točku Prijedloga "da je ministar sudjelovao u donošenju odluke kojom je ostvaren probitak". Zapravo se želi imputirati da je Vlada donijela nekakvu odluku kojom je oprostila ili otpisala nekakvo potraživanje tvrtki "Imostroj" i da je time profitirao kupac te tvrtke što nije točno. Iz dokumentacije se vidi da to ne stoji, rekao je, među ostalim, šire govoreci o tome kako nije kupljena tvrtka u stečaju nego i imovina tvrtke na šestom ili sedmom natječaju po cijeni koju je odredio Trgovački sud.

U ime predlagatelja dr.sc. **Vesna Pusić (HNS)** naglasila je da je 6,2 milijuna kuna koje je "Imostroj" bio dužan država oprostila u ime poreznih obveznika. U Izvješću Državne revizije postoji još 962 tvrtke koje su u potpuno istoj situaciji kao "Imostroj" koje bi mogle isplatiti svoje radnike kad bi im država oprostila dugovanje državi. Kako to da "Imostroju" da a drugim tvrtkama ne, pitala je.

Dražen Bošnjaković (HDZ) odgovorio je da je on pitao u čemu je tu probitak za kupca koji je platio 6,2 milijuna kuna te da se čulo da to nije jedinstven slučaj jer je bivša Vlada donijela odluku o oprostu poreznih dugova firmi. **Gordan Jandroković (HDZ)** ispravio je pak navod i rekao da se radi o nerazumijevanju i da država nije oprostila nikome dug jer je kupac platio 6,2 milijuna kuna ali je država potraživanja prenijela na radnike i podmirila ta dugovanja.

Diplomacija ovo prati

Srećko Ferenčak (HNS) najprije je pitao ministra zašto se ne ugleda na primjere o kojima je sam govorio (da je gosp. Jurčić dao nekakve izjave, lagao, obmanjivao javnost i da je to krivično djelo) a zatim se osvrnuo na ministrovu percipiranje sudjelovanja u nadzornim odborima. Zaboravio je reći, kaže, da je u nadzorni odbor on došao po političkoj podobnosti, za to je dobivao novac a u isto vrijeme je bio u Washingtonu dok je gosp. Čačić u nadzorni odbor ušao temeljem vlasničke strukture. I ministar

je pregovarao s Bechtelom kao i Čačić ali kao lobist i trpao je pare u svoj džep jer je branio interes Bechtela a Čačić interes države. Osim što ste bili lobist za Bechtel od 1990. zaradili ste kuću u Washingtonu, prekrasan stan u Dubrovniku, dva stana i kuću u Zagrebu, naveo je, među ostalim. Obraćajući se ministru dodao je da je puno puta uhvaćen u lapsusu i umjesto da gentlmenski odstupi sa svog mjesta ni ne pomišlja na ostavku a hrvatska Vlada njegove laži naziva lapsusima i nespretnostima.

Umjesto da se u ovom visokom Domu govori o ozbiljnim životnim temama i problemima ove zemlje moramo voditi ovu mučnu raspravu.

Umjesto da se u ovom visokom Domu govori o ozbiljnim životnim temama i problemima ove zemlje moramo voditi ovu mučnu raspravu, rekao je te se u nastavku osvrnuo na ministre, kako je rekao, lapsuse. Naveo je, među ostalim, da je ministar veoma agilan u osnivanju neprofitnih udruga te da je tako jedan od osnivača Leadership forum Hrvatska. Ta bi inicijativa bila za pohvalu da se u tisku ne čita da ta Udruga plaća troškove i pričuvu za stan u kojem ministar živi (109 000 kuna) a da su donatori te nepoznate Udruge državne tvrtke što znači da se novac poreznih obveznika preljeva izravno u ministrov džep. Sve te činjenice izašle su izvan okvira naše zemlje, diplomacija pomno prati što se događa i zastupnika zanima, kaže, kako će ministar stati pred te ljudi i kako će predstavljati našu zemlju. Oni koji glasuju za ministra Žužula i koji su suzdržani glasuju direktno za dokazane laži, rekao je na kraju.

Iskonstruirane optužbe

Na ovo izlaganje bilo je više ispravaka netočnih navoda. **Frano Matušić (HDZ)** rekao je da je zanimljivo iz koje stranke i koji zastupnik pokuša-

va iskonstruiranim optužbama optužiti za razne stvari. Postoji dokaz da je gospodin Čačić svojim neradom, a ne radom, došao do imovine a dokaz za to je neizgrađen Dom umirovljenika u Dubrovniku za čiju je gradnju bila odgovorna njegova firma. Uzeo je miliune kuna i za takvo kazneno djelo dobiva se do osam godina zatvora no to je izbjegao zbog zastare procesa. A čuli smo da su se dugovi otpisivali i drugim firmama poput Dione, Dalmatinke Sinj itd. **Marijan Bekavac (HDZ)** ispravila je navod da je Vlada prodala "Imostroj" te, što se tiče spomenutog kredibiliteta HDZ-a, uputio zastupnika neka se pobrine za kredibilitet HNS-a iz kojeg članovi naprsto bježe zbog zastupnika i bivšega ministra Čačića koji je raznim malverzacijama izazvao takav stampedo članova. **Dražen Bošnjaković (HDZ)** ponovio je da je netočno da je dug oprošten "Imostroju" već da je potraživanje preneseno na radnike da iz kupovine dobiju plaću. To je moralna i dobra odluka Vlade, rekao je. **Vlado Jelkovac (HDZ)** ispravio je isti navod te dodao da je i inače u mnogobrojnim postupcima sanacije i pomoći tvrtkama potraživanje države bilo oprošteno. Treba ispitati i tko je to u Zagrebu mijenjao urbanističke planove da bi se napunili privatni džepovi, rekao je.

Ivo Lončar (neovisni) naglašava da mu nije ni na kraj pameti branići ni napadati ministra Žužula. Pokretnici ovog istražnog povjerenstva cijelo vrijeme govore kako bi se ministar Žužul i hrvatska Vlada trebali ponašati a kako su se oni ponašali dok su bili na vlasti, pita. Predsjednik Vlade bio je Ivica Račan a predsjednik Sabora Zlatko Tomčić, dva najodgovornija čovjeka i cijelo su se vrijeme javno zaklinjali u pravnu državu a svim su silama rušili tu pravnu državu, rekao je.

Za to je naveo dva primjera. U godinu dana sedam je puta postavlja zastupničko pitanje kako član Vlade može biti čovjek koji je pravomoćnom sudskom odlukom osuđen na zatvorsku kaznu zbog kriminala i tek pritisnut činjenicama i približavajućim parlamentarnim izborima odgovorio mu je predsjednik

hrvatske Vlade da je taj čovjek stavio mandat na raspolaganje iz moralnih razloga ali da se s tim nije suglasio koalički partner HSS. Drugo je pšenična afra kada je Vlada 23. veljače 2000. raspisala natječaj o izvozu pšenice i pljačka hrvatsku državu, narod i porezne obveznike za milijardu kuna, naveo je, detaljnije govoreći o tome i primjer potkrepljujući brojkama i naglašavajući da je o tome imao i ima dokaze. Nije ni nikada osnovano ni proradilo za to predloženo istražno povjerenstvo jer, uz pomoć raznoraznih poslovničkih smicalica tadašnji predsjednik Hrvatskoga sabora i tadašnji predsjednik Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav gospodin Arlović, to nisu dozvolili.

Imaju li pravo govoriti o moralu oni koji su, dok su bili na vlasti, koristili svaku prigodu da izigravaju pravdu i pravnu državu te prostituiraju moral na najgori način, rekao je na kraju.

Potpredsjednik Hrvatskoga sabora mr. sc. **Mato Arlović (SDP)** javio se zbog ispravka netočnog navoda predgovornika i rekao da ga razumije, teško mu se snaći s Poslovnikom a još manje sa zakonima. Stoga ne može znati da rad istražnih povjerenstva ne regulira Poslovnik Hrvatskoga sabora već Zakon o istražnim povjerenstvima. **Ivo Lončar (neovisni)** upozorio je da je predgovornik povrijedio Poslovnik i opet raznoraznim smicalicama rekao da navedeno nije točno. Mr.sc. **Mato Arlović (SDP)** naveo je da je predgovornik povrijedio poslovničku odredbu o svečanoj prisezi zastupnika kojom se zastupnik obvezuje i da će poštivati Ustav i zakone. Ako je znao za počinjeno kazneno djelo morao je to djelo prijaviti pa zašto ne poštujte hrvatske zakone, pitao je. **Ivo Lončar (neovisni)** odgovorio je da je zastupnik mr.sc. Arlović ponovno prekršio Poslovnik dodavši da nije važno što se kaže već tko kaže.

Tko je profitirao

Dragutin Lesar (HNS) iznio je da mu se čini da se u dosadašnjoj raspravi neke izrečene stvari nisu čule ili se nisu htjele čuti. Naime, sporno je tko je pro-

fitirao ovim transakcijama s "Imostrom" (kao bivšem sindikalistu odgovara mu da se pogodovalo radnicima s tim da Vlada donese da se obveze prema državi otpisu svim 961 poduzeću) i na čiji je žiro-račun plaćeno 143.000 kuna i u kakvom je odnosu ta osoba s ministrom. Radi se o tome da se Zakon o sprječavanju sukoba interesa odnosi osim na državne dužnosnike i na osobe s njima povezane.

Ljubica Lalić (HSS) navodi da su u raspravi izneseni pokušaji da se navodnim grijesima nekog drugog operu vlastiti grijesi. A što se tiče osobe koja je navodno bila osuđena zastupnica je pozvala na korektnost i navela pravomočnu presudu kojom se gospodin Josip Hrala oslobođa odnosno da se optužba odbija. Evidentno je da je bio žrtva nečije samovolje. Gospodin Hrala odradio je svoj mandat u Ministarstvu poljoprivrede kao pomoćnik ministra i nije mu na pamet padalo da bi za četiri godine džepa stavio milijun kuna u džep.

Umjesto da se u ovom visokom Domu govori o ozbiljnim životnim temama i problemima ove zemlje moramo voditi ovu mučnu raspravu.

Ivo Lončar (neovisni) u ispravku netočnog navoda predgovornice ponovio je da je prošla Vlada izabrana 26. siječnja 2000., Sabor konstituiran 2. veljače a da gospodin Hrala (zastupnik ga nikada, kaže, nije spominjao imenom) dolazi na dužnost 26. veljače a na presudu kojom je osuđen zbog kriminala, koja je postala pravomočna 29. studenoga 2001. (to povrđuje tadašnji predsjednik Vlade) se žali 16. siječnja 2003. nakon što predsjednik hrvatske Vlade Saboru dostavlja odgovor da ne može dovesti u pitanje koalicijsku vlast zbog HSS-a i da zato taj čovjek mora biti u Vladi kao član Vlade. **Ljubica Lalić (HSS)** upozorila je na povredu Poslovnika jer da predgovornik nije ispravljao netočan nego točan navod a

zna se da je žalba vezana uz rok. Gospodin Hrala je časno obavio svoju dužnost i nije mu na pamet palo "da stavi milijun kuna u džep".

Josip Đakić (HDZ) iznio je da je netočan navod da je imenovani gospodin bio žrtva nečijih obmana ili igara jer je osuđen i prvostupanjskom i drugostupanjskom presudom a cijelo to vrijeme vršio je dužnost pomoćnika ministra. Nikom nije palo na pamet tražiti njegovu smjenu. Sjetimo se slatinskog "Duhana" i Vladine odluke o davanju dionica radnicima i otpisa duga u ime radnika kako bi Hrala i ministar bili članovi Nadzornog odbora u toj firmi i tu nije bilo sukoba interesa, rekao je.

Netočne tvrdnje i insinuacije

Marijan Bekavac (HDZ) kaže da se Prijedlog za pokretanje pitanja povjerenja ministru Žužulu temelji na čitavom nizu netočnih tvrdnji i insinuacija u medijima bez ikakvih argumenata. Navodi oporbenog trojca koji je pokrenuo pitanje povjerenja ministru Žužulu zbog navodnog sukoba interesa u aferi "Imostroj" čisto su politikantske prirode i imaju cilj diskreditaciju ministra Žužula i destabilizaciju cijele hrvatske Vlade, naglasio je komentirajući i obrazloženje ovog oporbenog zahtjeva pa tako i dio da ministar nije zatražio mišljenje Povjerenstva o sprječavanju sukoba interesa.

No sukoba interesa nije bilo niti je moglo biti jer tvrtka kojoj je vlasnik ministrov rođak nije bila ni na koji način povezana s odlukom Vlade već su to bili bivši zaposlenici "Imostroja", njih 168. Tvrta "Karin univerzal" javila se na sedmi put oglašeni natječaj o prodaji tvrtke "Imostroj" u stečaju i kao jedini ponuditelj kupuje imovinu "Imostroja" (za 5,3 milijuna kuna) te zalaže svoju imovinu a u toj poslovnoj odluci nema nigdje ni Vlade niti ministra Žužula kako su navodili mediji, rekao je, među ostalim.

Suočen s orkestiranim medijskim napadima i oporbenim pritiscima ministar Žužul kao moralan čovjek kojem je stalo do istine traži od Državnog odvje-

tništva i Državne revizije ispitivanje svih relevantnih činjenica i dokaza u aferi "Imostroj". Zanimljivo je da su najglasniji u napadu na ministra Žužula oni iz oporbenih redova za koje se sumnja da su bili u sukobu interesa a imena im znaju i vrapci na grani. Imaju prigodu postupiti kao i ministar Žužul ali im to očito ne pada na pamet vjerojatno zbog straha da izvješće o njima neće biti tako kristalno čisto kao od ministra Žužula, rekao je zastupnik. Dodao je da što se tiče njegovog osobnog angažmana i uloge u tobožnjoj aferi "Imostroj" kao zastupnik koji dolazi iz Imotskog može kazati da je ponosan na svoju ulogu u svemu tome isključivo iz razloga što je lobirao za radnike "Imostroja" a tako će lobirati i ubuduće za ostale privredne subjekte u Imotskoj krajini.

Nažalost, ovom aferom – a evidentno je da je ova kampanja politički motivirana - nanesena je neprocjenjiva šteta u prvom redu novim vlasnicima "Imostroja" a i Imotskoj krajini u cijelini, naglasio je dajući na kraju punu potporu ministru Žužulu.

Opasno izazivanje dirigiranih kriza

Dr.sc. Krešimir Ćosić (HDZ) čini mu se da se ovdje radi o pokušaju da se afirmira neka nova stara teorija o utvrđivanju moralne i političke odgovornosti što je daleko važnije i opasnije od mogućeg sukoba interesa ministrstava vanjskih poslova Žužula. A onda kada se utvrdi moralna i politička odgovornost utvrdit će se kaznena i sve drugo što slijedi. I to je opasno i to je nešto čemu se moramo organizirano suprotstaviti kao demokratsko društvo, ističe zastupnik.

Tehnolog posla znaju vrlo dobro kako se to radi, započinje se s ciljanim medijskim orkestriranjem kriv je, kriv je i to se ponavlja danima a onda u Hrvatskom saboru ni manje ni više nakon te moralne osude treba utvrditi političku odgovornost. To je mehanizam, to je teorija čija su vremena, nuda se zastupnik, zauvijek prošla. S druge strane imamo jasne stavove institucija pravne države, koji nažalost u hrvatskim medijima ne

dobivaju primjerenu težinu i važnost. Posljedica toga je jedna opasna i zabrinjavajuća činjenica koja se svodi na sukob, s jedne strane, hrvatske javnosti koje ima neke stavove koji su rezultat orkestriranog i dirigiranog mišljenja a s druge strane stav institucija pravne države. To je opasan konflikt koji dezintegri, ugrožava ovo društvo, njegovu vjerodstojnost sposobnost da funkcioniра učinkovito.

I sam je nažalost, kaže, imao takva iskustva orkestriranih, ciljanih napada kad je došao u Ministarstvo obrane 1995. kao zamjenik ministra ali ne samo protiv pojedinca nego protiv institucije, određene politike. To je nažalost konstanta koja se ne mijenja na ovim prostorima a na taj način organizirano društvo ne može funkcioniратi. Nije sporno da zajednički cilj svih političkih stranaka treba biti što je moguće kvalitetnije se suprotstaviti korupciji ali to se ne može raditi na improviziran način, političkim selektivnim kampanjama. U svemu tome opasna je tzv. teorija selektivne krivnje. Krivi su samo neki drugi, unaprijed određeni i to se mora kroz medije stalno dokazivati i ponavljati a krivnje među "nama", njima, nema.

Nije mu jasno zašto ova rasprava nije javna da se vidi da mnogi koji su ovdje držali lekcije o utvrđivanju moralne i političke odgovornosti, a odgovorni su zaista za mnogobrojne nedopuštene afere proteklih godina, održali su predavanje i izašli iz sabornice, naveo je, među ostalim. Upozorio je ujedno da nije učinjen dovoljno organiziran napor u afirmiranju i etabriranju Povjerenstva o sukobu interesa.

Važno je Povjerenstvo, važni su zakoni no nikada se neće moći ukloniti korupcija u jednom društvu ako to samo društu na organiziran način ne unapređuje kvalitetu i profesionalnu etiku na svim razinama posebno među ljudima koji se bave politikom (nedopustivo da još nemamo Vladinu instituciju koja bi se bavila organiziranim obrazovanjem onih koji ulaze u državnu politiku). Pravna država je rekla svoje o ovom mogućem sukobu interesa ali se takvi stavovi ne uvažavaju već posebnu pažnju dobiv-

va, primjerice, stav u "Novom listu" da je za sukob interesa dovoljna i namjera. To je opasno, to je izazivanje dirigiranih kriza, rušenje ministara, Vlada, ostavljanje prostora proizvoljnem političkom arbitriranju, što je nedopustivo.

Medijska logistika

Krunoslav Markovinović (HDZ) navodi da je šteta što se nije objedinila ova rasprava s onom o HRT-u jer imaju prilično dodirnih točaka. Slučaj Žužul, slučaj Hebrang, pa ovaj pa onaj slučaj i spomenute imotske tvrtke postaju medijski eksponirane u negativnom svjetlu. Došlo je, doduše sa zakašnjenjem vrijeme, da su tvrtke u vlasništvu supruga pojedinih ministara neobično važne i to toliko da postaju, kako se čulo, prepreka za ulazak u europske integracije. No koga zanima istina, pitao je dodajući da je krivnja ministra Žužula njegova obrana, djelovao je neupućeno, dok krivci u pravilu imaju odlične obrane, dobro pripremljene.

Prijedlog za pokretanje pitanja povjerenja ministru Žužulu temelji se na čitavom nizu netočnih tvrdnji i insinuacijama u medijima bez ikakvih argumenata.

Odličan primjer za to su bivši ministar i bivši predsjednik Hrvatskoga sabora kad je za obranu bila dovoljna jedna dobro pripremljena rečenica (bivši ministar obrane i dodjeljivanje poslova tvrtkama njegove žene) i sve je bilo po zakonu. Bivši predsjednik Sabora rekao je da nije ni primijetio kada je na njegov račun "sjelo" 200-tinjak i nešto više tisuća kuna, odlična obrana a novac zarađen pošteno na državnim poslovima. A najčišći su poslovi ako država daje poslove svom ministru i svom predsjedniku Sabora, nažalost bivšima, rekao je.

Ali udrženi opet će u izborne pobjede, vlastite tvrtke mogle bi ostati bez posla. SDP-ovci su se u to vrijeme bavili brodogradilištima, jahtama, benzinskim

crpkama, parkiralištima i slično jasno ne u direktnom vlasništvu a redoslijed namirenja kod stecaja bivša je Vlada promijenila u država pa radnici, definitivno na štetu radnika. Ovo što se dogodilo sigurno je u korist radnika i čudno da to nije napravila Socijal demokratska stranka, partija, koja bi valjda trebala brinuti o radnicima. Ako je nekoliko transakcija između tvrtka "Karin univerzal inženjering" i tvrtke "MTS" u obliku pozajmica kriminal onda su gotovo svi naši poduzetnici kriminalci, a to će im valjda dobro objasnitи zastupnici SDP-a, HNS-a i HSS-a rekao je, među ostalim.

Medijska logistika dobro funkcioniра i cilj nije ministar Žužul nego Vlada, a za to trebaju dokazi. No ne uzima se u obzir što Državno odvjetništvo i Državna revizija kažu da je navedeno u skladu sa zakonom. Neuvjerljive konstrukcije ponavljamaju se iz dana u dan u svim medijima i tako nastaju afere a za aferu treba više od podjele plaća radnicima, rekao je te za primjer kako nastaju optužbe naveo jedan tv-prilog u kojem se tvrdi da je jedno poglavarstvo (Dubrovnika) dodijelilo koncesiju rođaku jednog vijećnika. A načelnik jedne male otočke općine s osmijehom je komentirao da su u njegovoj općini gotovo svi rođaci a da izvana neće nitko doći radići. Da bi sebe zaštitio od sukoba interesa zastupnik je zamolio sve poduzetnike koji se javljaju na natječaje u općini Sv. Nedjela da prilože porodično stablo sa svim ograncima bar dvjesto godina unazad.

Predlagateljima je rekao da je njihova specijalnost stranačko stablo s gusto isprepletenim granama i u četiri godine simbioza je nekako funkcionirala, čvrsto su obgrlili i državno stablo. Stvaranje slučaja Žužul, Hebrang itd. žele vratiti prijašnje stanje a je li sve ovo plod njihove netrpeljivosti ili osobnih gubitaka neka objasne narodu kojeg pokušavaju izmanipulirati, rekao je na kraju.

Prokušana SK metoda

Mirjana Brnadić (HDZ) kaže da o sposobnostima ministra vanjskih poslova Žužula i njegovim uspjesima na vanj-

skopolitičkom planu i ukupnom doprinosu u Vladi ne treba govoriti jer se to zna, to čak priznaju i politički protivnici. Isto tako je opće poznato da su napadi, optužbe i blaćeњe ministra Žužula poznata i prokušana SK metoda javnoga linča. Pa i prije nego mjerodavne institucije utvrde istinitost sumnji krene lavina u svim medijima s tobožnjim ciljem raskrinkavanja sumnjivih poslova jednog ministra a zapravo s jednim ciljem - destabilizacija hrvatske Vlade i HDZ-a, naglasila je.

HDZ čvrsto vjeruje u svoju Vladu, ministre, koja svakim danom pokazuje i dokazuje uspješnost u vođenju države i neće tolerirati nezakonite postupke. Mi u HDZ-u nećemo podržati ni jednog ministra, ni jednog dužnosnika kojem se od nadležnih institucija dokaže sukob interesa ili kazneno djelo, odgovorno tvrdi. Kažemo da dužnosnici u obavljanju javnih dužnosti ne smiju svoj privatni interes stavljati iznad javnog, da moraju svoju dužnost obavljati časno, odgovorno, savjesno i poštено i ne iznevjeriti povjerenje građana. Ali isto tako ne pristajemo na javni progon, javni linč temeljen na sumnjama i insinuacijama.

Smišljeni scenarij uoči predsjedničkih izbora

Jure Bitunjac (HDZ), kako reče, pozdravlja odluku Vlade o otpisu duga poreznom obvezniku društvu "Imostroj" Imotski, radi podmirenja obveza prema 168 radnika koji nisu primali plaće za svoj rad. Prepuštanje potraživanja radnicima još je jedan pokušaj Vlade da se pomogne Imotskoj krajini, napominje zastupnik. Uostalom hrvatska Vlada je s tom namjerom 90-ih godina i osnovala to društvo, koje je bilo u 100-postotnom državnom vlasništvu.

U nastavku je podsjetio na to da su sve vlade HDZ-a do 2000. godine, radi stabiliziranja ekonomskih prilika i spašavanja određenih tvrtki, temeljem Zakona o sanaciji pomogle mnogim društvima otpisavši im dugovanja (npr. Dalmatinci, Cetinci, itd.). S tom politikom je nastavila i Vlada Ivice Račana u svom mandatu, tako da je "Dalmatinci" i u

tom vremenu otpisano oko 30-ak mln. kuna duga. Zastupnik je izrazio uvjerenje da će država i ubuduće intervenirati kad to bude potrebno, da bi se poboljšala gospodarska slika Hrvatske.

Ne želeći ponavljati ono što je već rečeno o kupovini imovine "Imostroja" od firme "Karin inženjering", napomenuo je samo da je kupac kupio imovinu, a ne pravnu osobu s njenim pravima i obvezama, a to znači i bez obveza prema radnicima. Prema tome, nikakvog sukoba interesa oko Imostroja ne može biti, pa ni kad je riječ o odnosu tvrtke Karin i tvrtke obitelji Žužul. Kada bi bilo nekih nepravilnosti, to bi trebao biti predmet istrage državnih službi i pravne države. Međutim, Državno odvjetništvo je otklonilo bilo kakve sumnje u to.

Postavlja se pitanje, kaže zastupnik, ne pridonosimo li mi sami, svojim ponašanjem, odnosno sumnjama u institucije pravne države, tome da Hrvatska u svijetu slovi kao zemlja s visokom stopom korupcije.

Oni koji su pokrenuli pitanje povjerenja ministru Žužulu raznim insinuacijama i obmana u javnosti žele diskreditirati vlast koja svakim danom doživljava sve veći uspjeh.

Što se, pak, tiče rada Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa, stječe se dojam da je gospodin Kapraljević cijelo vrijeme nešto kamuflirao i nekoga štitio. Na takvu ga je pomisao, kaže, ponukao i njegov osobni slučaj, budući da se i sam našao na nekoj web. stranici kao netko tko je u sukobu interesa. A radilo se samo o tome da je, postavši saborški zastupnik, tražio da još neko vrijeme ostane direktor komunalnog društva, dok se ne okonča preustroj poduzeća i ne izabere novi direktor.

Kako reče, nije posve zadovoljan rješenjima koja sadrži Zakon o sprječavanju sukoba interesa, ali smatra da se taj propis, može provoditi, pod uvjetom da svi budu korektni - i oporba i pozicija.

U zaključnom dijelu izlaganja Bitunjac je ocijenio da je pokušaj konstruiranja slučaja Žužul, zapravo smisljeni scenarij uoči predsjedničkih izbora, da bi se eventualno spasilo što se spasti može, s obzirom na realnu opasnost da ćemo umjesto predsjednika uskoro imati predsjednicu države. Naime, riječ je o nastajanju da se po svaku cijenu potkopa HDZ, budući da je ovo de facto udar na vanjsku politiku koju uspješno provodi ova Vlada, na čelu s dr. Sanderom i dr. Žužulom, koji su izvanredno prihvaćeni u svjetskim političkim krugovima. Međutim, svaki od zastupnika morao bi se zapitati gdje je tu nacionalni interes, zaključio je Bitunjac.

Za ispravak netočnog navoda javio se **Anton Kapraljević (HNS)**. Kako reče, gospodin Bitunjac je, zahvaljujući razgovoru u Povjerenstvu, raščistio svoj sukob interesa, zbog čega ga javno pohvaljuje.

Problem je u politici

Živko Nenadić (HDZ) je rekao da su ga najviše razočarale izjave oporbenih zastupnika kako mišljenje Državnog odvjetništva i Državne revizije ništa ne

Oni koji su probali iskonstruirati ovu aferu uopće ne vode računa o tome da time nanose štetu Republici Hrvatskoj.

znači (tragedija je da parlamentarci u jednoj državi tako govore). Po njegovu mišljenju ne radi se ni o kakvoj aferi, jer je prodaja "Imostroja" uspješno okončana ("sve je čisto kao suza"), a radnici koji su tri godine radili bez plaće ipak su dobili veći dio tih zaostataka. Najvažnije je to da je tvornica opet počela raditi i da se zaposlilo 20 novih radnika. Problem je, očito, u politici, smatra zastupnik. Naime, predlagatelji ove smjene osvjedočili su se da politika ove Vlade, a naročito vanjska politika, doista polučuje uspjehe i rezultate, a jedan od najvažnijih čimbenika u tome je, svakako,

i ministar vanjskih poslova. Budući da je to za njih "trn u oku," isprovocirali su čitav slučaj kroz medije, da bi na svaki način spriječili takav tijek događaja. Uostalom, novinari su njihovi glasnogovornici na koje se poslije pozivaju kako je tobože stav javnosti da Žužul treba dati ostavku. Međutim, to im ne može proći jer nemaju baš nikakvih argumenata, bio je kategoričan Nenadić. Znakovita je, kaže, i izjava potpredsjednice SDP-a gospođe Opačić, objavljena prije nekoliko dana u Slobodnoj Dalmaciji, kako njih ne zanima Žužul, nego Vlada.

Lažima se nastoji diskreditirati aktualnu vlast

I Josip Đakić (HDZ) dijeli mišljenje da oni koji su pokrenuli pitanje povjerenja ministru vanjskih poslova, širenjem raznih insinuacija i obmana u javnosti žele izravno diskreditirati vlast, koja svakim danom doživljava sve veći uspjeh. To je - kaže - vidljivo iz niza izjava trojca - Pusić, Tomčić, Račan - u medijima. Oni su prvi potpisali ovaj zahtjev, a radili su uz pomoć gospodina Kapraljevića, koji je za njih prikupljaо određene argumente, a poslije dao ostavku. Dakako, sve to su nastojali prikriti, insinuirajući da ministra Žužula okrivljuju HDZ-ove frakcije. Kad se počeo stezati obruč oko onih koji su, zapravo, hrvatsku državu opljačkali, i kad se vidjelo da će netko morati stati pred lice pravde i odgovarati hrvatskoj javnosti, odlučili su zajedno udariti po ministru Žužulu, kaže Đakić (krajnji im je cilj srušiti premijera i Vladi). S kojim pravom oni govore o moralnim vrijednostima - pita zastupnik. Zar to što su tri supruge bivšeg premijera bile zaposlene u državnim službama i to u najvišim institucijama, nije bio sukob interesa?

Revoliran tvrdnjama kako su sve afere HDZ-ove i svi hadzeovci lopovi, konstatirao je da afere bivše vlasti nisu tako silno odjekivale u javnosti, jer su promijenili sve medijske rukovodioce, i u tiskari i u elektronskim medijima, tako da imaju sve pod kontrolom. Poručio im je da časni zastupnici Hrvatskog sabo-

ra neće dozvoliti da hrvatska javnost povjeruje njihovim obmanama i lažima, već će se pobrinuti za to da sazna pravu istinu o tome tko su, i što su činili s državnim imovinom kroz cijelo ovo vrijeme.

Ispravljujući njegov netočan navod, **Antun Kapraljević** je izjavio da je od gospodina Žužula prikupio jedino njegovu imovinsku karticu. A to što je on napisao u toj kartici mogu saznati svi, jer su imovinske kartice državnih dužnosnika javne.

Otpis duga u interesu radnika

Sve je očitije, kaže **Nikola Sopčić (HDZ)**, da je cijela ova rasprava oko izglasavanja nepovjerenja ministru vanjskih poslova, gospodinu Žužulu, dobrim dijelom izrežirana uoči buduće predsjedničke kampanje. Želja predlagatelja je, očito, bila da se skrene pažnja s određenim događajem, poput izjave aktualnog predsjednika da Hrvatska i Crna Gora nikada nisu ratovale. U ovih nepunih godinu dana od promjene vlasti svjedoci smo - kaže - da se "izvlače" pojedini ministri u želji da se nađe slaba točka ovoj Vladi. Dugo je bio na meti potpredsjednik Vlade dr. Andrija Hebrang, ali kad se tu nije uspjelo ide se dalje, i sada je meta gospodin Žužul, jedan od najuspješnijih ministara vanjskih poslova otkako postoji hrvatska država. Primot oni koji su probali iskonstruirati ovu aferu uopće ne vode računa o tome da time nanose štetu Republici Hrvatskoj. Interesantno je, kaže, da nisu brinuli o moralu državnih dužnosnika u bivšoj koalicijskoj Vladi, iako je kod mnogih od njih sukob interesa bio prisutan od samog početka rada. Nitko od potpisnika ovog Prijedloga nije primijetio da je jedan od prvih poteza tadašnje Vlade bilo izglasavanje carinskih olakšica za uvoz igračaka, a tim se poslom slučajno bavila firma suprige tadašnjeg ministra gospodarstva. Spomenuo je i slučaj firme "Coning" iz Varaždina koja je, kao najpovoljniji ponuđač na javnom natječaju dobila posao gradnje sportske dvorane, iako je priložila lažnu potvrdu porezne uprave.

Nema razloga za iskazivanje nepovjerenja

Nema sumnje da je posao oporeba da nastoji osporiti određene poteze Vlade, te da bude određeni korektiv, ali nije dobro da se to radi na način da se izvrću činjenice i izvode konstrukcije koje nemaju veze s istinom, negodovao je zastupnik. Činjenica je, kaže, da je poduzeće "Karin Universal inženjering" kupilo imovinu poduzeća "Imostroj" u stečaju, te da je u interesu radnika da se otpiše dug tom poduzeću kako bi oni bili namireni iz stečajne mase. Ne može vjerovati, kaže, ni da se digla tolika graja zbog otpisa potraživanja zato što su ti radnici iz Imotskoga, kad je poznato da se u mnoga poduzeća, npr. u "Viktor Lenac," slilo daleko više novaca iz Državnog proračuna od svote o kojoj je ovde riječ. Naime, u ovom slučaju otpis dugova ide direktno u korist radnicima koji protekle tri godine nisu primili plaću. Upravo iz tog razloga suvišno je svako daljnje raščlanjivanje odnosa između vlasnika spomenutog poduzeća i ministra, odnosno njegove supruge, te njihovih rodbinskih veza. Smatramo li da se rodbina državnih dužnosnika ne smije baviti nikakvim poslovanjem gdje je sudionik država, trebali bismo propisati do kojeg to koljena važi, da vidimo vrijedi li to i za supruge bivših ministara, kaže Sopčić.

Na kraju je izjavio da se priklanja mišljenju Vlade i svojih stranačkih kolega, kako nema nikakvog opravdalog razloga za izglasavanje nepovjerenja ministru Žužulu.

Prošlo je vrijeme političkog linča

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) izjavila je da je presude koje su se danas ovdje čule od predstavnika više parlamentarnih klubova i pojedinih zastupnika, na račun ministra Žužula, podsjećaju na vrijeme političkog linča za koji je mislila da je završilo uspostavom suverene, nezavisne države Hrvatske. Primje-

rice, gospođa Antičević-Marinović je u više navrata izrekla takvu presudu, pa i u ime Kluba zastupnika SDP-a. "Prošlo je to vrijeme, gospođo Antičević, kad je moj prijatelj Petar Šale u Zadru osuđen na 5 godina zatvora, a presudu je u ime političkog linča izrekao tada poznati sudac Marinović". Poručila joj je da ne brine za ugled ove Vlade koju je izabrao hrvatski narod, niti za ugled ministra Žužula.

U nastavku se obratila gospodinu Ferenčaku, koji je ministra Žužula, izričući mu presudu, usporedivao s gospodinom Čačićem ("te dvije osobe se ne mogu usporediti ni duhom ni politikom, niti moralom"). Kad je već govorio o gospodinu Čačiću, trebao je - kaže - spomenuti i slučaj u Dubrovniku, slučaj Izraela, Zadra i Tehničke škole, i dr. Dodala je još, da joj Ferenčakov glas zvuči umorno, te da se vjerojatno umorio ovi dana, rušći svoju bespravno sagrađenu trokatnicu u predgrađu Zagreba.

Na kraju je izrazila zadovoljstvo time što je Vlada donijela odluku o otpisu poreznog duga društva "Imostroj" i na taj način dokazala da je socijalno osjetljiva. Kako reče, Hrvatska demokratska zajednica je uvijek savjesno i odgovorno raspravljala o svemu, pa i o svojim ljudima. Kontinuirano prati njihov rad, otkako im je ukazala povjerenje i postavila ih na čelo pojedinih ministarstava, ali svoje probleme ne rješava bejzbol palicom.

Odrediti pravila igre

Činjenica da se o ovakvo ozbiljno temi raspravlja u ovo poodmaklo vrijeme, i to mimo očiju javnosti, otvara itekako važno pitanje kakav je naš odnos spram javnosti, primjetio je dr.sc. **Zlatko Kramarić (LS)**. Obično se kunemo u tu istu javnost kad nam njen stav odgovara i kad pobijedimo na izborima, a drugi puta, kad ona promijeni svoje mišljenje, skloni smo reći da je sve to iskonstruirano i da je javnost izmanipulirana. Stoga nam se i događaju takve afere i skandali koji dovode u pitanje naš kredibilitet i našu vjerodostojnost, kaže zastupnik.

Zbog toga što nismo ustanovili pravila igre izgleda da je sve dopušteno.

Donošenjem odluke o otpisu poreznog duga društva "Imostroj" Vlada je dokazala da je socijalno osjetljiva.

Kako reče, nema ništa protiv toga da političari na kraju karijere odlaze u lobiste, jer to poznaje i moderni demokratski svijet, no sada se javlja problem povratka, odnosno postavlja se pitanje može li se lobist vratiti u aktivan politički život i kada. Mi smo to u mnogim situacijama prešutno prihvatali, ne vodeći računa o tome da ti ljudi imaju nezahvalnu "prtlijagu" koja im kasnije može predstavljati smetnje u donošenju političkih odluka. Naime, bili su involvirani u nekim poslovima i bliski određenim ljudima. Po mišljenju zastupnika upravo to je slučaj s kojim se posljednjih mjeseci dana suočavamo u Hrvatskoj, budući da je i gospodin Žužul krajem prošle godine naglo vraćen u politiku. Kako reče, osobno nema nikakav animozitet prema kolegi Žužulu, ali smatra da je mandatar o svemu tome ipak trebao voditi računa prilikom sastavljanja Vlade. Krajnje je vrijeme, kaže, da se s ovih ideooloških rasprava napokon prijeđe na donošenje pravila igre, odnosno etičkog kodeksa ponasanja i u ovom Parlamentu, koji bi obvezivao svakog političkog dužnosnika, bez obzira na to kojoj političkoj opciji pripada.

Hrvatski sabor smo pretvorili u sudnicu

Dobro je što Hrvatska televizija ne prenosi ovu raspravu da se ne čuje ovaj jad u Hrvatskom saboru, konstatirao je **Pero Kovačević (HSP)**. Žalosno je, kaže, da jedan slučaj sukoba interesa branimo drugim takvim slučajevima, i da se tu ne vidi kraja. Večeras smo, nažalost, ušli i u ustavnu krizu, a sve je to, izgleda u sklopu predizborne kampanje. Da se poštuje važeći Zakon

o sprječavanju sukoba interesa, iako je i on dosta šupalj, ovo se zacijelo ne bi događalo. Veliku krivicu za promjenu članova Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa, snosi prije svega vladajuća koalicija, tvrdi zastupnik. U prilog tome podsjetio je na to da je gospodin Radelj izbačen iz Povjerenstva zbog toga što se drznuo tražiti obrazloženje zašto ustavni suci nisu popunili svoje imovinske kartice. Posljedice - Hrvatski sabor smo pretvorili u sudnicu, a to se nastavlja i dalje. Naime, dostavljen je

Krajnje je vrijeme da se s ovih ideooloških rasprava napokon prijeđe na donošenje pravila igre, odnosno etičkog kodeksa ponašanja i u ovom Parlamentu, koji bi obvezivao svakog političkog dužnosnika, bez obzira na to kojoj političkoj opciji pripada.

prijedlog za osnivanje Istražnog povjerenstva koje bi trebalo istražiti sukob interesa vezano uz gospodina Čačića, a isto se najavljuje i za premijera Sanadera, itd. Umjesto da se ovdje svaki dan nekome sudi, Sabor bi trebao imenovati Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa i omogućiti mu da radi. U tom bi slučaju bilo lakše i gospodinu Žužulu, koji je danas ovdje na optuženičkoj klupi upravo zbog nefunkcioniranja pravne države, odnosno zbog propusta zastupnika, jer nisu omogućili djelovanje tog tijela(iako bi ono moglo raditi i u sadašnjem sastavu, da se htjelo, budući da službeno nije razriješeno). Zašto vi iz vladajuće većine niste pomogli ministru Žužulu i sami podnijeli zahtjev za utvrđivanje sukoba interesa, umjesto što ste ga doveli da tu sjedi kao da je optuženik. Da ste dopustili osnivanje i rad istražnog povjerenstva ne bismo ovdje gubili vrijeme raspravljajući o iskazivanju (ne)povjerenja i optužujući čovjeka koji je vjerojatno nevin, što bi se i dokazalo.

Frano Matušić (HDZ) opovrgnuo je njegov navod da se jedan sukob inte-

resa pokušava opravdati drugim, težim sukobom interesa. To nije točno, jer je izvješća Državnog ureda za reviziju i Državnog odvjetništva, a i iz činjenica navedenih u raspravi razvidno da u ovom slučaju nije bilo nikakvog sukoba interesa. Nemojte nama predbacivati da smo gospodina Žužula stavili na optuženičku klupu (to su učinili oni koji su potpisali Prijedlog za pokretanje pitanja povjerenja). Isto je ustvrdila i **Jagoda Majska Martinčević (HDZ)** uz napomenu kako nije točno da ne funkcioniра pravna država (zar Državno odvjetništvo i Državna revizija ne pripadaju pravnoj državi)?

Frano Piplović (DC) je izjavio da je zaprepašten činjenicom da se u jednom parlamentu sudi i presuđuje na temelju dnevnih novinskih izvješća, te da se ne vjeruje Vladu, državnoj reviziji i Državnom odvjetništvu. Konstatirao je da je u raspravi izrečeno puno ružnih i teških riječi na račun ministra Žužula, te napomenuo da mu se divi što je muški sve to izdržao.

Brojne afere udaljuju nas od Europe

Dr.sc. **Miljenko Dorić (HNS)** rekao je da, kao saborski zastupnik i član saborskog izaslanstva u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe te Odbora za europske integracije, često kontaktira s parlamentarcima iz drugih europskih zemalja. Procjenjuje da će oni europski sugovornici koji su skloni Hrvatskoj zauzeti stajalište da slučaj Gotovina nije dostašan da bi spriječio naše približavanje Europi, pod uvjetom da hrvatska Vlada, Parlament i pravosuđe ne naprave i neki drugi pogrešan potez. Nažalost, afere s korupcijom i kriminalom ne silaze sa stranica našeg dnevnog tiska. Samo u protekla dva, tri tjedna bile su aktualne afere Žužul, ona u svezi pučkog pravobranitelja, afera s prihodima nezavisnih saborskih zastupnika, zatim s izborom članova Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa, itd. Sve to našu državu udaljava od Europe i onih vrijednosti u koje se svi zaklinjemo, a ništa ili vrlo malo činimo da eliminiramo te poja-

ve. Večerašnja rasprava je samo potvrda toga, kaže zastupnik. Zbog svega što smo proteklih 15-ak dana doznali u svezi "Imostroja", MTS-a, te "Karin Univerzal inženjeringu," politički botton nalaže točno određeno ponašanje ministra, mandatara i opozicije. Zato me i iznenadju rasprave, prepirke i prigovori na račun drugih. Jedini je pomak to što su i neki članovi vladajuće koalicije danas imali snage izreći drugaćiji stav od mišljenja hrvatske Vlade. Nadam se da ćemo moralne i političke dileme koje danas imamo uskoro zajedno i trajno riješiti, zaključio je.

Antun Kapraljević (HNS) je "izrazio žaljenje što u sabornici nije nazočan premijer Sanader", da mu se ispriča što je uopće izrazio sumnju u ovako časnog čovjeka. Kako reče, ne može vjerovati da su svi oni napisni o tome da je utajio porez istiniti, kao i oni u kojima se spominjala afera Bechtel. Sada mu je, kaže, zao da je uopće postavio pitanje sukoba interesa u ovoj zadnjoj aferi, budući da svi odvjetnici tvrde da gospodin Žužul nije bio u sukobu interesa. Osim toga, ministar sigurno nije lagao ("ne bi inače dvanaest puta u četiri dana promijenio mišljenje"). Vjerujem da je bio siguran u to da novac nije uplaćen i da ne postoje bankovni izvadci, te da je ugovor bio ništavan, da nema nikakvih rodbinskih veza ni sukoba interesa (to su mnogi ovdje potvrdili). Rečeno je, također, da ugovor nije konzumiran, te da su se s računa "MTS-a" servisirali stambeni krediti, kao i da je gospodin Karin uspješan poduzetnik (svi koji tvrde da je dužan Ministarstvu financija, očito, lažu). Zamolio je ministra Žužula da mu razjasni neke stvari koje mu niko nisu jasne, odnosno da oda recept na koji način se može kupiti kuću u Americi i poslati tamo djecu na školovanje, što godišnje košta oko 38 tisuća dolara.

Na kraju je još jednom izjavio kako se iz svega onoga što je rečeno u raspravi "uvjerio da ministar ni na koji način nije koristio položaj dužnosnika da bi utjecao na odluku zakonodavne, izvršne ili sudbene vlasti, kako bi sklopio neki posao ili na neki drugi način pogodovao sebi ili s njim povezanoj osobi. Zamolio

ga je, ipak, da odgovori na njegova pitanja i dade upute zastupnicima, kako bi oni mogli ostvariti sličan hrvatski san.

Replcirajući mu, **Jagoda Majska Martinčević** je primijetila da su njegova pitanja o djeci nedostojna razine diskusija u Parlamentu. Hoćemo li na isti način pitati sve građane ove zemlje koji su poslali svoju djecu na školovanje u inozemstvo odakle im novac za to, upitala. Konstatirala je, također, da ironički intoniran pledoaje zastupnika Kapraljevića više pripada kazališnoj sferi, negoli Saboru.

U odgovoru na repliku **Antun Kapraljević** je izjavio da nije ništa rekao protiv djece, nego je samo spominjao cijenu školovanja.

Ministar bi trebao dati ostavku

Dr.sc. **Ivo Banac (LS)** je primijetio da dobar dio zastupnika očito ne razlikuje krivično djelo od sukoba interesa. Apelirao je na ministra Žužula da, ne samo zbog ove nego i drugih afera s kojima je povezan, dade ostavku. Zamjerio mu je i da se lakomisleno odnosi prema ovoj raspravi, jer se cijelu večer "smijuri kao da ga se ovo uopće ne tiče". Tiče ga se itekako, jer sve što se ovdje događa pridonoši delegitimiranju sustava, negodovao je. Kako reče, naši ljudi moraju naći uzore među političkim liderima, a ne primjere koji će na najgori mogući način oponašati. Nastavimo li i dalje ovako, političke borbe će se događati izvan ovog Sabora, na ulici, što bi bilo tragično.

Iz izvješća Državnog ureda za reviziju i Državnog odvjetništva razvidno je da u ovom slučaju nije bilo nikakvog sukoba interesa.

Luka Bebić je u ime Kluba zastupnika HDZ-a ocijenio da je ova rasprava dokazala da ne stoje argumenti podnositelja prijedloga za izglasavanje nepovjerenja ministru Žužulu. Najavio je da

će ga Klub zastupnika HDZ-a odbiti, te izrazio uvjerenje da će i drugi zastupnici uvidjeti da je sve to slabo i neargumentirano. A oni koji se pozivaju na moralno-političku odgovornost mogli su to učiniti u posljednje tri, četiri godine i zato su neuvjerljivi, zaključio je.

Nije bilo sukoba interesa

Nakon toga se javio za riječ **Miomir Žužul**. Zahvalivši svima koji su mu iskazali povjerenje, rekao je da ne postoji nitko kome ne može pogledati u oči, jer nije ništa loše napravio. Napomenuo je da poštuje ovaj Visoki dom, što je dokazao strpljivo odslušavši sve diskusije, bez obzira na to sviđale mu se ili ne. Na riječi jednog sudionika u raspravi reagirao je smijehom, ali mu nije bila namjera da uvrijedi zastupnike, pa se ispričava ako je netko stekao takav dojam.

Odgovarajući na pitanja zastupnika Kapraljevića, podsjetio je na činjenicu da mnogi studenti koji studiraju u inozemstvu dobivaju stipendije. Sugerirao mu je i da pogleda u njegovu imovinsku karticu iz koje je razvidno kako je kupio kuću u Washingtonu. Ne vjeruje, kaže, da je gospodin Kapraljević vidio bilo kakve uplatnice jer je, kao saborski zastupnik, upoznat s time da je neovlašteno posjedovanje bankovnih uplatnica i sl. krivično djelo. Izrazio je nevjericu da mu se spominjava to što se obratio legalnim i legitimnim institucijama pravne države, te prigovara što se nije obratio Povjerenstvu za odlučivanje o sukobu interesa. U prvom redu, sukoba interesa nije ni bilo, a osim toga, nakon večerašnje rasprave nije siguran postoji li uopće to tijelo. Poziva ga da, čim budu imenovani njegovi članovi, odmah počne utvrđivati činjenice u njegovu slučaju. Apelirao je i na zastupnike da zaključuju na temelju činjenica, a ne insinuacija, jer to narušava demokratsku sliku države.

U sličnim postupcima koji se vode u drugim nacionalnim parlamentima vrijedi pravilo da je netko nevin, dok mu se ne dokaže da je kriv, a ako se dokaže da je kriv mora otici s funkcije, napome-

nuo je dalje. On je, kaže, napravio korak dalje, zatraživši da Državno odvjetništvo ispita je li kriv. Da mu je dokazana krivnja, vjerojatno bi završio u zatvoru. Međutim, način na koji je vođena ova rasprava svjedoči o tome da se u nedostaku dokaza o sukobu interesa (ne može biti sukoba interesa tamo gdje interesa nema) prešlo na dijeljenje lekcija iz demokracije ili iz morala. Kategorički je ustvrdio da nije bilo nikakvog transfera novca koji bi završio u njegovu privatnom džepu, ili njegove supruge, odnosno bilo kojeg člana obitelji. Ponovno je naglasio da nema nikoga u sabornici kome ne može pogledati u oči ili tko bi mu mogao reći da je nečasno i neprofesionalno radio svoj posao, odnosno da se na krivi način okoristio ili obogatio.

U nastavku je izjavio da je spreman dati ostavku jedino u slučaju da mu premijer, u čijoj je Vladi, iskaže i minimum nepovjerenja. Budući da premijer i moji kolege iz Vlade imaju povjerenja u mene (neki su to potvrdili i večerašnjim dolaskom u sabornicu), ponosno ostajem dio tog tima, dakako, ako mi se ne izglosa nepovjerenje, kaže Žužul. Zahvalio je svojim stranačkim kolegama na podršci i na tome što su pokazali čvrstinu stranke. Ostalim zastupnicima je poručio da ne trebaju brinuti za njihovu stranku, ni za to kako će javnost na nju reagirati. Pozvao ih je da glasuju po vlastitoj savjeti, te izjavio da će poštovati svaku odluku ovoga visokog Doma.

Ispravljajući njegove navode, **Antun Kapraljević** je rekao da Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa nikad nije donijelo odluku o načinu objave imovinskih kartica. Da je ta odluka donesena, imovinske kartice svih dužnosnika bile bi objavljene i tada bi i on mogao postaviti konkretnije pitanje.

Ministar davao kontradiktorne izjave

Predstavnica predlagatelja, dr.sc. **Vesna Pusić**, izrazila je čuđenje što su se u raspravi čule zamjerke da se sabornačica pretvara u sudnicu. Raspravljanje o iskazivanju (ne)povjerenja Vladu odnosno pojedinim ministrima je jedna

od osnovnih zadaća svakog parlamenta, pojasnila je. Uostalom, ova rasprava je i pokrenuta zbog toga što se pojaviла osnovana sumnja da ministar Žužul nema povjerenje u ovom Parlamentu. Međutim, zastupnici u svojim istupima ničim nisu opovrgnuli činjenicu da je on davao kontradiktorne izjave o svom poslovanju, opovrgavao svoje vlastite izjave od prethodnog dana, itd. a ni sam ministar nije uspio otkloniti osnovane sumnje navedene u prijedlogu za izglasavanje nepovjerenja. Dokumenti koje je naknadno predložila Vlada - izvješća Državnog odvjetništva i Državne revizije - samo dodatno unose sumnju u ministra Žužula, jer je iz njih vidljivo da je tvrtka "Imostroj" jedina u cijeloj državi kojoj se pogodovalo na ovaj način (to je potvrđila i porezna uprava).

Afere s korupcijom i kriminalom ne silaze sa stranica našeg dnevnog tiska, a sve to našu državu udaljava od Europe.

Zastupnica je, na kraju, sugerirala kolegama da glasuju po svojoj savjesti ("kako ćete glasovati, tako ćete i utjecati na ovu zemlju").

Da bi opovrgao njene navode, **Frano Matušić** je podsjetio na činjenicu da je Državno odvjetništvo utvrdilo da u ovom slučaju ne postoji nikakva osnovana sumnja na počinjenje bilo kojeg kaznenog djela, niti na postojanje nezakonitosti koje bi zahtijevale postupanje građansko-upravnog odjela te institucije.

A što se tiče otpisa dugova, ovo nije nikakav presedan, tvrdi zastupnik. Naime, dugovi su otpisani i Dioni, Dalmatinci te raznim drugim društvinama koja

su, primjerice, bila u vlasništvu DAB-a, dakle, također državne institucije.

Razmimoilaženja oko načina glasovanja

Nakon toga je predsjednik Šeks zaključio raspravu o ovoj temi. Predstavnik Kluba zastupnika HDZ-a **Luka Bebić**, predložio je da se glasuje dizanjem ruku, dok se **Milanka Opačić**, u ime Kluba zastupnika SDP-a, založila za pojedinačno glasovanje. **Damir Kajin** je, pak, predložio da se glasuje elektronski, budući da se na ekranu ionako dobije ispis svih zastupnika koji su se izjasnili za, koji su suzdržani ili protiv predloženog.

Konstatiravši da se radi o dva konkurentna, ali prema Poslovniku ravноправna prijedloga, predsjednik je najprije dao na glasovanje prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a. Prije nego što su se zastupnici o tome izjasnili, **Milanka Opačić** je u ime svojih stranačkih kolega zatražila kraću stanku, kako bi se njihov klub konzultirao oko načina glasovanja.

Unatoč neslaganju **Luke Bebića** predsjednik je, na obrazloženi zahtjev predstavnice Kluba zastupnika SDP-a, odobrio stanku. Za riječ se još javio mr.sc. **Mato Arlović**, optuživši predsjednika Šeksa da je povrijedio članak 238a. Poslovnika, koji govori o tome da se glasovanje dizanjem ruku može tražiti samo ako se elektronskim glasovanjem ne može doći do suglasja. Sukladno članku 229.a Poslovnika, koji regulira način glasovanje u Parlamentu, ponovno je zatražio da se poštuje odluka Kluba zastupnika SDP-a i predlagatelja, da se o ovoj točci glasa poimenično.

Nakon pauze za riječ se javio **Ivica Račan**, predsjednik Kluba zastupni-

ka SDP-a. Izrazio je žaljenje što mora govoriti u ime Kluba o tehničkim stvarima, te iznio njihovo mišljenje da zahtjev za pojedinačnim glasovanjem ukida ostale prijedloge. Obrativši se predsjedniku Šeksu, rekao je: vi možete interpretirati Poslovnik kako hoćete, trenirajući strogocu, ali ovo je prvi put u povijesti Sabora da se na ovaj način ukida zahtjev za pojedinačnim glasovanjem. Predsjednik je nato napomenuo da se radi o dva ravnopravna prijedloga o kojima će arbitrirati Sabor. Potom je **Zlatko Tomčić**, u ime Kluba zastupnika HSS-a, zahtijevao da se o načinu glasovanja zastupnici pojedinačno izjasne. Tome se usprotvio mr.sc. **Mato Arlović**, uz apel kolegama da poštuju poslovničku odredbu (čl.229. st.3) koja imperativno nalaže poimenično glasovanje, kada to zatraži klub zastupnika ili predlagatelj akta. **Luka Bebić** je potom predložio da se o načinu glasovanja zastupnici izjasne dizanjem ruku.

Objasnivši zastupniku Kajinu da zahtjevi za poimeničnim ili glasovanjem dizanjem ruku isključuju elektroničko glasovanje, predsjednik je najprije upitao tko je za prijedlog HDZ-a. Budući da se potvrđeno izjasnilo 70 zastupnika, dok ih je 60 bilo protiv, odlučeno je da će se glasovati dizanjem ruku. Revoltirani time, zastupnici oporbenih stranaka, osim HSP-a, napustili su sabornicu, odbivši glasovati.

Budući da je prebrojavanjem prisutnih utvrđeno da je u dvorani ostalo još 78 zastupnika, što je bilo dovoljno za kvorum, predsjednik je dao na glasovanje Prijedlog za iskazivanje nepovjerenja članu Vlade RH i ministru vanjskih poslova Miomiru Žužulu.

Prijedlog je jednoglasno odbijen.
V.Z; D.K; M.Ko.

**PRIJEDLOG ODLUKE O OSNIVANJU ISTRAŽNOG POVJERENSTVA ZA UTVRĐIVANJE
ČINJENICA U SVEZI S POSTUPANJEM S REGISTRATURNIM I ARHIVSKIM GRADIVOM
(TRANSKRIPTIMA) IZ UREDA PREDSJEDNIKA REPUBLIKE**

Odgodeno glasovanje o donošenju ove Odluke

Predsjedniku Hrvatskoga sabora predloženu je odluku podnijela jedna desetina zastupnika u Saboru (HSP-ovi: Anto Đapić, Pero Kovačević, dr. sc. Tonči Tadić, mr. sc. Miroslav Rožić, Ruža Tomašić, Pejo Trgovčević i Vlado Jukić, HDZ-ovi zastupnici: Zdenka Babić-Petričević, Božica Šolić, Irena Ahel, Tomislav Čuljak, Petar Mlinarić, Marija Bajt i Josip Đakić, te neovisni zastupnici dr. sc. Slaven Letica i Ivo Lončar). Kako je tijekom rasprave objasnio predstavnik predlagatelja Prijedlog je motiviran objavom brijunske transkripcije na temelju kojih je nastala haaška optužnica o zločinačkom udruživanju radi etničkog čišćenja Srba. Naglasio je i važnost osnivanja Povjerenstva prije 23. studenoga, kada predstavnik Haaškog suda podnosi izješće Vijeću sigurnosti UN-a, kako bi se ustanovalo je li tzv. brijunski transkript krivotvoreni, jer je on temelj optužnica generala Gotovine, Čermaka i Markača. Rasprava o osnivanju istražnog povjerenstva podijelila je zastupnike. Dio njih drži da Povjerenstvo treba osnovati ali tek nakon predsjedničkih izbora smatrajući da se iza predložene odluke krije pokušaj predizbornog napada na aktualnog predsjednika Republike Hrvatske. Drugi su zastupnici dali podršku Prijedlogu naglašavajući pritom da je potrebno napokon raščistiti stvari u vezi s Tuđmanovim transkripcijama, a oni treći su, pak, odlučno odbijali zahtjev za osnivanjem povjerenstva. Zbog izražene sumnje da bi izglasavanje predložene Odluke moglo biti

iskorišteno u predizbornoj kampanji za predsjedničke izbore, Anto Đapić je u ime Kluba zastupnika HSP-a zatražio odgodu glasovanja kako bi se za to vrijeme probali usuglasiti stavovi i eventualno očitovati o amandmanima Kluba zastupnika SDP-a. Na kraju je zbog različitih stavova klubova SDP-a i HSS-a s jedne strane, i HDZ-a s druge strane isti predstavnik predlagatelja predložio odgodu glasovanja što je i prihvaćeno.

O PRIJEDLOGU

Utvrđiti što se točno događa s arhivskim gradivom

Umjesto prikaza Prijedloga odluke poslužili smo se uvodnim izlaganjem predstavnika predlagatelja, HSP-ova zastupnika Ante Đapića. Već se godinama o transkripcijama iz Ureda pokojnog predsjednika Tuđmana govori na svakakav način, osim na ispravan. Stoga je potrebno jedanput u Hrvatskom saboru početi raspletati klupko te vidjeti što se točno događa s tamošnjom arhivskom gradom jer je više nego jasno da je ovdje riječ o problematici od iznimnog javnog interesa koja duboko zadire u nacionalnu sigurnost i općenito u interes hrvatske države i hrvatskog naroda. Nesporna je obveza svake države na štićenju svojih državnih i nacionalnih interesa kada je riječ o pitanjima iz područja obrane i nacionalne sigurnosti, a Hrvatska je u skladu sa svojim propisima iz područja obrane, nacionalne i državne sigurnosti,

zaštite tajnih podataka i čuvanja registraturnog i arhivskog gradiva obvezna primjenjivati opće i posebne mjeru zaštite istog, poglavito kada je riječ o podacima koji predstavljaju državnu, vojnu ili službenu tajnu. Objasnio je zatim što je državna tajna, a što vojna i službena dodavši da registraturno i arhivsko gradivo iz područja obrane, nacionalne i državne sigurnosti, koji su ujedno označeni ili predstavljaju tajne podatke određene vrste ili stupnja tajnosti, ne mogu biti dostupni neovlaštenim domaćim ili stranim fizičkim ili pravnim osobama prije isteka roka od 35 godina od dana njihovog nastanka, osim iznimno kada konkretni dokumenti po prethodnom odobrenju Vlade mogu biti dati na uvid. Nesporna je činjenica kako je registraturno gradivo nastalo u Uredu predsjednika u razdoblju

Godinama se o transkripcijama iz Ureda pokojnog predsjednika Tuđmana govori na svakakav način, osim na ispravan, pa je potrebno jedanput u Hrvatskom saboru vidjeti što se točno događa s tamošnjom arhivskom gradom.

Domovinskog rata prema svojoj važnosti i sadržaju arhivsko gradivo od posebne važnosti za Hrvatsku, te se kao takvo treba čuvati uz primjenu posebnih mjeru zaštite propisanih za takvo arhivsko gradivo. Nasuprot tome, svjedoci smo, poglavito od 2000., da su mnogi transkripti iz

Ureda predsjednika javno objavljivani u hrvatskim medijima znatno prije nego su nadležna tijela oduzela tajnost tim dokumentima, a zadnji zoran primjer je, kaže Đapić, slučaj javnog objavljivanja brijunskih transkriptata od 31. prosinca 1995. Zaštita registraturnog i arhivskog gradiva nastalog u Uredu predsjednika, koji su ujedno i tajni podaci je od posebnoga državnoga i javnog interesa za Hrvatsku, a svako postupanje s tim gradivom protivno propisima je klasičan slučaj povrede javnog interesa. Postoje osnovane indicije podrške privatnom interesu na štetu općeg klasičnog javnog interesa u slučajevima postupanja s transkriptima iz Ureda predsjednika, te je krajnje vrijeme da hrvatska javnost sazna punu istinu o tome, s jedne strane, odnosno poduzimanja preventivnih mjera za odgovorno postupanje s tajnim podacima i onemogućavanja nezakonitog curenja tajnih podataka, s druge strane.

Cilj - utvrđivanje svih činjenica

U nastavku govorio je o cilju istraživanja Istražnog povjerenstva tvrdeći da je to utvrđivanje svih činjenica u svezi s postupanjem s registriranim i arhivskim gradivom (transkriptima) iz Ureda predsjednika, posebno onih koji su prema svom sadržaju tajni podaci. Povjerenstvo mora utvrditi popis svih transkriptata u Uedu predsjednika - poglavito iz područja obrane i nacionalne sigurnosti države, primjenu općih i posebnih mjera u čuvanju i zaštiti tih transkriptata, krug osoba odgovornih za njihovu zaštitu i čuvanje, a napose osoba koje su dosad mogle doći u posjed ili sadržaj tih dokumenata. Obveza Istražnog povjerenstva je utvrđivanje činjenica je li neovlaštenim domaćim ili stranim fizičkim ili pravnim osobama omogućavan nezakonit pristup tim transkriptima, ako je kome i uz čije odobrenje, te je li bilo nezakonitog ustupanja ili otudivanja tih dokumenata. Povjerenstvo je dužno izvršiti i uvid u isprave i dokumente, te pribaviti važne izjave svjedoka, nalaze vještački i druge dokaze koji su bili potrebni

za odlučivanje o postupanju s registraturnim i arhivskim gradivom iz Ureda predsjednika, a napose ispitati je li bilo krivotvorena pojedinih transkriptata u odnosu na originalne tonske zapise ili je čak bilo možebitnog krivotvorena i samih zapisa na koje ukazuju sudionici tih događaja. Posebnu pozornost Povjerenstvo bi trebalo obratiti gradivu odnosno transkriptima kojima je oduzeta tajnost i kada, kome su dostavljeni kada, a napose koji su javno objavljivani te vidjeti kome i kada su dostavljeni. Obveza mu je utvrditi i razloge zbog čega zapise i dokumente, prema odluci bivše Vlade iz siječnja 2001., nastale u radu pokojnog predsjednika Tuđmana nije Hrvatski državni arhiv preuzeo od Ureda predsjednika. Posebna je, pak, zadaća Istražnog povjerenstva utvrđivanja činjenica jesu li transkripti iz Ureda predsjednika dostavljeni Haagu na legalan način na zahtjev Tužiteljstva i kako su pojedini transkripti na nelegalan način dospjeli u medije prije nego im je oduzeta tajnost. Područje istraživanja obuhvaćalo bi djelatnost svih državnih tijela, posebice Ureda predsjednika, Vlade RH, Ministarstva obrane, Ministarstva pravosuđa, bivšeg Vladinog Ureda za suradnju s Haagom te svih pravnih i fizičkih osoba koje su na bilo koji način povezane ili su mogle biti povezane odnosno dolazile su u posjed ili su imale uvid u to gradivo, te mogu pomoći kod utvrđivanja činjenica o postupanju s registraturnim i arhivskim gradivom iz Ureda predsjednika. Istraživanje bi trebalo početi od prvog popisivanja gradiva u Uedu predsjednika, nakon smrti predsjednika dr. Tuđmana, te obuhvatiti postupanje s tim gradivom odnosno transkriptima u razdoblju od smrti dr. Tuđmana do današnjih dana, s posebnim naglaskom na istraživanje svih slučajeva u kojima je s transkriptima možebitno postupano na nezakonit način. Naglašava se da je posebno bitno utvrditi koje su opće i posebne mjere zaštite primjenjivane na zaštitu i čuvanje cjelokupnog gradiva, te zbog čega nije obavljeno izlučivanje registraturnog gradiva, a napose koje su osobe bile i jesu odgo-

vorne za zakonito čuvanje toga gradiva, rekao je, među ostalim, ovaj uvođniciar.

RASPRAVA

Prava istina

U nastavku govorili su predstavnici klubova zastupnika. Zastupnik dr. sc. Krešimir Čosić je rekao da će Klub zastupnika HDZ-a podržati osnivanje ovog istražnog povjerenstva kako bi se utvrdile činjenice i prava istina, ali i za to da se preispita je li bilo krivotvorena pojedinih transkriptata u odnosu na originalne tonske zapise ili čak možebitnog krivotvorena samih zapisa na koje ukazuju mnogi sudionici tih događaja. Podsetio je zatim da je HDZ još 28. svibnja 2002. podupro osnivanje Istražnog

*Trenutak u kojem dolazi ovaj
Prijedlog degradira Sabor i svodi
ga na predizbornu arenu, a par-
lament nije mjesto u kojem će se
voditi predizborna kampanja.*

povjerenstva za ispitivanje zakonitosti rada državnih tijela u vezi s davanjem i ustupanjem arhivske građe, transkripta Tužiteljstvu Haškog tribunala u Den Haagu, ali je Sabor tu inicijativu odbio. To je, kaže, važno naglasiti zbog činjenice da su postojali organizirani napori da se takva, nedozvoljena distribucija dokumenata sprječi na vrijeme. Potrebno je, kaže, ustanoviti jesu li objavljivani transkripti identični s tonskim zapisima, koji su jedini vjerodostojni. Bez tonskog zapisa, naime, transkripti ne znače ništa, a ima puno razloga zbog kojih se opravdano može sumnjati u autentičnost tih dokumenata (nelektoiran tekst, prekid rečenice i misli, izjave pojedinaca o stvarima o kojima ništa nisu znali i o kojima nisu nikada govorili). Čosić zatim navodi da je imao niz razgovora s pokojnim predsjednikom dr. Tuđmanom za kojeg tvrdi da nikada nije

iskazivao netrpeljivost i mržnju prema srpskom narodu ali je iskazivao razliku između pobunjenih Srba i srpskog naroda. Nedopustivo je što se ti dokumenti stavljuju u jedan neprihvatljiv kontekst nečega što se pokušava stvoriti kao dio neke nove istine o našoj nedavnoj prošlosti, kaže Čosić. Stvara se kontekst zločinačkog pothvata, a zaboravlja stvarni kontekst prostora i vremena u kojem se tada nalazila Republika Hrvatska. Mijenjanje i stavljanje tih događaja u kontekst neprihvatljivih priča o zločinačkom pothvatu nije dio slučajnih nego organiziranih i planiranih događaja, naglašava zastupnik. Stoga će, ponovio je, Klub zastupnika HDZ-a pružiti punu podršku osnivanju Povjerenstva, a sukladno Deklaraciji o Domovinskom ratu smatra da bi sve institucije hrvatske države trebale dati svoj puni profesionalni i odgovorni doprinos radu Povjerenstva kako bi se utvrdile okolnosti nelegalne distribucije ovih dokumenata, ne zbog osobnih razloga, nego zbog puno ozbiljnijih razloga koji ugrožavaju istinu o našoj nedavnoj povijesti.

”Curenje” počelo 1992.

Trenutak u kojem dolazi ovaj prijedlog svjedoči o degradiranju Sabora i njegovu suočenju na predizbornu arenu, a Hrvatski sabor nije mjesto u kojem će se voditi predizborna kampanja, rezolutna je dr. sc. **Vesna Pusić (HNS)**. Istupajući u ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a zamjerila je što se pitanje osnivanja Povjerenstva pokreće u času kada stranka koja to pokreće ima svog predsjedničkog kandidata. Ako se već čekalo 12 godina može se čekati još dva mjeseca, poručila je gđa Pusić. ”Curenje transkripata počelo je 1992. kada su neki od vas radili u Uredu predsjednika i kada se pojavio transkript razgovora Tuđmana i Jovana Raškovića”, nastavila je gđa Pusić. Drži kako bi bilo dobro istražiti (već je to trebalo učiniti), kako su nastali ti transkripti, odnosno kako je bilo moguće da se razgovori u Uredu predsjednika snimaju bez znanja sudionika te po kojim je kriterijima Miroslav Tuđman odnio veliki dio transkripata koje je smatrao privatnim. ”Iz

onoga kako je iznesen prijedlog o osnivanju Povjerenstva, i kako je podržan od predstavnika HDZ-a očito je da bi jedna od njegovih funkcija trebala biti i opravdanje pojedinih sudionika tih razgovora, i pokušaj da se eskaliraju od stvari koje su, barem po transkriptima, bile izrečene u tim razgovorima”, nastavila je zastupnica Pusić. Izjavila je da Tihomir Blaškić nikada ne bi dobio 45 godina (na prvom suđenju) da su transkripti i dokumenti bili dostupni Haagu, a kada su postali dostupni ta mu je kazna smanjena. Zanimalo ju je stoga kako je bilo moguće da relevantni podaci nisu odlažili na relevantna mjesta, u prvom redu u Haag, kada ih je trebalo tamo uputiti, i kada je trebalo ustanoviti punu istinu?

Predsjednik Hrvatskog sabora **Vladimir Šeks** nije se složio s ocjenom zastupnice da se radi o degradaciji Sabora. Na temelju Zakona o istražnim povjerenstvima deset je saborskih zastupnika podnijelo ovaj Prijedlog, a on je kao predsjednik parlamenta bio dužan isti uvrstiti u dnevni red sjednice.

Na istup zastupnice Pusić bilo je više ispravaka netočnih navoda. Za dr.sc. **Krešimira Čosića (HDZ)** nije točna konstatacija da je osnivanje Istražnog povjerenstva isključivo u funkciji predizborne kampanje. Ponovio je da je Klub zastupnika HDZ-a još potkraj svibnja 2002. zatražio osnivanje Istražnog povjerenstva za ispitivanje zakonitosti rada državnih tijela u svezi s davanjem arhivske građe Tužiteljstvu suda u Haagu, ali je taj prijedlog osporen i odbijen. Izjava da general Blaškić ne bi dobio 45 godina zatvora da su transkripti i dokumenti bili dostupni Haagu ponukala je zastupnicu **Zdenku Babić-Petričević (HDZ)** da konstatira kako je ”prva presuda Blaškiću od 45 godina donesena na osnovi Mesićeva svjedočenja procesu protiv Blaškića na strani Tužiteljstva pred Haaškim sudom od 16. do 19. ožujka 1998. godine”.

”Dilanje” informacijama opća pojava

Dilanje informacijama opća je pojava u svim tranzicijskim državama, a

za Hrvatsku je to osobito bolno zbog Domovinskog rata, a napose zbog odnosa prema Haaškom sudu i izgradnje demokratskog društva, primjetio je **Jozo Radoš** u ime Kluba zastupnika LIBRE. Dio dokumenata u Haag je došao prije 2000. godine jer, kaže, Radoš, još 1999. Haaški sud poslao je službeni zahtjev kojim od hrvatske Vlade traži 15-tak dokumenata glede postupanja generala Gotovine kao jednog od zapovjednika u ”Olui”. Stoga je problem puno širi, a HSP tome pristupa parcijalno. Naglašava da nijedno istražno povjerenstvo dosad nije baš ništa riješilo, a pogotovo neće ovo sada predloženo. Upozorio je da Sabor nema nadležnost ispitivati postupanje predsjednika Republike, osim što po strogo određeno ustavnoj proceduri može pokrenuti pitanje povjerenja predsjednik Republike. Uz to, drži da će rad Povjerenstva ući u fokus predizborne predsjedničke kampanje s ambicijom jednog dijela sudionika iste da se to pretvori u kampanju protiv aktualnog predsjednika Republike Hrvatske. Sve u svemu ideja o osnivanju Povjerenstva je dobra, ali je parcijalna jer obuhvaća samo jednu instituciju države i odnosi se samo na razdoblje od smrti dr. Tuđmana sve do danas, ali ne i na razdoblje od ustanovljavanja Ureda predsjednika Republike Hrvatske (od 1992.) i zato ono neće donijeti rezultate. Bit će to samo gubljenje vremena i nepotrebni politički sukobi u Hrvatskom saboru te uvlačenje parlamenta u jedan proces u kojem ne bi trebao sudjelovati. Sve su to razlozi zbog kojih Klub zastupnika LIBRE neće poduprijeti osnivanje predloženog istražnog povjerenstva.

Za **Emila Tomljanovića (HDZ)** netočan je navod da je curenje informacija iz Ureda predsjednika Republike uobičajena praksa u svim tranzicijskim državama te da nije od utjecaja na pitanje nacionalne sigurnosti. ”Curenje transkripata na ovakav način nije opća pojava u svim tranzicijskim državama, već je to u izvjesnom smislu posebnost naših političkih odnosa”, zaključio je Tomljanović. Osnivanje Istražnog povjerenstva nije kampanja protiv aktualnog Predsjednika Republike Hrvatske, naglašava

Ivana Sučec-Trakoštanec (HDZ). Ne može se prejudicirati zaključak Povjerenstva koje nije niti osnovano. Njegovim osnivanjem treba doći do istine, a ona može biti protiv ili u korist onih koji su se bavili transkriptima, zaključuje zastupnica. Zastupnik dr. sc. **Slaven Letica (neovisni)** najprije je reagirao na konstataciju gde Pusić da je curenje transkriptata počelo 1990. "Zastupnica tako pokušava nametnuti tezu kako se tu radi o politizaciji i predizbornoj kampanji, a svjesno ili nesvjesno optužuje aktualnog Predsjednika Republike Hrvatske više od svih nas", nastavlja Letica. Nakon Istražnog povjerenstva o Vukovaru za zastupnika Leticu je osnivanje Istražnog povjerenstva za utvrđivanje činjenica u svezi s postupanjem s registraturnim i arhivskim gradivom iz Ureda Predsjednika Republike najveći događaj za ovaj Sabor. Rekao je da je predsjednik Mesić otkrio transkripte te da je "od prvog dana ulaska u zgradu na Pantovčaku počelo dilanje transkriptima po samo Mesiću zanim kriterijima". Onaj tko bude radio u Istražnom povjerenstvu trebao bi se ravnati po koncepciji odgovornosti koju je razvio glasovit njemački filozof Carl Jaspers nakon Holokausta i genocida. Jaspers razlikuje četiri tip odgovornosti od kojih je prva kaznena ili krivična odgovornost koja je uvijek osobna i individualna. Druga je razina politička odgovornost, treća moralna, a četvrta metafizička odgovornost. Zaključujući ovaj dio svog istupa rekao je kako bi želio "da ovo izborni povjerenstvo odgodi svoje djelovanje možda za mjesec dana te da će imati priliku suočiti se sa aktualnim predsjednikom Mesićem na drugim mjestima i na drugi način". Ispravljujući netočan navod **Nenad Stazić (SDP)** je primjetio da je zastupnik Letica dva puta tijekom svog istupa učinio isti lapsus nazvavši istražno povjerenstvo izbornim povjerenstvom iz čega izbija zapravo podsvjesno prava istina o razlozima zbog kojih se ovo povjerenstvo osniva. **Željko Kurtov (HNS)** kaže kako nije točan navod da je 2000. počela prodaja transkriptata. "Prva prodaja transkriptata bila je gospodinu Marinku Božiću kada

je postignut dogovor između pokojnog predsjednika Tuđmana i Jovana Raškovića i izdajom tog dogovora, odnosno transkripta taj je dogovor propao".

Povjerenstvo proturječi samom sebi

Zastupnik dr. sc. **Antun Vujić** rekao je da Klub zastupnika SDP-a osuđuje i s priličnom dozom prezira sudjeluje u ovoj raspravi. Zastupnik Letica upozorava ne četiri principa odgovornosti po kojima bi se trebali ravnati članovi Povjerenstva, a Vujić smatra da ne bi trebalo pasti već na prvom principu pa već prije formiranja istražnog povjerenstva reći da je transkripte dao gospodin Mesić. Kako je rekao "povjerenstvo proturječi samom sebi i nije ništa drugo nego sastavni dio propagandnog rata i pretvaranja tih dokumenata u aktualnu političku robu". "Umjesto zaštite tajnosti doći će do prodbujljivanja nepotrebognog jaza, a ne rješavanja jednog državnog pitanja na odgovarajući način", ustvrdio je Vujić. Sabor bi se, kaže, trebao energično zauzeti da se sva grada smjesti u Hrvatski državni arhiv, i korišti sukladno Zakonu o arhivskoj gradi i arhivima. Ako postoje zloupotrebe transkriptata onda su one kažnjive po zakonu. Uz Zakon o arhivskoj gradi i arhivima i Zakon o službenoj tajni postoji i Državno odvjetništvo koje bi se trebalo baviti nezakonitim postupanjem s transkriptima, a ne povjerenstvo. Žalosno je da se danas ide u pogrešnom smjeru, smjeru osnivanja istražnog povjerenstva, a povjerenstva ne mogu istraživati niti za to imaju ovlasti i stručna znanja. Stoga Klub zastupnika SDP-a neće podržati osnivanje istražnog povjerenstva, rekao je Vujić, dodavši kako stranka kojoj pripada, a jednak tako ni jedan njezin član nema nikakve veze sa zlorabom i curenjem transkriptata.

Radi ispravka netočnog navoda javio se **Ivo Lončar (neovisni)**. Na opasku zastupnika Vujića kako nije dobro unaprijed govoriti da je transkripte dijelio Stipe Mesić, Lončar odgovara "da je nakon što je izabran za predsjednika i čim je ušao u Predsjedničke dvore Stje-

pan Mesić uveo inozemne TV kuće što je bez presedana u povijesti civilizacije te im dopustio da snimaju i uzimaju sve što žele". A u ožujku 1998. gospodin Mesić, tada građanin, svjedočio je u Haagu u slučaju Blaškić. Njegovo svjedočenje i te transkripte donio je odvjetnik Anto Nobile, i oni su bili u opticanju 72 sata nakon tog Mesićeva svjedočenja, zaključuje ovaj neovisni zastupnik. **Frano Matušić (HDZ)** reagirao je na Vujićeve riječi da je SDP sretan što nema nikakve odgovornosti u svezi s transkriptima. SDP-ova odgovornost leži u tome što u četiri godine svoje vladavine nije prihvatio osnivanje istražnog povjerenstva koje bi utvrdilo zašto i kako transkripti izlaze u javnost.

Dio dokumenata u Haag je došao prije 2000. godine jer je Haški sud poslao službeni zahtjev kojim od Vlade RH traži 15-tak dokumenata glede postupanja generala Gotovine.

Ova ozbiljna tema neupitno se nalazi u sjeni politike i predstojećih predsjedničkih izbora, pa to na jedan negativan način i u negativnom kontekstu utječe na razinu ove rasprave i na Prijedlog odluke, podvukao je **Ante Markov** u ime Kluba zastupnika HSS-a. Zato je, kaže, dobro došao prijedlog nezavisnog zastupnika Letice o vremenskom pomicanju djelovanja Povjerenstva kako bi se stvorili uvjeti za realizaciju onoga što se zapravo želi postići Prijedlogom odluke, a napose pozitivna politička klima kod predsjedničkih izbora kako i dolikuje jednoj suvremenoj i demokratskoj državi. Temeljni zakon koji regulira ovu materiju - postupanje sa svim vrstama podataka, dokumenata i transkriptata koji nose oznaku državna vojna ili službena tajna - jeste Zakon o zaštiti podataka iz 1999., i još dva pravilnika, podsjeća Markov. Spomenuti su dokumenti trebali činiti jednu zatvorenu cjelinu koja će regulirati način postupanja sa zaštićenim podacima i odlukama, ali

nažalost u praksi nije došlo do primjene spomenutog zakona jer nije formirano tijelo koje je trebalo sudjelovati u njegovoj provedbi (Vijeće za provjeru tajnosti). Upozorio je na rupu u zakonu po kojem su predaja i objavljanje tajnih dokumenata kaznena djela, ali ne i ako ih imate i čuvate kod kuće. Uz svojevrsnu odgodu početka rada Istražnog povjerenstva, nužno je još proširiti predmet njegova interesa, dakako, u skladu sa zakonom, a napose stvoriti okolnosti u kojima će se raspravljati o biti stvari izbjegavajući pritom bilo kakve političke ocjene.

Zadnji vlak

Uslijedili su ispravci netočnih novoda. Za **Ivu Lončara (neovisni)** je netočna konstatacija zastupnika Markova da bi trebalo odgoditi početak rada Istražnog povjerenstva kako se ne bi stvorila zbrka u predsjedničkoj kampanji. Svaki su izbori političko natjecanje, a političari su javne osobe i o njima treba sve znati te se stavljuju na političko tržište, uzvratio je Lončar. U ime predlagatelja zastupnicima se obratio **Anto Đapić (HSP)** komentirajući istupe nekih zastupnika. Žao mu je što Klub zastupnika SDP-a s priličnom dozom gnušanja sudjeluje u ovoj raspravi dajući ujedno takvu ocjenu inicijativi deset zastupnika kao nečemu što je krajnje negativno. Energično je odbacio prigovor da je u podnošenju predložene odluke predlagatelj bio motiviran predsjedničkim izborima. Tvrdi kako je važno da povjerenstvo prije 23. studenoga, kada Haaški sud podnosi izvješće Vijeću sigurnosti UN-a, ustanovi je li tzv. Brijunski transkript krivotvoreni jer je on temelj optužnice protiv generala Gotovine, Čermaka i Markača. To je zadnji vlak kada se nešto još može napraviti, kaže Đapić, a utvrđivanjem činjenice da su zapisnici krivotvoreni možda još postoji mogućnost da se prije obraćanja nadležnih iz Haaškog suda Vijeću sigurnosti izbjegne da naš general Gotovina uđe u završnu rezoluciju zajedno s Mladićem i Karadžićem. Stoga Sabor mora učiniti sve što je u njegovoj moći kako bi utvr-

dio jesu li transkripti od 31. srpnja 1995. (brijunski transkript) istiniti ili falsificirani, ako ih je i tko falsificirao, a napose dostavio Haaškom sudu. Uostalom, na potpisivanje predložene odluke HSP je bio motiviran objavom brijunskih transkriptata na temelju kojih je, kako je rekao Đapić, nastala haaška optužba o zločinačkom pothvatu Republike Hrvatske radi etničkog čišćenja Srba, a to je opet temelj optužnice za navedene generale. Stoga je posljednji čas da se pristupi tome jer bi interesima Hrvatske, ali i spomenutih generala, koristilo kada bi Hrvatski sabor provjerio okolnosti curenja dokumenata i njihovu autentičnost prije 23. studenoga. Na prijedlog da se s povjerenstvom pričeka kraj predsjedničkih izbora Đapić rezolutno odgovara kako iz perspektive pomoći ljudi u Haagu nema više vremena te da mu se "fučka živo kako će proći predsjednički izbori ali mu je vrlo važno da do 23. studenoga učinimo sve da pomognemo generalima".

Ideja o osnivanju Povjerenstva je dobra, ali je parcijalna jer obuhvaća samo jednu instituciju države i odnosi se samo na razdoblje od smrti dr. Tuđmana, ali ne i na razdoblje od ustavljavanja Ureda predsjednika 1992. godine, i zato ne može donijeti rezultate.

Reagirajući na Đapićev istup **Željko Kurtov (HNS)** primijetio je da se ne samo falsifikatima, nego i odabirom dokumenata može okriviti ljude. Kaže kako postoje tvrdnje i uvjerenja da je na neki način odabir dokumenata koji su poslati Haagu utjecao na njihovu krvnju ili pravednost.

Dokumenti "cure" - nitko ne odgovara

Glasnogovornik Kluba zastupnika IDS-a bio je **Damir Kajin**. Uvodno je

rekao da je riječ o dobroj zakonskoj inicijativi, ali vrijeme u kojem se ona predlaže politički kompromitira tu ideju. Svi se slažu da povjerljivi vojni, službeni i drugi dokumenti cure iz pojedinih tijela državne vlasti, ali isto tako dosad se nije dogodilo da je itko zbog toga u Republici Hrvatskoj stradao, a za pretpostaviti je da će tako i ostati. S tim dokumentima dilaju svi i koriste ih kako bi jedni druge dezavuirali, omalovažili i kompromitirali, jednom riječju drugom nanijeli štetu. I ne stradavaju pritom samo ljudi nego i zemљa u cijelini, a najčešće istina, nastavlja Kajin. Dijeli mišljenje nekih da je sezona dilanja dokumenata otvorena 1992. (transkripti razgovora s Raškovićem). Početkom devedesetih godina dilalo se tim dokumentima kako bi se nešto "utržilo" pa su u početku isti imali neku cijenu ali je na kraju ona srušena na nulu inflacijom svih transkriptata tako da se danas na te dokumente više niti Milošević ne može pozivati, nastavlja Kajin. Dokumentima dilaju svi - ova vlast da bi opanjkala bivšu, a bivša da bi opanjkala prethodnu i tako unedogled, ponovio je zastupnik. "Dokumenti iz Ureda predsjednika mogu vrlo vjerno rekonstruirati Tuđmanovu eru pa se trebamo pitati jesu li te dokumente dilali i bliski suradnici pokojnog predsjednika Tuđmana. Moramo se također pitati što sadrže pojedine privatne zbirke bivših predsjednikovih savjetnika, i jesu li neki da bi kupili naklonost Haaga bili spremni ciljano slati dokumente protiv određenih osoba? S druge strane nikako u javnost ne mogu procuriti tajni ugovori npr. o privatizaciji nekih velikih (monopolskih) poduzeća ili HT-a, npr. Dakle, kada je posrijedi krupan interes, a mnogi od toga imaju korist, onda je tajna i ono što bi trebala biti najnormalnija javna stvar. Kajin smatra da je pozadina osnivanja Povjerenstva opanjkat predsjednika Mesića. "Ako je predsjednik Mesić, kao što mu se imputira, pomogao da nacija spozna karakter vlasti za koju je dobar dio građana glasovao u prošlom desetljeću, mislim da je puno učinio pogotovo ako nas je to poučilo da se neke greške ne ponavljaju", kaže Kajin. Protivi se kopanju po pro-

šlosti i dezavuiranju Predsjednika u vrijeme njegove izborne kampanje.

Netočna je konstatacija da je potrebno odgoditi početak rada Povjerenstva kako se ne bi stvorila zbrka u predsjedničkoj kampanji. Svaki su izbori političko natjecanje, a političari javne osoobe i o njima se treba sve znati.

Za **Ivu Lončara (neovisni)** netočan je navod da su s dokumentima svi dilali i dilaju te da je za to najmanje kriv predsjednik Mesić. Lončar ponavlja da je dolaskom u Ured građanin predsjednik dao svojim najbližim suradnicima da dilaju dokumente, a spomenuo je i jedan hrvatski tjednik koji je objavio 90 postotnih transkriptata u odnosu na sve druge hrvatske medije. Netočan je i navod da je cilj osnivanja Povjerenstva opanjkati predsjednika Mesića. U predsjedničkoj kampanji Stjepan Mesić jednak je kandidat kao i ostali koji su se kandidirali za tu funkciju i na političkom je tržištu, zaključio je Lončar. **Emil Tomljanović (HDZ)** smatra da se ovdje ne radi ni o kakvoj zakonodavnoj inicijativi već naprsto o prijedlogu za osnivanje istražnog povjerenstva. Netočan je navod da aktualna vlast i Vlada dilaju transkriptima i dokumentima. Zastupnik je zanješao tu mogućnost, pogotovo u kontekstu predložene odluke. I dr. sc. **Marko Turić (HDZ)** kaže da je netočan navod da su svi dilali dokumentima. Oni, pak, koji su to činili ili bi mogli dilati izdajnici su, podvlači Turić. Za potpredsjednika **Luku Bebića (HDZ)** netočna je tvrdnja da je pozadina osnivanja Povjerenstva opanjkavanje Stjepana Mesića. Ako se tvrdi da predsjednik Mesić nije dilao transkriptima, a i sam predsjednik to tvrdi tada mu, kaže, vjeruje kao predsjedniku Republike Hrvatske, ali ga zanima zašto bi onda bilo kome pa i aktualnom predsjedniku smetalo utvrđivanje istine. Na istu je tvrdnju zastupnika Kajina reagirao i dr. sc. **Krešimir Čosić (HDZ)**.

Neprihvatljivo je diskvalificirati povjerenstvo prije nego li je i počelo s radom, rekao je zastupnik i ustvrdio da je jasan cilj povjerenstva utvrditi punu istinu o "Olui" kao ključnoj operaciji Domovinskog rata. "Olua" nije bila zločinčki pothvat već je osigurala samostalnu i cijelovitu Hrvatsku, nastavio je Čosić te ustvrdio kako je nedopustivo da danas u Hrvatskoj postoji jedino ocjena te operacije od novinara ali ne i onih koji mogu dati njezinu objektivnu ocjenu. U Prijedlogu odluke nigdje se ne spominje predsjednik Mesić, ali se govori o Uredu predsjednika, a Ured je bio i prije, a bit će i poslije Mesića, ustvrdio je **Živo Nenadić (HDZ)**. Stoga ne zna kako to Kajin u predloženoj odluci prepoznaće gospodina Mesića dodajući još: "možda će Povjerenstvo utvrditi da su neki ljudi oko Mesić to radili i time ga možda zaštititi". **Ruža Tomašić (HSP)** nije se složila sa konstatacijom Kajina da ima puno važnijih tema od ove o kojoj se raspravlja. "Nema, nama gospodine Kajin budućnosti u EU dok ovo ne riješimo između sebe u Hrvatskoj i konačno zauzmemo jedinstven stav prema Haagu, EU i svijetu", zaključila je zastupnica.

Transkriptima i informacijama "trgovalo" se još od ranih devedesetih

Stavove Kluba zastupnika SDSS-a zastupnicima je prenio dr.sc. **Milorad Pupovac**. Zanima ga, prije svega, zašto niti jedno dosad formirano povjerenstvo nije stasalo, a ako je i stasalo onda je zaustavljeno u radu. Ustvrdio je da se transkriptima i informacijama trgovalo još od ranih devedesetih godina kada je bila u pitanju nacionalna sigurnost i mir u državi. Stoga je "pitanje možemo li takvim inicijatorima, koji su prodavali mir i sigurnost u svojoj državi dati povjerenje i podršku za ovakve stvari". On osobno i stranka kojoj pripada sigurno to neće moći, nastavio je Pupovac. Iza saborske govornice imao je, kaže, priliku čuti samo jednog predsjedničkog kandidata, a Sabor nije mjesto

u kojem se može voditi predsjednička kampanja. Primijetio je da kod nas još uvijek nema valjanog instituta javnosti i tajnosti kao i to da smo nezadovoljni načinom na koji se neke stvari javno prezentiraju. Osvrnuo se i na sadržaj objavljenih transkriptata ustvrdivši da ga kao zastupnika srpske manjine zanima da se u Saboru ponajprije raspravi "tko ima pravo, pa makar bio i vrhovni zapovjednik, pregovarati o sudbinama ljudi,

Dokumentima dilaju svi, ova vlast da bi opanjkala bivšu, a bivša da bi opanjkala prethodnu, i tako unedogled.

a da prethodno o tome ne bude obaviješten Sabor, i to s ljudima s kojima se nije smjelo razgovarati jer ih mi nismo ovlastili". Ovom raspravom dotaknuto je važno pitanje u nevažnom momentu, kaže zastupnik, dodajući zatim da Klub zastupnika SDSS-a smatra da povjerenstvo treba osnovati, ali raspravu valja pripremiti i provesti nakon predsjedničkih izbora. Za **Ivu Lončara (neovisni)** netočan je navod da je ovom raspravom dotaknuto važno pitanje u nevažnom momentu. Koji je to važan ili nevažan moment u politici, pita Lončar te dodaje kako je u svemu najvažnije saznati istinu bez obzira kakva ona bila i o kome se radi. U ime predlagatelja **Pero Kovacević** zamolio je klubove zastupnika da ne svađaju Klub zastupnika HSP-a s predsjednikom Republike. U predloženoj odluci predlagatelji, kaže, iznose samo činjenice i s tim u vezi ponovio je jasne ciljeve istraživanja povjerenstva. Niti jedna kampanja i politički razlog ne mogu biti iznad te istine. U tom smislu pravaše zanima samo pomoć našim generalima koji su optuženi i čekaju suđenje ili su već u Haagu.

Ovim je okončana rasprava predstavnika klubova zastupnika, a prvi sudionik u pojedinačnoj raspravi bio je mr.sc. **Mato Arlović**. Odmah na početku izlaganja rekao je da će se sukladno stavu Kluba zastupnika SDP-a i osobnom sta-

jalištu izuzeti od glasanja o ovoj temi jer je došla u nezgodno vrijeme. U pravilu tvrdi da je uvijek za formiranje i osnivanje povjerenstva ako za to postoji javni interes, činjenična osnova ili osnova sumnja da se nešto ispita, odnosno odgovarajući argument. Ali kada sve to pomalo vuče na političku igru koja se može interpretirati u formalno-pravnom smislu čak i kao mogućnost zloupotrebe prava tada to ne bi mogao prihvati, kaže Arlović, držeći da je to onda politizacija i ne rješavanje problema u interesu hrvatske javnosti i svih građana Hrvatske. Arlović nije za to da se osnivanjem istražnih povjerenstava zamijene redovne zakonodavne i političke aktivnosti Sabora, a parlament na bilo kojoj točki dnevnog reda, pa tako i ovo, pretvori u pozornicu na kojoj se vodi predizborna kampanja za predsjedničke kandidate koji u toj utrci nisu potpuno ravнопravnici.

Što je tajno, a što javno

Ako se već išlo s idejom osnivanja ovog povjerenstva tada je ono trebalo biti formirano nakon predsjedničkih izbora. Smatra da nema smisla otvarati raspravu o curenju podataka i formirati istražno povjerenstvo vezano uz transkripte, a da se prethodno zakonom nisu uredila neka pitanja. Ostaje npr. i dalje pitanje što je to u našim prilikama tajno, a što javno. Izmjenama i dopunama važećeg zakona ili donošenjem novog zakona valja odrediti odgovarajući stupanj tajnosti, odnosno koja su to pitanja od državnog (nacionalnog) interesa, a zaslužuju da budu proglašena tajnom. Ako se to zakonom ne napravi tada se dovodimo u jednu ustavno-pravnu koliziju, upozorava Arlović, i s tim u vezi podsjeća na temeljno ustavno načelo i ljudsko pravo čovjeka i građanina na informaciju, i da putem te informacije kontrolira javnu vlast. U takvoj situaciji o svakom pitanju koje je podložno radu državnih institucija može i treba informirati hrvatsku javnost. Ustav poznaje i izuzetke (ako je u pitanju obrana i sigurnost zemlje) što također treba propisati zakonom, a to sada nedostaje. Umjesto

što se raspravlja o istražnom povjerenstvu trebalo bi na raspravi zapravo biti takav zakon, smatra Arlović. Nije sporno da je Haaški sud sastavni dio hrvatskog pravosuđa, s obzirom na nesretne okolnosti u kojima smo živjeli i u kojima je nastala naša država, i s obzirom na činjenicu da je u suglasnosti s međunarodnom zajednicom i Vijećem sigurnosti formiran taj Sud. U tom pogledu ovo nije rasprava je li treba dostaviti ili ne transkripte tom Sudu nego kako se i na koji način s njima treba postupati u odnosu na Haaški sud. Kroz ovu se raspravu otvara i pitanje kako su curili transkripti još za vrijeme predsjednika Tuđmana, dok je trajao rat i transkripti odavali državne i vojne tajne. Iako neki kažu da ovo nije rasprava o aktualnom Predsjedniku Republike, jer se odnosi samo na Ured Predsjednika, Arlović misli da se pitanje osnivanja istražnog povjerenstva ozbiljno dotiče Predsjednika Republike i u isto vrijeme otvara pitanje za koje nije kvalitetno pripremljena ova rasprava niti je zakonodavno uređeno područje koje tretira. Stoga neće moći podržati osnivanje povjerenstva.

Uvjerljivost i vjerodostojnost

U podnošenju predložene odluke predlagatelja nije motiviralo samo curenje tajnih podataka, najmanje predsjednički izbori, nego je temeljno pitanje je li krivotvoreni transkript koji je dospio u Haag i na temelju kojeg je nastala haška optužnica o zločinačkom udruživanju radi etničkog čišćenja Srba, a napose optužnice protiv naših generala, replicirao je **Anto Đapić (HSP)**. U okviru temeljnih pitanja koje valja riješiti osnivanjem povjerenstva zastupnik Đapić naveo je ponešto drugaćiji njihov redoslijed, pa je tako sada kao temeljno pitanje naveo ispitivanje mogućnosti izrade krivotvorine. U Prijedlogu odluke to nije temeljno pitanje nego jedno u nizu navedenih zbog kojih valja osnovati povjerenstvo, uzvratio je zastupnik **Arlović (SDP)**. Za **Peru Kovačevića (HSP)** nije točan navod zastupnika Arlovića da Prijedlog odluke nije napravljen prema pravilima struke. Kovačević uvjerava da je pre-

dložena odluka napravljena po Poslovniku Sabora i prema Zakonu o istražnim povjerenstvima. U ponovnom istupu gosp. **Arlović** je primjetio da tako nešto nije rekao u svom izlaganju te da ga je zastupnik Kovačević krivo razumio. Naglašava kako nije govorio o pravilima struke nego da je ovaj prijedlog napravljen, a da za to nema dovoljno osnovanosti, argumenata ni dokaza, i u tom se pogledu pretvara u političku raspravu.

Kroz ovu se raspravu otvara i pitanje kako su to curili transkripti iz Ureda za vrijeme dr. Tuđmana dok je još trajao rat i transkripti odavali državne i vojne tajne.

"Ima samo nešto gore od upotrebe transkriptata, a to je njihova zloupotreba u Saboru", rekao je **Nenad Stazić (SDP)**. Manipulacija u Saboru srozava naš parlament na nisku razinu njemu teško zamislivu. Predlagatelj Prijedloga odluke u osobi zastupnika Letice u svom je nastupu odmah pronašao osumnjičenoga, proglašio ga krivim i sada još samo treba izreći kaznu, a ona bi valjda trebala biti gubitak predsjedničkih izbora, pojašnjava Stazić. Ovu je odluku predložio HSP koji u predsjedničkoj kampanji podržava neovisnog kandidata gosp. Leticu, a odluku podržava HDZ koji ima svoju kandidatkinju za predsjednicu. "Pa kada ispitivanje javnog mijenja pokazuje relativno slab rejting ta dva predsjednička kandidata u odnosu na onog trećeg, bitnog takmaka, onda se poseže za ovakvim metodama", nastavlja Stazić. Iako predlagatelj naglašava da je temeljna zadaća povjerenstva utvrditi tko je krivotvorio transkripte, ako su i da li su krivotvoreni, Stazića zanima zašto ovu temu HSP nije odmah predložio kada se u javnosti pojавio brijunski transkript. Tada bi HSP bio uvjerljiviji, a jednako tako bio bi uvjerljiv nego što je sada. Konačno, zašto HSP ne bi ovu raspravu predložio

nakon predsjedničkih izbora. No, predlagatelja i stranku koja Prijedlog podupire ne zanima istina o ovom pitanju koliko ih zanima uspjeh njihovih predsjedničkih kandidata, naglašava Stazić. Smatra kako sada nije dobar moment za ovu raspravu "jer zamislite da Povjerenstvo utvrdi kako je gosp. Letica, sadašnji predsjednički kandidat, bio prva osoba koja je prosljeđivala transkripte iz Ureda predsjednika Republike Hrvatske, a gospođa Kosor bila istaknuta član HDZ-a u vrijeme kada HDZ-ova Vlada nije dostavila Haaškom судu transkripte koji su, dokazano, bitno utjecali na smanjenje kazne optuženog Blaškića. Bilo bi to vrlo neugodno za te kandidate, smatra Stazić. A i nedavno istraživanje javnosti ("Promocija plus") pokazala je da tek 2,2 posto ispitanih smatra da je objavljanje brijunskih transkriptata obilježilo mjesec listopad kod nas, a čak 39,2 posto ispitanih drži da su to problemi hrvatskih vozača u Iraku. No, predsjednik Hrvatskog sabora je ovu temu uvrstio pod sedmu točku dnevnog reda ove sjednice pokazujući kakvu mu važnost daje. Tako nije i s bilo kojim prijedlogom oporbe, pa je npr. prijedlog SDP-a o izmjenama Zakona o telekomunikacijama upućen mjesec i pol dana prije ovog HSP-ov prijedloga svrstan pod 22 točku dnevnog reda. Stazić je uvjeren da građane mnogo više zanima prestanak prakse da im HT-e naplaćuje impulse koje ne ostvare nego ovi transkripti, "ali to nije u HSP-ovom i HDZ-ovom interesu jer ih više zanima kako popraviti loš rejting svojih predsjedničkih kandidata", zaključio je Stazić. Zbog svega navedenog i da bi se pokazala ozbiljnost prema parlamentu, a napose prema instituciji predsjednika Republike i izbora za tu funkciju, zastupnik je predložio predlagatelju da povuče ovu inicijativu i uputi je u saborsku proceduru nakon predsjedničkih izbora, s tim da se djelokrug povjerenstva ne ograniči samo na vrijeme iza smrti dr. Tuđmana nego da obuhvati razdoblje obadva hrvatska predsjednika.

Na primjedbu zastupnika glede točaka dnevnog reda, predsjedatelj sjednice potpredsjednik Hrvatskoga sabora

Luka Bebić rekao je da su u dnevni red sjednice uvrštene točke po Poslovniku.

U ime predlagatelja **Anto Đapić (HSP)** je bio iznenaden konstatacijom da je HSP ova tema važnija od Zakona o telekomunikacijama, pa s tim u vezi podsjeća Stazića da je i u vrijeme bivše vlasti HSP tražio da se objavi Sporazum o prodaji HT-a, ali to nije učinjeno. Uz to, HSP je prvi u hrvatskim medijima upozorio na postojanje spomenutog transkripta gdje tek treba utvrditi je li krivotvoreni ili nije, a kola Haaškim sudom, najavljujući da će u Hrvatskom saboru ići s svojim prijedlogom osnivanja istražnog povjerenstva. To što se takva inicijativa poklopila s vremenom predsjedničke kampanje nije niti malo utjecala na namjeru HSP-a da se u zadnjim danima prije podnošenja izvješća Haaškog suda u Vijeću sigurnosti (donijet će se završna rezolucija o strategiji suradnje s Haagom), između ostalog, utvrdi je li krivotvoreni dostavljeni transkript u Haag. Zamolio je stoga zastupnika Stazića da ne govori o srozavanju digniteta Sabora. Baš obrnuto Đapić drži da se ovakvom akcijom diže dignitet Sabora i daje mu se uloga koju on mora imati, a to je da se bavi i političkim pitanjima kada je to od prvorazrednog značaja za Hrvatsku.

Nenad Stazić (SDP) je zanijekao da je rekao kako je HSP-u nebitan Zakon o telekomunikacijama već je, podsjeća, samo ustvrdio da je HSP-ov prijedlog uvršten u dnevni red prije prijedloga o spomenutom zakonu iako je potonji upućen prije na stol predsjednika Sabora. Ipak, predsjednik Sabora postupio je po Poslovniku jer je njegova volja da raspoređuje točke dnevnog reda. Složio se s Đapićem da je HSP upozorio na transkripte kada su se oni pojavili, ali nije odmah dao u proceduru prijedlog, a da je to učinio sada mu nitko ne bi prigovorio da to čini zbog predsjedničke kampanje. Osim toga, do 23. studenoga teško da će se održati konstituirajuća sjednica povjerenstva, a kamo li da će ono nešto zaključiti. Ponovio je kako i dalje misli da je predložena odluka u funkciji podrške predsjedničkog kandidata iza kojeg stoji HSP. Reagirao je

Pero Kovačević (HSP) konstatacijom da za njega nisu važni predsjednički izbori već samo istina, radi naših nesretnika u Haagu, a napose da se otkrije je li se transkriptima trgovalo. **Nenad Stazić (SDP)** se složio da istinu svakako treba utvrditi, a na nju se čeka 14 godina otkada je gospodin Letica, kao savjetnik pokojnog predsjednika Tuđmana svima ukazao kako treba postupati i prvi prodao transkript novinarima. Tako je, kaže, Stazić utro put svima ostalima. "No što će se dogoditi ako na tu istinu pričekamo još mjesec dana", upitao je Stazić, i dodao još kako istina neće prestati biti istina ali će zato zahtjev za utvrđivanje istine biti puno vjerodostojniji ako se ostavi nakon predsjedničkih izbora.

U svojoj replici **Franjo Arapović (HDZ)** rekao je da se ne osvrće na to da njihovim potezom štite sadašnjeg Predsjednika – kandidata", kao nećemo ga dirati do izbora i ako ne pobijedi ajmo po njemu. Zatražio je da se Povjerenstvo osnuje do početka izbora kako bi se ovo razjasnilo i svi veselije ušli u kampanju pa neće biti demantija.

Nenad Stazić (SDP) odgovorio je da je samo rekao da ova rasprava može štetiti i kandidatu Letici iz spomenutih razloga, da je bio prva osoba koja je dilala i prodavala transkripte a i kandidatkinji Kosor koja je bila istaknuta članica HDZ-a u vrijeme kad HDZ-ovska Vlada nije dostavila oslobađajuće transkripte Sudu u Haagu iako je odvjetnik Nobilo znao da ti dokumenti postoje. Ta se pitanja ne otvaraju za vrijeme kampanje jer ih nećemo uspjeti zatvoriti ni do održavanja izbora, rekao je. **Pero Kovačević (HSP)** zatražio je od predsjedatelja da izreče opomenu zastupniku Staziću jer je uvrijedio predlagatelje rekviziti da su neozbiljni.

Katarina Fuček (HDZ) replicirala je zastupniku Staziću i rekla da za one koji ne žele utvrditi istinu nikad nije pogodno vrijeme pa je **Nenad Stazić (SDP)** odgovorio da nije dosad čuo u raspravi da istinu ne treba utvrđivati. Jesmo za istražno povjerenstvo i da mu se proširi djelokrug i na vrijeme prije smrti predsjednika Tuđmana i nigdje nećemo zakasniti. Ali trčeći pred rudo, bez pravog

promišljanja o trenutku u kojem se nalazimo, nećemo pokazati možda neozbiljnost nego i nepoštivanje institucije predsjedničkih izbora, rekao je, među ostalim. **Zdenka Petričević-Babić (HDZ)** ispravila je navod zastupnika Stazića i rekla da su i zastupnici HDZ-a poduprli prijedlog HSP-a iz razloga odgovornosti prema najslavnijoj povijesti hrvatskoga naroda a ne zbog stranačkih predsjedničkih kandidata. **Emil Tomljanović (HDZ)** pak ispravlja navod i kaže da i predlagatelje i zastupnike koji su Prijedlog poduprli potpisima interesira samo istina, koja, bez obzira kada se ustavovi boli, rekao je, a isti navod zastupnika Stazića ispravio je i **Frano Matušić (HDZ)**. **Marija Bajt (HDZ)** ispravila je kao netočan navod zastupnika Stazića da je predizborna kampanja počela mini saborima HDZ-a. Predizborna kampanja počinje nakon objave kandidata koji su stekli pravo na kandidaturu, rekla je.

Potreban stručan i ozbiljan rad

Josip Leko (SDP) najprije je rekao da bi bio malouman kad bi rekao da je protiv istine a još gore bi bilo za građane RH kad bi se istina mogla samo utvrditi u Hrvatskome saboru. Naša je zadaća, kaže, da svi segmenti i institucije državnoga sustava djeluju i odradjuju svoj posao jer bez toga neće funkcioniрати svi dijelovi sustava. Ako bi ova inicijativa Kluba zastupnika HSP-a imala cilj da prorade sve institucije hrvatske države odgovorne za ovu problematiku naravno da tada ne bi gledao na vrijeme podnošenja inicijative i cilj bi bio zaista opravdan, nacionalno nesumnjiv, trajan i vrijedan.

Ali ova problematika traje duže i počinje čak od stvaranja hrvatske države. Briga o arhivskom blagu ove hrvatske države zaista zaslužuje vrlo stručan, temeljiti i ozbiljan rad a uzimanje u političku raspravu, što naravno imamo pravo, bez stručnih standarda i isključivanjem Državnog arhiva iz toga, ne radimo uslugu našim interesima, boji se zastupnik. Ponovio je da prva pojавa "curenja" transkripata seže u početke stvaranja hrvatske države i kad tada

nije sankcionirana boji se da je praksa diskreditirala i dezavuirala zakone. Misli da je obveza Sabora vratiti snagu zakona a tijelima hrvatske države prepustiti utvrđivanje tko je radio propuste, rekao je, među ostalim (glasovat će protiv ovog Prijedloga).

Naša je zadaća, kaže, da svi segmenti i institucije državnoga sustava djeluju i odradjuju svoj posao jer bez toga neće funkcioniрати svi dijelovi sustava. Ako bi ova inicijativa Kluba zastupnika HSP-a imala cilj da prorade sve institucije hrvatske države odgovorne za ovu problematiku naravno da tada ne bi gledao na vrijeme podnošenja inicijative i cilj bi bio zaista opravdan, nacionalno nesumnjiv, trajan i vrijedan.

U svojoj replici **Frano Matušić (HDZ)** kaže da su svi svjesni toga da su transkripti "izlazili" već od 1992. godine no tada su se davali u javnost s jednom namjerom –srušiti dignitet tadašnjeg Predsjednika a danas to sigurno nije motivacija da ugroze dignitet sadašnjeg Predsjednika. Stoga se mora napraviti jasna distinkcija u namjerama onih koji su puštali transkripte. **Josip Leko (SDP)** odgovorio je da je predgovornik upao u zamku subjektivnog stajališta i ocjenjuje motive a ne zalaže se za principijelnost. Dr.sc. **Slaven Letica (neovisni)** javio se u ime predlagatelja rekavši da ga nimalo ne čude ove teze. Mora se znati da je tada hrvatska i međunarodna javnost bila jedina mogućnost obrane hrvatskih nacionalnih interesa jer je Savez komunista predvođen Ivicom Račanom i ljudima koji danas ovdje raspravljaju razoružao Hrvatsku. Ako se hoće ozbiljno razgovarati mora se znati da će transkripti koji su objavljeni nakon 2000. godine koštati hrvatske ratnike više od 200 godina tamnice. Transkript je tada uz moju punu

suglasnost objavio vrlo mudro i nakon ozbiljne rasprave dr. Tuđman, rekao je zastupnik, dodajući da se je složio s tom objavom jer je to bio jedini način da se zaustavi jedna dobro organizirana, dobro orkestirana velikosrpska propaganda. Nakon tog susreta u Visokoj ulici u Zagrebu, a razgovor je bio javno sniman, Jovan Rašković je otišao na jedno 15 skupova u Hrvatskoj, počelo je s 2 000 ljudi a nakon tri dana završilo s 10 000 ljudi. Pobunjivao je Srbe i naravno da je bila mudra državnička odluka da se raskrinka taj tip laži. Prema tome, mi smo znali kako ste se ponašali u to doba, znamo i danas, a ono što me zabrinjava je što vam tih 15 godina nije bilo dovoljno da shvatite o čemu se tu radi, rekao je zastupnik na kraju.

Teško zamislivo u ozbiljnoj državi

Ovo je tema koja već duže vrijeđe iritira hrvatsku javnost, naglasio je na početku svog javljanja **Niko Rebić (HDZ)**. Stara je koliko i neovisna Republika Hrvatska i samo nekoliko mjeseci od uspostave demokratske izabrane vlasti u osvit rata prvi put su iz Ureda Predsjednika objavljeni u tisku stenogrami razgovora dr. Tuđmana. Već tada se jasno vidjelo što će se događati i kakve će posljedice za zemlju biti ako se to ne regulira zakonom. Poslije toga sve do 1996. godine curile su informacije i podaci uglavnom iz tajnih službi i obavijesne zajednice u medije proizvodeći veće ili male afere i skande. Zbog toga je 1996. godine donesen Zakon o zaštiti tajnosti podataka, no, dakako da on nije riješio probleme. I dalje su novinari dolazili do tajnih podataka, bilo je zloporaba, podmetanja tajnih službi, diskreditacija osoba itd.. No ono što se dogodilo 2000. godine promjenom vlasti, da sam državni vrh prednjači u takvoj raboti, teško je i zamisliti u ozbiljnoj i uređenoj državi. To je ono nad čime se naša javnost zgražala i to je bitna razlika između onog što se događalo do 2000. godine – do kad su dokumente dilali sitni činovnici, poneki savjetnik a obavještajna zajednica imala

i među sobom obračune - i nakon 2000. godine, kad u tome prednjači Predsjednik i ministri.

Usprkos nedorečenosti Zakona da se on poštovao, teško bi im to omogućio i ovako je tko zna iz kojih razloga uvedena anarhija i u raspolaganju arhivima i skidanju oznake tajnosti. Sumnjamo da je to bilo u skladu s propisima i zato to treba temeljito istražiti i da (Povjerenstvo) se dođe do pune istine i odgovornosti onih koji su se tako neozbiljno ponašali tada u hrvatskoj državi. Na trenutke se stjecao dojam kao da se Predsjednik, Vlada i ministri natječu tko će brže i više dostaviti podataka svakome tko ih zatraži. Otvorile su se i otpečatne gotovo sve prostorije u kojima je pohranjena arhivska građa, po njima su mogli švrljati gotovo svi strani novinari i trećerazredni špioni koji su za to imali interesa, o haaškim istražiteljima da se ne govori, ulaziti i iznositi iz Ureda što su htjeli.

Posebno brine što se zbivalo s Predsjedničkim arhivom u kojem su pohranjeni svi transkripti i stenogrami razgovora vođenih prije i za vrijeme Domovinskog rata o čemu bi svaka pametna vlast vodila posebnu brigu, jer je to, među ostalim, trebala biti i povijesna grada. Bilo je ministara, a u tome je prednjačio bivši ministar obrane, koji su bez jasnih kriterija s gotovo svih tajnih dokumenata iz vremena Domovinskog rata u Ministarstvu obrane skinuo oznaku tajnosti. Štete i posljedice ovakvog ponašanja su nesagledive i trpet će ih još desetljećima u sigurnosnom i gospodarskom sustavu, a možda haaške optužnice i neprihvatljive kvalifikacije iz tih optužnica ne bi tako izgledale da smo znali urediti i čuvati arhivsku građu a time i nacionalne interese.

Ovdje se najbolje vidi koliko trebamo učiti od zrelih i stabilnih država kako postupaju sa svojim državnim arhivom i tajnim podacima. O tome svjedoči primjer Engleske koja je arhiv iz Drugog svjetskog rata, za nas interesantan zbog tragedije hrvatskoga naroda na Bleiburgu, kada je nakon 45 godina trebao postati dostupan javnosti produžila taj rok za novih 20 godina zbog zaštite

nacionalnih interesa (procjena njihovih službi). Tako to rade ozbiljni državnici i ozbiljne države i od njih trebamo učiti, rekao je, među ostalim, podržavajući osnivanje ovog Povjerenstva.

Zgražavanje zbog sadržaja, a ne zbog objave

U ispravku netočnog navoda predgovornika **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** rekla je da je zgražanje hrvatske javnosti izazvalo prvenstveno sadržaj transkriptata a ne sama činjenica objavljanja. **Jozo Radoš (LIBRA)** naveo je da je zastupnik Rebić izrekao niz netočnih navoda optužujući bez argumenta, pa tako i njega. Niti s jednog dokumenta nije skinuta oznaka tajnosti a da to nije bilo prema službenim nadležnostima ministra obrane, odluci Vlade RH a to se nastavlja i kad je došao na dužnost novi ministar i nova Vlada. **Željka Antunović (SDP)** kaže, u svojoj replici, među ostalim, da je zastupnik Rebić iznio čitav niz neistinu optužbi bez ijednog argumenta a cilj bi trebao biti lažno optuživanje i rušenje digniteta ministara bivše Vlade pa čak i one do 2000. godine.

Niko Rebić (HDZ) u odgovoru na repliku rekao je da je on rekao bivši ministar a da se je u tome prepoznao zastupnik Radoš a da zastupnica Antunović (ništa se ne mijenja, klišej ostaje isti) uporno tvrdi da ona vlast nije dostavljala transkripte. Ne samo da su davali nego su davali i ono što se nije tražilo, a tu su i svjedočenja Predsjednika, što je za kazne i kvalifikacije odigralo bitnu ulogu. **Jozo Radoš (LIBRA)** upozorio je na povredu Poslovnika jer da je predgovornik trebao odgovoriti samo na repliku zastupnice Antunović a ne i njemu.

Postignut će se ozbiljnost

Katarina Fuček (HDZ) smatra da je i bilo vrijeme za ovu raspravu čime će se vratiti, a ne, kako se čulo, narušiti, dignitet ovom Saboru i postići će se i ozbiljnost države. Imamo višegodišnju demokratsku parlamentarnu praksu da

kada u Sabor na raspravu dođu određene teme koje treba urediti postoje načelno dva pristupa - zašto izmišljamo toplu vodu kad je to već u primjeni razvijenih demokratskih zemalja i, ne, mi smo specifični i to moramo urediti na poseban, naš hrvatski način.

Upravo na ovoj temi je vidljivo da smo jednu ozbiljno državnu problematiku, objava transkriptata koji sežu u stvarno razdoblje stvaranja i obrane suvereniteta Hrvatske iz Predsjednikova Ureda uredili na poseban, specifičan hrvatski način i tako narušili ugled ne ovog Parlamenta, već ugled Hrvatske u svijetu. Bez obzira na političku pripadnost vani smo svi Hrvati i tako nas prepoznavaju i sliku o sebi stvaramo kako zastupamo svoju zemlju.

Upravo na ovoj temi je vidljivo da smo jednu ozbiljno državnu problematiku, objava transkriptata koji sežu u stvarno razdoblje stvaranja i obrane suvereniteta Hrvatske iz Predsjednikova Ureda uredili na poseban, specifičan hrvatski način i tako narušili ugled ne ovog Parlamenta, već ugled Hrvatske u svijetu.

Nismo preuzeli iskustva demokratskih zemalja o sličnim situacijama a transkripti su važni ne samo politički dokumenti nego i arhivski dokumenti, povijesni koji će u jednom određenom vremenu dati najobjektivniju i najkvalitetniju sliku jednog vremena, prostora i događanja. U tom smislu treba podržati ovu inicijativu za utvrđivanje istine jer istina odgovara svima i teško je zaključivati što je istina na temelju pojedinih publikacija, novina. Postoje za to institucije, pa i Sabor, u smislu nadzora ima pravo zatražiti utvrđivanje istine u situacijama kada je dokazano da je šteta učinjena, a šteta je učinjena, rekla je, zastupnica.

Pitala je zašto nema ni jednog transkripta o susretu predsjednika Tuđmana s pojedinim stranim diplomacima i zašto

su objavljeni upravo neki, ovi transkripti koji sigurno imaju cilj. To ne abolira nikoga, pa ni bivšu vlast koja je imala prilike očitovati se o objavi transkripta i na neki je način donijela odluke da se takvi transkripti moraju pohraniti u Državni arhiv, pa zašto to nije učinjeno, pitala je.

Ako pravna regulativa o tome nije dovoljna treba razmišljati ozbiljno o promjeni jer to je problem sviju – prema van smo pokazali jad i bijedu nove države. Borili smo se za demokraciju a stvorili smo sliku da se razračunavamo međusobno dok smo u isto vrijeme tražili podršku drugih.

Selektivno iznošenje dokumenata

Krunoslav Marković (HDZ) kaže da je pokojni predsjednik Tuđman kao povjesničar itekako znao da se povijest vjerno može interpretirati na temelju dokumenata i tako su nastali transkripti. Njegovom smrću transkripti su ostali na milost i nemilost ljudi koji su imali pristup u prostoriju gdje se, uvjetno rečeno, čuvaju (vidjelo se na tv da se u prostoriju ulazi iz radne sobe današnjeg Predsjednika). U povlaštenim novinama počeli su se pojavljivati transkripti kada je trebalo ići protiv pojedinih političara, prije svega pokojnog predsjednika Tuđmana, a zatim redom protiv njegovih suradnika, generala i tako dalje. Iznošenje tih dokumenata je bilo vrlo selektivno, pa se primjerice, ime sadašnjeg predsjednika Mesića nije nigdje spominjalo, a nakon njegovog svjedočenja u Haagu puno dokumenata otišlo je optužbi. Vađeni su iz konteksta i postizali su puni cilj a često obrana nije mogla do njih i, zastupnik ima osjećaj, kaže, da su se dopunjivali, korigirali po potrebi političkog trenutka što je i bila poruka svima koji su surađivali s pokojnim Predsjednikom da se i protiv njih može nešto naći pa je bolje da šute.

Povlašteni domaći listovi održivali su svoj dio posla a strani prenosili sve što je moglo poslužiti dokazivanju o totalitarnom sistemu 90-tih i veličanju sadašnjeg Predsjednika. Prošla Vlada

očito je podržavala usmjereno dilanje dokumenata jer nije učinila ništa da se oni zaštite i sprječi rasprodaja ugleda hrvatske države (to je u hrvatskoj povijesti više tradicija nego iznimka, ali u vremenima kad nismo imali svoju državu).

U političkom obračunu s pokojnim Predsjednikom čuvar transkriptata htio je pokazati svoju veličinu a vi koji osporavate potrebu osnivanja Povjerenstva postajete logistika zloporabe transkriptata. Štetu denunciranja ne možemo popraviti ali transkripti trebaju biti zaštićeni i od daljnog dilanja, falsificiranja i zloporabe, rekao je na kraju.

Očerupani arhivi

Željka Antunović (SDP) u svojoj je replici rekla da ne želi polemizirati s jednom izmišljenom i ničim utemeljrenom tvrdnjom o podršci bivše Vlade na usmjereno dilanje dokumenata. Kaže da može dokazati da bivša vlast 2000. godine više nije mogla utjecati na činjenicu da postoji mogućnost da se iz tajnih izvora dokumenti dilaju u javnost ili na Haški sud. Sve su arhive već bile očerupane od onih koji su do tada imali pristup u arhive, rekla je, među ostalim.

Predsjedatelj i potpredsjednik Hrvatskoga sabora **Luka Bebić** napomenuo je da je zastupnica upotrijebila uvredljive riječi ("prljave vaše rabote", "onu vašu sramotu"), ali da joj neće izreći opomenu koju je zasluzila.

Krunoslav Marković (HDZ) odgovorio je na repliku zastupnice Antunović i rekao da nije točno da su arhivi bili očerupani. Postojaо je katalog i moglo se vidjeti ako je nešto nestalo i činjenica je da je bivša vlast mogla istražiti tko je što uzeo i kada a ono što je ostalo trebalo je zaštititi. A upravo vi imate niz optužbi koje ne možete dokazati, rekao je zastupnici.

Stjepan Bačić (HDZ) podržat će osnivanje Povjerenstva jer se radi o obrani časti i dignitetu Domovinskog rata i da je famozna priča o individualnoj odgovornosti prerasla u zapovjednu. Praktički su izravno optuženi stvaraoci hrvatske države i tome se moramo

suprotstaviti a zastupnici stoga jer ih je narod izabrao da štite njegove interese i da štite ovu državu.

Tu ima i pravnih pitanja i treba utvrditi odgovornost onih pojedinaca i institucija koji su transkripte davali i onda kad s njih nije bila skinuta oznaka državne tajne. I da je pravna država funkcionala današnji Predsjednik bi već davno trebao odstupiti jer je upravo on to činio. Za puno manji delikt američki predsjednik Nixon prekinuo je svoj mandat. Utvrditi treba i odgovornost pojedinaca i institucija zbog čega je skinuta oznaka tajnosti s nekim dokumenata jer onaj tko ozbiljno vodi računa o svojoj državi to nikada ne bi učinio. Treba i utvrditi jesu li transkripti falsificirani na što ukazuje puno činjenica (nema tonskih zapisa) pa čak i Haaški sud neke ne uvažava, a Povjerenstvo - treba čim prije početi s radom - treba utvrditi i sve povezaneosti pojedinaca, pa i gosp. Nobila i gosp. Blewitta za kojeg znamo da je bio suradnik jugoslavenske Udbe u Australiji, rekao je zastupnik dodajući da bi volio da se sve te istine otkriju pa bi onda istina o obrani gen. Blaškića dobila sasvim drugo svjetlo.

I za tu istinu nije nikad kasno i hrvatski narod je zaslužio da zna tko je onaj koji je doveo u pitanje dignitet Domovinskog rata i tko i dalje radi na obezvređivanju načela Domovinskog rata. Misli da još uvijek djeluju strane obavještajne tajne službe, zajedno s grupom Labrador, koja još uvijek nije eliminirana iz naših tajnih službi, i njih treba razotkriti i konačno javnosti reći tko su i što su radili. U tom smislu treba ispitati i objelodaniti imena onih novinara koji su bili spomenuti kao suradnici Udbe i Kos-a jer je njihova uloga u ovome očita, rekao je na kraju.

Javnost zgrožio sadržaj, a ne objavljivanje

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) kaže da joj se čini u vezi s ovom temom da je opet aktualan problem u Hrvatskoj, kao i 2000. zašto se ne objavljuje ono što se mora objaviti i što nije

pronađeno, i imamo "www otvorena vrata" a nigdje informacije, rekla je. U vezi s ovim Prijedlogom navodi da je inicijativu za to dala polovina zastupnika HDZ-a, ali da ne žele biti formalni predlagači i da ih savršeno ne zanima razdoblje što je bilo do 2000. godine. Možda zato što dobar dio njih to zna ali zna i hrvatska javnost. I ona može biti djelomično i zgrožena zašto su curile informacije a ono što je zgrozilo javnost je zapravo sadržaj tih transkriptata, rekla je. Dodala je i da ne zna kakva će nakon ovoga – da se upravo objavljinjem dokumenata odnosno dostavljanjem Haaškom sudu šteti Hrvatskoj - biti ocjena glavne tužiteljice del Ponte.

Govoreći više o transkriptima pitala je kako uopće dolazi do toga da su neki sastanci bili tajni, tko ih takvim proglašava (u vezi s tim citirala Bibliju sv. Luka o izlaženju tajni na svjetlo) te rekla da je besmisleno ovo pitanje ne proširiti na čitavo razdoblje otkad su nastali transkripti i ograničiti ih na razdoblje nakon 2000. godine.

Pitala je također zašto je Zakon koji regulira tu materiju donesen tek 1996. godine a vrlo važnim smatra, a pravo je i javnosti da to sazna, da nema kriterija za proglašavanje državnog tajnom te da je postojeće zakonodavstvo tu neodgovarajuće.

Ivan Jarnjak (HDZ) ispravio je navod predgovornice i rekao da ne samo da se javnost zgražala nego da je bivša vlast pokrenula na osnovi nekih traskriptata kaznene prijave, pa i protiv njega, što je državno odvjetništvo nakon dvije godine odbacilo. A **Zdenka Petričević-Babić (HDZ)** rekla je da nije točno da su do 2000. godine curile informacije a ako jesu, neka se citiraju koje su to informacije bile. **Jagoda Majska-Martinčević (HDZ)** u svojoj replici rekla je da su dvostruka mjerila vrlo proziran instrumentarij kad se radi o ovim ali i o drugim ozbilnjim temama o kojima se raspravlja u Saboru. Jer, kad zastupnica Antičević-Marinović i drugi iz SDP-a traže istragu od samog početka transkriptata zbog čega onda ta ista mjerila ne žele primijeniti kad naš predsjednik

Vlade traži da se istraži mito i korupcija iz mandata bivše Vlade. **Ingrid Antičević-Marinović** pitala je tko se tome protivio i rekla da je ovo insinuacija.

Vice Vukov (neovisni) kaže da spada u one koji nikako nisu sretni što se pojedini državni dokumenti razvlače po medijima bez ikakve kontrole. Takvo stanje je neodrživo jer je znak krize sustava, dodaje no i napominje kao važno da do izražaja u ovoj drami s arhivskom građom dolaze moralni poticaji i motivi sudionika i red u državnim službama i potreba da se čuvaju dokumenti od državnoga interesa. Tu stvari nisu tako jednostavne pa i u običnom životu svima nam se događa da moramo povrijediti nekoga ili objektivno ugroviti njegove interese kako nam se učini da je to jedini način da se postupi pravedno i postigne jedan važniji cilj. Koji je put važnija istina od načina na koji do nje dolazimo, rekao je, među ostalim, posežući za poviješću i događajima prije pedesetak i više godina (Armenija, Hitler) kad je, kaže, jedna od temeljaca svjetskog poretka bila svetost nacionalnog suvereniteta koji je bio paravan za mnoga zlodjela. Zahvaljujući povijesnom iskustvu uzdrmani su mnogi nekad sveti principi međunarodnog poretka.

Kao da nismo stigli probaviti te promjene zbog čega imamo poteškoća u razumijevanju novijih norma međunarodnih odnosa. Čini se da upravo ideja arhaične i prevladane svijesti i svetosti nacionalnog suvereniteta inspirira našu javnost kad je riječ o dokumentima koji su procurili u javnost iz Ureda Predsjednika, rekao je i pitao što nas zapravo skandalizira u čitavoj ovoj priči- uzbuduje li nas činjenica nekontroliranog i anarhičnog curenja u javnost dokumenta važnih za državnu zajednicu ili samo činjenica što su na taj način postali poznati našoj i svjetskoj javnosti nepoželjni i neprihvatljivi pa i kompromitirajući detalji iz Domovinskog rata. Za njega je važna dvojba je li u nacionalnom dugoročnom interesu bilo objavljinje pa time i suočavanje s činjenicama obznanjenim u tim famoznim transkriptima ili njihovo skrivanje od nas samih.

Povrijedeni svi principi odgovornosti

Zdenka Babić- Petričević (HDZ) navodi da se sve države svijeta pa i Europe odnose prema svojoj povijesti drukčije, dostojanstvenije i odgovornije od nas koji smo našu neovisnost stekli, nažalost, krvlju. Svi odgovorni u državi i zastupnici u Hrvatskom saboru dali su prisegu, predsjednik države dao je

Ne zna kakva će nakon ovoga – da se upravo objavljinjem dokumenata odnosno dostavljanjem Haaškom sudu šteti Hrvatskoj - biti ocjena glavne tužiteljice del Ponte.

prisegu, da će poštivati Ustav i zakone RH. I sadašnji Predsjednik prisegao je i morao se pridržavati Ustava, zakona o čuvanju podataka na kojima su pisane oznake državne, vojne i službene tajne. Predajom takvih dokumenata povrijedeni su svi principi, sve odgovornosti, što se zove izdajom, ako su ilegalno predani. Neodgovornost Predsjednika u tome potkrepljuje da je nakon ulaska u Predsjedničke dvore omogućio novinaru britanske televizije postaje iz Londona uvid u neodređeni broj transkriptata i audio-zapisu i njihovo snimanje koji su državna tajna. Ti transkripti arhivirani su u glavnoj zgradi Predsjedničkih dvora i povjereni su na čuvanje predsjedniku Mesiću u sklopu njegove predsjedničke funkcije i iz toga slijedi da je predsjednik Mesić državnu tajnu koja mu je bila povjerena na čuvanje učinio dostupnom inozemnoj organizaciji, rekla je. Isto tako učinio je dostupnim transkripte razgovora predsjednika Tuđmana s drugim osobama koji su također bili označeni kao državna tajna (ti su dokumenti izašli u tjednicima "Nacional", "Feral Tribune").

Kako se ti transkripti koje je predsjednik Mesić dao stranim i neovlaštenim osobama odnose i na Domovinski

rat te su osobe to iskoristile za neistinito i lažno prikazivanje Domovinskog rata i predsjednika Tuđmana, rekla je, među ostalim zastupnica. Zanima je i je li ilegalno jedne noći iz Predsjednikova Ureda jedan odvjetnik, hrvatski državljanin, iznio 1280 dokumenata. Podsjetila je i na neke izjave predsjednika Mesića (svi se moramo ispričati svima, nismo ratovali s Crnom Gorom itd.) te na kraju rekla "oprostiti grješnicima, ubojici, oprostiti svima, samo nikad izdajici".

Prošlost sudstvu i policiji

Dr.sc. Miljenko Dorić (HNS) uvažavajući zamolbu predsjedatelja da se skrate izlaganja dao je samo svoj komentar ove rasprave. Nije se dogodilo ništa novo, retorika je ostala ista jedno što se počelo svakih mjesec osnivati po jedno istražno povjerenstvo. Iz svega toga nameće se pitanje jesu li ovo stvarno prioriteti hrvatskoga naroda i hrvatske države i gdje su i što rade državne institucije, policija, državno odvjetništvo, ako Sabor mora sva ta istraživanja odraditi.

Apelirao je da se postigne konsenzus da se odvjetništvo, policija, sudstvo bave s prošlošću a da se zastupnici u Saboru koncentriraju na sadašnje goleme probleme u državi.

Dokumenti kroz medije tekli potocima

Frano Matušić (HDZ) kaže da mu se čini da je iz rasprave sasvim jasno da je potrebno osnovati ovo istražno povjerenstvo prije svega zbog razloga koji su navedeni i u Prijedlogu. Ne vidi razloga da zastupnicima nije stalo da se utvrdi istina kako se postupalo s ovom arhivskom gradom jer svi su svjesni da su dokumenti tekli potocima kroz naše medije. Slaže se s predgovornikom da državne institucije trebaju voditi računa prije svega o prošlosti, no očito je da te institucije nisu funkcionalne i zato je Sabor pozvan da istraži što se događalo i dade jedan apel i signal tim institucijama kako pristupiti ovom problemu. A ova rasprava otišla je

u krivom smjeru nakon istupa zastupnice Pusić koja je Povjerenstvo stavila u kontekst predizborne kampanje i dala za pravo da se sumnja da HNS kao stranka u ovom predizbornom razdoblju želi nešto staviti pod tepih. Naime, to proizlazi iz same činjenice da netko želi da se to prolongira dok ne završe izbori jer u ovom prijedlogu nigdje se ne spominje izrijekom predsjednik Mesić, rekao je, među ostalim.

Mi želimo da se sve stvari izvedu na čistac i utvrđi istina na koji su način ovi transkripti dijeljeni jer kad se u Saboru kaže da je jedan dokument davan za tisuću DEM onda to treba utvrditi i ne možemo ostati pred hrvatskom javnošću bez odgovora je li to istina ili nije.

Suprotno tome mi želimo da se sve stvari izvedu na čistac i utvrđi istina na koji su način ovi transkripti dijeljeni jer kad se u Saboru kaže da je jedan dokument davan za tisuću DEM onda to treba utvrditi i ne možemo ostati pred hrvatskom javnošću bez odgovora je li to istina ili nije. Podsjetio je da zastupnici SDP-a nisu ni 2000. godine bili za osnivanje ovog istog Povjerenstva a tada nije bilo predizborne kampanje.

Misli da je svima u interesu da ono što je od državnoga interesa bude i ostane državna tajna. Institut tajnosti mora biti ispoštovan od onih koji su dužni to poštovati i doista treba utvrditi što se događalo s ovom arhivskom gradom u proteklom razdoblju. Zvonimir Mršić (SDP) replicirao je predgovorniku i rekao da se ne može složiti da istražno povjerenstvo treba osnovati i ispitati ako je netko prodavao dokumente za 700 ili tisuću eura. To nije smisao Povjerenstva i ne treba ga osnivati za nešto što je trebala raditi policija. Istražna povjerenstva imaju drugi smisao i u razvijenim demokracijama osniva ih uglavnom oporba.

Frano Matušić (HDZ) odgovorio je da se je on složio s takvom sličnom tezom ali da je očito da nadležne institucije nisu odradile svoj posao i očito da se mora dati odgovor zašto je došlo do zlorabe tih informacija. Kako tadašnja vladajuća koalicija nije prihvatala prijedlog tadašnje oporbe, HDZ-a, sada HDZ prihvata taj prijedlog oporbe, HSP-a, rekao je. Dr.sc. Miljenko Dorić (HNS) replicirao je predgovorniku i rekao da u svakoj zemlji koja ima razvijen demokratski sustav ovakva točka ne bi došla na dnevni red tijekom predsjedničke kampanje. Frano Matušić (HDZ) oopovrgnuo je predgovornika i rekao da predsjednička kampanja još nije počela.

Osuditi ovakav način objavljivanja

Frano Pipović (DC) kaže da ova tema konačno dolazi u Sabor (u prošlom sazivu HDZ je ponudio raspravu o tome) nakon što je prošla uzduž i poprijeko cijelu Hrvatsku i ostavila poprilično loše tragove gdje su nam se mnogi kao građanima narugali da važni dokumenti na takav način izlaze u javnost i da ih zapravo svatko može dobiti na uvid.

Malo pa malo nama se kao građanima Hrvatske i Hrvatima događaju transkripti. Zbog toga se ne slaže, veli, s onima koji su isticali da je ova rasprava potaknuta da se osuđeti kandidate za predsjednika Republike. Naprotiv, cijela ova problematika su konstanta hrvatske političke i društvene scene sve od smrti predsjednika dr. Franje Tuđmana i to zato što su se mnogi htjeli obračunati s njima i s politikom koja je vođena u to doba. Ni jedan nasljednik predsjednika Tuđmana na mjesto predsjednika RH neće biti velik kao Tuđman time što će se transkriptima s njim obračunavati jer on nema prilike sam odgovoriti na to, ali će odgovoriti povijest. Svaki onaj koji misli biti jednak velik kao Tuđman ima priliku to dokazati čineći dobro za Hrvatsku kao i za građane Hrvatske.

Na neki način moramo osuditi ovakav način objavljivanja i dostavljanja dokumenata ne ulazeći u njihovu vje-

rodostojnost (Haag i drugi centri svjetske moći) koji su imali oznaku tajnosti i koji su bitni za sigurnost države, za njen imidž. Demokratski centar stalno je inzistirao da Vlada bude ta koja će surađivati s HAGOM i sa svima onima koji traže ovakav oblik komunikacije kad je u pitanju Domovinski rat, politika koja je vodena za vrijeme predsjednika Tuđmana. Činjenica je da je uz pomoć transkriptata Hrvatskoj nanesena nepopravljiva šteta kako na unutarnjem tako i vanjskom planu, rekao je, među ostalim. Ujedno je pitao kako će izgledati rad nekog mladog istraživača o stvaranju hrvatske države u vrijeme Domovinskog rata, gdje će moći dobiti autentične dokumente.

Svaki dokument ima svoju vrijednost

Mr.sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** naglašava da je transkript dokumenti i da mu samo tako treba pristupati jer svaki dokument ima svoju vrijednost koja se čuva i štiti. Upravo zbog toga što se prema toj vrijednosti nije postupalo onako kako se prema vrijednosti postupa podupire osnivanje ovog Povjerenstva s ciljem da se utvrdi sve ono što treba i da se ubudće zaštite ti dokumenti od njihove zlorabe i gubljenja.

Napomenuo je ujedno da transkript odnosno dokument ne mora biti vjerodstojan i kad je originalan (ako nije cijelovit) dodajući da se u to osobno uvjerio kao svjedok u Haagu.

Željko Kurtov (HNS) osvrnuo se na navod o dokumentima i rekao da je puno ozbiljnija i pokvarenija pretpostavka da netko odabirom tih dokumenata šteti i blamira Hrvatsku i njene građane a napose naše generale optužene u Haagu. Zatražio je od predlagatelja da se rad Povjerenstva i na to proširi. Mr.sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** objasnio je da je govorio samo o tome da je netko izdvojio dio dokumenta koji je bio u službi optužbe u Haagu a izostavio drugi dio dokumenta koji je bio potpuno u korist onoga protiv kojeg je dokument zapravo upotrijebljen.

Ruža Tomašić (HSP) svim srcem podržava osnivanje ovog Povjerenstva a podržala bi taj Prijedlog i da nije od HSP-a jer vrijeme je, kaže, da se stane na kraj dilanju transkriptata. To bi proširila i na MUP i Ministarstvo obrane jer se zna da su i tu curile informacije. Nemamo čvrst zakon koji bi osudio sve one koji trguju bilo kojom državnom tajnom. Kad je rat, koji nam je nametnut, počeo nije bio po volji onima koji su živjeli u Hrvatskoj i od Hrvatske. Prestao im je odjednom dobar izvor zarade a nacija ih nikada nije zanimala. Od tada ne samo da su transkripti curili vani nego su bili i usmeni napadi i kritike na račun Hrvatske. Treba osuditi kad neki političar koji obnaša dužnost ode izvan zemlje i tamo pljuje po Hrvatskoj i drugim dužnosnicima. Valjda taj političar smatra da je iznad nacije i bolji od nas svih, rekla je, među ostalim. Bilo koja tužba ili ogovaranja Hrvatske vani izdaja je hrvatskoga naroda i takvi političari ne bi smjeli obnašati više javnu dužnost jer su izdali hrvatsku državu kojoj su trebali biti vjerni i odani. U Americi i Kanadi državni službenici, policija, vojska itd. prije stupanja na dužnost moraju pročitati i onda potpisati zakletvu i onda se točno zna koje informacije mogu ići u javnost i kazne za takve prekršaje, navela je.

Svaka istina na vidjelo

Ivo Lončar (neovisni) rekao je da svaka država u svijetu ima dvije svetinje - državni i nacionalni interes. Pita ima li Hrvatska svoj državni i nacionalni interes i koji je to interes jer kad bi netko sa strane slušao ovo u sabornicu imao bi dojam da se radi o dva potpuno neprijateljska naroda koji jedan drugog žele istrijebiti, a radi se samo o različitim političkim stajalištima na jedan nakaradan način. Shvatimo napokon, rekao je, da se naša nacionalna povijest ne može promjeniti, napraviti ni boljom ni lošijom, i takva je kakva je. Komunisti su 45 godina imali povijest i demokraciju

na nožu no Bog je htio da njihov nož i istina siđu na povijesno smetlište pa se donekle istina saznala. Nažalost, komunistički akteri su tu gdje jesu.

Treba vrlo jasno i glasno reći da je obavještajno podzemlje u Hrvatskoj djelovalo i do 2000. godine, a napose od početka 2000. do danas i da su akteri obavještajnog podzemlja bivši komunistički obavještajci, udbaši i kosovci.

Treba vrlo jasno i glasno reći da je obavještajno podzemlje u Hrvatskoj djelovalo i do 2000. godine a napose od početka 2000. do danas i da su akteri obavještajnog podzemlja bivši komunistički obavještajci, udbaši i kosovci. Hrvatski nacionalni korpus danas se rastače da nije normalno. I kad se pogleda u hrvatskoj javnosti ima se dojam da je Hrvatska bila agresor ne samo u svom susjedstvu nego u cijeloj Europi, govorimo o Lori, Medačkom džepu, Gospiću na takav način kao da su Hrvati iza sebe ostavili Hirošimu i Nagasaki (prema nekim znanstveno-stručnim procjenama naša je strana u Domovinskom osloboditeljskom ratu napravila oko tri do četiri posto zločina – zastupnik naglašava da ničim ne želi dovesti u pitanje hrvatske zločine) a nitko ne govoriti o ubijenom i spaljenom Vukovaru, Vinkovcima, Osijeku, Čelijama, Škabrnji i dr.

To nije slučajno jer svjetski sponzori uvijek imaju ovdje svoje izvršitelje i oni će pisati o tome, tu su i razni filmovi, dokumentarni (moralna i profesionalna prostitucija) a je li se ikad u posljednje četiri godine dok je na vlasti bila partijsko-seljačka koalicija čulo od ijednog aktera o tisuću ubijenih Hrvata u UNPA-a zonama, je li bila ijedna tv emisija o tome, novinski članak. Ova dokumentacija želi napraviti da je Hrvatska bila zločinačka i da

je stvorena na zločinu a zločin je kad nevin čovjek strada dok je 90., 91. i 92. Hrvatska ubijana, paljena i htjeli su je zbrisati s lica zemlje. I u ovom Prijedlogu nigdje se ne spominje pojmenično ni jedan predsjednik već Ured Predsjednika a desna strana sabornice cijelo vrijeme ide braniti predsjednika Mesića. No u predizbornoj kampanji on je jednak među jednakima koji idu na političko tržište i moramo znati tko ide na to političko tržište, rekao je, među ostalim.

Zalaže se da svjedočenje Mesića 1998. godine u slučaju Blaškić izade u javnost i da se vidi što je tada govorio građanin Mesić a što o tome danas misli predsjednik građanin RH Mesić, ali i da se iznese na čistac i sve ovo do 2000. godine jer je obavještajno podzemje hrvatska sida, rak-rana. Naš je Predsjednik da bi demonizirao svog prethodnika u svoj Ured uveo inozemne tv kuće da švrljaju i uzimaju što im treba pa ima li takvog primjera igdje u povijesti civilizacije, pita. Na osnovi transkripta iz 1995. godine, a tko ga je predao, nedvojbeno je da je otisao u Haag nakon 2000. godine, koji je i falsificiran, danas se sudi Hrvatskoj jer Hrvatskoj treba suditi, Hrvatska je neželjeno dijete Zapada. A Hrvatska je naša zajednička kuća jer narod bez države je ništa i ako je itko to osjetio to smo osjetili mi Hrvati u 900 godina svoje povijesti.

A predizborna kampanja vodi se od onog trenutka kad se parlament ustoliči pa do trenutka kad se zatvori, rekao je osvrnuvši se i na izjavu zastupnice Antunović kako HDZ kupuje nezavisne zastupnike a upravo na njezinu listi, listi SDP-a, bilo je šest nezavisnih zastupnika od kojih su dvojica ušla u tu stranku, a nije ni riječju rekla da i njezina stranka prima novac za nezavisne zastupnike ali je u javnosti na jedan prokušani komunistički način uzela sebi za pravo da oblati ljudi.

Zalaže se da svaka istina izade na vidjelo bez obzira o kome se radilo i podržat će osnivanje Povjerenstva, rekao je na kraju.

Rješenje u ospozobljavanju Arhiva, a ne u povjerenstvu

U petminutnoj raspravi u ime Kluba zastupnika SDP-a dr.sc. **Antun Vujić (SDP)** podsjeća da je SDP već izložio svoje mišljenje u vezi s ovom temom. On naglašava da put rješavanja ove materije je ospozobljavanje Arhiva da cijela grada tamo dođe, a ne Povjerenstvo. Vlada je donosila odluke ali su razbijane i to je predmet Državnog odvjetništva. Za dokumente jedina metodološki i institucionalna zaštita je Arhiv i da se konačno uvede red u to što su apokrifi a što su dokumenti, i ono što nije u Državnom arhivu postaje apokrif, rekao je, među ostalim.

Svaka tema koja uđe u Hrvatski sabor od velikog značenja i da je većini zastupnika prije svega najvažnija ne samo istina o Domovinskom ratu nego da taj odnos prema Domovinskom ratu bude na korist i na potporu onima koji pred Haagom brane istinu o onome što se događalo početkom 90-ih godina.

Jozo Radoš (LIBRA) javio se u ime Kluba zastupnika LIBRE. Navodi da je bilo u ovoj raspravi istupa koji su u funkciji izborne kampanje što govori da će možda i rad Povjerenstva biti u toj funkciji i da je to razlog da se Sabor u to ne uključuje. Osvrnuo se i na govore da je cijela bivša Vlada, svi ministri, dilići informacije. Takve optužbe odbija jer nijedna Vlada više ništa spasiti ne može kad je već bila uspostavljena takva loša sigurnosna kultura, kad su postojali privatni arhivi, kad je veći dio dokumenata bio tamo gdje nije trebao biti. Taj sustav je bio više manje razbijen već prije 2000. godine a često se u bivšoj Vladi imao dojam da se zapravo traži samo ono što već tamo postoji pa su službene dostave dokumenta države, što naravno

čini i ova današnja vlada, samo pokriće za slobodno i javno raspolažanje dokumentima koje se već posjeduje, rekao je, među ostalim.

Kad se govori o tome što je učinila bivša Vlada onda treba napomenuti, kaže, da su svi dokumenti koji su se nalazili u poznatom podrumu HIS-a, koji nisu bili dostupni svim braniteljima optuženih Hrvata u Haagu, dostavljeni Državnom arhivu. A dokumenti iz nadležnosti Ministarstva obrane, svi dokumenti HVO-a koji su u užasno nerедnom stanju bili u Lori, transportirani su u Zagreb, popisani i predani na čuvanje Državnom arhivu, rekao je.

Utvrđiti autentičnost

U završnoj riječi u ime predlagatelja **Anto Đapić (HSP)** najprije je zahvalio svima koji su sudjelovali u raspravi. Treba biti do kraja otvoren da je priča oko transkriptata ili trgovine u vezi s podacima od najviše državne tajnosti i nacionalne sigurnosti kaljuža u kojoj se godinama u Hrvatskoj valjalo. A u njoj su ceh plaćali ljudi koji su najmanje odgovorni, rekao je misleći prije svega na hrvatske generale koji bilo u Haagu ili negdje u azilu već godinama, mjesecima, čekaju rješenje svog slučaja.

Što se tiče važnosti ove teme predlagatelj drži da je svaka tema koja uđe u Hrvatski sabor od velikog značenja i da je većini zastupnika prije svega najvažnija ne samo istina o Domovinskom ratu nego da taj odnos prema Domovinskom ratu bude na korist i na potporu onima koji pred Haagom brane istinu o onome što se događalo početkom 90-ih godina. A na pitanje što se želi postići ovom raspravom zastupnik odgovara da ne zna ima li većeg razloga da se otvori ova tema od činjenice da se ponovi jedna istina – da se je tzv. brijunski transkript u Haagu našao već prije nekoliko godina, da nije legalno dostavljen, da je klasificiran kao državna tajna a Međunarodni sud je te dokumente koristio prvenstveno u kontekstu obrane S. Miloševića. Znači da je onaj tko je to neovlašteno dostavio počinio djelo špijunaže ako ne i veleizdaje dok oni koji su lažno optu-

ženi temeljem falsificiranih dokumenata provode svoju golgotu. Mora se utvrditi je li taj transkript od 31. srpnja istinit ili je falsificiran. Mi otvaramo to pitanje jer drugi ne otvaraju, je li taj dokument falsificiran s namjerom lažnog optuživanja pojedinaca pred Međunarodnim kaznenim sudom, tko ga je falsificirao, dostavio i podvalio Sudu.

Naglasio je značenje utvrđivanja autentičnosti ovog dokumenta, transkripta od 31. srpnja jer je temelj optužbe za tzv. zločinački pothvat RH s ciljem etničkog progona Srba te podsjetio da je Vlada u dopisu od 12. kolovoza dala do znanja da nikada nije zaprimila transkripte od 17. i 31. srpnja 1995. godine i da nikada nisu bili proslijedjeni Međunarodnom kaznenom sudu. To je više nego jasan dokaz da o tome treba u Hrvatskom saboru raspravljati jer, ako policija i državno odvjetništvo nisu radili svoj posao što ostaje nama koji želimo nešto učiniti i ne biti tek pasivni promatrači događanja oko Domovinskog rata i istine o njemu, oko hrvatskih generala, nego se pokušati uteći Hrvatskom saboru.

Pazilo se na svaku riječ

Činjenica je da nešto smrdi u našoj državi, rekao je te naglasio da je predlagatelj pazio na svaku riječ u ovom Prijedlogu (pisan u rujnu) kako se ne bi dogodilo da netko prigovori da se napada bilo koju osobu i da to bude neovisno o predsjedničkoj kampanji. Na pamet nam ne pada optužiti predsjednika Mesića, rekao je, među ostalim. Dodao je i da predlagatelju nije namjera

podjela u hrvatskom društvu jer želja za istinom o tome što se događa s dokumentima koji imaju učinka na događaje u Haagu, to ne može biti. Neće biti dobro ako se prema ovom Povjerenstvu ide nadglasavanjem jer to je onda znak da ovo Povjerenstvo ne može ostvariti svoju svrhu. O svim dosadašnjim povjerenstvima, od žitne afere, "Večernjeg lista" do "Viktora Lenca" odluke su bile (gotovo) jednoglasne.

Držimo da je od iznimnog interesa da se ovo pitanje počne rješavati i nije nevažno kakve ćemo mi poruke iz Hrvatske poslati i probati pomoći onim ljudima koji su se dragovoljno predali Haaškom sudu uvjereni u potporu hrvatske države, Hrvatskoga sabora.

Naša je namjera bila čim smo dobili informaciju da je transkript koji optužuje Gotovinu, Čermaka i Markača u rukama obrane S. Miloševića a da ga nisu imali odvjetnici Gotovine, Čermaka i Markača i da se ispostavlja sumnja u njegovu autentičnost, da se stane na kraj takvoj praksi. To je bila kap koja je prelila čašu i koja je tražila bilo kakvu vrstu akcije, objasnio je. Ne zanima ga o kojim se imenima radi jer tko god je na bilo koji način trgovao s Hrvatskom, hrvatskim interesima, s hrvatskim ljudima neka odgovara, rekao je i apelirao da se prihvati ova inicijativa.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Prije glasovanja Anto Đapić

Prije glasovanja **Anto Đapić (HSP)** zatražio je u ime Kluba zastupnika

HSP-a stanku nakon koje je u ime istog Kluba objasnio da je zatražio odgodu glasovanja što je tijekom rasprave dio klubova zastupnika izrazio sumnju da bi izglasavanje ove predložene Odluke mogao biti iskorišten u predizbornoj kampanji za predsjedničke izbore. Tražio je odgodu glasovanja kako bi se za to vrijeme probali usuglasiti stavovi i eventualno očitovati o amandmanima koje je dao Klub zastupnika SDP-a. Obavio je u ime predlagatelja razgovore s predsjednikom Kluba zastupnika SDP-a, HSS-a i HDZ-a i iskristaliziralo se da su SDP i HSS spremni podržati formiranje Povjerenstva ukoliko bi se odgodila ta odluka do konca jesenskog zasjedanja Sabora i uz amandmane da se proširi rad Povjerenstva na cjelokupno razdoblje Ureda Predsjednika Republike. S druge strane, HDZ je također zatražio iz svojih političkih razloga odgodu glasovanja pa je predlagateljima, kojima je prije svega interes formiranje Povjerenstva a ne da se ono koristi u predizborne svrhe time olakšana situacija, rekao je i predložio odgodu glasovanja do kraja ovog zasjedanja Sabora.

Predsjednik Hrvatskog sabora i predsjedatelj **Vladimir Šeks (HDZ)** izvjestio je da je njegova dužnost, kad predlagatelj traži odgodu glasovanja, to i učiniti.

Odgodeno je glasovanje o donošenju ove Odluke.

J.Š; D.K.

IZVJEŠĆE O RADU HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI U 2003. GODINI

Podržano Izvješće i ostavljena neutrošena sredstva

Zastupnici su većinom glasova prihvatali Izvješće o radu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Izvješće je sažetak 107. knjige Ljetopisa, u kojoj je podrobno prikazan cijelokupni rad Akademije u godini 2003. Djelatnost Akademije odvijala se u 9 razreda, 17 jedinica i 14 znanstvenih vijeća. U Ljetopisu se nalaze podaci o sastavu razreda, o njihovoj cijelokupnoj djelatnosti, svim pristiglim i prihvaćenim rukopisima, o radu svih zavoda i odbora koji se nalaze u sastavu razreda, predavanjima i skupovima u organizaciji razreda ili Akademije, te aktivnostima svakog člana u okviru Akademije ili izvan nje.

O IZVJEŠĆU

U prikazu ovog Izvješća poslužili smo se izlaganjem akademika **Slavka Cvetnića** koji je dodatno obrazložio ovo Izvješće.

Dana 31. prosinca prošle godine HAZU je imala 140 redovitih članova, 136 dopisnih članova, većinom iz inozemstva i 92 člana suradnika. U svibnju ove godine izborom novih članova taj je broj neznačno povećan u svim kategorijama člana.

U protekloj godini Akademija je održala dvije redovite skupštine, jednu izbornu skupštinu i jednu svečanu sjednicu.

Na izbornoj skupštini održanoj 27. studenoga 2003. godine izabrano je novo rukovodstvo Akademije koje se sastoji od predsjednika, dva potpredsjednika i glavnog tajnika, zatim 9 razrednih tajnika i 5 članova Predsjedništva.

Na Svečanoj sjednici održanoj 29. travnja 2003. godine u povodu Dana Akademije osmorici znanstvenika i umjetnika dodijeljene su nagrade HAZU za 2002. godinu, te je u atriju Akademije otkrivena Spomen ploča utemeljiteljima zaklade Hrvatske akademije na kojoj je na prvom mjestu Sabor Republike Hrvatske.

Predsjedništvo Akademije održalo je protekle godine sedam sjednica na kojima je donosilo zaključke iz svog djelokruga. Među ostalim prihvaćena je inicijativa za osnivanje Akademijina zavoda u Bjelovaru, čime je upotpunjena mreža brojnih Akademijinih znanstveno-istraživačkih jedinica izvan Zagreba, konkretno deset.

Tijekom 2003. godine nastavljene su aktivnosti na materijalnom jačanju zaklade HAZU koja je prvenstveno zahvaljujući redovitoj potpori iz Državnog proračuna potkraj prošle godine raspolažala s novčanom imovinom u visini od 20 milijuna kuna.

Ukupna svota predviđena kao potpora zakladnih namjena u 2003. godini iznosila je milijun kuna i raspodijeljena je na 53 projekta.

Akademik Cvetnić zahvalio je dr. Josipu Torbaru, donedavnom saborskem zastupniku, koji je prošle godine postao prvi pojedinac kao utemeljitelj zaklade.

Uspješna međunarodna suradnja

Međunarodna suradnja HAZU u protekljih godina bila je vrlo razvijena i raznolika. Akademija ima sporazume o znanstvenoj suradnji s brojnim akademijama. Prošle godine Akademija je postala članicom

Europske znanstvene zaklade, a u tijeku su razgovori o zaključenju sporazuma o suradnji s još nekoliko inozemnih akademija.

U prošloj godini nastavljeni su radovi na istraživačko-izdavačkom projektu "Hrvatska i Europa" tako da je bila predvana cijelokupna građa trećeg sveska koji je ugledao svjetlo dana početkom 2004. godine. Osim toga, objavljeni su pripremni urednički radovi za francusko i englesko izdanje drugog sveska.

Znanje je glavni instrument uspješnog razvoja Hrvatske i njenе budućnosti u EU.

Tijekom 2003. godine završeno je čišćenje opožarenog dijela Arboretuma Trsteno, izgrađena je nova protupožarna hidrantna mreža, te je izgrađen idejni projekt obnove i uređenja ljetnikovca i drugih objekata u povijesnom dijelu parka.

Na brojnim Akademijinim objektima obavljeni su radovi za zaštitu i održavanje istih, odnosno pripreme za započinjanje novih radova. Tijekom prošle godine završen je postupak ishođenja dozvola za rekonstrukciju i prenamjenu kemijskog laboratorija u Akademijinu knjižnicu na Strossmayerovu trgu. Nažalost, planirani radovi nešto zaostaju, budući da keminski laboratorijski još uvijek nije preseljen na novu lokaciju na Horvatovcu.

Znanstveno-istraživačka i umjetnička djelatnost Akademije odvijala se prvenstveno u devet razreda i sedamnaest znanstveno-istraživačkih jedinica. Akademija ima osam takvih jedinica u Zagrebu i

deset jedinica izvan Zagreba, od kojih dvije u Dubrovniku, a po jedna u Splitu, Zadru, Rijeci, Varaždinu, Osijeku, Vinovcima i Trstenom.

Radilo se na 44 znanstvena projekta

Znanstveno-istraživačke jedinice Akademije tijekom 2003. godine radile su na 44 znanstvena projekta. Riječ je o tzv. matičnim projektima, dakle, o projektima čija se istraživanja uglavnom obavljaju u akademiji i čiji su glavni istraživači isključivo ili redoviti članovi akademije ili drugi znanstvenici iz akademijinih zavoda i instituta.

U Akademiji postoje drugi oblici znanstvena rada. Tako je prošle godine u okviru akademije djelovalo 14 znanstvenih vijeća. U tim vijećima i tijelima rade ne samo članovi Akademije, nego znanstvenici i stručnjaci izvan Akademije.

U okviru muzejsko-galerijske djelatnosti Akademije djeluje Gliptoteka, Kabinet grafike, Strossmayerova galerija starih majstora i Hrvatski muzej arhitekture.

Gliptoteka je tijekom 2003. godine iskazala znanstvenu aktivnost priređivši 16 izložbi, 7 promocija i predstavljanja, te 11 drugih događanja kao što su koncerti, dobrovorne akcije, prezентацијe itd. Sve te izložbe bile su popraćene odgovarajućim katalozima.

U Kabinetu grafike organizirano je 8 izložbi također s odgovarajućim katalozima, te izdano 8 CD-a.

Strossmayerova galerija starih majstora nakon preuređenja ponovno je otvorena 4. veljače prošle godine na dan godišnjice rođenja Josipa Juraja Strossmayera, utemeljitelja Akademije i Galerije starih majstora. U X. je dvorani pod kraj godine otvorena izložba donacija kipara Koste Angelija Radovanija "Portreti akademika".

Hrvatski muzej arhitekture tijekom 2003. godine priredio je četiri izložbe koje su popraćene odgovarajućim katalozima.

Akademija je i prošle 2003. godine posebnu pozornost posvetila nakladni-

čkoj djelatnosti, jer i na taj način može prikazati svoj rad i rad svojih članova.

Objavljeno 105 svezaka

Od svog osnutka do konca 2003. godine Akademija je objavila ukupno 4 tisuće 189 svezaka različitih edicija, a u prošloj 2003. godini, objavljeno je 105 svezaka. Među tim naslovima nalazi se 40 knjiga, zbornika i spomenica, 44 svezaka časopisa, 19 kataloga umjetničkih izložbi.

Ukupan opseg svih 105 naslova iznosi 17 tisuća 944 tiskanih stranica, a ukupna naklada svih naslova je 63 tisuće 670 primjeraka.

Treba uspostaviti bliže oblike suradnje između HAZU i Hrvatskog sabora.

Ukupna sredstva kojima je prošle godine raspolagala Akademija iznosiла su 59 milijuna 887 tisuća i 993 kune i bila su na razini sredstava za 2002. godinu. U taj su iznos najvećim dijelom uključena sredstva osigurana iz državnog proračuna, zatim sredstva osigurana iz drugih izvora financiranja, Ministarstva znanosti i tehnologije, Ministarstva kulture, Ureda za kulturu županija, gradova, drugih pravnih i fizičkih osoba, kao i sredstva ostvarena vlastitom djelatnošću Akademije.

Projekt "Hrvatska i Europa"

Na kraju, akademik Cvetnić zamolio je zastupnike da podrže u cijelosti prijedlog saborskog Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu, kao matičnog radnog tijela koje predlaže Hrvatskom saboru da prihvati ovo Izvješće o radu HAZU u 2003. godini, uključujući i prijedlog da se HAZU ostave na raspolaganju neutrošena sredstva odobrena proračunom za 2003. godinu, budući da se radi o sredstvima namijenjenim financiranju dugoročnog istraživačko-izdavačkog projekta pod nazivom "Hrvatska i Europa".

RADNA TIJELA

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu raspravio je ovo Izvješće kao matično radno tijelo. Uvodno obrazloženje podnijeli su predstavnici predlagatelja.

U raspravi je posebno istaknuto pitanje dijela odobrenih sredstava što ih Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti nije utrošila u protekloj godini, te bi ih shodno propisima o izvršenju Državnog proračuna trebala vratiti prema odluci Ministarstva financija. Budući da se u ovom slučaju radi o dugoročnom istraživačko-izdavačkom projektu pod nazivom "Hrvatska i Europa" u kojem uz to sudjeluje veći broj domaćih i inozemnih nositelja, Odbor je suglasan s upravom HAZU u stajalištu da odobrena sredstva svakako trebaju ostati na raspolažanju HAZU u svrhu nesmetane provedbe projekta. U protivnome doveća bi se ovogodišnja djelatnost HAZU u potekoće, pogotovo iz razloga što su izmjena i dopunama Državnog proračuna za 2004. godinu istodobno reducirana sredstva s kojima HAZU samostalno raspolaže.

Nakon provedene rasprave, Odbor je donio Zaključak kojim predlaže Hrvatskom saboru da prihvati Izvješće o radu HAZU u 2003. godini.

RASPRAVA

Nakon uvodnog obrazloženja predstavnika predlagatelja, akademika **Slavku Cvetniću**, u ime saborskog Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu govorio je dr.sc. **Petar Selem**, predsjednik Odbora. Potom je otpočela rasprava po klubovima zastupnika.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Krešimir Čosić (HDZ)**. Prvotno je rekao nekoliko riječi o Izvješću. U osnovnim podacima o članstvu Akademije mogu se izdvojiti neke činjenice koje drži upozoravajućima. Naime, tijekom prošle godine došlo je do daljnog povećanja životne dobi redovitih članova Akademije, te je prosječna starost svih akademika na kraju 2003. godine iznosila gotovo 74 godine. Stoga na

predstojećim izborima, kao što piše u Izvješču, treba voditi računa o preporuci Predsjedništva da se za nove članove ne predlažu kandidati stariji od 70 godina.

Što se tiče financija, ukupna sredstva kojima je prošle godine raspola-gala Akademija iznosila su 59 milijuna kuna i bila su na razini sredstava iz 2002. godine. U taj iznos su najvećim dijelom uključena sredstva osigurana iz državnog proračuna i to 80,3%, a gotovo samo 3,8% sredstava je ostvareno vlastitom djelatnošću Akademije, što zastupnik drži nedovoljnima, s obzirom na značaj i karakter institucije.

"Deklaracija o znanju"

Na sjednicama Akademije tijekom 2003. godine raspravljalo se o jednom dokumentu koji zaslužuje posebnu pažnju zbog njegova šireg značaja, a radi se o Deklaraciji o znanju i primjeni znanja. Zastupnik ističe da je u široj hrvatskoj javnosti i medijima ovaj Dokument prošao gotovo nezapaženo, a što svakako ne zaslužuje zbog svoje važnosti.

U Deklaraciji o znanju između ostalog stoji: "HAZU smatra svojom dužnošću zazvoniti na uzbunu", i to zbog stanja u kojem je hrvatsko društvo, s obzirom na znanje i njegovu primjenu u razvitku hrvatskog društva. Citirao je još neke dijelove iz Deklaracije u kojoj između ostalog stoji: "Razlike u znanju i njegovoj primjeni postaju glavni čimbenici koji dijele razvijene zemlje od nera-zvijenih, bogate od siromašnih, visoki životni standard od niskog". Hrvatska se upravo znanjem treba izvući iz kruga slabije razvijenih zemalja i spriječiti da se produbi njezina sadašnja, vidljiva tehnološka zaostalost.

U Deklaraciji stoji da restrukturiranje gospodarstva i revitalizacija društva na višoj razini kvalitete i s većim udjelom znanja postaje egzistencijalno pitanje. Današnji položaj Hrvatske, stoji u ovom izvješču, obilježen je zaostajanjem u razvitku ne samo u odnosu na najrazvijenije zemlje svijeta, nego i u usporedbi sa zemljama srednje i istočne Europe, što je upozoravajuće. To je zaostajanje očito ne samo u gospodarskim rezultati-

ma, nego i na svim drugim područjima ostvarivanja i povećanja kvalitete života.

Deklaracija traži izlaz iz tog stanja, nude se neki odgovori, u prvom redu treba motivirati mlade obrazovane ljude i uključivati ih na sva ona mesta na kojima bi trebali biti.

Ovaj dokument upozorava da je ulaganje u istraživački i razvojni rad u Hrvatskoj na dnu ulaganja u Europi, a i uložen novac najvećim dijelom se pogrešno ulaže. Što se tiče primjene znanja, u zaključnom dijelu dokumenta stoji da broj znanstvenika koji su zaposleni u izravnom gospodarstvu u SAD-u iznosi 80%, u EU 52%, u Sloveniji 10%, a u Hrvatskoj svega možda nekoliko posto, a upravo ovo je važan dijagnostički parametar. Treba odgovarajućim mjerama poticati da što veći broj mladih stručnjaka, najvišeg stupnja obrazovanja, nadu mesta u domaćim proizvodnim organizacijama, tamo gdje ih danas gotovo i nema.

Krešimir Čosić zaključio je da Klub zastupnika HDZ-a daje punu potporu ovom dokumentu. "Ovaj dokument stampan je u svega 500 primjeraka, trebalo bi učiniti sve da se on štampa barem u 50 tisuća primjeraka i da se distribuira u hrvatskom društvu, jer je on jedna od najboljih dijagnoza suvremene Hrvatske i problema s kojima se suočava ne samo hrvatsko gospodarstvo, nego i hrvatsko društvo u cijelini".

Predložio je da se o Deklaraciji o znanju održi tematska rasprava u Hrvatskom saboru, već početkom iduće godine, kako bi sve ono što ova Deklaracija poručuje, bilo prepoznato i dobilo stvarni poticaj za djelovanje.

U ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a govorila je dr.sc. **Vesna Pusić (HNS)**. Ustvrdila je da je HAZU jedna od ključnih institucija našeg civiliziranog nacionalnog identiteta. Upravo je Akademija prepoznala pravu strategiju gospodarskog, a i svakog drugog razvoja Hrvatske, a to je da je znanje glavni instrument uspešnog razvoja Hrvatske i njene budućnosti u EU. "Tamo gdje Hrvatska može biti konkurentna nije niskokvalificirana radna snaga, nego su upravo ljudi

s visokim obrazovanjem, koji su obrazovani u području znanosti i visokog obrazovanja i to je ne samo pitanje kvalitetnog razvoja, nego i pitanje gospodarskog opstanka Hrvatske u budućnosti".

Zastupnica naglašava da dokument kao Akademijina "Deklaracija o znanju" pokazuje jedan moderni koncept razvoja Hrvatske, gdje se upravo znanje koristi kao središnji instrument razvoja Hrvatske. Podržava ideju da se o tom tekstu organizira rasprava u Saboru.

U protekloj godini HAZU je postala članicom Europske zaklade za znanost, a Hrvatska je ustanovila Nacionalnu zakladu za znanost. Zastupnica smatra da bi trebalo čvršće povezati Hrvatsku nacionalnu zakladu za znanost i Akademiju te vidjeti u kojoj mjeri je akademijina veza s Europskom zakladom za znanost mogući kanal bolje i tješnje suradnje između naš Nacionalne zaklade i Europske zaklade.

Smatra također da treba uspostaviti bliže oblike suradnje između HAZU i Hrvatskog sabora, pojedinih sabor-skih odbora, posebice nedavno formiranog mješovitog odbora sa članovima iz hrvatskog i europskog parlamenta, uspostavljen poradi procesa pregovaranja Hrvatske i EU. Razgovarat će se detaljno o 29 specifičnih, stručnih, u velikoj mjeri znanstvenih područja, za što je potrebno široko znanje i znanstvena podloga. "Na tom području Sabor kao znanstvenu podršku po mome mišljenju nužno mora koristiti različite znanstvene institucije, ali prije svega ljude upravo u HAZU, jer tamo postoje zavodi i razredi koji se bave specifično pojediniim područjima vezanim uz te pregovore".

HAZU ostaviti sredstva iz 2003. godine

Klub zastupnika HNS/PGS-a podržava ovo akademijino Izvješće, kao i zamolbu da se HAZU u 2004. godini ostave sredstva koja su preostala iz 2003. godine. Predlažu da se u slijedećem proračunu razmotri mogućnost povećanja iznosa kojima se financira znanstveno-istraživačka djelatnost uprav-

vo u akademijinim zavodima, centrima i laboratorijima.

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je dr.sc. **Antun Vujić (SDP)**. Klub zastupnika SDP-a podržat će ovo Izvješće, u kojem se navodi cijeli niz standardnih aktivnosti Akademije. Drži da bi trebalo poraditi na jednoj novoj otvorenosti Akademije prema svim segmentima znanstvenih, umjetničkih i kulturnih inicijativa, koje su danas nužno drugačije nego što su bile ranije. Naravno, uz otvorenost, svakako moraju postojati zadani kriteriji izvrsnosti. Ova otvorenost već se prakticira, prvenstveno prema mladim znanstvenim novacima pri Akademiji.

"I vanjski, društveni položaj Akademije je vrlo važan, jer ona dakako ne može biti pasivna ni prema onim pojавama kada se te iste deklaracije ne mogu pozvati na neki konkretnu, pozitivnu praksu". Naglasio je da sam položaj Akademije budi na odgovornost one koji odlučuju.

Drži da se u korelaciji svih pozitivnih aspekata može doći do jednog novoga, izuzetno aktivnog položaja Akademije, a postoje brojni primjeri da upravo Akademija u simbiozi s mladim ljudima postiže u nekim segmentima vrlo dobre rezultate. "Akademija je na neki način,

kada su u pitanju znanost, obrazovanje i kultura, domovina svima onima koji se time bave".

U pojedinačnoj raspravi govorio je mr. sc. **Kajo Bućan (HDZ)**. Prvotno je podsjetio da je daleke 1866. godine Sabor izabrao prve Akademijine članove i njihovim izborom je Akademija bila pravno konstituirana. Godine 1887. tiskan je prvi svezak Ljetopisa.

Nakon uspostave samostalne i demokratske Republike Hrvatske, 26. lipnja 1991. godine Sabor je donio Zakon o HAZU kao najvišoj znanstvenoj i umjetničkoj ustanovi u RH, čime je zakonski potvrđena činjenica njezina cjelokupna dotadašnjeg djelovanja. Glavni zadaci Akademije utvrđeni su u članku 3. Zakona o HAZU. Do danas je tiskano 107 svezaka, knjiga Ljetopisa koji predstavljaju godišnju publikaciju Akademije.

Danas se znanstveni i umjetnički rad HAZU organizira u 9 razreda, u znanstvenim vijećima i odborima, kao i u znanstveno-istraživačkim jedinicama, koje su tijekom 2003. godine radile na 44 znanstvena, tzv. matična projekta. Akademija je darovala 400 svezaka svojih izdanja knjižnicama širom Hrvatske. Akademija ima preglednu i ažuriranu web stranicu i vrlo raširenu nakladni-

čku djelatnost koja iznosi 105 svezaka u 2003. godini.

Što se tiče odobrenih sredstava koja HAZU nije utrošila u protekloj godini, a budući da se radi o dugoročnom istraživačko-izdavačkom projektu pod nazivom "Hrvatska i Europa", u kojem sudjeluje veći broj domaćih i inozemnih nositelja, Kajo Bućan pridružuje se stajalištu da odobrena sredstva svakako trebaju ostati na raspodjeljanju HAZU, a u svrhu nesmetane provedbe projekta. Predlaže da se prihvati Izvješće o radu HAZU za 2003. godinu.

Akademik **Slavko Cvetnić** u završnom obraćanju zastupnicima zahvalio je na iskazanom interesu i pozitivnim stajalištima. "Akademija, naime, nije naučena da se o njoj govori". Zahvalio je svima koji su sudjelovali u raspravi, posebno predsjedniku saborskog Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu, prof. Selemu.

Ovime je zaključena rasprava. Usljedilo je glasovanje.

Zastupnici su većinom glasova, sa 96 glasova "za" i 8 "suzdržanih" prihvatali Izvješće o radu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u 2003. godini.

S.Š.

PRIJEDLOG ODLUKE O DAVANJU OVLASTI VIJEĆU HRVATSKE AGENCIJE ZA TELEKOMUNIKACIJE

Upis Agencije u sudski register

Predlagatelj je Vlada Republike Hrvatske.

Ovom Odlukom ovlašćuje se Vijeće Hrvatske agencije za telekomunikacije, da u roku od 30 dana od dana imenovanja predsjednika, zamjenika predsjednika i članova Vijeća Hrvatske agencije za telekomunikacije, podnese prijavu za bri-

sanje Vijeća za telekomunikacije i Hrvatskoga zavoda za telekomunikacije iz sudskog registra, te izvrši prijavu za upis Hrvatske agencije za telekomunikacije u sudski register. Odluka bi stupila na snagu danom donošenja.

Zastupnici su ovu Odluku o davanju ovlasti Vijeću Hrvatske agencije

za telekomunikacije donijeli većinom glasova.

O PRIJEDLOGU

Sukladno članku 121. stavku 4. Zakona o telekomunikacijama, Vijeće Hrvatske agencije za telekomunikacije mora, u roku od 30 dana od dana imenovanja,

podnijeti prijavu za brisanje Vijeća za telekomunikacije i Hrvatskog zavoda za telekomunikacije iz sudskega registra, te izvršiti prijavu za upis Hrvatske agencije za telekomunikacije u sudske registre. Za obavljanje navedenih pravnih radnji, a u skladu sa Zakonom, Vijeću Hrvatske agencije za telekomunikacije potrebna je ovlast Hrvatskog sabora.

Sukladno navedenom, Vlada RH predlaže Hrvatskom saboru donošenje Odluke o davanju ovlasti Vijeću Hrvatske agencije za telekomunikacije, s ciljem što bržeg početka rada Hrvatske agencije za telekomunikacije, kao nacionalnog regulatornog tijela u području telekomunikacija.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ove Odluke, a na njezin tekstu nema primjedaba.

Odbor za informiranje, informatizaciju i medije raspravio je Prijedlog odluke u svojstvu zainteresiranog radnog tijela. Odbor je bez rasprave, jednoglasno, odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje Zaključka kojim se podržava Odluka o davanju ovlasti Vijeću Hrvatske agencije za telekomunikacije.

RASPRAVA

Prvotno je **Dražen Breglec**, državni tajnik u Ministarstvu mora, turizma, prometa i razvijanja obrazložio ovaj Prijedlog riječima da se radi o tehničkoj odluci o davanju suglasnosti na jedan postupak koji je predviđen Zakonom o telekomunikacijama u njegovim prijezlaznim i završnim odredbama. "Davanjem suglasnosti Hrvatskoj agenciji za telekomunikacije bit će omogućeno uredno brisanje ne postojećih, ali još uviđek registriranih Zavoda za telekomunikacije i Vijeća za telekomunikacije, koji su de facto prestali postojati i djelovati trenutkom, odnosno danom imenovanja članova Vijeća Hrvatske agencije za telekomunikacije". Rekao je da je zakonska odredba takva da Hrvatski sabor o tome daje ovlast Vijeću za brisa-

nje tih dvaju institucija, a za upis svoje vlastite djelatnosti.

Usljedila je rasprava po klubovima zastupnika.

Vijeće mora skrbiti o interesima korisnika telekomunikacijskih usluga.

U ime **Kluba zastupnika IDS-a** govorio je zastupnik **Valter Poropat (IDS)**. Zastupnik je rekao da sukladno Zakonu o telekomunikacijama Hrvatska agencija za telekomunikacije, kao nacionalna regulatorna agencija za obavljanje regulatornih i drugih poslova, mora od Hrvatskoga sabora dobiti odluku o davanju ovlasti Vijeću Hrvatske agencije za telekomunikacije da bi isto bilo u mogućnosti u vremenskim rokovima utvrđenim zakonom podnijeti prijavu za brisanje iz sudskega registra Vijeća za telekomunikacije i Hrvatskoga zavoda za telekomunikacije, te da izvrši prijavu za upis Hrvatske agencije za telekomunikacije u sudske registre.

Onemogućiti zloporabe

Naglasio je da su za korisnike telekomunikacijskih usluga najvažnija načela i ciljevi koje Hrvatska agencija za telekomunikacije, odnosno njeno Vijeće mora ostvarivati. Vijeće mora skrbiti o interesima korisnika telekomunikacijskih usluga, mora osigurati visoku razinu zaštite korisnika telekomunikacijskih usluga, mora promicati dostupnost transparentnih obavijesti o cijenama i uvjetima uporabe javnih TK usluga, mora osigurati i promicati djelotvorno i održivo tržišno natjecanje na telekomunikacijskom tržištu, s jednakim mogućnostima za sve sudionike na tržištu, mora poticati pristup tržištu novim davateljima usluga, te uvođenje novih inovativnih usluga i tehnologija.

Nadalje, Vijeće Agencije mora one-mogući zloporabe na telekomunikacijskom tržištu, u što skorijem roku treba osigurati i trećeg mobilnog operatera i drugog fiksnog, s namjerom poveća-

nja konkurentnosti na hrvatskom tržištu telekomunikacija. Time bi se u konačnosti smanjila i cijena impulsa, odnosno cijena usluga. Isto tako, Vijeće treba učiniti sve da se ukine telekomunikacijska preplata, kao i da korisnike zaštititi od plaćanja neiskorištenog dijela tarifnog intervala, što znači da korisnik usluge prestane plaćati ono što nije "potrošio".

Naime, tarifni interval iznosi jednu minutu, a ako korisnik primjerice govori jednu minutu i jednu sekundu, tada plaća dvije minute, što nije prihvatljivo.

Klub zastupnika IDS-a traži da Vijeće Hrvatske agencije za telekomunikacije zaštititi korisnike usluga telekomunikacija od nepravilnosti i da Sabor prihvati izmjene i dopune Zakona o telekomunikacijama koje daju rješenja za ove nepravilnosti.

Zastupnik je zaključio da će njegov Klub podržati ovu Odluku o davanju ovlasti Vijeću, s nadom da će ono početi ostvarivati svoje ovlasti u korist korisnika usluga.

Odgoditi glasovanje

U ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a govorio je **Antun Kapraljević (HNS)**. Predložio je u ime gore navedenih Klubo-vi da se odgodi glasovanje o ovom Prijedlogu sve dotle dok novo Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa ne raspravi o članovima Vijeća, "iz razloga što smo na sjednici većina oporbenih zastupnika koji su o tome diskutirali, smatrali da imenovanje članova Vijeća nije napravljeno onako kako bi to trebalo biti u odnosu na Zakon o sprečavanju sukoba interesa, tj. postoji velika vjerojatnost da su neki od članova Vijeća bili u sukobu interesa". Rekao je da neizbornim trećeg operatora Vijeće nije ispunilo svoju zadaću koju je trebalo ispuniti, a to je da smanji cijenu telefoniranja u Hrvatskoj.

Državni tajnik, **Dražen Breglec**, dao je završni osvrt. Rekao je da je Vijeće raspisalo novi natječaj i da nije moglo ponoviti prethodni iz razloga jer je dio koncesija dodijeljen u prethodnom natječaju. Zamolio se da se ne čeka s dono-

šenjem ove Odluke, čime bi se posljedično otvorila mogućnost osporavanja legalnosti Hrvatske agencije za telekomunikacije, a time bi se mogla donijeti veća šteta.

Neizborom trećeg operatora Vijeće nije ispunilo svoju zadaću.

Dragutin Lesar (HNS) javio se za ispravak navoda. Rekao je da se radi o Vijeću koje imenuje Sabor i koje za svoj rad odgovara Saboru. "S obzirom na to da smo u raspravi o njihovom imenovanju jasno iskazali sumnje, a nikakvog izvješća u međuvremenu od tog Vijeća

nije bilo, naš je prijedlog ne usvajanja ovakve Odluke upravo stoga što ne dajemo suglasnost dalnjem radu tog Vijeća, dok ne raščistimo probleme".

Predsjednik Šeks zaključio je raspravu.

Zastupnici su većinom glasova, sa 98 glasova "za", 4 "suzdržana" i 5 "protiv" donijeli Odluku o davanju ovlasti Vijeću Hrvatske agencije za telekomunikacije.

Klub zastupnika HSP-a predložio je slijedeći Zaključak: Obvezuje se Vlada RH da žurno, a najkasnije do donošenja Državnog proračuna za 2005. godinu, zastupnicima Hrvatskoga sabora dade na uvid ugovore između Vlade RH i Deutsche Telecoma o

privatizaciji HT-a, sklopljene 1998. i 2001. godine, s popratnim dokumentima. Obrazloženje je da su ovi ugovori, unatoč njihovoj važnosti za razvoj telekomunikacija u Hrvatskoj, još uvijek tajna za hrvatsku javnost, ali i za zastupnike u Hrvatskom saboru. Poznavanje obveza koje je ovim ugovorima preuzeila Vlada u ime RH, odnosno poznавanje njihovih ograničenja, bitno je i za rad Vijeća Hrvatske agencije za telekomunikacije, stoji u Obrazloženju Prijedloga zaključka.

Ovaj Prijedlog zaključka nije dobio potrebnu većinu glasova zastupnika, odnosno nije prihvaćen (38 glasova "za", 2 "suzdržana" i 60 "protiv").

S.Š.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

OBRANA OD TUČE

Glavni problem - neispravnost raketa za obranu tipa ALT-9

Na pitanje Ljubice Lalić (HSS) u svezi s osiguranjem financijskih sredstva za obranu od tuče u 2004. godini odgovorilo je **Ministarstvo poljoprivrede šumarstva i vodnog gospodarstva**.

"Vlada Republike Hrvatske u svezi s provođenjem sustava obrane od tuče u ovoj godini poduzela je sve nužne aktivnosti s ciljem njenoga provođenja. Obrana od tuče se provodi sukladno Zakonu o sustavu obrane od tuče, bez obzira na dvojbe i otvorena pitanja u stručnoj i znanstvenoj javnosti o učinkovitosti i opravdanosti provođenju obrane od tuče.

Međutim, u ovu sezonu obrane od tuče ušlo bez prethodno usvojenog Plana operativne obrane od tuče u 2003. godini, a gdje je već tada jedan od poznatih pro-

blema bio neispravnost raketa ALT-9. U svezi s time naknadno su poduzete sve aktivnosti na provođenju obrane od tuče u ovoj sezoni i pri tome finansijska sredstva nisu bila prepreka za cijelovit rad sustava. Glavni problem je bio ispravnost raketa za obranu od tuče tipa ALT 9, koje proizvodi Đuro Đaković-Alatnica d.d. Slavonski Brod. Naime, prema stručnom mišljenju Agencije za tehničko-tehnološka istraživanja i razvoj d.o.o., Zagreb, raketa za obranu od tuče ALT-9 je bila neupotrebljiva jer ne zadovoljava balističke i sigurnosne uvjete. Prema izvješću o kontrolnom ispitivanju broj utvrđeno je da ispitane rakete svojim svojstvima ne odgovaraju karakteristikama rakete i specifikacijama proizvođača iz tipnog ispitivanja. Stoga je i Ministarstvo unutarnjih poslova smatralo da postoji mogućnost da je cijelokupna količina uskladištenih raketa (3.341 kom) neispravna. Stoga iz sigurnosnih razloga izvršeno povlačenje

raspoloživih raketa s postaja i iz primjene kako bi se otklonili nedostatci.

U svezi s nabavom raketa Državni hidrometeorološki zavod tijekom veljace 2004. godine raspisao natječaj za dobavu raketa, ali od dvije ponude koje su se javile na natječaju nije prihvaćena niti jedna ponuda, odnosno nijedan proizvođač tj. rakete i njihove karakteristike nisu uđovoljili kriterijima natječaja, a Đuro Đaković, Alatnica d.d. Slavonski Brod kao domaći proizvođač nije se javio na natječaj. Slijedom toga i činjenice da su rakete kojima je raspolažao Državni hidrometeorološki zavod bile neispravne sezona obrane od tuče provodila se na cijelom branjenom području prizemnim generatorima, a od sredine srpnja i raketama koje su pregledane od strane proizvođača i stavljene su ponovno na uporabu.

Time zaključujemo da za ovogodišnji rad sustava obrane od tuče finansijska

sredstva za djelotvoran nisu bila nikakva prepreka, već je rad sustava obrane od tuče ponajprije ovisio o činjenici da je postojala neispravnost raketa ALT -9, a da drugi proizvođači raketa i njihovi tipovi raketa na natječaju nisu udovoljili propisanim uvjetima. Time je jedan dio sezone obrane od tuče proven reducirano bez raketa.

SOCIJALNA SKRB

Djeci u udomiteljskim obiteljima - naknada za udžbenike

Na zastupničko pitanje **Milanke Opačić (SDP)**, u vezi s **pravom na naknadu sredstava za udžbenike djeci smještenoj u udomiteljskim obiteljima, te općenito u vezi s poboljšanjem materijalnog statusa socijalno ugrožene djece - odgovorila je Vlada RH.**

"Pravo na jednokratnu pomoć za nabavku obveznih školskih udžbenika za određene kategorije socijalno ugroženih korisnika do 2003. godine nije bilo propisano Zakonom o socijalnoj skrbi (Narodne novine, br. 73/97, 27/2001, 59/2001 i 82/2001). Iz toga razloga Vlada Republike Hrvatske je svake godine, sukladno s raspoloživim financijskim sredstvima u državnom proračunu, donosila Odluku o visini novčane pomoći za nabavku obveznih školskih udžbenika. Vlada Republike Hrvatske napominje da je odobravana visina novčane pomoći do 2000. godine u cijelosti podmirivala trošak obveznih školskih udžbenika. Sljedećih godina, radi nedostatka financijskih sredstava, Vlada Republike Hrvatske je donosila Odluku o visini novčane pomoći za nabavku obveznih školskih udžbenika čija visina nije u cijelosti podmirivala navedeni trošak. Tako je, primjerice, Odlukom iz 2002. godine utvrđena visina iznosa jednokratnih pomoći za pojedine razrede osnovne i srednje škole koja nije za pojedine razrede iznosila niti polovicu iznosa stvarne cijene školskih udžbenika.

Izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi (Narodne novine, broj 103/2003), ova pomoć riješila se u sklopu prava na jednokratnu pomoć, te je člankom 40., stavkom 1. propisano da se pravo na jednokratnu pomoć može odobriti za školovanje djeteta. Stavkom 2. istog članka navedene su kategorije korisnika, te je utvrđeno da se korisniku pomoći za uzdržavanje i korisniku skrbi izvan vlastite obitelji koji je smješten u udomiteljsku obitelj, a polaznik je osnovne ili srednje škole, može jednom godišnje odobriti jednokratna pomoć za nabavku obveznih školskih udžbenika, ako to pravo ne ostvaruju po drugoj osnovi.

Nadalje, Zakonom o socijalnoj skrbi propisana je i visina jednokratne pomoći do iznosa koji djelomično ili u cijelosti, prema ocjeni centra za socijalnu skrb, podmiruje neku potrebu.

S obzirom na činjenicu da se ove godine sredstva za tu namjenu osiguravaju i iz drugih izvora, tj. iz sredstava Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti i jedinica lokalne samouprave, te zbog nedostatnih sredstava u državnom proračunu, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi uputilo je Naputak centrima za socijalnu skrb koji se odnosi na primjenu članaka 40. do 42. Zakona. Navedenim Naputkom centri su upućeni da postupaju u okviru svojih financijskih planova za 2004. godinu i sukladno Planu racionalizacije i štednje, odnosno da visina odobrene jednokratne pomoći ne bude veća od polovice iznosa kojim bi se ta potreba zadovoljila u cijelosti. Navedeno, nadalje, znači da su centri za socijalnu skrb koji su imali dovoljno planiranih sredstava priznavali pravo na jednokratnu pomoć u punom iznosu, neovisno o Naputku Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi.

Pritom Vlada Republike Hrvatske napominje da su centri za socijalnu skrb također upućeni da djeci smještenoj u udomiteljskoj obitelji, a koji su polaznici osnovne ili srednje škole, odobre iznos jednokratne pomoći koji u potpunosti podmiruje trošak za nabavku obveznih školskih udžbenika za školsku

godinu 2004./2005. Slijedom navedenoga Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi nastojalo je u okviru svojih zakonskih mogućnosti te raspoloživih finansijskih sredstava osigurati pomoć socijalno najugroženijim obiteljima, kao i djeci koja su zbog nepovoljne obiteljske situacije smještena u udomiteljsku obitelj.

Tijekom 2004. godine Vlada Republike Hrvatske je putem Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti realizirala Projekt osiguranja besplatnih školskih udžbenika djeci iz obitelji s osmero i više djece koja pravo na besplatne udžbenika ne ostvaruju po drugoj osnovi u školskoj godini 2004./2005.

Vlada Republike Hrvatske naglašava da je u sklopu Projekta pomoć dobilo 269 obitelji odnosno 1177 djece. U okviru rada Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti izvršavaju se mjera neposredne obiteljske politike, brige za djecu, mlade i osobe s invaliditetom definirane Nacionalnom obiteljskom politikom, Nacionalnim programom djelovanja za djecu, odnosno Prioritetnim aktivnostima za dobrobit djece od 2003. do 2005. godine, Nacionalnim programom djelovanja za mlade i Nacionalnom strategijom jedinstvene politike za osobe s invaliditetom.

Svi navedeni dokumenti predstavljaju temelj radi ostvarivanja kvalitetne skrbi i unaprjeđivanja životnih uvjeta obitelji, djece i mladih, osoba s invaliditetom i osoba starije životne dobi u Republici Hrvatskoj. Tijekom 2004. godine Vlada Republike Hrvatske je putem Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, sukladno provedenom Natječajnom postupku za financiranje projekata udrug usmjerenih djeci i mladima financijski podržalo provedbu ukupno 63 programa udruga.

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske je putem Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, koje je pravi slijednik Državnog zavoda za zaštitu obitelji, materinstva i mlađeži, a sukladno odredbi članka 26. Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i

državni upravnih organizacija (Narodne novine, broj 199/2003), nastavilo finančiranje višegodišnjih programa namijenjenih djeci.

Sustavno djelovanje na poboljšanju položaja djece u našem društvu Vlada Republike Hrvatske putem Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti provodi temeljem zadanosti Nacionalnog programa djelovanja za djecu u Republici Hrvatskoj i Prioritetnih aktivnosti za dobrobit djece od 2003. godine do 2005. godine."

STAMBENA PITANJA

Stambeno pitanje riješiti dodjelom gradskog stana u najam

Na zastupničko pitanje Željka Pavlića (LIBRA) o tome hoće li se, i kako, Ministarstvo uključiti u rješavanje stambenog pitanja obitelji Bibić iz Zadra odgovorilo je Ministarstvo unutarnjih poslova.

"Zdravko Bibić, rođen 7. rujna 1959. godine u Kninu, djelatnik je Ministarstva unutarnjih poslova, Policijske uprave zadarske od 6. svibnja 1991. godine.

Imenovani se prvi put obratio sa zahtjevom za rješavanje njegovog stambenog pitanja tijekom 1998. godine, kada je u Ministarstvu unutarnjih poslova pokrenut postupak za dodjelu stambenih kredita, te je vrednovanjem propisanih kriterija zauzeo 3162. mjesto na listi reda prvenstva za kupnju ili izgradnju stana ili kuće.

S obzirom na ograničena financijska sredstva, Ministarstvo je za vrijeme važenja liste reda prvenstva odobrilo stambene kredite za prvih 1000 djelatnika s liste.

Zbog nedostatka sredstva osiguranih u svrhu stambenog zbrinjavanja djelatnika, Ministarstvo unutarnjih poslova od 1998. godine ne dodjeljuje stambene kredite, a od 1997. godine ne kupuje niti stanove na tržištu radi njihove dodjele u najam.

Ovo Ministarstvo ne raspolaže slobodnom i useljivom stambenom jedinicom na području Grada Zadra.

Uvažavajući tešku stambenu situaciju Zdravka Bibića, koji sa nezaposlenom suprugom i dvoje malodobne djece stane kao podstanar kod roditelja, a pogotovo s obzirom na njihovu obiteljsku tragediju kada im je poginula osmogodišnja kćerka od posljedica eksplozije granate u blizini kuće, Policijska uprava zadarska se dopisom od 8. travnja 2003. godine obratila Gradskom poglavarnstvu Grada Zadra sa zamolbom za pomoć radi dodjele gradskog stana u najam obitelji Bibić.

Nakon toga dogovoren je sastanak u Uredu načelnika Policijske uprave zadarske na kojem su bili nazočni gradonačelnik Grada Zadra i predsjednica Udruge hrvatskih civilnih stradalnika Domovinskog rata Zadarske županije, gdje je dogovoren da će gradonačelnik Grada Zadra na Gradskom vijeću iznijeti stambeni problem obitelji Zdravka Bibića i predložiti da se njihovo stambeno pitanje riješi dodjelom gradskog stana u najam.

Slijedom prethodno navedenog, razvidno je da je Ministarstvo unutarnjih poslova pokrenulo postupanja vezana za rješavanje stambenog pitanja Zdravka Bibića i njegove obitelji.

ZAŠTITA OKOLIŠA

Hidrograđevni inspektor utvrdio da je komunikacija duž obale - pomorskog dobra - bez ikakvih fizičkih prepreka

Zastupničko pitanje gospođe Dragice Zgrebec (SDP), odnosi se na nedavni posjet Biogradu na moru kada su domaćini upozorili na usurpaciju pomorskog dobra u Crvenoj luci koju vrši novi vlasnik objekta talijanska tvrtka Blue club. Naime, objekti u Crvenoj luci otvoreni su samo za njihove goste, a pristup drugima do plaže one-

mogućen je stavljanjem ograde i rampe na dijelu županijske ceste. Pristup obali onemogućen je i s morske strane jer ga osiguravaju zaposlenici zaštitarske tvrtke. Uredba o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora u stavku 3. alineja 5. izričito propisuje obvezu osiguranja slobodnog pristupa obali i prolaza uz obalu, te javni interes u korištenju, osobitog pomorskog dobra. Molim da me izvijestite o poduzetim mjerama uzurpacije pomorskog dobra, kao i skidanja rampe na županijskoj cesti koja vodi do Crvene luke u Biogradu n/m **Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva** daje slijedeći odgovor:

"Nadležni građevinski inspektor ovoga ministarstva Uprave za inspekcijske poslove-Odjel inspekcijskog nadzora u Zadru obavio je inspekcijski nadzor na lokaciji TN "Crvena luka" u Biogradu na moru 29. rujna 2004. godine. Prema utvrđenju u nadzoru i podacima Uprave za ceste Zadarske županije od 7. listopada 2004. javna cesta od državne ceste D8 (JTC) do TN "Crvena luka" razvrstana je kao županijska cesta Ž6063 u cijeloj duljini od 1.500 m, na kojoj je od državne ceste D8 na 1350 metru postavljena pokretna rampa i izgrađena zidana građevina - porta, prizemnica tlocrtne veličine 4,0-x5,40 m. Područje turističkog naselja djelomično je ograđeno žičanom ogradiom visine do 2 m, koja dijelom prolazi kroz neprohodnu šumu, a utvrđeno je da ograda nije izvedena do morske obale. Portirnica i ograda su građevine u funkciji, kao i pokretna rampa, odnosno u trenutku obavljanja očevida nisu se na navedenoj lokaciji obavljali građevinski radovi.

U svrhu utvrđivanja zakonitosti građenja navedenih građevina građevinski inspektor obavio je uvid u Područnom uredu za katastar (foto-skica iz 1970.) kojim je utvrđeno da navedene građevine nisu evidentirane do 1968. godine uslijed čega se iste ne mogu smatrati građevinama izgrađenim na temelju građevinske dozvole sukladno odredbama čl. 122. Zakona o gradnji ("Narodne novine" brojevi 175/2003, 100/2004).

Zato je u svrhu utvrđivanja činjeničnog stanja, tj. zakonitosti građenja navedenih građevina zatraženo od vlasnika istih da građevinskoj inspekciji dostavi dokaz o legalnosti tih građevina. Istovremeno je i od Ureda državne uprave u Zadru zatraženo da građevinskoj inspekciji dostavi eventualno izdanu građevinsku dozvolu ili drugi odgovarajući akt za predmetne građevine.

S obzirom na to da se predmetno zastupničko pitanje odnosi i na pomorsko dobro, isto je upućeno i Ministarstvu mora, turizma, prometa i razvijanja. Prema očitovanju navedenog ministarstva hidrograđevni inspektor Lučke kapetanije Zadar 15. rujna 2003. godine zapisnički je utvrdio da na pomorskom dobru-plaži u uvali Crvena luka, ispred istoimenog turističkog naselja, nema nepravilnosti, a promjena u odnosu na taj nadzor nije bilo niti 27. listopada 2004. godine kada je upućen odgovor. Prema očitovanju Ministarstva, "Crvena luka" d.d. imala je u 2003. i 2004. godini koncesijsko odobrenje za obavljanje športsko-rekreacijske djelatnosti na istoj plaži, odnosno postavljanje i iznajmljivanje ležaljki, suncobrana, jedrilica i sandolina. Navedene rekvizite koristili su gosti turističkog naselja, dok su svi ostali posjetitelji neometano mogli doći na plažu i koristiti je bez

ograničenja. **Hidrograđevni inspektor Ministarstva mora, turizma, prometa i razvijanja, također je utvrdio da je komunikacija duž obale-pomorskog dobra bez ikakvih fizičkih prepreka. U vrijeme nadzora inspektora nikakve osobe nisu priječile pristup obali s morske strane."**

Uklonit će se bespravno sagrađene građevine

Na zastupničko pitanje **Dragutina Lesara (HNS) je li inspekcija Ministarstva izašla na teren po prijavi MO Franjo Kuharić iz Samobora te koji su nalazi inspekcije (imaju li sporna betonara i pogon za proizvodnju asfalta u Samoboru, Ul. Nikole Subića Zrinjskog bb potrebne dozvole i dokumentaciju te tko je investitor) odgovorilo je Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva:**

"Po zaprimljenoj prijavi MO kardinal Franjo Kuharić, građevinski inspektor Uprave za inspekcijske poslove ovog Ministarstva utvrdio je da je na lokaciji u Samoboru, Ulica Nikole Šubića Zrinjskog b.b., investitor tvrtka Samoborka d.d. iz Samobora bez ishodene građevinske dozvole pristupila izgradnji betonare (upravna zgrada, postrojenje za izra-

du betona i pogon za izradu betonskih pločica) a tvrtka Hvar d.o.o. iz Samobora je, također bez ishodene građevinske dozvole pristupila izgradnji pogona za proizvodnju asfalta.

Investitorima su pozivom na odredbe članka 162. stavak 1. podstavak 1. Zakona o gradnji ("Narodne novine" br. 175/03 i 100/04) donesena, 13. rujna 2004. godine, rješenja kojima im je naređeno da uklone građevine koje bespravno grade na navedenoj lokaciji. Protiv prekršitelja su podnesene prekršajne prijave zbog bespravne gradnje, a protiv tvrtke Hvar d.o.o. podnesena je i prekršajna prijava zbog nastavka gradnje nakon zatvaranja gradilišta. Kontrolnim nadzorom utvrđeno je da investitori nisu postupili po nalogu iz rješenja te je građevinski inspektor, 13. listopada 2004. godine, donio zaključke o dozvoli izvršenja rješenja.

Ukoliko investitori, do okončanja inspekcijskog postupka ne ishode končne, odnosno pravomoćne građevinske dozvole za navedene građevine, građevinski inspektor Uprave za inspekcijske poslove Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, putem ugovornog izvođača, uklonit će navedene bespravno sagrađene građevine.

M. M.

izvješća HRVATSKOGA SABORA

**GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol**

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirjana Milić, Jasna Rodić, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Zugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanašijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Gordana Petrović

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722
fax: 01/6303-018
Web: <http://www.sabor.hr>
E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskoga sabora